

Volonterski rad u Saboru

Na poticaj udruge GONG u Hrvatskom saboru omogućena je volonterska praksa studenata završnih godina studija prava ili politologije, kao i netom diplomiranih pravnikâ, odnosno politologa. Rad volontera u Saboru reguliran je Programom volontiranja studenata i vježbenika I. vrste u Hrvatskom saboru. Po tom aktu volontere mogu angažirati pojedini zastupnici ili klubovi zastupnika i o tome su dužni pismeno izvijestiti tajnika Sabora. Volontiranje može trajati od 12 do 24 mjeseca. Svrha je pomoć zastupnicima u njihovom radu, a volonterima upoznavanje rada u parlamentu i stjecanje radnog iskustva.

Rad u Saboru volonteri započinju upoznavanjem s aktima Sabora i poslovima u Stručnoj službi, pa tako 10 dana provode u odjelu prijama i otpreme pošte, urudžbenog zapisnika i pismohrane, Službi za odnose s javnošću, Službi za pripremu sjednica, Informacijsko-dokumentacijskoj službi, Knjižnici i službama radnih tijela.

Volonteri su dužni pažljivo raspolagati dokumentima i materijalima koji su im povjereni tijekom njihova rada, a nisu im dostupni materijali koji nose oznaku tajnosti.

Za svoj rad volonteri ne ostvaruju prava iz radnog odnosa, međutim, time stječu referencu koja će im pomoći u dobivanju posla, kao i političkom djelovanju.

Omogućavanjem volonterskog rada Sabor se uvrstio u red onih parlamenata u svijetu koji tako pružaju priliku mladim ljudima da izravno upoznaju i stječu iskustvo u parlamentarnom djelovanju. U SAD se takva aktivnost iznimno cijeni i važan je podatak u životopisima pravnikâ i politologa.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Dopune dnevnog reda	3
- Konačni prijedlog strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske; Konačni prijedlog Strategije obrane Republike Hrvatske	6
- Konačni prijedlog zakona o obrani	18
- Konačni prijedlog zakona o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme	28
- Konačni prijedlog zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske	31
- Konačni prijedlog zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite, te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu	39
- Prijedlog zakona o sigurnosnim službama Republike Hrvatske	41
- Prijedlog zakona o oslobođanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite	55
- Prijedlog odluke o donošenju financijskog plana Fonda za regionalni razvoj za 2002. godinu; Prijedlog odluke o donošenju financijskog plana Fonda za razvoj i zapošljavanje za 2002. godinu	60
- Prijedlog odluke o prijedlogu za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 30. stavka 3. i 2., te članka 4. Zakona o duhanu	60
- Prijedlog odluke za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 50. stavka 5. i članka 67. Zakona o šumama	61
- Prijedlog odluke za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 18a. Zakona o komunalnom gospodarstvu	61
- Odluka o podjeli sredstava, prava i obaveza te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT-a - prethodna suglasnost	62
- Prijedlog za iskazivanje povjerenja pojedinim članovima Vlade	65
- 10. međuparlamentarni sastanak Europski parlament - Hrvatski sabor, održan 20. i 21. ožujka u Bruxellesu	67
- Odgovori na zastupnička pitanja	69

PRIKAZ RADA:
 - 20. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 20, 21, 22, 27. I 28. VELJAČE TE 1, 6, 14, 15, 19, 20. I 21. OŽUJKA 2002.

Dopune dnevnog reda

U nastavku sjednice, 13. ožujka, prešlo se na utvrđivanje dopune dnevnog reda. Predložen je hitni postupak donošenja za - Zakon o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u Oružane snage i Zakon o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji.

Na pitanje predsjednika Sabora **Zlatka Tomčića** ima li prigovora na uključivanje ostalih predloženih točaka u dnevni red, za riječ se javio **Anto Đapić**, i u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a predložio odustajanje od rasprave o zakonu o privatizaciji HEP-a i INA-e, te Strategiji o nacionalnoj sigurnosti. Naime, smatra nedopustivim da se predlaže rasprava o tim temama u vrijeme iznimno teške i krizne situacije Vlade. Pogotovo je to važno jer bi donošenje predloženih zakona moglo imati dalekosežne posljedice po hrvatsko gospodarstvo i standard građana.

Drago Krpina (HDZ) također drži neshvatljivim da se zakoni od dugoročne važnosti donose u vrijeme nestabilnosti Vlade.

Smatra, naime, kako treba postojati politička odgovornost da bi se donijelo takve zakone te traži da se pričekava odgovor na pitanje - hoće li ova Vlada koja tjednima opterećuje javnost svojim međukoalicijskim odnosom, uopće opstati.

Naročito drži neozbiljnim da tako važne dokumente u Saboru brane ministri u ostavci.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je odgovorio da je i ministar u ostavci ministar, te je podsjetio zastupnika da su tjedan dana ranije predstavnici klubova zastupnika dogovorili i utvrdili dinamiku donošenja ovih zakona.

Ivan Milas (HDZ) je rekao kako svijet ne poznaje da se odluka o "poklanjanju hrvatskog energetskog sektora" donosi u roku 8 dana, od prvog čitanja tog zakona, te

procjenjuje da se radi o pritisku sa strane, onih koji u tome imaju "debeli interes".

Upozorio je - građani gube svoje vlasništvo, a plaćat će veće račune, i iz toga bi razloga trebalo odgoditi donošenje ovih zakona. Interes za privatizaciju je toliki da je Vlada bila prisiljena sazvati svoju izvanrednu sjednicu iako nije znala hoće li u ovom sastavu uopće opstati.

Vlada čak ne upoznaje javnost s time koliko se privatizacijom gubi, te zastupnik tvrdi da se srlja u propast, i balkanske integracije. Prihvati li se ovaj tip privatizacije - čini se velezidaja Hrvatske, naglasio je.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je upozorio zastupnika na preteške riječi i kazao kako se sada raspravlja samo o uvrštavanju točaka u dnevni red.

Dr. sc. **Mate Granić (DC)** je potvrdio predsjednikove riječi da je ministar u ostavci još uvijek ministar, ali i da je neuobičajeno u demokratskom svijetu da se u vrijeme krize Vlade raspravlja o temama kao što su nacionalna sigurnost i obrana te o ključnom gospodarskom segmentu INI i HEP-u.

Ivana Penića (HDZ) je zanimalo - može li se na istom zasjedanju provesti dva čitanja istog zakona. Predsjednik **Zlatko Tomčić** je odgovorio potvrdno.

Damir Kajin (IDS) je rekao da nije opterećen pitanjem strategije nacionalne sigurnosti i strategijom obrane, jer je to popis lijepih želja pretočenih u saborski akt, ali jest privatizacijom najvrednijih hrvatskih resursa (procjenjuju se na 4-5 milijardi kuna) što je previše delikatno gospodarsko i političko pitanje. Loša odluka može izazvati dalekosežne, gospodarske i socijalne posljedice, rekao je, te smatra da je bolje odgoditi raspravu za neka druga politički izvjesnija vremena.

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** je upozorio da je u pripremama spomenutih točaka sudjelovalo Gospodarsko socijalno vijeće koje je podržalo da se raspravlja o

predloženim temama, a nisu zaobidjeni ni poslodavci i sindikati. U ime Kluba zastupnika SDP-a zatražio je da se predložene točke uvrste u dnevni red.

Ante Beljo (HDZ) je rekao - bez obzira na stanje u koaliciji neozbiljno je o ovako ozbiljnim temama, važnima za generacije koje dolaze, raspravljati u ovako kratkom vremenu i "do Uskrsa sve drugima predati u ruke".

Budući da su do sada strancima predani telekomunikacije, banke, a isto će biti s INA-om i HEP-om, upozorio je da će zastupnicima jedino preostati rješavanje pitanja socijale, školstva i zdravstva.

Drži naime, da o važnim pitanjima koja se tiču državnog vlasništva treba provesti širu javnu raspravu, i ne brzati s hitnim donošenjem zakona, pogotovo što se gubitkom takvih vrijednosti definitivno gubi suverenitet države.

Tonči Tadić (HSP) drži nekorektnim i protivnim proceduri u demokratskim parlamentima, raspravljati o tako velikim pitanjima bez prethodnih pokazatelja o njihovim vrijednostima. Traženje da se oni dostave Saboru inicirao je Klub zastupnika HSP-HKDU i prihvaćeno je za INA-u ali ne i za HEP. Naglašavajući kako raspravu ne treba provesti bez elementarnih pokazatelja vrijednosti, zatražio je da se odustane od predloženog dnevnog reda.

Vladimir Šeks (HDZ) se priklonio traženjima da se odgodi rasprava o strategiji nacionalne sigurnosti, strategiji obrane, privatizaciji INE, i HEP-a jer su u prvim čitanjima došle u Sabor 9. ožujka, a već bi trebalo provesti i drugo čitanje.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je podsjetio na postignuti dogovor predstavnika klubova zastupnika, na sastanke u predsjedničkom kabinetu, i jedino mogao zaključiti da je u međuvremenu došlo do promjene mišljenja.

Anto Đapić je zatražio stanku od 15 minuta prije nego se provede glasovanje o točkama dnevnog reda a

Predsjednik Hrvatskog sabora Zlatko Tomčić povodom smrti uzoritog kardinala Franje Kuharića rekao je - Hrvatski narod i Katolička crkva izgubili su velikog čovjeka, svećenika, biskupa, uzoritog kardinala i nadbiskupa zagrebačkog u miru. Unatoč velikim iskušenjima učinio je sve za život i ljudska prava svakog čovjeka, pokazao da se može doprijeti i do zatvorenog srca, neupitno dokazujući smislenost Božjeg poslanja i utemeljenost kršćanske nade.

Kardinala Kuharića u srpnju 1945. godine - podsjetio je predsjednik Tomčić - zaredio je za svećenika karizmatski nadbiskup Alojzije Stepinac, poslavši njegovu generaciju po župama s nimalo optimističnom porukom "šaljem vas u krvavu kupelj".

Zagrebačkim nadbiskupom postaje u veljači 1970. godine a najviše se posvećuje pastoralnom radu i brizi za sudbinu hrvatskog naroda unutar jugoslavenske države kako bi mogli jasnije izražavati svoje nacionalne interese. U tome je bio preteča političarima uoči urušavanja jugoslavenske federacije.

Unatoč smrti uzoritog kardinala, i dalje živi njegova ljubav prema svome narodu i domovini kojoj je dao najviše u njezinim najtežim trenucima, u vrijeme Domovinskog rata otvoreno se zauzimajući za ljubav, oprost i toleranciju među ljudima.

Poput svih velikih ljudi on nastavlja svoje djelo u dobrim djelima svih onih koji pobudeni u svojoj ljudskosti čine ovaj svijet primjerenim dostojanstvu ljudskog življenja.

Nakon ovih riječi zastupnici su minutom šutnje odali posljednju počast uzoritom kardinalu Franji Kuhariću.

M.P.

poslije nje prenio zaključak Kluba - ne treba sada raspravljati o zakonu o privatizaciji HEP-a, Industriji nafte i donošenju Strategije nacionalne sigurnosti te Zakonu o obrani jer je neozbiljno tražiti od Sabora da se o tako presudnim odlukama raspravlja u trenutku kada se ne zna stvarni sastav Vlade. Pogotovo to nije dobro jer predloženi zakoni mogu imati dalekosežne posljedice po hrvatsko gospodarstvo, i sigurnost.

Napominje kako provođenje privatizacije HEP-a i INE nisu bili dio Vladinog programa koji je potvrđen u Saboru i oko kojeg navodno postoji konsenzus vladajućih stranaka, nego je to dio Stand by aranžmana s MMF-om koji nije raspravljan u Saboru.

Klub otvoreno strahuje, rekao je, da bi kriza Vlade mogla poslužiti da se zamaskira odgovornost za rasprodaju preostalog nacionalnog bogatstva.

Poznata kao foteljaška kriza, rekao je, izravno narušava hrvatski kreditni rejting i dovodi u pitanje sve investicije u hrvatsko gospodarstvo, te ruši cijenu hrvatskih trgovačkih društava. To isto odnosi se i na privatizaciju INE i HEP-a, ali i drugih koje slijede.

Mišljenja je da borba za fotelje ima zapravo financijsku i privatnu pozadinu pa sumnja da i zbog toga Vlada nije Saboru predložila donošenje zakona o sprječavanju sukoba interesa, a napominje da neki ministri ne mogu otići iz Vlade. Upozorio je da Vlada, u krizi kakvu ima, ne može izboriti povoljan oblik aranžmana s MMF-om i Svjetskom bankom.

Očekujući kako prijedlog o neuvrštanju predloženih točaka u dnevni red neće biti prihvaćen, rekao je zatražiti od Sabora da donese zaključak o moratoriju na sve procese, restrukturiranje, privatizaciju trgovačkih društva u većinskom vlasništvu države sve dok se Vlada ne stabilizira ili dok ne bude izabrana nova koja će biti sposobna to provoditi.

Branislav Tušek (SDP) je rekao da je razumljiva bojazan kolege Đapića, no dodaje da su krize Vlade moguće u svim demokratskim zemljama, a ova je nastavila raditi i otvarati nove javne radove.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić**, nakon ove rasprave zatražio je da se utvrdi kvorum, a budući da ga nije bilo, nije se moglo glasovati o točkama dnevnog reda na koje je stavljen prigovor.

Što se tiče dopunjavanja dnevnog reda, zbog toga što nije bilo prigovora, dopunjen je sukladno Poslovniku i to sljedećim točkama - Konačnim prijedlogom zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, Konačnim prijedlogom zakona o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme, Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta glede uključivanja djece u Oružane snage, Prijedlogom i Konačnim prijedlogom zakona o potvrđivanju fakultativnog protokola uz Konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji i Prijedlogom zakona o lokalnim službenicima i namještenicima.

Naknadno, nakon što je utvrđeno da postoji kvorum, provedeno je glasovanje o uvrštavanju u dnevni red točaka na koje je stavljen prigovor u tom smislu. Prvo se glasovalo o uvrštavanju u dnevni red Konačnog prijedloga strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske. Uvršten je većinom glasova. Također je većinom glasova prihvaćeno uvrštavanje u dnevni red Konačni prijedlog strategije obrane Republike Hrvatske. Isto je tako uvrštena u dnevni red točka Konačni prijedlog zakona o privatizaciji Industrije nafte d.d.. Većinom je glasova uvrštena u dnevni red i točka Konačni prijedlog zakona o privatizaciji HEP-a, Hrvatske elektroprivrede d.d.

I još dopune dnevnog reda

Nastavak dvadesete sjednice Hrvatskog sabora **19. ožujka** donio je još jednu dopunu dnevnog reda. Radilo se o sedam točaka: Izvješće Mandatno-imunitetnog povjerenstva; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama; Konačni prijedlog zakona o sigurnosnim službama Republike Hrvatske; Konačni prijedlog zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni Zakona o patentima; Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o elektroprivredi (predlagatelj: Klub zastupnika SDP-a); Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o brdsko-planinskim područjima (predlagatelj: Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu).

Primjedbu je u ime Kluba zastupnika SDP-a iznio mr. sc. **Mato Arlović (SDP)**. Predložio je da Prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama bude raspravljan redovnim postupkom. Smatra da nisu opravdani razlozi za hitnim postupkom kao obveza Vlade da u roku podnese taj zakon, usporedba sa Zakonom o bankama te otklanjanje sumnje da štedno-kreditne zadruge mogu sklopiti ugovor s bankama u obavljanju poslova platnog prometa za svoje stediše.

Prigovor je u ime Kluba zastupnika HDZ-a iznio i **Vladimir Šeks (HDZ)**. Mišljenja je da niti jedan od zakona kojima se dopunjuje dnevni red ne bi trebao biti raspravljan hitnim postupkom. Drži da se ne smije dan dva prije rasprave uputiti neki zakon u saborsku proceduru i to još hitnim postupkom, pogotovo ako je on vrlo značajan i može imati ozbiljne posljedice. Na taj način Hrvatski sabor samo će udarati pečate na zakone koje predlaže Vlada, zaključio je zastupnik.

Prigovor na to da Prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama bude raspravljan hitnim postupkom imao je i u ime Kluba zastupnika HSLS-a **Jadranko Mijalić (HSLS)**. Drži da ne postoje razlozi za hitni postupak to više što to nije novi zakon nego samo izmjene i dopune. Dodao je kako se čestim donošenjem zakona hitnim postupkom zbunjuje poslovna i ostala javnost.

Za riječ se javio i u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin (IDS)**. Mišljenja je da što se hitnih postupaka tiče ova Vlada je nadmašila bivšu. Predložio je da se u dnevni red ne uvrsti Prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama, jer, kaže, stanje kakvo imamo u bankarstvu u velikoj mjeri dešava se i zbog permanentnih zakonskih promjena.

Zastupnici su potom jednoglasno odbili da Prijedlog zakona o štedno-kreditnim zadrugama bude raspravljan hitnim postupkom, a složili su se da ostali zakoni iz hitni postupak donošenja predloženi budu na takav način i raspravljani.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** konstatirao je da je utvrđena dopuna dnevnog reda.

Mr. Mato Arlović obratio se tada predsjedniku Tomčiću s prijedlogom da tijekom ove sjednice u dnevni red bude uvršten Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je odgovorio da će izvršiti potrebne konzultacije i predložiti uvrštenje tog zakona na dnevni red.

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Tonči Tadić (HSP)** smatra kako bi bilo potrebno da Sabor dobije informacije od Vlade vezane uz slučaj Riječke banke te deložacijama Hrvata iz Drvara i njihovim smještajem na područje Knina.

Ovo nije formalna dopuna dnevnog reda, ali izvršit će konzultacije s premijerom Vlade i upoznati zastupnike sa stajalištem Vlade, odgovorio je **Zlatko Tomčić**.

Kada ćete voditi konzultacije s predsjednikom Vlade bilo bi dobro u dnevni red uvrstiti i točku o stanju Hrvata u BiH te o njihovom progonu i dolasku u Hrvatsku, rekao je **Milan Kovač (HDZ)**.

Predsjednik **Zlatko Tomčić** je iskazao mišljenje da bi se dugo ovako moglo iznositi prijedloge dopuna dnevnog reda, zamolivši zastupnike da se u tome drže formi koje su predviđene Poslovníkom.

Pri završetku sjednice, **21. ožujka**, dnevni red dopunjen je Prijedlogom za iskazivanje povjerenja pojedinom članu Vlade.

O Riječkoj banci izvan dnevnog reda

Prije glasovanja o Strategiji nacionalne sigurnosti **Vladimir Šeks (HDZ)** zatražio je stanku zbog sjednice Kluba zastupnika HDZ-a. Obrazložio je to time što su nastupili određeni događaji oko Riječke banke čime je, kaže, ozbiljno ugrožen i narušen monetarni i gospodarski te sigurnosni sustav Republike Hrvatske. Istaknuo je kako će to utjecati na stajalište HDZ-a prilikom glasovanja o Strategiji nacionalne sigurnosti.

Damir Kajin (IDS) smatra kako o tom problemu treba raspravljati, ali ne i stvarati tenzije koje bi mogle pokrenuti još veću lavinu. Mišljenja je da se zbivanja u Riječkoj banci mogu u potpunosti kontrolirati.

Nakon stanke riječ je uzeo u ime Kluba zastupnika HDZ-a **Vladimir Šeks**. Rekao je da je Klub zastupnika HDZ-a s punom odgovornošću, ne želeći na bilo koji način dovesti do negativnih posljedica za gospodarsko-sigurnosno i bankarsko okruženje Hrvatske, zauzeo stajalište da bi prije

izjašnjavanja o amandmanima i glasovanju o Strategiji nacionalne sigurnosti zastupnici trebali dobiti odgovor na pitanje tko će snositi gubitke koji su se desili u Riječkoj banci? Naglasio je kako je vidljivo iz tiska da je Bayerische Landens bank ugovorom s Vladom prenijela svoje dionice na Republiku Hrvatsku te se, smatra, sada radi o tome da će Hrvatska morati namiriti navedeni gubitak. Predložio je stoga da o problemu Riječke banke, prije glasovanja o Strategiji nacionalne sigurnosti, potpredsjednik Vlade gospodin Linić, koji je u međuvremenu stigao u Sabor, podnese izvješće i time upozna zastupnike i javnost o stvarnoj istini oko Riječke banke.

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** rekao je kako Poslovník ne predviđa ovakve situacije, ali budući da se radi o doista ozbiljnom problemu dao je riječ potpredsjedniku Vlade.

Potpredsjednik Vlade **Slavko Linić** obrazložio je kako je temeljem dogovora između Bayerische Landens bank i Vlade riješena kriza u Riječkoj banci. Dogovor, kaže, predstavlja transakciju kojom će Hrvatska izvršiti dokapitalizaciju Riječke banke, a Bayerische Landens bank će joj prepustiti 60 posto dionica. Na taj način, pojašnjava, bit će nadoknađen kapital banke i ona će moći normalno nastaviti s poslovnim transakcijama. Dodao je da depozitari Riječke banke tako nisu ugroženi već će štetu osjetiti samo dioničari banke. Istaknuo je da se radi o 80 do 100 milijuna dolara štete koja je nastala nezakonitim transakcijama na deviznom poslovanju te je stoga, kaže, Riječku banku potrebno dokapitalizirati s iznosom od oko 40 milijuna dolara. Dokapitalizaciju je moguće izvršiti i putem novog strateškog ulagača, čime teret štete banke neće pasti na leđa poreznih obveznika nego će se novom strateškom ulagaču omogućiti preuzimanje većinskih dionica, objasnio je potpredsjednik Vlade. Na taj način, dodao je gospodin Linić, Bayerische Landens bank gubi oko 75 milijuna, a država nešto više od 30 milijuna dolara. Još je jednom istaknuo, ono što smatra najbitnijim, a to je da neće biti dodatnih opterećenja za Proračun i porezne obveznike. Što se potencijalnog strateškog ulagača tiče u pregovore se kreće već u toku današnjeg dana, zaključio je potpredsjednik Linić.

Netočni navod ispravio je **Vladimir Šeks (HDZ)**. Smatra da je gospodin Linić iznio jedno proturječje. Prvo je, kaže, rekao da će štetu snositi dioničari, a kasnije da štete zapravo nema jer će ona biti riješena dokapitalizacijom. Naglasio je kako je i dalje ključno pitanje tko će snositi štetu jer ono što se, kaže, nekada nazivalo saniranje dugova iz Državnog proračuna, potpredsjednik Vlade naziva dokapitalizacija.

Šteta je evidentna za proračun, ali ne kroz sanaciju iz proračuna, odgovorio je potpredsjednik Vlade **Slavko Linić**. Dodao je da će jedina šteta u Proračunu nastati zbog toga što se neće moći prodati 25 posto dionica koje posjeduje država, nego će one biti "pojedene". Evidentno je da trpimo štetu ali dodatnih izdvajanja iz Proračuna neće biti jer smo uvjereni da ćemo uskoro pronaći strateškog ulagača koji će dokapitalizirati Riječku banku u ime

Republike Hrvatske, zaključio je potpredsjednik Vlade.

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Tonči Tadić (HSP)** je rekao kako se ne može prijeći preko činjenice da se Bayerische Landens bank iz svega izvukla, dok će sanaciju snositi Hrvatska.

Damir Kajin (IDS) je pak bio mišljenja da bi zbog smirivanja cijele situacije trebalo uputiti nekoliko poruka javnosti u cilju stišavanja psihoze i panike koja je nastupila.

Gospodin Linić je jasno rekao da štetiše odustanu od podizanja svojih novaca jer rad Riječke banke nije ugrožen, pojasnio je predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** te ponovno dao riječ Slavku Liniću.

Bayerische Landens bank i Vlada Republike Hrvatske dogovorom su željele pokazati visoki stupanj međusobnog dogovora oko smirivanja nastale situacije, na način da se Bayerische Landens bank

odrekla svojih dionica u cilju najjednostavnijeg načina dokapitalizacije Riječke banke, rekao je potpredsjednik Vlade **Slavko Linić**. Smatra da je time kriza završena te da rizika za štetiše nema.

Ivan Šuker (HDZ) je pak bio mišljenja da je razlog dogovora Bayerische Landens bank i Vlade da se izbjegne odgovornost i daleko veća šteta koja će nastupiti zbog lošeg imagea Riječke banke. Drži da bi se rasprava trebala provesti i oko toga koliko je do sada Bayerische Landens bank izvukla dobiti iz Riječke banke.

Za ispravak netočnog navoda javio se i **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**. Upitao je kolika su to sredstva koja će država izgubiti dokapitalizacijom?

Predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** je konstatirao kako nastavak ove rasprave ne vodi nigdje, a ako je netko želi nastaviti, neka to predloži kao točku dnevnog reda.

M. P.; M. S.

KONAČNI PRIJEDLOG STRATEGIJE NACIONALNE SIGURNOSTI REPUBLIKE HRVATSKE; KONAČNI PRIJEDLOG STRATEGIJE OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Sustavom nacionalne sigurnosti štite se temeljne vrijednosti društva

U objedinjenoj raspravi Konačni prijedlog strategije nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske i Konačni prijedlog strategije obrane Republike Hrvatske - predlagatelj Vlada RH - vladajuća je koalicija bez nekih većih zamjerki podržala, ali su oporbene stranke, ponajprije zbog političkog ozračja za usvajanje dokumenata, kritizirale njihovo donošenje nabrzinu. Ujedno su njihovi predstavnici izrazili razočarenje što tako važni dokumenti neće biti doneseni konsenzusom kako su prvotno vjerovali.

Nakon rasprave većinom glasova Hrvatski je sabor donio Strategiju nacionalne sigurnosti RH i Strategiju obrane RH u tekstu kako ih je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOZIMA

STRATEGIJE NACIONALNE SIGURNOSTI I...

Riječ je o konceptualnom dokumentu u kojem Hrvatski sabor, kao najviša politička i zakonodavna institucija, utvrđuje i prihvaća političke stavove o temeljnim pitanjima nacionalne sigurnosti. Dokument osigurava jedinstvene osnove za kreiranje i provedbu sustavnih institucijskih rješenja, kao i mjera i aktivnosti u pogledu reagiranja na opće sigurnosne izazove i konkretne oblike ugrožavanja Republike Hrvatske. Konceptualna rješenja u ovom dokumentu izraz su, primarno, projekcije četiriju temeljnih čim-

benika - sadašnje geopolitičke pozicije Republike Hrvatske - koju obilježava odlučno nastojanje za približavanjem i ulaskom u euroatlantske i europske sigurnosne organizacije; stanje na području sigurnosnih izazova i rizika za RH; stanje sustava i uspješnosti realizacije funkcije nacionalne sigurnosti, te raspoloživih resursa.

Pod nacionalnom sigurnošću RH razumijevaju se: određeno (postignuto ili projektirano) stanje sigurnosti; funkcionalno područje djelovanja različitih sigurnosnih institucija, te same institucije sigurnosti, povezane u uređeni sustav odnosa. Republika Hrvatska nastoji izgrađivati stanje nacionalne sigurnosti u kojem će biti osigurane odnosno zaštićene temeljne vrijednosti društva i na njima zasnovane institucije.

U Strategiji su detaljno obrađene teme pod naslovima - I. sigurnosno okruženje i izazovi RH; II. vrijednosti i interesi RH; III. izazovi, rizici i prijetnje RH; IV. sigurnosni koncept, a s tim u vezi sigurnosni ciljevi RH, i načela ostvarivanja nacionalne sigurnosti; V. sigurnosna politika RH - područja i instrumenti (integracija u NATO, EU i u Europsku sigurnosno-obrambenu politiku; odnosi sa susjedima i regionalna suradnja; suradnja s međunarodnim organizacijama; kontrola oružja i mjere izgradnje povjerenja i sigurnosti; doprinos međunarodnim mirovnim i humanitarnim operacijama; razvoj obrambenih sposobnosti te unutarnja sigurnost RH.

Republika Hrvatska definira svoje nacionalne interese i sigurnosne ciljeve sukladno s prirodom i vrijednostima svojega demokratskog društvenog uređenja te objektivnim unutarnjim i međunarodnim okolnostima, uz uvažavanje interesa i ciljeva drugih država i naroda. Stoga njen koncept ostvarivanja nacionalne sigurnosti obilježavaju kompleksnost u odnosu na obuhvat područja i sadržaja aktivnosti te kooperativnost i partnerstvo u odnosu prema međunarodnom okruženju.

... OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE

Osnovni moto Strategije obrane RH jeste - "kroz suradnju, povjerenje i partnerstvo do stabilnosti i sigurnosti". U kompozicijskom i sadržajnom smislu, dokument obrađuje i povezuje u logički slijed: ocjenu i dugoročnu prosudbu sigurnosnog okruženja RH, dugoročna obrambena nastojanja i ciljeve, temeljni strateški koncept i racionalno djelovanje u ostvarivanju postavljenih ciljeva, strateške opcije odgovora na najvjerojatnije scenarije sigurnosnih prijetnji, osnove uređivanja i izgradnje obrambenih sposobnosti potrebnih za realizaciju predviđenih funkcija i aktivnosti, kao i nadležnosti, obveze, međusobne odnose i osnove organizacije pojedinih nositelja aktivnosti. U dokumentu su postavljena temeljna strateška rješenja i koncepti na području obrane RH u predstojećem dugoročnom razdoblju. Kao temeljni i dugoročni ciljevi na području obrane koji nisu podložni promjenama geopolitičkog okruženja niti unu-

trašnjoj političkoj situaciji definirani su: osiguranje punog spektra odgovora na sadašnje i buduće sigurnosne izazove vojne prirode; izgradnja obrane kao sastavne komponente i izraza društvenog bića modernog hrvatskog društva, a napose kao pouzdanog čimbenika demokratskog razvoja te unutarnje stabilnosti i sigurnosti.

U razdoblju na koji se odnosi ova Strategija, Hrvatska se opredjeljuje za slijedeći strateški obrambeni koncept: u miru - izgradnja pouzdanog partnerstva i savezništva te doprinos oblikovanju povoljnog sigurnosnog okruženja, a u uvjetima rata i napada na državni teritorij - odlučna obrana teritorija vlastitim snagama, uz oslanjanje na partnersku i savezničku pomoć.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje Strategije nacionalne sigurnosti RH i Strategije obrane RH, a na tekst konačnih prijedloga nije imao primjedaba.

U provedenoj raspravi o Konačnom prijedlogu strategije nacionalne sigurnosti RH u **Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** utvrđeno je da je predlagatelj uvažio bitne primjedbe i prijedloge Odbora iznesene na Prijedlog strategije u prvom čitanju, te je tako dodatno u točki 28. istaknuta korupcija kao jedan od sigurnosnih rizika, a u točki 29. naglašena uloga pravosuđa kao problema nacionalne sigurnosti. Po sugestiji Odbora prošireno je i dopunjeno poglavlje o unutarnjoj sigurnosti. Ocijenjeno je da je predloženi dokument bitno sadržajno bolji od Prijedloga strategije, no iako se Konačni prijedlog strategije može mijenjati samo amandmanima, članovi Odbora su iznijeli određene sugestije te predložili predlagatelju da ih, ukoliko ocijeni potrebnim, razmotri kroz svoje amandmane.

Konstatirano je tako da demokratski izabrana vlast u SR Jugoslaviji nije ujedno i jamstvo da SR Jugoslavija ne predstavlja više izravnu sigurnosnu prijetnju, jer su bitna politička opredjeljenja te vlasti, a ne način njenog izbora. Stoga je sugerirano da predlagatelj amandmanski izmijeni točku 7. te uskladi s tekstom točke 60. Strategije nacionalne sigurnosti.

Postavljena je upitnost dugoročne održivosti određenih opredjeljenja izraženih u Strategiji, a vezana su uz odnos Republike Hrvatske i BiH kojoj predstoje ustavne promjene. Ukazano je na još uvijek neodgovarajuću formulaciju teksta točke 9. koja se odnosi na NATO, te je sugerirano predlagatelju da razmotri mogućnost da se ona izmijeni u dijelu kojim je utvrđeno da NATO i danas djeluje na istim osnovama i načelima na kojima su nastale. A u točki 33. trebalo bi dodatni jači naglasak dati na borbu protiv trgovine drogom te ostalim oblicima organiziranog kriminala, poglavito krijumčarenja oružjem, jer

Suradnjom, povjerenjem i partnerstvom do stabilnosti i sigurnosti - osnovni je moto Strategije obrane RH.

su te kriminalne djelatnosti izvori financiranja terorističkih djelovanja. Primijećeno je također da je iz Konačnog prijedloga strategije nacionalne sigurnosti izostavljen dio koji se odnosi na uspostavu ravnopravnosti spolova i slobodu medijskog izražavanja. Na kraju Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskome saboru donošenje Strategije nacionalne sigurnosti.

U raspravi o Konačnom prijedlogu strategije obrane iznesena je pojedinačna primjedba na dio teksta Strategije glede odnosa Ministarstva obrane i Glavnog stožera Oružanih snaga RH uz sugestiju predlagatelju da ga pokuša doraditi i precizirati, a sve u cilju učinkovitije suradnje. Upozoreno je također da bi u Strategiji obrane trebalo posvetiti veću pozornost odnosu Republike Hrvatske i Bosne i Hercegovine s aspekta možebitnog povlačenja mirovnih snaga SAD koje su sada uključene u mirovne operacije u toj državi. Na tekst Konačnog prijedloga strategije o obrani nije bilo daljnjih primjedbi Odbora. Jednoglasnom odlukom članova Odbora predloženo je Saboru da donese Strategiju obrane.

AMANDMANI

S više amandmanskih prijedloga intervenirano je u oba dokumenta.

Brojčani podatak da je trenutno oko 10 posto državnog teritorija RH (oko 4500 km²) zagađeno minama i

eksplozivnim sredstvima netočan je, kažu u **Klubu zastupnika HSLŠ-a**, i amandmanom traže da se briše druga rečenica u točki 38. u kojoj se taj podatak navodi.

Prvi amandman **Nenada Stazića (SDP)** odnosio se na poglavlje I. - sigurnosno okružje i izazovi RH, točku 7. gdje se, uz ostalo, navodi da "Savezna Republika Jugoslavija, koja je u proteklih deset godina bila glavni uzročnik regionalne nestabilnosti, ima demokratski izabrane vladu i predsjednika, te više ne predstavlja izravnu sigurnosnu prijetnju, nego potencijalnog partnera". Zastupnik Stazić predložio je da se riječi "ima demokratski izabrane vladu i predsjednika, te zamjeni riječima: "nakon parlamentarnih i predsjedničkih izbora u listopadu 2000. godine". Obrazlažući zahtjev konstatira da sama činjenica da su vlada i predsjednik izabrani u demokratskom postupku ne jamči njihovu miroljubivu politiku prema susjedima, te podsjeća kako su i bivši predsjednik SRJ Milošević kao i bivša vlada te države bili demokratski izabrani. Tek je promjena ukupne politike u SRJ nakon listopadskih izbora u 2000. godini omogućila da ta zemlja od glavnog uzročnika regionalne nestabilnosti preraste u potencijalnog partnera.

Terorizam kao globalna prijetnja najizraavnije naglašava važnost načela nedjeljivosti i sigurnosti, prva je rečenica već spomenutog poglavlja I. točke 12. Nejasno je što bi trebao značiti izričaj "nedjeljivosti i sigurnosti", kaže zastupnik Stazić i predlaže da se zamijeni sintagmom "nedjeljivosti sigurnosti" je ona podrazumijeva da se sigurnost jednog subjekta ne može graditi na smanjivanju sigurnosti drugoga te da je u sigurnosnim pitanjima nužna suradnja svih.

Posljednjom amandmanskom intervencijom zastupnik Stazić samo stilistički popravljajući tekst u točki 29. u poglavlju III. Izazovi, rizici i prijetnje RH.

Na točku 7. poglavlja I. amandman je podnio mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)**. Zastupnik drži da termin "potencijalni partner" u sigurnosnom smislu uključuje usku suradnju sigurnosnih službi, vojske i policije dotičnih država-partnera. S obzirom na velikosrpsku agresiju i na posljedice agresije Vojske Jugoslavije na RH odnosi sa SRJ (odnosno sa Srbijom i Crnom Gorom) nisu još u

potpunosti normalizirani i to zbog više neriješenih posljedica agresije. Prije svega se to odnosi na još neriješeno pitanje sudbine više od tisuću zatočenih i nestalih Hrvata. Zato je neprihvatljivo, kaže zastupnik, već sada SRJ označavati kao "potencijalnog partnera" u strategiji hrvatske nacionalne sigurnosti, pa s tim u vezi predlaže brisanje tih riječi.

Netom postignut sporazum između federalnih jedinica Srbije i Crne Gore o promjeni naziva SRJ ponukao je zastupnika Rožića da drugim amandmanom predloži da se u cijelom tekstu Konačnog prijedloga strategije nacionalne sigurnosti RH dosljedno zamijeni naziv "Savezna Republika Jugoslavija" s nazivom "Srbija i Crna Gora".

Željko Malević (SDP) intervenirao je u točki 20. u poglavlju II. vrijednosti i interesi Republike Hrvatske u kojoj stoji da je aktualni međunarodni poredak utemeljen na načelima pravde, poštivanja i međunarodnog prava, kao i političke i gospodarske ravnopravnosti te da ga samo treba čuvati i dalje razvijati. Zastupnik drži da je to netočno i pomalo naivno opisivanje stanja u međunarodnom poretku, te da se Hrvatska treba zalagati za bitne izmjene brojnih nepravdi, voluntarizma, primjene prava jačega te ignoriranja siromašnih i preferiranja interesa bogatih u suvremenom svijetu, jer je svjetski poredak ustrojen na način u kojemu sve te nepravde imaju pravo postojanja i svjetska su realnost ovoga trena. Naš je važan interes da se svjetski poredak ne nastavi razvijati u tom smjeru, već da u međunarodnim odnosima inzistiramo na svjetskom poretku koji će biti ustrojen na pravednijim načelima, kaže Malević i u tom smislu amandmanski intervenira u spomenutoj točki 20.

Problem ovisnosti i silne društvene štete koju one izazivaju uopće se ne spominje u Strategiji nacionalne sigurnosti, primjećuje Malević. A opće je poznato, kaže, da u Hrvatskoj imamo pravu eksploziju heroinske ovisnosti koja uništava hrvatsku mladež, ali istovremeno i pošast alkoholizma koja uništava obitelji, od čijih posljedica stradavaju, ovisnici, ali još više nedužni. Pušenje duhana koje je, za razliku od uživanja teških droga, slično kao i uživanje alkohola, na više je načina čak društveno promovirano, odnosno nije proskribirano, i uzrokom je velike smrtnosti

i čitavog niza teških bolesti u pučanstvu. Stoga tom problemu treba u Strategiji nacionalne sigurnosti RH dati dužnu pažnju, a u koštac s tim izazovom nužno je da se uhvati čitavo hrvatsko društvo i sve institucije sustava. U tom smislu zastupnik amandmanski intervenira proširujući tekst točke 37. u poglavlju III. izazovi, rizici i prijetnje RH.

U točki 17. poglavlja II. vrijednosti i interesi RH navodi se da postoje i drugi interesi koji su važni za sigurnost Republike Hrvatske odnosno, za dobrobit države i njenih građana. Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** misli da je logično i potrebno da se u Strategiji nacionalne sigurnosti RH eksplicitno spomene i hrvatski narod pa s tim u vezi amandmanski intervenira tako što iza riječi "za dobrobit države" dodaje riječi "hrvatskoga naroda i svih" s tim da i dalje ostaju riječi "njenih građana".

Slijedećim amandmanom (na točku 30. u poglavlju III. izazovi, rizici i prijetnje RH) zastupnica kaže da bolje pojačava dramatičnost demografske zbilje u Hrvatskoj. Ako se negativan trend demografskog kretanja nastavi za tridesetak godina u Hrvatskoj neće biti radno sposobnog stanovništva, upozorava zastupnica Kosor u obrazloženju ovog amandmana, kojim predlaže da ova točka završi riječima: "i postaju ograničavajući čimbenik gospodarskog i društvenog razvoja".

U dokumentu o nacionalnoj sigurnosti nužno je precizirati da je Republika Hrvatska bila izložena bespoštednoj agresiji s golemim ljudskim žrtvama i materijalnom štetom, naglašava ova zastupnica i amandmanom intervenira u točki 38. već spomenutog poglavlja III. tražeći da se riječi "petogodišnjeg rata" zamijeni riječima "velikosrpske agresije".

Smanjivanje nezaposlenosti mora biti jedan od ciljeva Strategije nacionalne sigurnosti, a sadašnja stopa nezaposlenosti (od 23, odnosno 24 posto) upozoravajuća je i mora se sagledati u okviru ovoga dokumenta, zaključuje zastupnica Kosor i predlaže da se u točki 86. poglavlja V. sigurnosna politika RH-područja i instrumenti iza riječi "od izuzetne je važnosti" dodaju riječi "smanjivanje nezaposlenosti".

U točki 9. poglavlja I. sigurnosno okružje i izazovi RH kaže se, među ostalim, da je zajednička europska sigurnosno-obrambena politika EU-a zasnovana na izravnoj suradnji s

NATO-om, bez ugrožavanja autonomije i jedne organizacije. Šireći se i obuhvaćajući nove države, one to danas čine na istim osnovama i načelima na kojima su nastale. **HSS-ovi** zastupnici **Ante Markov** i **Marijana Petir** predlažu brisanje potonje

Smanjivanje nezaposlenosti mora biti jedan od ciljeva Strategije nacionalne sigurnosti, a sadašnja stopa nezaposlenosti od 23 odnosno 24 posto upozoravajuća je i mora se sagledati u okviru ovog dokumenta.

rečenice uz obrazloženje da je NATO nastao kao posljedica blokovske podjele i tzv. hladnog rata te da su se njegovi ciljevi, osnove i načela mijenjali i transformirali tijekom vremena kako su se mijenjali i ciljevi, osnove i načela zemalja članica. U točki 33. poglavlja III. izazovi, rizici i prijetnje RH kaže se da kao značajan sigurnosni rizik treba istaknuti i problem krijumčarenja oružjem, opojnim drogama te ilegalne migracije, a zastupnici predlažu da se svakako naglasi kako je to izvorišna osnova za generiranje svih ostalih oblika protupravnog djelovanja.

Posljednja njihova amandmanska intervencija odnosi se na točku 45. u poglavlju IV. sigurnosni koncept. S obzirom na to da je okoliš od nacionalnog interesa naše zemlje, drže kako je prijeko potrebno u Strategiju nacionalne sigurnosti RH ugraditi princip predostrožnosti kojim će se ograničiti ili zabraniti bilo potencijalno opasne aktivnosti bilo korištenje suvremene biotehnologije, a u svrhu izbjegavanja rizika i negativnog utjecaja koji iz toga proizlaze.

Dr.sc. **Zrinjka Glovacki-Bernardi (HLS)** drži da je formulacija prve rečenice u točki 97. zaključka (posljednje poglavlje VI.) po kojoj Strategija nacionalne sigurnosti RH predstavlja dokument usvojen suglasnošću svih subjekata hrvatskoga društva preširoka i ne može se ostvariti saborskom raspravom pa predlaže njezino brisanje.

S dva je amandmanska zahtjeva izašao **Damir Kajin (IDS)**. Smisao prvog u II. poglavlju vrijednosti i interesi RH u točki 17. naznačiti da će se služenje vojnog roka ukinuti

najkasnije do 2006. godine. Obrazlaže to potrebom stvaranja male, profesionalne, visoko motivirane i nadasve dobro stimulirane, te vrsno obučene Hrvatske vojske. Uz konstataciju da narkomaniji (drogi) kao jednom od najvećih poroka današnjice treba posvetiti posebno mjesto i u ovoj Strategiji, zastupnik **Kajin** predlaže da se u točki 92. poglavlju V. naznači kako će se posebna pažnja posvetiti borbi protiv te pošasti i u tom cilju u potpunosti osposobiti policijske i vojno-poliicijske snage na njezinom sprječavanju.

Kao što smo već rekli više je amandmanskih prijedloga upućeno na tekst Konačnog prijedloga strategije obrane.

S obzirom na dugoročnost karaktera ovog dokumenta i na opredijeljenost profesionalizacije Oružanih snaga Republike Hrvatske, a temeljem približavanja standardima suvremenih vojnih saveza, **Klub zastupnika SDP-a** smatra da je u ovom dokumentu potrebno otvoriti mogućnost za stvaranje pretpostavki i otvaranje procesa za ukidanje obveze služenja vojnog roka, kako ova Strategija u datom trenutku ne bi bila ograničavajući dokument toga procesa. U tom smislu Klub amandmanski intervenira u točki 6. Zaključnih razmatranja u odjeljku koji započinje riječima "Od strategijske je važnosti za moderne i efikasne oružane snage definiranje cjelokupnog sustava vojne izobrazbe djelatnog, pričuvnog, dočasničkog i časničkog kadra". Umjesto točke koja slijedi iza riječi "kadra" treba dodati riječi: "uz stvaranje pretpostavki za ukidanje obveze služenja vojnog roka".

Na sličan način o postupnom ukidanju obveznog služenja vojnog roka razmišlja i **Nenad Stazić (SDP)** i u tom smislu također intervenira u Zaključnim razmatranjima ali u odjeljku koji počinje riječima "Proces reforme i modernizacije oružanih snaga". Umjesto točke na kraju tog odjeljka predlaže nastavak teksta riječima: "uključujući i moguće ukidanje obveznog služenja vojnog roka".

Zastupnik **DC-a Pavao Miljavac** smatra da funkcije demokratskog nadzora treba usmjeriti ka Oružanim snagama Republike Hrvatske, a ne prema Ministarstvu obrane Republike Hrvatske tj. tijelu državne uprave koje u svoj djelokrug uključuje i dio

funkcija demokratskog nadzora. U tom smislu zastupnik predlaže da se ispod naslova "Ministarstvo obrane" na stranici 24 Konačnog prijedloga strategije obrane RH precizira da je to racionalno dimenzionirana i organizirana upravna institucija sposobna za primjenu modernih metoda integriranog upravljanja nadležna za usklađivanje funkcija civilne obrane te za upravljanje i provođenje demokratskog nadzora nad Oružanim snagama RH.

Na stranici 25 Konačnog prijedloga strategije obrane RH kod "Oružanih snaga" stoji da je "Dobro organizirana, visoko profesionalna i moderna institucija sastavljena od profesionalnog, pričuvnog i ročnog dijela, koja je sposobna jamčiti obranu države te koja može biti integrirana u međunarodne vojne saveze demokratskih država. Iz postojeće definicije nije dovoljno vidljivo da se Republika Hrvatska integrira, a da Oružane snage RH u okviru tih istih nastojanja trebaju samo preuzeti i provesti obveze koje se od njih zahtijevaju i očekuju, upozorava zastupnik **Miljavac**. Predlaže stoga izmjenu teksta po kojem bi to bila "Dobro organizirana, visoko profesionalna i moderna institucija sastavljena od profesionalnog, pričuvnog i ročnog dijela, koja je sposobna jamčiti obranu države i izvršavati odgovarajuće mirnodopske zadaće u zemlji i inozemstvu". Inošenjem i prihvatanjem predložene izmjene, isključuje se gore spomenuta dilema, zaključuje ovaj zastupnik.

RASPRAVA

Višak zaposlenih u MORH-u i Oružanim snagama

U objedinjenoj raspravi u ime predlagatelja ministar obrane **Jozo Radoš** dodatno je pojasnio ova dva dokumenta stavljajući naglasak na razlike u odnosu na prvo čitanje tih tekstova. Istaknuo je da su u konačne prijedloge ovih dokumenata ugrađene mnoge primjedbe istaknute prigodom rasprave o prijedlozima, ali temeljna koncepcija nije izmijenjena. Ministar je izrazio nadu da će ovi dokumenti biti doneseni uz suglasnost svih političkih stranaka u Saboru.

Govoreći o Strategiji nacionalne sigurnosti kazao je kako je u prvom čitanju prigovoreno da unutarnjoj

nacionalnoj sigurnosti nije posvećena dostatna pozornost, pa je u Konačnom prijedlogu ta komponenta sigurnosti jače naglašena. Isto je tako funkcioniranje pravosudnog sustava naznačeno kao vrlo bitna dimenzija nacionalne sigurnosti, a i pitanja korupcije i organiziranog kriminala. Svoje mjesto u Strategiji dobilo je i pitanje zagađenosti minama našega

Postojeće predimenzionirane, prethodnim ratnim potrebama prilagođene Oružane snage RH, žurno treba podvrgnuti rekonstrukciji.

državnog teritorija, a pozornost je posvećena i demografskim prilikama tj. demografskom "urušavanju RH". Zaštita okoliša je kao bitna dimenzija ukupne nacionalne sigurnosti jače naglašena nego što je to bio slučaj kod prvog čitanja dokumenta. A sigurno-obavještajni sustav koji se uopće nije spominjao u prvom čitanju strategije dobio je svoje mjesto u Konačnom prijedlogu ove strategije.

Što se tiče Strategije obrane RH kazao je kako je ovaj dokument doživio manje kritike prilikom prvog čitanja dokumenta, ali su najbitnije primjedbe našle svoje mjesto u Konačnom prijedlogu kao npr. pitanje vojne izobrazbe, strateške vojne proizvodnje te javnog informiranja o sustavu obrane. U prijedlogu je bilo navedeno da su se sigurnosne prijetnje u potpunosti prenijele s vojnog na ostala područja što nije točno, kaže ministar Radoš, pa je u Konačnom prijedlogu to ispravljeno konstatacijom da su konvencionalne vojne prijetnje kao dominantni izvor nesigurnosti u Europi iz doba hladnog rata, izgubile svoj primat, pa se veći naglasak stavlja na druga područja njihova nastajanja - ekonomsko, socijalno, političko i sl. Došlo je, dakle, samo do pomicanja intenziteta prijetnji pa vojno područje nije više dominantno, odnosno nije jedino u tom smislu, tumači ministar Radoš.

U nastavku ministar Radoš je govorio na koji se način planira smanjiti ukupan broj pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH. S tim u vezi u Strategiji obrane RH navodi se da je unaprijed vidljivo da postojeće predimenzionirane, prethodnim ratnim potrebama prilagođene Oružane snage RH, žurno treba podvrgnuti rekon-

strukciji. Socijalna i politička osjetljivost toga pitanja, povezana s ograničenim financijskim resursima, predstavlja najveći izazov i potencijalni čimbenik usporavanja reformskih procesa. Također, a povezano s prethodnim, dugoročni izazov predstavlja niska tehničko-tehnološka razina opremljenosti Oružanih snaga Republike Hrvatske koja bitno zaostaje za stanjem opremljenosti modernih oružanih snaga zapadnih država. Ministar kaže kako svaka rasprava o socijalnoj i političkoj osjetljivosti tog pitanja treba polaziti od ovih temeljnih konstatacija, a oni koji smatraju da te konstatacije nisu ispravne trebali bi ponuditi svoju soluciju. A solucija bi bila - zadržati postojeću veličinu Oružanih snaga Republike Hrvatske, napose dizanje razine njezine tehničke opremljenosti, što bi za posljedicu imalo bitno povećanje obrambenog proračuna Republike Hrvatske, upozorava ministar Radoš.

U nastavku ministar je, shodno ranijem obećanju, izložio projekciju smanjenja broja zaposlenih u MORH-u, odnosno Oružanih snagama RH. Najavio je da će do lipnja ili rujna, točan rok još nije određen, u MORH-u biti 13.864 manje zaposlenih. Naglasio je kako MORH trenutno ima 40.714 zaposlenih ili oko 3000 manje nego u siječnju 2000. godine, te da bi tu brojku trebalo svesti na 26.850. To će se postići, objasnio je, tako da će oko 4500 djelatnih vojnih osoba biti upućeno u prijevremenu ili redovitu mirovinu, s tim što će u tu brojku biti uključeno i oko 900 djelatnika od njih ukupno oko 1500 koliko ih se nalazi na dugotrajnom bolovanju (otići će u invalidsku mirovinu). Oko 4000 djelatnih vojnih osoba koje imaju između 15 i 19 godina staža bit će upućeno temeljem zakona u aktivnu pričuvu. U tom će statusu primiti 60 posto trenutačne plaće. Na taj bi se način ukupan broj pripadnika Oružanih snaga RH (djelatnih vojnih osoba) smanjio za 8500 djelatnika. Do konačne brojke onih koji bi sljedećih mjeseci trebali napustiti MORH trebalo bi doći, kako je objasnio, smanjenjem broja djelatnih vojnih osoba koje nemaju 15 godina staža, i prema tome neće biti upućeni u djelatnu pričuvu, niti 20 godina staža da bi bili upućeni u privremenu ili trajnu mirovinu, a nemaju ni "godine života po modelu karijere". Tu se radi o vojnicima iznad 35 godina, dočasnicima iznad 40 i časnicima

iznad približno 45 godina života. Ti bi se djelatnici mogli uputiti u djelatnu pričuvu ali iz nje neće odlaziti u prijevremenu mirovinu već će si u roku od pet godina, uz pomoć programa Vlade ili vlastitom inicijativom, morati pronaći posao. Oko 3000 do 3500 službenika i namještenika u vojnoj službi moralo bi napustiti Ministarstvo obrane. U tu svrhu pripremljeni su odgovarajući projekti u suradnji s Ministarstvom za obrt, malo i srednje poduzetništvo i Hrvatskim fondom za zapošljavanje, a dijelom se računa i na novoformirani Fond za razvoj i zapošljavanje.

U nastavku izlaganja ministar je upozorio kako bi predloženo smanjenje broja pripadnika Oružanih snaga moglo probiti proračun za oko 300 milijuna kuna. S druge strane mjesečni trošak MORH-a u sljedećoj godini smanjio bi se za oko 60 milijuna kuna, i umjesto dosadašnjih oko 257 milijuna iznosio 198 milijuna kuna. Time bi se otvorio prostor za osuvremenjivanje i modernizaciju vojske, te za primitak mladih ljudi, profesionalnih vojnika na ugovor. Ujedno bi se dobnii sastav HV-a spustio sa 33 odnosno 34 godine na 25 odnosno 26 godina.

Nakon uvodnog izlaganja Vladina predstavnika za riječ se javila **Gordana Sobol** da bi iznijela stavove **Odbora za ravnopravnost spolova**. Odbor je uz nekoliko amandmana, predložio Saboru donošenje Strategije nacionalne sigurnosti. Prvim je amandmanom ovo radno tijelo predložilo da se u točki 15. drugog poglavlja vrijednosti i interesi RH uz već navedene najviše vrednote Republike Hrvatske utvrđene Ustavom, unese i "ravnopravnost spolova".

Smisao amandmanskog zahtjeva u točki 33. u poglavlju III. izazovi, rizici i prijetnje RH je da se kao značajan sigurnosni rizik za RH uz krijumčarenje oružjem, opojnim drogama, te ilegalnu migraciju istakne i problem trgovine ljudima, osobito ženama i djecom. Bilježi se i rast trgovine ženama i djecom iz Centralne i Istočne Europe u EU, pa je tako procjena da se godišnje oko 120 tisuća žena i djece prošverca u zapadno europske zemlje. U sklopu trgovine ljudima, žene su posebno ranjiva skupina, a razlog za to su siromaštvo, spolna diskriminacija, nedostatno obrazovanje, usko područje rada u zemljama iz kojih dolaze itd., kaže Gordana Sobol.

U svezi s tim amandmanom je i posljednji amandman Odbora, a

odnosi se na točku 57. poglavlja V. sigurnosna politika RH - područja i instrumenti u kojoj se navodi da osim političkog dijaloga i vojno-obrambene suradnje, Hrvatska važnim drži i suradnju i usklađivanje politike i praktičnog djelovanja u borbi za suzbijanje tzv. asimetričnih sigurnosnih izazova, rizika i prijetnji - terorizma, organiziranog kriminala, ilegalnih migracija i trgovine ljudima. Odbor predlaže da se kod spominjanja trgovine ljudima, doda još "osobito ženama i djecom".

Radari

U nastavku rasprave izlagali su predstavnici klubova zastupnika, a prvi je u ime **Kluba zastupnika HSLs-a** govorio **Dražen Budiša**. Klub je još kod prvog čitanja dao svoju pozitivnu ocjenu o ovim dokumentima, podsjetio je Budiša, a sada pozdravlja činjenicu što je Vlada uvažila sve bitne primjedbe pa su konačni prijedlozi postali još bolji. Doradenim prijedlozima strategija zastupnik Budiša dodijelio je sve pohvale, pa i obrazloženja ministra obrane. Glede Konačnog prijedloga Strategije nacionalne sigurnosti upozorio je na točku 38. u poglavlju III. vrijednosti i interesi RH gdje se, među ostalim, navodi da je trenutno oko 10 posto državnog teritorija RH (oko 4500 km²) zagađeno minama i eksplozivnim sredstvima, a najveći dio tog teritorija predstavljaju ekonomski isplative površine. No, najnoviji podatak Hrvatskog centra za razminiranje od prije mjesec dana pokazuje da se radi o površini od 1700 km² što je otprilike tri puta manje od spomenutih oko 4500 km², upozorava gospodin Budiša. Uz to, kaže, ne radi se o zagađenim nego o sumnjivim površinama. S obzirom na dugoročnost ponuđene Strategije nacionalne sigurnosti Klub će, kaže, izaći s amandmanskim prijedlogom da se izbriše spomenuti podatak u točki 38.

U ime **Kluba zastupnika IDS-a** govorio je **Damir Kajin**. Ustvrdio je da stabilnost zemlje nema tko ugroziti iznutra niti izvana, a najmanje bi to mogle institucije "represije bilo da se radi o vojsci ili policiji npr.". Prisjetio se riječi ministra Radoša da iz vojske mora biti otpušteno 13.864 profesionalnih vojnika koji prehranjuju svoje obitelji, a čije se plaće osiguravaju iz državnog proračuna. U slučaju da se nešto slično namjerava

učiniti sa zaposlenima u hrvatskim brodogradilištima, gdje također ima prekobrojnih, imali bismo, kaže Kajin, "s punim pravom stalne socijalne nemire, dok za otpuštanja iz Oružanih snaga nitko neće reći niti a". U strategiji se mora voditi računa o tako planiranom smanjenju zaposlenih, jer ako se ne pokaže barem minimum solidarnosti s tim ljudima dokument može lako postati papir bez duha, bez ljudskosti i moralnosti, tek birokratski akt kojeg na kraju neće imati tko provesti. Jednako tako u ovim dokumentima ne treba zaboraviti status invalida Domovinskog rata i njihovih obitelji, poglavito onih koji ne mogu više privređivati. A kada govori o invalidima tada, kaže, ima u vidu i invalide II. svjetskog rata (antifašiste).

Hrvatska se nije smjela upustiti u avanturu u BiH, i to je trebalo negdje navesti u strategiji, ali je isto tako sigurno da je u Domovinskom ratu bila žrtva velike agresije, a Vukovar je mjesto zločina kakvog Europa nije vidjela od II. svjetskog rata. Stoga hrvatska strategija nacionalne sigurnosti ne može biti jednaka strategiji jedne Mađarske, Slovenije, Češke ili Slovačke, iako su nam slični ciljevi (stabilne prilike u zemlji, stabilno okruženje, ulazak u EU i NATO). Ustvrdio je da temelj našega sigurnosnog koncepta mora biti stabilna gospodarska osnova, ali se o tome, nažalost, u strategiji najmanje govori. Hrvatsko gospodarstvo još uvijek nije doseglo bruto društveni proizvod per capita iz 1990., ali je isto tako jasno da su 2002. godine gospodarske prilike neusporedivo bolje, nego što su bile 1992. i trebat će još dvije ili tri godine da Hrvatska po svom bruto društvenom proizvodu bude tamo gdje je bila 1990. Domovinski rat, pretvorba, nevješta tranzicija i gubitak tržišta na istoku učinili su svoje, i Hrvatskoj će trebati najmanje 15-tak godina da dosegne društveni bruto proizvod susjedne Slovenije iz 2001. godine. To, dakako, determinira naš razvoj, i budućnost, ali i ostanak stanovništva u pojedinim krajevima Hrvatske. Kod toga treba imati u vidu da Hrvatska danas ima 250.000 stanovnika manje nego što je imala 1991. godine te da se pokazalo da posljednjih desetak godina samo Zagrebački prsten i Istra bilježe relevantan rast broja stanovnika, pa ako se nešto ne učini po tom pitanju lako se može dogoditi da na istočnim

granicama Hrvatska ostane bez stanovništva, upozorava Kajin. Drži kako je uz brojku od 414.000 nezaposlenih to najveći naš problem koji će tek u dogledno vrijeme eskalirati. Ako sigurnosna strategija želi imati programsku težinu i biti trajan dokument o tome se mora voditi računa, rezolutan je Kajin.

U stratezijskom dokumentu jasno je trebalo naznačiti godinu kada će se u Hrvatskoj prijeći na profesionalno sluzenje vojnoga roka, a Klub se zalaže da to bude što je moguće prije. Također se zalaže za djelomično demilitariziranu Istru, i s tim u vezi upozorava na Pulu navodeći kako se taj grad prostire na oko 4200 ha od čega 700 ha drži vojska što nije prirodno stanje. Također se zalaže za depolitizaciju vojske, policije i obavještajnih službi, a pohvalio je uvrštenu konstataciju u točki 90. u poglavlju V. sigurnosna politika RH-područja i instrumenti da je značajno područje za ostvarivanje stabilnosti i sigurnosti RH i pitanje ostvarivanja pune ekološke zaštite stanovnika i teritorija RH. Pohvalio je Ministarstvo obrane što je u međuvremenu odustalo od postavljanja radara na Učku i Pelješac. Ovaj primjer pokazuje da aktualna vlast mora poštivati volju naroda ako želi zadržati atribut narodna. Situacija oko skupo plaćenih radara ujedno govori da vojska nije i neće biti iznad dominantne volje građana bilo kojeg hrvatskog prostora, pače mora se podrediti toj volji. Zaključujući raspravu primijetio je još kako je u točki 92. u poglavlju V. koja govori o organiziranom kriminalu trebalo na poseban način progovoriti o pošasti narkomanije, droge koje u vojsci možda ima više nego na ulici.

Reagirajući, ministar **Radoš** je upozorio kako želi ukazati na neke navode iz Kajinova izlaganja koji nisu činjenično točni. Glede radara na Učki nije, kaže, donesena odluka da ne bude na Učki, nego je samo izražena spremnost da se promijeni mikrolokacija, kako je to bilo zahtijevano, ali će se time izgubiti 5 posto snage signala. Lociranje radara na Platku ili negdje drugdje značilo bi reviziju kompletne mreže zračnih radara, objasnio je ministar, te dodao kako se novi radari planiraju postaviti na ukupno pet lokacija koje međusobno čine mrežu, a ako bi se pomakla jedna lokacija morale bi se mijenjati i sve ostale lokacije da bi se sačuvala kvaliteta signala. Riječ o civilno-

vojnim radarima za kontrolu zračnog prostora, ali je njihova funkcija dominantno civilnog karaktera. Glede izražene bojazni za zdravlje nakon postavljanja radara primjetio je kako su oni neusporedivo manje opasni nego od postojećih 20-tak radara koji se koriste isključivo u vojne svrhe (ruskog su porijekla i iz 50-tih godina). Jedina relevantna primjedba koja se može postaviti kada je u pitanju postavljanje novih radara više je estetskog karaktera, ali odmah dodaje kako se isti često postavljaju "daleko od oka". Slaže se s konstatacijom IDS-ova zastupnika da MORH mora uvažavati mišljenje građana, ali jednako tako, kaže, postoje u nizu pitanja, a ne samo onih obrambenog karaktera, državni interesi, koji su i u najde-

Uz krijumčarenje oružja i opojnih droga, te ilegalnu migraciju, značajan sigurnosni rizik za Hrvatsku predstavlja i trgovina ljudima, osobito ženama i djecom.

mokratskijim zemljama svijeta nekada iznad parcijalnih (lokalnih) interesa. Naglašava kako razina sigurnosti plovidbe, a napose zračne, neusporedivo raste s radarima. Ako želimo zemlju bez radara tada moramo skupo platiti tu uslugu nekom drugom, i ako bismo u tome i uspjeli još uvijek ostaje pitanje strateške ovisnosti o drugim zemljama.

U ponovnom istupu zastupnik **Kajim (IDS)** izrazio je nadu da će Vlada RH odnosno MORH poštovati volju građana izraženu glede postavljanja radara.

Ozračje za usvajanje strategija

Mr.sc. **Ivan Štajduhar (SDP)** najavio je potporu **Kluba zastupnika SDP-a** konačnim prijedlozima strategija, te izrazio zadovoljstvo Vladinim uvažavanjem velikog broja primjedbi iznesenih u prvom čitanju. Osnovni bi cilj nacionalne sigurnosti trebao biti omogućavanje nesmetanog razvoja društva i svih građana tj. nesmetano ostvarivanje ljudskih prava i temeljnih sloboda, skladan gospodarski, politički i kulturni razvoj te ostvarivanje građanskih i političkih prava i nacionalnih interesa, a napose stvaranje sustava nacionalne sigurnosti na temeljima odredaba Ustava.

Konačni prijedlog nacionalne sigurnosti RH omogućava ostvarivanje postavljenih ciljeva.

U točki 9. poglavlja I. sigurnosno okružje i izazovi RH Konačnog prijedloga nacionalne strategije govori se o EU-u i NATO savezu te našem pridruživanju tim asocijacijama s ciljem očuvanja i jačanja demokracije, zaštite neovisnosti, kao i neograničene mogućnosti gospodarskog napretka. Radi se o vanjskim faktorima stabilnosti, kaže Štajduhar, ali dodaje da ne smijemo zaboraviti niti unutarnji faktor sigurnosti tj. da političkim i ekonomskim jačanjem najviše doprinosimo razvoju demokracije. Prije razmatranja stanja nacionalne sigurnosti i procjenjivanja sigurnosnog stanja RH, prije svega, treba uzeti u obzir unutarnje promjene u zemlji i društvu. Okolnosti da se promjene događaju veoma brzo, a da institucije sustava uvijek ne djeluju efikasno i pravovremeno stvaraju sumnju kod građana jesu li one sposobne doprinijeti razvoju demokracije, a napose sustava nacionalne sigurnosti. A u točki 12. poglavlja I. gdje je riječ o terorizmu kao globalnoj prijetnji valja još snažnije naglasiti mjesto i ulogu RH kao članice antiterorističke koalicije, a napose njeno strateško opredjeljenje u borbi protiv terorizma.

Vlado Jukić (HSP) je u ime **Kluba zastupnika HSP-HKDU-a** konstatirao da je Vlada djelomično uvažila načelne primjedbe Kluba iznesene prigodom prvog čitanja strategije nacionalne sigurnosti, posebno u točki, 6. kao i u točka 7. ali ne na očekivani način. U strategiji se navodi da SR Jugoslavija nije više prijetnja nego potencijalni partner. A radi se o državi s kojom Hrvatska još nije štošta regulirala, pa tako ni najvažnije pitanje vezano uz zatočene i nestale u Domovinskom ratu. Stoga je iznesena konstatacija u strategiji suvišna i treba je brisati. Još prilikom rasprave u prvom čitanju predlagatelj, ali i većina klubova zastupnika isticali su da je poželjno i dobro očekivati konsenzus svih političkih stranaka u Saboru u proceduri donošenja ovih strategija. S tim se načelno složio i Klub zastupnika HSP-HKDU-a vjerujući da će do toga doći. Međutim, s obzirom na okolnosti zastupnik Jukić kaže kako neće biti moguće postići konsenzus za usvajanje dokumenata, te dodaje kako je Klub tražio skidanje ovih točaka s dnevnog reda sjednice smatrajući da

nije primjereno i politički opravdano donositi ovako važne dokumente u situaciji kada se ne zna je li Hrvatska vlada u punom sastavu, i imaju li zastupnici mandat za to s obzirom na mogućnost izbora. Isto tako naglašava kako nisu poznati razlozi zbog čega se toliko žurilo s uvrštavanjem u dnevni red ovih dokumenata, i zbog čega se nije mogao pričekati slijedeći tjedan. Možda su za to postojali razlozi ili neki rokovi, ali niti kroz prvo i drugo čitanje zastupnici to nisu uspjeli čuti niti saznati. Istodobno upozorava na Zakon o sukobu interesa koji je zaključkom Sabora već davno trebao biti na dnevnom redu Sabora, a iz neopravdanih razloga nije. Klub drži da bi ga vezano uz problematiku predloženih strategija trebalo staviti u dnevni red sjednice te apelira na vladajuću koaliciju da temeljem datih obećanja to konačno i učini. U svim tako navedenim okolnostima Klub zastupnika HSP-HKDU-a ne može podržati predložene strategije, zaključio je Jukić.

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je **Ante Markov**. Ovaj će Klub, naglasio je Markov, podržati prihvaćanje predloženih strategija ali je isto tako uvjeren da će predlagatelj prihvatiti podnesene amandmane kojima se ovi dokumenti, a prije svega strategija nacionalne sigurnosti, žele samo nadopuniti i osnažiti. U nastavku podsjetio je na amandmane svoje stranke na Konačni prijedlog strategije nacionalne sigurnosti. Iako se u točki 36. poglavlja III. vrijednosti i interesi RH ukazuje upozorava na potencijalnu opasnost zastarjelih i ekološki "prljavih" industrija, zastupnik kaže kako se u ovom dokumentu može i na nekim drugim mjestima postaviti pitanje ekološke zaštite i ekološke sigurnosti, napose razine novih tehnologija koje mogu značajno utjecati na stabilnost zemlje. Hrvatska kao zemlja bogata različitim resursima morala bi u ovoj strategiji to čvršće zabilježiti.

Za Strategiju obrane RH kaže da je također dobar dokument i da se kao i strategija nacionalne sigurnosti u velikoj mjeri oslanja na postojeće integralne sustave obrane, i prilagođava standardima zemalja suvremenog svijeta. Na inzistiranje na terminu ili obliku obrane tzv. pojmu "odvraćanja agresije" Vlada je negativno odgovorila uz obrazloženje da je taj koncept već zastupljen u dokumentu i ne treba ga posebno

isticati kao temeljno polazište i strategijsko opredjeljenje jer bi kao takav potkopavao deklarirani obrambeni koncept (povjerenje, suradnja, partnerstvo, itd.). Klub zastupnika HSS-a, kaže Markov i dalje drži da je koncept "odvraćanja agresije", posebno za zemlje kao što je Hrvatska, dobar element na kojem se može graditi individualna koncepcija obrane, te da ne bi u značajnoj mjeri poremetio deklarirani ovaj koncept obrane. Zaključujući izlaganje izrazio je zadovoljstvo Vladinim uvažavanjem primjedbe Kluba o zapostavljenom obrambenom obrazovanju, a napose da uloga javnog informiranja nije dobila na značaju.

"Zar je ovo što gledamo oko uvrštavanja u dnevni red posljednja dva tri dana ozračje za usvajanje dokumenata konsenzusom", upitao je **Luka Bebić** istupajući u ime **Kluba zastupnika HDZ-a**. Kazao je kako u postojećim okolnostima (kriza Vlade, privatizacija HEP-a i INE) ovaj Klub neće podržati prihvaćanje predloženih strateških dokumenata, i podupire prijedlog zastupnika Jukića o odgodi rasprave o ovim dokumentima kako bi se sve bolje pripremilo, i zainteresirani, a ne samo odbori izjasnili, i konačno pokušao postići nacionalni konsenzus oko usvajanja dokumenata. Ovi dokumenti zavređuju nazočnost barem polovice resornih ministara u Vladi tako da svaki obrazloži svoje stajalište. U strategiji nacionalne sigurnosti (u točki 6. poglavlja I.) uzgred se spominje kako u BiH postoje Hrvati kojima treba pomoći na transparentan način, a ne govori se koliko je sa stajališta nacionalne sigurnosti i obrane Republika Hrvatska zainteresirana za stabilnost ustavnog poretka u toj susjednoj državi. Ostaje važno pitanje što Republika Hrvatska i njezina Vlada i Sabor čine da se osigura jednakopravnost hrvatskoga naroda kao najmalobrojnijeg u BiH, te što konkretno sa stajališta naše nacionalne sigurnosti znači učvršćivanje ustavno-pravnog položaja hrvatskoga naroda, i postojanja Republike Srpske u situaciji kada se tamo Hrvati nalaze u jednom inferiornom položaju. Istodobno se u točki 7. navodi kako se sa SRJ mogu očekivati bolji dani, što zastupnik ne spori jer i sam želi dočekati te bolje dane, ali da bi strategija bila vjerodostojna i ozbiljno mora anticipirati razvoj tamošnjih događaja, i to ne samo sadašnjih, jasno ih definirajući kako bi se iz toga

onda zaključilo što od te strane možemo očekivati.

Glede sigurnosnog aspekta kaže kako moramo uzeti u obzir to da želja da uđemo u NATO ne znači da smo samim time globalno zaštićeni NATO-vim kišobranom. NATO nije beskonfliktno područje tj. područje gdje nema različitih interesa unutar zemalja članica saveza, pa u pojedinim mogućim globalnim i regionalnim krizama možemo biti izloženi različitim pritiscima koji ne moraju uvijek biti u interesu hrvatskoga naroda i države. Najava ministra obrane o otpuštanju oko 13.000 ljudi iz MORH-a ne korespondira sa sadašnjom situacijom. Hrvatska nije Belgija, Luksemburg, Nizozemska ili Portugal već zemlja koja je bila u kriznom području i jednim velikim dijelom ostala u potencijalno kriznom području, na rubu mogućih sukobljavanja, te na putovima prilaza svjetskim resursima. Već takvim svojim položajem Hrvatska traži posebne i specifične poglede i rješenja u pitanjima nacionalne sigurnosti, kaže Bebić, i dodaje kako je to nešto što se ne može preslikati iz bilo koje članice NATO-a pa čak niti od zemalja koje se nalaze u tranziciji, a prije tri godine primljene su u NATO. Hrvatska ima svoje specifičnosti - izašla je iz jednog teškog rata i treba joj više vremena da prilagodi svoje Oružane snage i uskladi ih sa standardima NATO-a kako bi ovaj prijelazni period bio što manje bolan za ljude koji danas rade u MORH-u i MUP-u. O tom pitanju nužna je ozbiljna rasprava i postizanje konsenzusa kako se ne bi dalje povećavao broj nezaposlenih.

Ministar obrane **Jozo Radoš** odgovorio je na pitanja iz rasprave pa tako i na ono Kluba zastupnika HSP-HKDU-a o žurnosti donošenja ovih dokumenata. Nema nikakvih drugih, skrivenih razloga osim određenja da se s reformom Oružanih snaga i Ministarstva obrane krene što je moguće prije a u pitanju je i novac jer svaki mjesec odlaganja košta 60-tak milijuna kuna a to ujedno znači da i modernizacija, infrastruktura mora čekati. Narkomanije u vojsci nema više nego što je ima u društvu a sve afere s drogom uglavnom se odnose na ročne vojnike, vojnike koji dolaze u Hrvatsku vojku iz civilnih institucija. Raširenost narkomanije među profesionalnim sastavom vojske manja je nego što je prosječna raširenost te zle pojave u ukupnom

društvu, odgovor je ministra zastupniku Kajinu.

Zatim se prešlo na pojedinačnu raspravu.

Mora se progovoriti o ovisnosti

Željko Malević (SDP) u svom javljanju osvrnuo se na Konačni prijedlog strategije o nacionalnoj sigurnosti koja je, kaže, dobro opisala sigurnosno okruženje Republike Hrvatske, dobro postavila i definirala vrijednosti i interes RH koji se tiču nacionalne sigurnosti i odredila koji su to izazovi, rizici i prijetnje RH s osnove očuvanja nacionalne sigurnosti. No, definiranje aktualnog stanja u međunarodnim odnosima i u svjetskom poretku nije, kad se govori o očuvanju međunarodnog poretka (točka 20.) u najmanju ruku, točno, primjećuje zastupnik. Bilo bi lijepo

Definiranje aktualnog stanja u međunarodnim odnosima i u svjetskom poretku nije, kad se govori o očuvanju međunarodnog poretka (točka 20.) u najmanju ruku, točno. Bilo bi lijepo kad bi tako izgledala međunarodna zajednica i kad bi svjetski poredak bio utemeljen na načelima koja se ovdje spominju (na principima pravde, poštivanja međunarodnog prava te političke i gospodarske ravnopravnosti) jer svi znamo da su stvari nešto drukčije.

kad bi tako izgledala međunarodna zajednica i kad bi svjetski poredak bio utemeljen na načelima koja se ovdje spominju (na principima pravde, poštivanja međunarodnog prava te političke i gospodarske ravnopravnosti) jer svi znamo da su stvari nešto drukčije.

Drugi prigovor zastupnika se odnosi na III. poglavlje u kojem se govori o rizicima, izazovima i prijetnjama hrvatskoj nacionalnoj sigurnosti gdje se svakako mora progovoriti o ovisnostima, heroinskoj, alkoholnoj itd., smatra. Jer, radi se o ozbiljnom sigurnosnom problemu koji razdire zdravlje nacije i uništava je.

Ne može se nikako zanijekati, naglasio je, među ostalim, da je hvatanje u koštac s eksplozijom ovisnosti u hrvatskom društvu pitanje nacionalne sigurnosti prvoga značenja (zastupnik podnio u tom smislu dva amandmana).

Jadranka Kosor (HDZ) najprije je izrazila zadovoljstvo zbog prihvaćenih primjedaba iz prvog čitanja a zatim kazala da nije dobro da se saborski odbori nisu izjasnili o ovom dokumentu i da nije provedena jedna vrlo široka rasprava jer se ipak radi o Prijedlogu strategije nacionalne sigurnosti.

U vezi s točkom 6. Strategije, u kojoj se govori o povratku povratnika i izbjeglica kao jednom od glavnih uvjeta za normalizaciju života i društva u cjelini smatra da bi u okviru ove rasprave zastupnici trebali znati više o novim izbjeglicama koji dolaze u Hrvatsku iz Drvara. Naravno, sve to gledati u kontekstu lošeg položaja Hrvata iz BiH koji moraju napuštati kuće u kojima su dosad bili smješteni a nemaju se kamo vratiti. Ovakva Strategija mora odgovoriti na pitanje što će biti s tim ljudima sutra. S druge strane, poziva se Srbe koji su napustili Hrvatsku da se vrate, jamči im se školovanje, smještaj i tu je nužan balans, rekla je.

Što se tiče konstatacija u vezi sa SR Jugoslavijom smatra da ne može biti nikakvog partnerstva dok se ne dozna istina o svakom nestalom hrvatskom branitelju i civilu, naglasila je među ostalim zastupnica.

Također je predložila da se posebna točka Strategije posveti opasnostima i borbi od pošasti droge a da u dijelu koji govori o nezaposlenosti (točka 86.) treba govoriti o zaustavljanju odnosno smanjivanju nezaposlenosti jer smo sa stopom od 23 posto na samom dnu europske ljestvice, a to može bitno ugroziti nacionalnu sigurnost. Treba i navesti da negativna demografska kretanja (točka 30.) predstavljaju opasnost za sigurnost RH (zastupnica podnijela u vezi s tim amandmane).

Dr.sc. **Zdravko Tomac (SDP)**, potpredsjednik Hrvatskoga sabora, drži da je ovaj dokument korektno napravljen, s obzirom na to da su u njemu sabrani svi problemi s kojima se susreće jedno društvo, pa tako i hrvatsko. Osvrnuo se na točku 7. u kojoj se govori o SR Jugoslaviji te rekao da je 15. 3. 2002. potpisan sporazum kojim se faktički ukida Jugoslavija i stvara zajednica Srbije i

Crne Gore. To je događaj od izuzetnog značenja jer je cijelo proteklo stoljeće na ovim prostorima bilo obilježeno jugoslavenskom idejom u raznim oblicima koja se u realizaciji pretvorila u velikosrpsku ideju. To je i kraj naših strahova da će nas međunarodna zajednica na različiti način ponovno pokušati gurati u neke nove i razne oblike jugoslavenskih ili balkanskih integracija.

Ispravna politika

Važno je danas konstatirati da smo u Hrvatskoj u proteklih desetak godina vodili ispravnu politiku bez obzira na međusobne sukobe u strankama - da na ovim prostorima Hrvati trebaju biti Hrvati, Slovenci Slovenci, Bošnjaci Bošnjaci, Srbi Srbi itd. i da bi bilo koji pokušaj da se na bilo koji način negira pravo bilo kojem od tih naroda na svoju samostalnu državu dovodio do velikog zla i nesreće za stotine tisuća i milijuna ljudi, rekao je dr. Tomac.

U tom smislu za našu nacionalnu sigurnost ovaj događaj, koji znači slom jedne ideje koja je uvijek prijetila hrvatskome narodu, znači puno više

Važna je poruka Hrvatskoga sabora i sloga u Hrvatskoj oko zahtjeva i pritiska na međunarodnu zajednicu da osigura provedbu odluke Ustavnog suda BiH na jednak način i u Republici Srpskoj.

od onoga što bi se perfekcionistački zapisalo u ovom dokumentu. Vjerojatno će sada biti i lakše riješiti drugi gordijski čvor od kojeg zavisi nacionalna sigurnost Hrvatske. U BiH su u tijeku ustavne promjene, nastalo je smatrajući da trebamo pozdraviti suglasnost Bošnjaka i hrvatskoga naroda da se ovim promjenama vrate na koncept pune ravnopravnosti ta dva naroda i da u Federaciji ista prava daju i srpskom narodu. Prema tome, da Federacija kao Daytonski entitet dvaju naroda postaje entitet tri ravnopravna naroda.

U tom smislu važna je poruka Hrvatskoga sabora i sloga u Hrvatskoj oko zahtjeva i pritiska na međunarodnu zajednicu da osigura provedbu odluke Ustavnog suda BiH na jednak način i u Republici Srpskoj, koja mora biti multietnički entitet. Pred nama su povijesni dani i

Hrvatska ne smije biti po strani i mora voditi aktivnu politiku i jasno reći da se odluka Ustavnog suda BiH ne može u jednom dijelu države provoditi na jedan način a u drugom dijelu na drugi i da međunarodna zajednica ima obvezu ovu regiju učiniti stabilnom. Mi bismo željeli da se BiH izgradi kao jedna demokratska država ravnopravnih građana u kojoj će se poništiti rezultati etničkog čišćenja, rekao je, među ostalim.

Na kraju je naglasio da se moramo boriti i osigurati da se i Hrvatima prognanim iz BiH stvore ista prava koja Hrvatska stvara za sve. Govoriti samo o tome da je naša obveza da riješimo problem povratka u Hrvatskoj a da nas se ne tiče što se događa s Hrvatima izvan Hrvatske nije dobra politika a i nije dobro ni za nacionalnu sigurnost, za mir i stabilnost hrvatske države.

Zaključio je da nam oko ovih bitnih pitanja, kad se konačno rješava situacija u našoj okolini, kad se odlučuje kamo ide Hrvatska, treba više sloge i traženje nacionalnog konsenzusa.

Dr. sc. **Anto Kovačević (HKDU)** javio se s ispravkom navoda rekavši da se nada da dr. Tomac (inače pozdravlja sve što je rekao) ne misli da RS mora ostati odnosno postati multietnički entitet. Hrvati u BiH dovedeni su u jednu apsolutnu situaciju da moraju podržavati etnički očišćenu Republiku Srpsku a koncept velike Srbije nije poražen tako dugo dok postoji RS ovako institucionalizirana sa svojom vojskom i svojom policijom i treba je ukinuti, rekao je, među ostalim. **Ljubo Česić-Rojs** je pitao kako ukinuti Republiku Srpsku kad je obuhvaćena Daytonskim sporazumom što znači da treba mijenjati Daytonski sporazum. Povratak Hrvata u BiH nije moguć ako im se ne jamči sigurnost a ni međunarodna zajednica niti Republika Srpska ne mogu jamčiti sigurnost Hrvatima da se vrate u Derventu ili Banja Luku. Jedina je realna i provediva politika, koja će se provesti, samo će možda trebati vrijeme, je politika oca Domovine dr. Franje Tuđmana, rekao je.

Gordana Sobol (SDP) podupire donošenje ovih dviju strategija te ponavlja, kao i u raspravi u prvom čitanju, problem u vezi s trgovinom ljudima jer ta primjedba nije uvažena. Taj problem treba uvrstiti među značajne sigurnosne rizike za našu zemlju, a trgovina ljudima, posebno ženama i djecom predstavlja suvre-

meni oblik ropstva, naglasila je zastupnica te podsjetila na amandman u vezi s tim koji je podnio Odbor za ravnopravnost spolova (zastupnica je predsjednica tog Odbora) i ponovila podatke da se prema procjenama trgovina ženama i djecom na svjetskoj razini kreće godišnje od 700.000 do dva milijuna. U Hrvatskoj je prošle godine u odnosu na 2000. broj ilegalnih imigracija smanjen za oko 30 posto.

Marijana Petir naglasila je važnost koncepta biološke sigurnosti i načela predostrožnosti a nisu obuhvaćena ovom Strategijom. Zastupnica ga smatra važnim dijelom nacionalne sigurnosti a ovom je prilikom samo istakla, s obzirom na to da je o tome opširno kaže, govorila u prvom čitanju (sada podnijela amandman) da bi Strategija trebala sadržavati načelo predostrožnosti kako bi se i time pridonijelo osiguravanju odgovarajuće razine zaštite na području sigurnog prijenosa rukovanja i upotrebe genetski modificiranih organizama.

Mirotvorstvo i demilitarizam

Zlatko Canjuga (HND) podsjetio je na svoje primjedbe iz prvog čitanja smatrajući da je ključni nedostatak u Strategiji o nacionalnoj sigurnosti nejasno definiranje budućnosti, ciljeva i što se od te Strategije želi. Strategija bi trebala počivati na mirotvorstvu i na demilitarizaciji ovog geopolitičkoga prostora, njegovo je mišljenje. Dodao je da se Strategijom ne opredjelujemo dovoljno jasno za demilitarizaciju ovog prostora nego još uvijek, pomalo i opravdano zbog tragedije hrvatskoga naroda u prošlosti, mislimo da nam je vojni faktor stabilnost (što ćemo pokraj NATO, SAD-a kupovati migove, F-16).

Trebalo bi radikalno prepoloviti izdvajanja za vojsku a što više uložiti u gospodarstvo i tek bi time stvorili jaki tip nacionalne strategije, sigurnosti i obrane. Jer, stvarali bismo predispozicije zadovoljnog čovjeka, slobodnoga, neopterećenog bilo kakvim nacionalnim kretanjima i nacionalnim prilikama koje ovdje vladaju.

U nastavku je naglasio da tranzicijski procesi u susjednim državama nisu gotovo nikakva opasnost za Hrvatsku, nego upravo suprotno. Ti tranzicijski procesi mogu pridonijeti sigurnosti na ovom

geopolitičkom prostoru stabilnosti, demokratičnosti unutarnjih odnosa. Osnovna opasnost je porast nacionalističkih tendencija i dokle god ćemo ih imati u pojedinim režimima na ovom prostoru Balkana dotle ćemo imati nestabilnost u regiji, rekao je. A upravo su odnosi na ovom području zavisili o odnosima nacionalnih tenzija i tendencija između Hrvata i Srba odnosno između Hrvatske i Srbije a da BiH u povijesti nikad nije bila prijatna, naveo je (u vezi s tokom 59.).

Sada kad imamo hrvatsku državu ovaj hrvatski narod i njegovu budućnost može spasiti samo jako i stabilno gospodarstvo, zaposlen i samosvjesni pojedinac a ne pojedinac opterećen nacionalnim mitovima, rekao je, među ostalim.

Dr.sc. **Anto Kovačević** javio se s ispravkom netočnog navoda predgovornika rekavši najprije da bi mogao ispravljati svaki njegov zarez. Svi se slažemo da je mir najbolji, najjeftiniji a rat najgori i najskuplji a da nije bilo hrvatskoga vojničkoga genija i dobrog alata, da nije bilo generala poput Ante Gotovine, političke volje hrvatskoga naroda da se oslobodi velikosrpskog jarma ne bi nam ni NATO pomogao niti međunarodna zajednica. Tako nije točno što gospodin Canjuga kaže što će nam migovi, što će nam vojska. Ako se Hrvatska ne organizira vojno, politički, gospodarski (poput Židova), obavještajno neće nam biti spasa, rekao je.

I **Ante Beljo** imao je ispravak netočnog navoda na izlaganje zastupnika Canjuge, koji je, kaže, rekao da možemo izboriti poziciju na ovim prostorima svojom pameću. - Nadamo se ne njegovom pameću, rekao je.

Odgovori na dobar način

Enad Stazić (SDP) kaže da ako postoje dva dokumenta koje bi se moglo nazvati iskaznicom jedne nacije, jedne države, onda su to njezin Ustav i strategija nacionalne sigurnosti. Ova potonja mora odgovoriti na pitanje gdje smo, što smo, kako mi to sebe vidimo u okruženju u kojem živimo i kako vidimo druge, prije svega susjede, ali i cijelu međunarodnu zajednicu. Ta Strategija nije samo za unutarnju upotrebu, čitat će je u ambasadama svih zemalja i nas će procjenjivati po tome što piše u tom dokumentu, koliko smo uspjeli

izbalansirati vojni i nevojni aspekt nacionalne sigurnosti, koliko smo na području nacionalne sigurnosti, u kojem ubrajamo i gospodarstvo, ekologiju, zaštitu informatičkog sustava a i neželjene pojave kao što su organizirani kriminal, spremni kao država sudjelovati u jednoj globalnoj borbi protiv terorizma. Zastupnik smatra da Strategija na sva ta pitanja odgovara na dobar način, rekao je, među ostalim, podsjećajući na svoje amandmane.

Ako postoje dva dokumenta koje bi se moglo nazvati iskaznicom jedne nacije, jedne države, onda su to njezin Ustav i strategija nacionalne sigurnosti. Ova potonja mora odgovoriti na pitanje gdje smo, što smo, kako mi to sebe vidimo u okruženju u kojem živimo i kako vidimo druge, prije svega susjede, ali i cijelu međunarodnu zajednicu.

Ponovno je upozorio (kao i u prvom čitanju) da se netočno opisuju (točka 7.) zbivanja u SR Jugoslaviji jer se kaže da SR Jugoslavija koja je u proteklih deset godina bila glavni uzročnik regionalne nestabilnosti ima demokratski izabrane Vladu i predsjednika te više ne predstavlja izravnu sigurnosnu prijetnju. To što su neka Vlada ili predsjednik izabrani u demokratskom postupku ne znači da su spremni voditi demokratsku politiku ili miroljubivu prema drugim zemljama. Stoga tekst treba popraviti jer je činjenica da se promjenom političkog vodstva u SR Jugoslaviji u 2000. godini izborom novog predsjednika i nove Vlade promijenila ukupna politika.

Ante Beljo osvrnuo se na dio Prijedloga strategije o nacionalnoj sigurnosti koji se odnosi na sigurnosno okruženje jer, kaže, sigurnost RH povezana je direktno ili indirektno s događajima u susjednim državama. Hrvatski narod u BiH je u neravnopravnom položaju i sveden na rezervate, a za one koji su protjerani u Hrvatsku ne samo da ne postoji bilo kakva mogućnost za povratak u tzv. Republiku Srpsku nego se danas iseljavaju Hrvati iz BiH i iz onih krajeva iz kojih se nisu dosad iseljavali i koji su pod hrvatskom

vlašću. Ako Hrvatska želi misliti o svojoj sigurnosti onda mora misliti i o sigurnosti i opstanku Hrvata prvenstveno uz ona područja koja su naslonjena na Hrvatsku u BiH a koja su tradicionalno bila hrvatska a danas su u situaciji kakvoj jesu.

Kad je u pitanju agresija zastupnik ne vjeruje da će se u budućnosti netko usuditi izvršiti agresiju na Hrvatsku ali, kaže, to nije ni potrebno, jer, tu je Pakt stabilnosti i pridruživanju i stvaranje jedne zapadnobalkanske federacije (ili kako se zvala) sa slobodnim protokom radne snage i dobara u čemu Hrvatska nema šanse (demografski), rekao je. Na tom planu hrvatska država mora zaštititi svoje interese jer inače ne samo da nećemo imati šansu preživjeti za iduće stoljeće nego su nam desetljeća u pitanju, naglasio je upozorivši pri tom na prazne otoke zbog iseljavanja.

Ponašati se odgovorno politički i gospodarski

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je na početku svog javljanja istaknuo da je neobičajeno i neprihvatljivo da predlagatelj Strategije nacionalne sigurnosti, dokumenta koji po svojim ciljevima, sadržaju i odgovornosti daleko nadilazi i ovlasti i odgovornosti bilo kojeg ministarstva, bude Ministarstvo obrane. Ako se prihvati definicija prema kojoj se Strategija nacionalne sigurnosti kao prvo treba temeljiti na nacionalnoj odgovornosti onda treba konstatirati da je u protekle dvije godine u nas bilo elemenata nacionalne neodgovornosti. Kao razlog tome zastupnik navodi da je dolaskom na vlast 3. siječnja 2000. ova Vlada obećala hrvatskom narodu i svim njenim građanima nova radna mjesta, bolji život "svima, a ne samo njima" itd. No pojedini su članovi ove Vlade počeli vladati, pa i cijela Vlada, na sebi svojstven način, pokrenuti su politički obračuni nezapamćenih razmjera u novijoj povijesti Hrvata - protiv Oca Domovine, najvećeg Hrvata u povijesti Hrvata, predsjednika svih Hrvata dr. Franje Tuđmana i "njegovog režima", protiv HDZ-a, invalida i branitelja iz Domovinskog i mnogih drugih.

Sve to nije imalo karakter nacionalne odgovornosti a bez nje nema ni nacionalne sigurnosti pa ni Strategije. Ovdje trebamo raspravljati o Strategiji koju predlaže Vlada, koja ima porazne rezultate u političkome,

gospodarskom i socijalnom pogledu. Razina unutrašnjih sukoba i konflikata u vladajućoj koaliciji dosegla je razmjere koji počinju duboko vrijeđati svakog hrvatskoga građanina i djeluje deprimirajuće i takva politička neodgovornost i gospodarska nedjelotvornost izravno narušava nacionalnu sigurnost. Zbog toga je neprihvatljivo da se u Hrvatskom saboru raspravlja o Strategiji, nekakvom dokumentu koji ni na jednom mjestu ne spominje ono što svakog dana ugrožava nacionalnu sigurnost. Umjesto neupotrebljivih i neprimjenjivih dokumenata, koji neće biti ni od kakve koristi građanima Republike Hrvatske i neće jačati nacionalnu sigurnost Republike Hrvatske počnimo se ponašati odgovorno politički i gospodarski, predložio je zastupnik.

Kako raspravljati i o Strategiji obrane kad smanjujemo Hrvatsku vojsku (hoće li tako postupiti i ostale

O Strategiji nacionalne sigurnosti raspravlja se upravo kada se Hrvatska nalazi u političkome, gospodarskome, socijalnom te obrambenom i sigurnosnom smislu na granici nacionalne nesigurnosti, što je potvrđeno ovih dana i u samom Hrvatskom saboru odnosno hrvatskoj Vladi. Nova vlast obećala je 200.000 radnih mjesta a dovela je do 420.000 nezaposlenih a u Hrvatskom saboru koalicija izglasava zakone koji svaki dan dovode do nezaposlenosti i do iseljavanja hrvatskoga naroda.

zemlje) i otpustit ćemo 12.000, 13.000 vojnika (zašto se ne izdvoji novac iz proračuna i školuju sinovi poginulih branitelja) dok u isto vrijeme Hrvatska uopće nije na svim svojim granicama (Ilok, Sveta Gera, Piranski zaljev, Kostajnica, Prevlaka) pa kako to mislimo riješiti, pitao je. Bez jake Hrvatske vojske nema ni jake hrvatske države, upozorio je naglašavajući da bez jedinstva hrvatskoga naroda, a samostalna i nezavisna hrvatska država branila se i stvarala

zajedničkim snagama Hrvatske vojske i HVO-a, ne bi bilo ni hrvatske države, ovdje bi se igralo neko drugo kolo, niti bi se Sabor zvao Hrvatski sabor.

A što se tiče Hrvata u BiH nije točno da su htjeli podjelu već žele živjeti kao i ostala dva naroda i ne traže ni više ni manje nego što imaju druga dva naroda. Bez jake hrvatske vojske neće biti ni slobodne, samostalne nezavisne hrvatske države, izgubit ćemo sve, rekao je. Na kraju je napomenuo da su mu tu pojedini prigovorali kako je rekao da će se najveći junak Domovinskog rata, njegov kolega i prijatelj vratiti na bijelom konju pa, veli, možda je malo pogriješio jer ako će se vratiti morem bit će na topovnjači Petar Krešimir IV.

Mr.sc. **Anto Kovačević** ispravio je predgovornika (drži da je lapsus) jer da ne postoji kategorija Muslimana hrvatske vjeroispovijesti nego Hrvati islamske vjere. **Ivo Fabijanić** je pak ispravkom navoda rekao da je predlagatelj Strategije Vlada RH a ne Ministarstvo obrane.

Nezaposlenost i iseljavanje

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) mislila je da će ovaj dokument, Strategija nacionalne sigurnosti, u drugom čitanju biti drugačiji. No on, nažalost, nije kakav bi trebao biti i stvarno joj je žao, jer bi za ovakav dokument trebali biti svi u Saboru, što ona i njeni kolege iz oporbe neće glasovati "za".

O Strategiji nacionalne sigurnosti raspravlja se upravo kada se Hrvatska nalazi u političkome, gospodarskome, socijalnom i obrambenom i sigurnosnom smislu na granici nacionalne nesigurnosti, što je potvrđeno ovih dana i u samom Hrvatskom saboru odnosno hrvatskoj Vladi. Nova vlast obećala je 200.000 radnih mjesta a dovela je do 420.000 nezaposlenih a u Hrvatskom saboru koalicija izglasava zakone koji svaki dan dovode do nezaposlenosti i do iseljavanja hrvatskoga naroda.

To potonje posebno zabrinjava zastupnicu i mislila je da će Hrvatska postati useljenička zemlja a ne da je još uvijek iseljenička. Nadalje, smatra da tempo i tijek reorganizacije Hrvatske vojske, navodi se da će 13.864 djelatnika biti otpušteno, hrvatska država ne može ničim prihvatiti ni u materijalnom niti u sigurnosnom smislu a u vezi s točkom Strategije koja govori o Daytonskom

sporazumu upozorava da je zaštićenost Hrvata u BiH ne samo ustavni zadatak ove države nego i od dragog Boga i od hrvatskoga naroda. Zemljovid koji proistječe iz SANU memoranduma nije stavljen u ladice te stoga ne vidi da je hrvatski narod siguran od susjeda s istoka, rekla je (u vezi s točkom 7.).

S obzirom na terorizam kao globalnu prijetnju upozorila je da moramo misliti o tome da organizacija Hrvatske vojske i Hrvatske policije ne smije ići ovakvim tempom upravo zbog ovakve situacije u svijetu s terorizmom (mi nismo negdje na Marsu) jer Oružane snage znače sigurnost i mir u Republici Hrvatskoj, rekla je među ostalim, pitajući da li je riješena Prevlaka, Neum, Ploče. Sve to zabrinjava ne samo zastupnike nego cijeli hrvatski narod, naglasila je na kraju.

Zlatko Čanjug u replici predgovornici rekao je da Hrvati više nemaju nikakvog razloga bojati se memoranduma SANU, ni deset njih ne predstavlja nikakvu opasnost jer će se i srpska politika i Srbi sami toga odreći. A prekomjerno izdvajanje za vojsku može samo osiromašiti ovaj hrvatski narod, rekao je. **Zdenka Babić-Petričević** odgovorila je da nije važno što je rečeno nego tko je rekao.

Financijski prostor za modernizaciju

Prijavljenih za raspravu više nije bilo pa je riječ u ime predlagatelja dobio ministar obrane **Jozo Radoš** zahvalivši svima koji su sudjelovali u raspravi i doprinos dali svojim aman-

dmanima. Iznese razloge za nepostizanje punog suglasja u Hrvatskom saboru oko ovih dokumenata ne drži dostatnima i da bi izostao konsenzus a nema ni razloga da se ne prihvate i amandmani koji dolaze od opozicije.

Rekao je da na kraju ne bi puno polemizirao već da bi samo napomenuo, s obzirom na to da se govorilo o otpuštanju iz Ministarstva obrane, da za djelatne vojne osobe to nije ostajanje bez posla već da je to rješenje privilegirano u odnosu na ustale uposlenike u sustavu državne uprave, bilo da se radi o mirovini, o mogućnosti odlaska u prijevremenu mirovinu, bilo o znatnoj socijalnoj sigurnosti. To je maksimalno što Hrvatska danas u okolnostima kad pokušava uvesti reda u svoje državne financije može ponuditi pripadnicima Oružanih snaga i Ministarstva obrane. Prošle je godine potrošeno 73 posto proračuna Ministarstva obrane samo na plaće a ovim programom iduće godine taj bi postotak bio oko 50 posto čime bi se ušlo u okvire NATO-a. No presudan je u tome financijski prostor koji se otvara za stvarnu modernizaciju što znači kvalitetu i jačanje obrambene snage Ministarstva i Oružanih snaga. I tek tada ćemo biti u prilici primati tisuće novih ljudi u Hrvatsku vojsku i obnavljati profesionalni sastav Hrvatske vojske i u tome postići kvalitetu, rekao je, među ostalim.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Prije glasovanja o strategijama ministar obrane **Jozo Radoš** izjasnio se u ime predlagatelja o podnesenim amandmanima i to najprije o amandmanima na Konačni prijedlog

strategije nacionalne sigurnosti (vidjeti prikaz amandmana). Od 21 amandmana - šest povučeno (amandmani Željka Malevića (2) na II. poglavlje "Vrijednosti i interesi Republike Hrvatske", Nenada Stazića na poglavlje III. "Izazovi, rizici i prijetnje RH; Ante Markova i Marijane Petir na isto poglavlje odnosno na poglavlje IV. - sigurnosni koncept; Jadranke Kosor na poglavlje "Unutarnja sigurnost RH"- predlagatelj je prihvatio deset amandmana a pet amandmana odbio iako su predlagatelji dali dodatna obrazloženja (amandmani zastupnika Damira Kajina i Miroslava Rožića i Jadranke Kosor). Glasovanjem i zastupnici su se priklonili takvom stajalištu predlagatelja.

Na Konačni prijedlog strategije obrane Republike Hrvatske zastupnik Pavao Miljavac podnio je dva amandmana a Nenad Stazić jedan (Klub zastupnika SDP-a povukao amandman) i predlagatelj prihvaća te amandmane, rekao je ministar obrane **Jozo Radoš**.

Glasovanje

Hrvatski je sabor većinom glasova (72 za, 23 protiv) donio Strategiju nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske u tekstu kako ga je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

Većinom glasova (71 "za", 20 "protiv") donesena je Strategija obrane Republike Hrvatske u tekstu kako je predložio predlagatelj zajedno s prihvaćenim amandmanima.

J.Š.; Đ.K.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O OBRANI

Sustav sigurnosti pomiče se prema civilnom sektoru

Obrambeni sustav definira se kao dio cjelovitog sustava nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske koji predstavlja jedinstveni oblik ustrojstva i pripremanja nositelja vojne i civilne obrane.

Na ožujskom zasjedanju Hrvatski sabor je, uz određene amandmanske korekcije, donio novi Zakon o obrani. Riječ je o temeljnom propisu iz paketa vojno-sigurnosnih zakona kojim se uređuje obrambeni sustav Republike Hrvatske te uloga i zadaće Oružanih snaga u obrani. Kako je uvodno naglasio predstavnik predlagatelja, ministar obrane Jozo Radoš, osnovna je značajka tog zakona bitno drugačija distribucija nadležnosti nad sustavom obrane od dosadašnje. Naime, predloženim se razgraničuju ovlasti Vlade, Ministarstva obrane i ostalih tijela državne uprave te predsjednika Republike kao vrhovnog zapovjednika Oružanih snaga, kad je riječ o predlaganju i donošenju temeljnih planskih dokumenata obrane kao polazišta za daljnje aktivnosti obrambenog planiranja.

Iako nezadovoljni što se ovaj zakon našao na dnevnom redu prije strateških dokumenata, zastupnici su ocijenili da je njegova konačna verzija poboljšana u odnosu na prvobitno ponuđeni tekst, ali su ipak podnijeli tridesetak amandmana za dotjerivanje pojedinih rješenja. Najviše primjedbi i amandmana upućeno je na odredbe kojima se regulira zapovijedanje i rukovođenje u Oružanim snagama. Zastupnici su, među ostalim, zahtijevali da se bolje razradi parlamentarni nadzor nad Oružanim snagama, predlagali su izmjene u tekstu svečane prisege ročnika i dr.

Budući da Zakonom nije precizirano kada će Hrvatska ukinuti obvezni vojni rok i prijeći na profesionalnu vojsku, polemiziralo se o tome treba li ga ukinuti odmah ili do 2005, kako je prvobitno bilo predviđeno. Dok se zastupnici SDP-a, HNS-a, PGS-a i SBHS-a zalažu za prvu soluciju, čime bi se godišnje moglo uštedjeti 500 - 600 mln. kuna, haesesovci smatraju

da za takvu odluku uvijek ima vremena i da ne treba prejudicirati određena rješenja dok reforma obrane ne zaživi u praksi.

Sudionici u raspravi nisu bili protiv racionalizacije broja pripadnika Oružanih snaga i Ministarstva obrane, ali su se založili za hitno donošenje konzistentnog programa zbrinjavanja "prekobrojnih". Ministar obrane je opovrgnuo tvrdnje da se na smanjenje Oružanih snaga ide po diktatu MMF-a, naglasivši da je to temeljna orijentacija Vlade kako bi se smanjili troškovi za vojsku. Obećao je da će zastupnicima i javnosti biti predočeni projekti i programi zbrinjavanja viška djelatnika u MORH-u i Oružanim snagama.

Budući da smo o Prijedlogu ovog zakona detaljno pisali prikazujući raspravu u prvom čitanju (IHS, br. 313 od 27. XI 2001. na str. 3 - 18, pod naslovom: "Brojčano manje a djelotvornije Oružane snage") uvodno donosimo samo izlaganje predstavnika predlagatelja koji je upozorio na razlike između rješenja sadržanih u njegovu konačnom prijedlogu i onih prvobitno predloženih.

UVODNO IZLAGANJE

Jozo Radoš, ministar obrane, uvodno je podsjetio na to da je prvo čitanje o ovom Zakonu provedeno prije nekoliko mjeseci. Konačni prijedlog tog propisa upućen je u saborsku proceduru 31. siječnja, ali nije odmah uvršten u dnevni red kako bi se našao na zastupničkim klupama zajedno s ostalim zakonima i dokumentima iz vojno-sigurnosnog paketa. Napomenuo je da se osnovna koncepcija Zakona nije promijenila u odnosu na prvobitni prijedlog, ali su

temeljem primjedbi radnih tijela, klubova i pojedinih zastupnika pojedine odredbe doživjele promjene.

Primjerice, na sugestiju Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost u uvodnom dijelu zakona (čl.2. st.1.) precizira se da je temeljna svrha obrane i zaštita sigurnosti građana, a ne samo sigurnost države. Na taj se način pitanje sigurnosti pomiče prema građanskom, civilnom sektoru, za razliku od klasičnog poimanja tog pojma. Sukladno tome, u članku 3. točki 2. obrambeni sustav se definira kao dio sustava nacionalne sigurnosti.

Na inzistiranje zastupnika u nadležnost Hrvatskog sabora stavljeno je neposredno donošenje Strategije obrane, iako to stoji u Ustavu. Predviđena je i obveza Vlade da Hrvatskom saboru podnosi Godišnje izvješće o spremnosti obrambenog sustava, provođenju kadrovske politike i ukupnom stanju u Oružanim snagama. Dopunom članka 8. regulirano je da Vlada RH predlaže ne samo imenovanje, nego i razrješenje načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga. U članku 12. navedeno je da će se unutarjni odnosi između upravnog dijela Ministarstva obrane i Glavnog stožera urediti posebnim propisom koji će donijeti ministar obrane, uz suglasnost vrhovnog zapovjednika.

Uvaživši sugestiju Odbora za ravnopravnost spolova predlagatelj je novom odredbom u članku 19. predvidio osnivanje istoimenog odbora u sastavu Kadrovske savjeta u Ministarstvu obrane. U noveliranoj odredbi članka 42. nedvosmisleno se utvrđuje da se novaci upućuju na služenje vojnog roka nakon punoljetnosti. Nadalje, člancima 92, 109, 110. i 111. preciznije su definirane mogućnosti uporabe Oružanih snaga u slučaju mirovnih operacija,

neposredne ugroženosti i nesreća, što je u skladu s Ustavom.

Među ostalim, iz teksta svečane prisege koju daju ročnici izbačena je formulacija "pokorava se". Umjesto toga ročnici prisizhu da će savjesno i odgovorno izvršavati službene zapovijedi. U članku 46. ukinuta je mogućnost oslobađanja vojnog roka osoba koje su završile teološki studij. Službenicima vjerskih zajednica, međutim, ostaje mogućnost koju imaju i ostali građani Republike Hrvatske, da uложе prigovor savjesti te da ih se upućuje na civilno služenje vojnog roka. Na sugestiju Odbora za zakonodavstvo u članku 148. izbjegnuto je reguliranje pitanja ukidanja vojnog roka. Naime, Vlada se složila s mišljenjem toga radnog tijela da nema potrebe to pitanje naglašavati u zakonu, kako se ne bi prejudicirale odluke nadležnih institucija ove države.

U zaključnom dijelu izlaganja ministar je napomenuo da se osvrtno samo na temeljne promjene u zakonskom tekstu, u odnosu na prvo čitanje. Međutim, sudeći po brojnim amandmanima zastupnika i nadležnih odbora koji su već pristigli, pojedine odredbe Konačnog prijedloga zakona će pretrpjeti daljnje izmjene. Temeljna karakteristika tog propisa je, inače, bitno drugačija distribucija nadležnosti nad sustavom obrane od dosadašnje. Naime, u cijelom tom sustavu Vlada će ubuduće imati puno veću ulogu nego danas, a u većoj mjeri bi se trebale respektirati i stručne ingerencije Glavnog stožera Oružanih snaga, naglasio je na kraju svog izlaganja ministar Radoš.

RADNA TIJELA

Budući da je predlagatelj uvažio njihove sugestije iznesene prigodom prvog čitanja ovog Zakona, članovi **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** nisu imali primjedbi niti konkretnih amandmana na njegov konačni tekst. Bez primjedbi ga je podržao i **Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**.

Odbor za ravnopravnost spolova izrazio je zadovoljstvo ustrojem istimenog tijela u sastavu Kadrovskog savjeta u Ministarstvu obrane. Međutim, članovi Odbora smatraju da se zadaće tog tijela ne mogu svesti samo na područje napredovanja pripadnika

Oružanih snaga, nego da bi ono trebalo brinuti o svim aspektima i problemima ravnopravnog tretmana oba spola u sustavu Ministarstva obrane i Oružanih snaga. U skladu s tim uložili su amandmanski zahtjev za izmjenu stavka 2. u članku 19. Konačnog prijedloga zakona.

U raspravi na sjednici tog radnog tijela naglašena je potreba da Ministarstvo obrane, u suradnji s Glavnim stožerom Oružanih snaga RH, radi na edukaciji djelatnika radi razvijanja tolerancije i uzajamnog uvažavanja, kako na vjerskoj, tako i na nacionalnoj i spolnoj razini. Ističu da je to temeljni preduvjet demokratskog razvoja Oružanih snaga, ali i ukupne demokratizacije društva. Sukladno svom stajalištu zatražili su dopunu članka 10. novom točkom 20.

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona te uložio četiri amandmana na njegov tekst. Predložio je, ponajprije, da se u stavcima 1. i 3. članka 6. brišu riječi "i preko nadležnih tijela". Spomenimo i njegovu sugestiju da se u stavku 2. tog članka, u kojem se govori da Hrvatski sabor neposredno utvrđuje stanje neposredne ugroženosti i ratno stanje, dodaju riječi "a prijedlog može podnijeti i Predsjednik Republike Hrvatske, uz supotpis Predsjednika Vlade RH." Analogno tome, predložio je i dodavanje nove točke 1. u stavku 2. članka 7. koja bi glasila: "Vrhovni zapovjednik Oružanih snaga podnosi prijedlog za utvrđivanje stanja neposredne ugroženosti i ratnog stanja uz supotpis Predsjednika Vlade RH." U okviru ovog amandmana Odbor je zatražio da se u točki 21. spomenutog članka (koja postaje točkom 22.) riječi "za obrambeni sustav" zamijene riječima "postupanja u Oružanim snagama sukladno posebnom zakonu". Riječ je o odredbi koja predviđa da vrhovni zapovjednik Oružanih snaga donosi opća i osnovna pravila za obrambeni sustav, na prijedlog načelnika Glavnog stožera i uz suglasnost ministra obrane....

Spomenimo i prijedlog tog radnog tijela da se u članku 8. stavku 1. točki 2. Konačnog prijedloga zakona, gdje je navedeno da Vlada predlaže Hrvatskom saboru visinu sredstava za financiranje obrane, brišu riječi "Hrvatskom saboru"

Daljnji je amandmanski zahtjev Odbora da se stavak 3. u članku 10. koji propisuje da za obavljanje poslova iz djelokruga Ministarstva obrane ministar obrane donosi odluke,

naredbe, naloge, smjernice, upute i propise za koje je ovlašten ovim Zakonom, dopuni riječima "i drugim zakonima".

To radno tijelo se založilo i za izmjenu članka 12. koji govori o tome da će ministar obrane posebnim propisom, uz suglasnost vrhovnog zapovjednika, urediti odnose između Glavnog stožera i upravnog dijela Ministarstva obrane te njihove nadležnosti (predložilo je da se izostave riječi "te njihove nadležnosti").

AMANDMANI ZASTUPNIKA I KLUBOVA ZASTUPNIKA

Na Konačni prijedlog zakona podneseno je ukupno 27 amandmana. Najopsežnije amandmanske korekcije zahtijevao je **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**, počevši od drugačijeg definiranja stanja neposredne ugroženosti Republike Hrvatske te ratnog stanja (čl. 3. točke 6. i 7.). Založio se i za formiranje posebnog Odbora za oružane snage putem kojeg bi Hrvatski sabor ostvarivao demokratski nadzor nad Oružanim snagama. Smatra da bi Parlament trebao neposredno usvajati ne samo dugoročni nego i srednjoročni plan razvoja obrambenog sustava Republike Hrvatske, a predložio je i izmjenu odredbe kojom je regulirano odlučivanje o izlasku i djelovanju Oružanih snaga Republike Hrvatske izvan državnih granica, radi sudjelovanja u mirovnim operacijama, TE ulasku Oružanih snaga druge države na naš teritorij, kao i odlučivanje o pristupanju međunarodnim obrambenim organizacijama radi obučavanja, uvježbavanja i uspostave partnerstva. Zahtijevao je i usklađivanje odredbi kojima su propisane dužnosti Hrvatskog sabora, Vlade i Predsjednika Republike (članci 6, 7. i 8. Konačnog prijedloga zakona). Smatra, naime, da se profesionalni razvoj pripadnika oružanih snaga RH, posebice u dijelu koji se odnosi na dodjelu i promicanje u činove te imenovanja i razrješenja dužnosti, mora odvijati pod nadzorom nadležnog tijela Hrvatskog sabora u smislu odredbi članka 80. točka 7. Ustava RH.

Predlaže, nadalje, da se u odredbama članka 7. kojima su regulirane ovlasti Predsjednika Republike kao vrhovnog zapovjednika Oružanih snaga, ugradi institut prethodne suglasnosti. Primjerice, točkama 15. i 16. stavka 2. tog članka trebalo bi

predvidjeti da vrhovni zapovjednik imenuje i razrješuje dužnosti načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga na prijedlog Vlade i uz prethodnu suglasnost saborskog Odbora za oružane snage, a ne kako je bilo predviđeno, nakon pribavljenog mišljenja nadležnog odbora Hrvatskog sabora. Po mišljenju zastupnika kod imenovanja i razrješavanja dužnosti časnika u Oružanim snagama na ustrojbeno mjesto ili s osobnim činom brigadira (kapetana bojnog broda), generala i admirala te njihova promicanja vrhovni zapovjednik bi trebao pribaviti prethodnu suglasnost ministra obrane i spomenutog saborskog Odbora.

Spomenimo i njegov zahtjev za dodavanje novog članka iza članka 7. Konačnog prijedloga zakona. Njime se uvodi kategorija upravnog akta za pojedine vrste odluka koje donosi vrhovni zapovjednik Oružanih snaga a koje bi u tom slučaju bile podložne sudskoj kontroli zakonitosti, što dosad nije bilo moguće. Riječ je o odlukama o imenovanjima i razrješavanjima dužnosti vojnih osoba, dodjeli ili promicanju u više činove, odnosno oduzimanju čina, te dodjeli ili oduzimanju odlikovanja. Zastupnik sugerira da se propiše i rok od 15 dana unutar kojeg bi vrhovni zapovjednik morao donijeti navedene odluke (izravno ili uz prethodnu suglasnost načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga i ministra obrane RH te Odbora za Oružane snage Hrvatskog sabora). Po navodima zastupnika prevelika normativna praznina u dosadašnjoj praksi omogućavala mu je samovolju kod donošenja važnih kadrovskih odluka.

Dopunu članka 8. novim stavkom 3. zatražio je radi usklađivanja s člankom 7. Smatra, nadalje, da o izlasku i djelovanju Oružanih snaga izvan granica Republike Hrvatske radi pružanja humanitarne pomoći, odnosno ulasku i djelovanju oružanih snaga drugih država na teritoriju Republike Hrvatske iz istih razloga treba odlučivati Vlada koja u takvim prilikama može brzo i učinkovito reagirati.

Predložio je i novi tekst svečane prisege koju daju ročnici nakon stupanja na sluzenje vojnog roka, uz napomenu da je u potpunosti usklađen s Ustavom. Prema njegovu prijedlogu prisega bi glasila: "Prisežem da ću u svojstvu pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, u skladu s Ustavom i zakonom, bez

pogovora, časno i odano, savjesno i odgovorno izvršavati zapovijedi meni nadređenih i da ću, uz žrtvu vlastitog života, štiti suverenitet i neovisnost Republike Hrvatske te braniti njezinu cjelovitost.

Spomenimo i njegov amandmanski zahtjev za dopunu članka 101. novim stavkom kojim bi se definirao pojam zapovijedi. Navedenom odredbom utvrđuje se da zapovijed nema obilježja upravnog akta, te da je mogu izdavati samo vojne osobe (u pisanom ili usmenom obliku) radi efikasnog funkcioniranja obrambenog sustava Republike Hrvatske.

Više amandmana podnio je i **Pavao Miljavac (DC)**. Spomenimo najprije njegov prijedlog da se u članku 7. stavak 2. točka 21. umjesto riječi "obrambeni sustav" ugrade riječi "Oružane snage". Mišljenja je, naime, da je donošenje pravila za cjelokupni obrambeni sustav preširoko te da to treba precizirati samo za Oružane snage. Svrha je njegova amandmana na članak 15. točka 4. (zamjenom riječi "predložiti" riječju "naložiti") dati veći značaj i podignuti autoritet rada Inspektorata obrane, kao važne institucije u obavljanju nadzornih poslova obrane.

Predložio je, nadalje, da se novim stavkom 3. u članku 101. definira pojam zapovijedi, kao instrumenta za provedbu postavljenih ciljeva obrambenog sustava. Prema njegovu prijedlogu ta bi definicija glasila: "Zapovijed je operativna odluka koja nema snagu upravnog akta, a koju izdaju zapovjednici u skladu s ovlastima na temelju Ustava i zakona radi učinkovitog funkcioniranja obrambenog sustava".

Daljnji je njegov amandmanski zahtjev da i u Ministarstvu obrane bude ustrojen dio Vojne policije (stavak 1. u članku 128. iza riječi "U" dopuniti riječima "Ministarstvu obrane i"). Naime, Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o kaznenom postupku predviđa se da su ovlaštene službene osobe Ministarstva obrane - vojna policija - redarstvene vlasti koje, između ostalog, ureduju prema vojnim osobama te prema državnim službenicima i namještenicima Ministarstva obrane i Oružanih snaga RH.

Analogno rješenjima u Zakonu o službi u Oružanim snagama koja vrijede za djelatne vojne osobe te službenike i namještenike u Oružanim snagama, zatražio je dopunu članka 129. novim stavcima 6. i 7. koji

bi glasili: "Nakon isteka roka raspolaganja državni službenici i namještenici ostvaruju pravo na otpremninu u iznosu koji odredi ministar obrane. Državnim službenicima i namještenicima zabranjena je u vojnim objektima i objektima Ministarstva obrane svaka politička djelatnost (osnivanje stranaka, održavanje političkih skupova i demonstracija te javno istupanje u svezi s odnosima i stanjem u Ministarstvu obrane bez odobrenja ministra obrane ili osobe koju on ovlasti".)

Spomenimo i njegov zahtjev za dopunu stavka 1. u članku 144. riječima: "Ministarstva obrane i" (dodati iza riječi "Pripadnici") kako bi se istom krugu osoba kao i prema odredbama ranijeg zakona osiguralo pravo na staž osiguranja u dvostrukom trajanju.

U nastavku riječ-dvije o amandmanima **Kluba zastupnika SDP-a**. Podimo od njihova prijedloga da se dopunom stavka 1. u članku 13. Konačnog prijedloga zakona propiše da Ministarstvo obrane obavlja nadzorne poslove i radi stjecanja uvida o materijalnom i financijskom poslovanju u postrojbama, zapovjedništvima i ustanovama Oružanih snaga; provođenju zakona i zaštiti temeljnih ljudskih prava, života i zdravlja u Oružanim snagama te provođenju mjera zaštite na radu i zaštite okoliša.

Zastupnici SDP-a, nadalje, sugeriraju da se novcima kojima se na zdravstvenom pregledu utvrdi konzumiranje opojnih sredstava odgodi sluzenje vojnog roka, dok ne produ obvezno liječenje ovisnosti (dopuna stavka 1. u članku 45.). Predložili su i brisanje riječi "duljeg od 30 dana" u točki 5. stavka 1. u članku 48., s tim da se iza riječi "postrojbe" dodaju riječi: "za vrijeme trajanja odsutnosti". Riječ je o odredbi koja predviđa da se sluzenje vojnog roka, među ostalim, prekida zbog samovoljnog udaljenja i bijega ročnika iz postrojbe duljeg od 30 dana. Po njihovu sudu omogućavanjem neopravdanog odsustva iz postrojbe do 30 dana, bez mogućnosti sankcioniranja, otvorio bi se prostor nestegovnom ponašanju koje je zakonom zaštićeno.

Spomenimo i amandmanski zahtjev **Jadranke Kosor (HDZ)** da se u tekstu svečane prisege spomene hrvatski narod (čl. 41. st. 2) što je u skladu s Izvorišnim osnovama hrvatskog Ustava. Predloženom dopunom stavka 2. u članku 49. zastupnica se zalaže

za to da se ročnicima omogući prekidanje služenja vojnog roka radi sudjelovanja ne samo na svjetskim ili europskim nego i na državnim natjecanjima (sportskim i drugim).

Josip Leko (SDP) sugerirao je da se formulacija članka 24. poboljša spajanjem dosadašnjih dvaju u jedan stavak. Prema njegovu prijedlogu ta bi odredba glasila: "Vojna obveza dužnost je pripremanja, osposobljavanja i organiziranja svih sposobnih građana Republike Hrvatske za obavljanje poslova u Oružanim snagama i sudjelovanje u vojnoj obrani domovine."

Na kraju spomenimo i amandman za dopunu članka 44. što su ga zajednički uložili dr.sc. **Petar Turčinović** i **Dino Debeljuh (IDS)**. Novopredloženom odredbom bi se obvezalo Ministarstvo obrane da ponudi ugovor o osposobljavanju za pričuvne časnike ročnicima koji su, pored zadovoljavanja ostalih uvjeta, postigli najbolje rezultate (među 5 posto najboljih) na psihološkim ispitivanjima intelektualnih sposobnosti u sklopu novačenja."

Donijeti program zbrinjavanja viška vojnika

Prije prelaska na raspravu predsjednica matičnog Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Đurđa Adlešić** izvijestila je zastupnike o stajalištima toga radnog tijela, dok je **Gordana Sobol** prednijela stavove Odbora za ravnopravnost spolova.

RASPRAVA

Interesantno je, rekao je **Damir Kajin**, govoreći u ime Kluba zastupnika IDS-a da je postojeći Zakon od njegova donošenja 1991. godine noveliran svega tri puta. Toj činjenici mnogi pripisuju učinkovitost obram-

Sudeći po brojnim ovlastima koje ima po novom Zakonu, Predsjednik Republike bi na Pantovčaku trebao otvoriti malo ministarstvo obrane.

benog sustava, dok drugi smatraju da je zbog toga propušteno dragocjeno vrijeme da se ustroj Oružanih snaga prilagodi stabilnim mirnodopskim uvjetima u kojima se Hrvatska danas

nalazi. Neki već danas upozoravaju da će i ovaj komplot podjele vlasti između Predsjedničkih i Banskih dvora, barem što se vojske tiče, trebati relativno skoro redefinirati. U nastavku je podsjetio na činjenicu da je čak i novi Ustav iz 2000. godine "reformiran" u roku od nepunih 6 mjeseci, a što je najgore, predsjednički sustav nije u cijelosti zamijenjen parlamentarnim. Posljedice - u stvarnu moć danas posjeduju Vlada, što se za Parlament ne bi moglo reći, dok se Predsjednik Republike i dalje bori za to da zadrži barem dio ranijih ovlasti. Zastupnici u Parlamentu su dovedeni u situaciju da se, ovisno o sklonostima, opredjeljuju između Vlade i Predsjednika Republike, tvrdi Kajin. Kako reče, osobno je više sklon Predsjedniku Republike koji je neposredno izabran, a po Ustavu jasno zadržava dio utjecaja na vojsku, vanjske poslove, arbitrira u kriznim situacijama, itd. Upozorava, međutim, da s ekipom od troje ili četvero savjetnika koji se u njegovu kabinetu bave vojnim pitanjima Predsjednik neće moći udovoljiti svim zahtjevima koje pred njega postavlja novi Zakon. Naime, prema članku 7. on, kao vrhovni zapovjednik Oružanih snaga, ima dvadesetak ovlasti (sudeći po tome trebao bi na Pantovčaku otvoriti malo Ministarstvo obrane). Primjerice, daje suglasnost na Prijedlog strategije obrane, donosi Vojnu strategiju Republike Hrvatske, daje suglasnost na Prijedlog plana obrane, donosi Odluku o veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga, donosi Odluku o vojnopodručnoj podjeli Republike Hrvatske, itd.

Po mišljenju zastupnika Sabor bi, zbog važnosti ove problematike, u promijenjenim mirnodopskim okolnostima, koje su daleko povoljnije od ratnih, konsenzusom trebao donijeti jedan postojeći Zakon o obrani koji bi vrijedio trajno. U nastavku je citirao riječi profesora Vlatka Cvrtila, iz članka objavljenog 17. veljače u Glasu Istre, s čijim se mišljenjem inače slaže. Naime, profesor Cvrtila je konstatirao da je program reforme Oružanih snaga napravljen prije strategije nacionalne sigurnosti, zatim da su brojčane procjene o smanjenju broja pripadnika HV-a sačinili američki stručnjaci, da o tome nema ni političkog konsenzusa, te tvrdi da ćemo za par godina morati ponovo redefinirati obrambeni sustav.

S tim u svezi Kajin podsjetio na činjenicu da se Vlada obvezala da će do kraja ožujka ove godine novi Zakon o obrani biti donesen, s naglaskom na otpuštanje 10 ili više tisuća ljudi iz HV-a. I on se, kaže, zalaže za racionalizaciju broja vojnika, ali i za izradu konzistentnog programa njihova zbrinjavanja. Smatra, nadalje, da od 2005. godine treba ukinuti obvezatno služenje vojnog roka te prijeći na punu profesionalizaciju Oružanih snaga. To bi se odrazilo i na smanjenje broja profesionalnog osoblja (u zemlji od svega 4,3 mln. stanovnika sve iznad 15 tisuća profesionalaca bila bi megalomanija) ali pritom treba voditi računa i o kontekstu nastajanja naše vojske.

Dobro je, kaže, da se vojnim pitanjima ne opterećuju gradovi i općine, ali treba imati na umu da će obrambene aktivnosti vjerojatno opteretiti županije, u onom samo-

Racionalizacija broja vojnika mora biti popraćena konzistentnim programom zbrinjavanja "prekobrojnih".

upravnom djelokrugu, iako im za to nisu osigurana dodatna sredstva. Naime, te su aktivnosti podijeljene između županija, odnosno samoupravnog i upravnog djelokruga. Primjerice, Istarska uprava za obranu broji 80-tak ljudi za koje je nadležan župan, dok je tristotinjak zaposlenih u uredima za obranu pod izravnom ingerencijom nadležnog ministarstva.

Na kraju je izrazio nevjericu da je sve dosad u Hrvatskoj bio na snazi Zakon o sredstvima i financiranju JNA (prestat će važiti tek danom stupanja na snagu novog Zakona o obrani).

Hitno ukinuti vojni rok

Damir Jurić je prenio mišljenje Kluba zastupnika HNS-PGS-SBHS-a, da bi obvezni vojni rok trebalo ukinuti odmah jer moderno ratovanje ionako zahtijeva profesionalnu vojsku (na taj bi se način moglo uštedjeti 500 - 600 mln. kuna godišnje). Uostalom, SAD i mnoge europske zemlje su to već učinili (Velika Britanija, Irska, Nizozemska, Belgija, Luxemburg, Francuska i Španjolska ili se spremaju na taj korak (Italija, Češka, Slovačka, i dr.) a profesionalna vojska je i hrvatska tradicija. Istina je da je

ona skuplja od ročne, ali taj argument u našem slučaju ne vrijedi. Naime, Hrvatska je u Domovinskom ratu stvorila profesionalnu vojsku čak veću nego što će nam biti potrebna u budućnosti.

Ukidanjem obveznog vojnog roka godišnje bi se moglo uštedjeti 500 - 600 mln. kuna.

Na kraju je apelirao na ministra obrane da svoje ime učini slavnim ukidanjem jednog od posljednjih ostataka feudalizma na hrvatskom tlu - opće vojne obveze.

Po riječima **Stjepana Živkovića** u Klubu zastupnika HSS-a smatraju da za takvu odluku uvijek ima vremena i da ne treba prejudicirati određena rješenja dok reforma obrane ne zaživi u praksi. Govoreći o razlozima za donošenje ovog zakona i pitanjima koja se njime uređuju, primijetio je da je predlagatelj vodio računa o osobitostima Republike Hrvatske, ali i o iskustvima iz Domovinskog rata. Posebno je istaknuo da je člankom 6. Konačnog prijedloga zakona određen način ostvarivanja demokratskog nadzora nad Oružanim snagama. Predviđeno je, naime, da tu funkciju obavlja Hrvatski sabor neposredno i preko nadležnih tijela. Osvrnuo se i na članak 12. kojim je propisano da će Ministarstvo obrane posebnim propisom, uz suglasnost vrhovnog zapovjednika, urediti odnose između Glavnog stožera i upravnog dijela Ministarstva obrane te njihove nadležnosti (ovo posljednje bi trebalo precizirati da se spriječi eventualno preklapanje nadležnosti). Spomenuo je i to da je člankom 19. osim Vojnog savjeta, u Ministarstvu obrane predviđena i mogućnost osnivanja Vojnotehničkog i Kadrovskog savjeta (u sastavu ovog posljednjeg bio bi i Odbor za ravnopravnost spolova).

Izrazio je mišljenje da bi u članku 38, kojim se vojnim obveznicima dopušta prigovor savjesti, trebalo odrediti rok u kojem će se obveza sudjelovanja u civilnoj službi urediti posebnim zakonom.

Najprije je trebalo donijeti strateške dokumente

Zašto se žuri s donošenjem ovog zakona kad još nisu doneseni ni strateški dokumenti (zbog nedostatka kvoruma nisu uvršteni u dnevni red, za što snosi odgovornost vladajuća

većina) upitao je dr. **Anto Kovačević** u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a.

U nastavku je iznio njihovu zamjerku da u ponuđenom propisu nisu dovoljno čvrsto definirani odnosi između pričuvene, djelatne i civilne sastavnice Oružanih snaga. Osim toga, izbačene su odredbe o nadležnostima ureda i uprava za obranu, što će izazvati probleme u provedbi na terenu. Umjesto da je broj uprava smanjen radi racionalizacije, ostao ih je isti broj, samo što se o njihovim nadležnostima ništa ne govori, negoduje zastupnik Nadalje, u zakonskom tekstu brkaju se pojmovi "nacionalna sigurnost", "nacionalna strategija", "strategija obrane" i sl.

Zašto žuriti s donošenjem ovog zakona kada još nisu usvojeni ni strateški dokumenti?

Po riječima zastupnika uvođenje posebnog Odbora za ravnopravnost spolova posljedica je dnevopolitičke situacije (slučaj navodnog seksualnog maltretiranja žena u bjelovarskoj vojarni). Upozorio je i na neusklađenost rokova u ovom i Zakonu o službi u Oružanim snagama. Naime, u prvom se navodi da je Domovinski rat završio 30. lipnja 1996. a u drugom krajem 1995. godine. Jednom riječju, iz predloženog Zakona nije vidljiva svrha njegova donošenja ni bitne izmjene (radi se samo o kozmetičkim zahvatima) zaključio je Kovačević.

Ministru obrane povjeriti zapovijedanje u miru

Po ocjeni zastupnika DC-a, što ju je prenio **Pavao Miljavac**, konačna verzija Zakona o obrani je bolja od one iz prvog čitanja. Posebno su dobro razrađena zakonska rješenja koja zadiru u segment civilno-vojnih odnosa (npr. pitanje novačenja, služenja u pričuvi, civilnog služenja vojnog roka, materijalne obveze i služenje u civilnoj zaštiti). Ova regulativa je od posebne važnosti za daljnji razvoj civilno-vojnih odnosa u Republici Hrvatskoj, ali i za bolje razumijevanje tih odnosa od zapadnih vojnih asocijacija koje tom pitanju poklanjaju posebnu pažnju, naglašava zastupnik. Njegovi stranački kolege, međutim, smatraju problematičnim članak 100. kojim je regulirano zapovijedanje i

rukovođenje Oružanim snagama. Stječe se dojam, kaže, da je taj članak nastao kao pokušaj prevođenja polupredsjedničkog u parlamentarni sustav, što je zbog ustavnih rješenja nemoguće sprovesti. O tome najbolje svjedoči i novopredložena odredba u članku 8, prema kojoj Vlada predlaže i imenovanje i razrješenje načelnika Glavnog stožera. Po njihovoj ocjeni posebno je problematična odredba koja predviđa postupanje u slučaju da ministar obrane ne provodi zapovijedi vrhovnog zapovjednika. U toj situaciji - kaže - načelnik Glavnog stožera dolazi u poziciju dvostruke linije zapovijedanja i odgovornosti, budući da vrhovni zapovjednik može neposredno zapovijedati Oružanim snagama preko njega. On će ostati u nezavidnom položaju čak i ako se spor riješi arbitražom u Saboru. Ako se ministra obrane već uključuje u

Ako se ministra obrane već uključuje u zapovjedni lanac onda mu treba povjeriti i zapovijedanje u miru, dok bi vrhovni zapovjednik imao tu ovlast u ratu.

zapovjedni lanac onda mu treba povjeriti i zapovijedanje u miru, dok bi vrhovni zapovjednik imao tu ovlast u ratu, a bio bi odgovoran načelnik Glavnog stožera za plan uporabe Oružanih snaga i borbenu spremnost, smatraju zastupnici DC-a.

U zaključnom dijelu izlaganja Miljavac je napomenuo da njegovi stranački kolege načelno podržavaju predloženi zakon, ali će ipak zatražiti amandmansku korekciju pojedinih odredbi.

Uvažene sugestije iz prvog čitanja

Stjepan Henezi, glasnogovornik Kluba zastupnika SDP-a, je također izrazio žaljenje što se o ovom zakonu raspravlja prije razmatranja konačnih verzija strategija obrane i nacionalne sigurnosti, ali je izjavio da taj dio odgovornosti ne želi preuzeti njihov Klub. Njegovi stranački kolege su, inače, zadovoljni time što je Hrvatski sabor prihvatio izazov i rizik da jednim zakonskim paketom pokuša definirati ovako značajnu oblast kao što je sigurnost i obrana zemlje. Mišljenja su da je Konačnim

prijedlogom zakona dobro riješena većina pitanja iz područja obrambenog sustava. U prvom redu dobro su pogodne nadležnosti pojedinih subjekata u okviru tog sustava (rješenja su primjerena trenutku i odnosima u Republici Hrvatskoj). Nadalje, tragom primjedbi iz prvog čitanja vrlo precizno je regulirana uporaba Oružanih snaga, a poboljšana je i tekst svečane prisega ročnika. Osim toga, vrlo dobro su definirana prava građana, a predlagatelj je vodio računa i o ravnopravnosti spolova, što je također bila jedna od sugestija iz prvog čitanja. To ne znači, kaže zastupnik, da u zakonskom tekstu nema i nedorečenih pitanja ali to će se rješavati amandmanskim korekcijama.

Napomenuvši da će Klub zastupnika SDP-a podržati Konačni prijedlog zakona, pridružio se apelu kolege Jurića da ministar obrane inicira ukidanje vojnog roka.

Nije točno, kaže dr.sc. **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**, da Klub zastupnika SDP-a ne snosi odgovornost za to što strategije obrane i nacionalne sigurnosti nisu uvrštene u dnevni red. Naime, stranke vladajuće koalicije imaju većinu u Parlamentu i u svakom trenutku mogu osigurati kvorum, žele li da se usvoji određeni dnevni red. U zadnje vrijeme SDP vrlo uspješno prebacuje odgovornost na druge, pa tako i za krizu u zemlji, a sad pokušava za nedostatak kvoruma okriviti oporbu, negodovala je zastupnica.

Potencirati nadzornu ulogu Parlamenta

U nastavku je konstatirala da je konačna verzija ovog zakonskog prijedloga poboljšana u odnosu na prvobitni tekst, budući da su uvaženi brojni prijedlozi i primjedbe iz rasprave u prvom čitanju. Potom se osvrnula na neke od prijedloga koji nisu

U zakonu nije na odgovarajući način razrađen parlamentarni nadzor nad Oružanim snagama.

usvojeni i za koje drži da bi ih predlagatelj trebao još jednom razmotriti prije donošenja zakona. Primjerice, u članku 6. nije u dovoljnoj mjeri zastupljena nadzorna uloga hrvatskog Parlamenta. Zalaže se, stoga, za preformulaciju stavka 1.

u kojem bi trebalo naglasiti da Hrvatski sabor, neposredno ili preko u tu svrhu posebno osnovanog Odbora za Oružane snage, ostvaruje demokratski nadzor nad Oružanim snagama (to ima veću težinu nego da se takav parlamentarni odbor utvrdi Poslovníkom ili drugim odgovarajućim aktom Sabora). Slaže se, inače, "sa zastupnikom Jurićem da je ustrojstvo" na brzinu smišljenog Odbora za ravnopravnost spolova u okviru Ministarstva obrane posljedica najnovijih događaja u bjelovarskoj vojarni. Pritom se, međutim, ne precizira pristup ni to o kakvim se mogućnostima napredovanja pripadnika obaju spolova radi. Osim toga, postavlja se pitanje nije li ženama najprije trebalo omogućiti da dobrovoljno služe vojni rok (to bi bila jedna

Predviđeno je da predsjednik Republike, kao vrhovni zapovjednik, donosi Odluku o veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga, dok o visini sredstava za financiranje obrane odlučuje Hrvatski sabor.

vrsta pozitivne diskriminacije i jedan od vidova promicanja ravnopravnosti žena) a ne samo oformiti odbor koji bi trebao rješavati slučajeve eventualnog napastovanja žena. Takva mogućnost je, kaže, bila predviđena u prvom čitanju ovog Zakona, ali predlagatelj sada tvrdi da nema materijalnih i organizacijskih uvjete za primjenu tog rješenja te da to ne prakticiraju ni druge zemlje.

Ukazala je i na raskorak između rješenja u članku 7. točka 4. prema kojem Predsjednik Republike donosi odluku o veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga te u članku 6. stavak 2 točka 2. kojim je propisano da o visini sredstava za financiranje obrane odlučuje Hrvatski sabor. Po njenom sudu stavci 4.i 5. u članku 129. su nepotrebni jer je ta materija već regulirana Prijedlogom zakona o službi u Oružanim snagama. Osim toga, u stavku 5. je propisano da ministar obrane odlučuje kojim službenicima i namještenicima će se plaća uvećati, dok Zakon o službi u Oružanim snagama predviđa veće plaće svim državnim službenicima i namještenicima u Ministarstvu obrane.

Spomenimo i njen prigovor da se u članku 144. na nekoliko mjesta koriste zastarjeli termin "posebni staž" (donošenjem novog Zakona o mirovinskom osiguranju 1998. godine ta je kategorija ukinuta). Mišljenja je, također, da treba skratiti rokove za donošenje podzakonskih propisa za provođenje ovog zakona (predlagatelj je predvidio rok od 6 mjeseci).

Preciznije definirati ulogu Odbora za ravnopravnost spolova

Po riječima **Jadranke Kosor (HDZ)** posve je izvjesno da i ovaj Zakon moramo donijeti radi udovoljavanja jednom od uvjeta MMF-a. Riječ je o otpuštanju dodatnih 3600 zaposlenika u državnom sektoru, uglavnom u Ministarstvu obrane. Naime, prema navodima Johna Noregarda, stalnog predstavnika te institucije u Republici Hrvatskoj, do kraja prosinca prošle godine Vlada je trebala smanjiti broj onih koji su na državnoj plaći za 10 tisuća. Budući da to nije učinjeno, rok je na zahtjev hrvatskih vlasti produžen do kraja ožujka, a jedan od preduvjeta je bilo i donošenje novog Zakona o obrani. Zastupnica smatra da je prije rasprave o Konačnom prijedlogu tog zakona trebalo razgovarati o problemu zbrinjavanja zaposlenika koji će postati višak u Ministarstvu obrane (zanimaju je hoće li to biti "točka na i" ili će MMF i imati još neke zahtjeve).

Izrazivši zadovoljstvo što je predlagatelj uvažio neke njene primjedbe iz rasprave u prvom čitanju iznijela je još nekoliko prijedloga za poboljšanje pojedinih rješenja u Konačnom prijedlogu zakona. Najprije se osvrnula na članak 6 u kojem, po njenom mišljenju, nije do kraja razrađen parlamentarni nadzor nad Oružanim snagama. Drži da bi Hrvatski sabor trebao neposredno, a ne preko nadležnih tijela, raspravljati zauzimati stajališta te utvrđivati prijedloge zakona i drugih propisa iz područja obrane, itd. To bi trebalo vrijediti i kad je riječ o davanju mišljenja na predloženo imenovanje i razrješenje načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga (prema članku 7. imenuje ga Predsjednik Republike na prijedlog Vlade i nakon pribavljenog mišljenja nadležnog odbora Hrvatskog sabora).

Nadalje, u članku 8. točka 13. valjalo bi pojasniti donosi li Vlada poseban plan obrane samo za svoje

potrebe. Pozdravlja, inače, uvođenje Odbora za ravnopravnost spolova u Ministarstvu obrane, ali smatra da treba jasno precizirati koja mu je prava uloga i smisao. Po njenoj ocjeni tekst svečane prisega koju polažu ročnici je u načelu dobro koncipiran, ali bi trebalo dodati da će poštivati i štititi temeljna načela slobode i jednakosti hrvatskog naroda i svih njezinih građana (to je u skladu s izvorišnim osnovama našeg Ustava).

U nastavku je upozorila na potrebu usklađivanja članka 59. i 80. ovog propisa. Naime, u prvom se navodi da se na vojne vježbe ne pozivaju samohrani roditelji koji imaju dijete mlađe od 15 godina, dok se u drugom propisu da se na radnu obvezu ne pozivaju samohrani roditelji koji imaju dijete mlađe od 10 godina. Navedene odredbe valja uskladiti i s Obiteljskim zakonom (trebale bi se odnositi i na posvojitelje i posvojenike). Na kraju se osvrnula na članak 100. kojim se regulira zapovijedanje i rukovođenje Oružanim snagama. Zanima je, naime, što bi se dogodilo da Hrvatski sabor utvrdi da ministar obrane ne provodi zapovijedi vrhovnog zapovjednika.

Riječ predlagatelja

Potaknut primjedbama zastupnika ministar Radoš je ustvrdio da nije cilj MMF-a određivati koliko će neka zemlja imati vojnika, nego koliko će proračunskih sredstava trošiti na državnu upravu. Napomenuo je da su formulacije u spomenutom dokumentu te institucije neprecizne, te da se smanjenje broja djelatnika Ministarstva obrane može postići i bez promjene Zakona o obrani (npr. eliminacijom dugotrajnih bolovanja, umirovljenjem, itd.). Naš je cilj puno ambiciozniji - reducirati broj pripadnika MORH-a odnosno Oružanih snaga na oko 26 tisuća (tu će odluku donijeti Predsjednik Republike na prijedlog hrvatske Vlade) kako bi se vojni proračun smanjio sa sadašnjih 73 posto troškova državnog proračuna, na podnošljivih 55 ili 60 posto. Spomenuti rok - 31. ožujka - dogovoren je - kaže - kao krajnji rok za ostvarenje tog cilja, ali nije ga odredio MMF već najviše institucije vlasti ove države, budući da je temeljna orijentacija Vlade smanjivanje financijskog debalansa Državnog proračuna.

Rekavši da je i sam očekivao da će se najprije raspravljati o strateškim dokumentima, primijetio je da su pred

zastupnicima konačni prijedlozi tih dokumenata, čime je udovoljeno zahtjevima onih koji su to tražili. Svi ti dokumenti bi trebali biti doneseni sukcesivno, što znači da će se sačuvati logična veza između njihova sadržaja.

Naš je cilj reducirati broj pripadnika MORH-a odnosno Oružanih snaga na oko 26 tisuća, kako bi se vojni proračun sveo na podnošljivu razinu.

Pojasnio je, također, da ne postoji opasnost da odluke o visini sredstava te o ukupnoj veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga budu u raskoraku, budući da obje predlaže Vlada RH /prvu Saboru a drugu Predsjedniku Republike). Najavio je, nadalje, da će ključni dokumenti koji će regulirati sustav obrane biti doneseni ubrzo nakon ovog zakona. Pojasnio je, također, da Hrvatski sabor ne raspravlja o svim pitanjima iz oblasti obrane na plenarnoj sjednici, nego je za neka ovlastio svoja tijela (npr. davanje prethodnog mišljenja odnosno suglasnosti na imenovanje načelnika Glavnog stožera). To nije neobičajeno rješenje, budući da su radna tijela pogodnija forma za donošenje nekih odluka i razmatranje nekih izvješća (u pogledu tajnosti i kvalificiranosti) nego što je to sam Parlament.

U zaključnom dijelu izlaganja Radoš je napomenuo da će se temeljem ovog zakona, odnosno odluke Vlade, osjetno reducirati broj uprava (21) i ureda za obranu (80). Naime, razmatra se mogućnost da ubuduće u sastavu županijskih ispostava državne uprave budu i uredi za obranu, kako bi se i u tom segmentu provela racionalizacija.

Točno je da MMF nije izričito zahtijevao određeni broj otkaza u vojsci, ali je zato odredio koliki postotak Državnog proračuna može ići za vojsku, primijetio je **Ante Beljo (HDZ)**. Na temelju tvrdnji da su tako odlučile najviše instance hrvatske države moglo bi se zaključiti, kaže, da Vlada i Predsjednik već unaprijed znaju kakvu je strategiju zacrtao MMF i da su ih preduhitrili predlaganjem ovih zakona.

Dr. sc. **Ljerka Mintas-Hodak** se ponovno osvrnula na zakonske odredbe koje predviđaju da

Predsjednik Repu-blike, na prijedlog Vlade, donosi odluku o veličini, sastavu i mobilizacijskom razvoju Oružanih snaga, dok Sabor u okviru Proračuna odlučuje o sredstvima za realizaciju te odluke. Navedena rješenja temelje se na pretpostavci da će Predsjednik i Vlada prihvatiti Vladine prijedloge, ali u praksi bi se moglo dogoditi drugačije, upozorava zastupnica (u tom slučaju bi te dvije odredbe bile u raskoraku).

Ne može se govoriti o diktatu MMF-a, ako jedna ozbiljna država, koja vodi brigu o svojim financijama, smanjuje debalans Državnog proračuna, napomenuo je u svom ponovnom javljanju **Jozo Radoš**. Naime, naš ukupni proračunski debalans je iznosio više od 6 posto bruto nacionalnog proizvoda, prošle godine je pao na oko 5,3 posto a ove godine se planira u iznosu od oko 4 posto bruto nacionalnog proizvoda (željeni je cilj da dođe na nulu). Radi toga je Vlada, među ostalim, odlučila smanjiti proračun MORH-a u mjeri u kojoj to neće ugroziti funkcioniranje tog sustava. Prema navodima ministra Radoša, 1999. godine proračun Ministarstva obrane iznosio 4 posto bruto nacionalnog proizvoda, 2000. je pao na 3 posto, 2001. na nešto više od 2,6 posto a ove godine iznosi 2,35 posto bruto nacionalnog proizvoda. Očekuje se da će se iduće godine kretati na razini od 2,0 do 2,2 posto BDP-a, kao i u većini tranzicijskih zemalja (to je zahtjev NATO-a).

Što se, pak, tiče upozorenja zastupnice Mintas-Hodak, poteškoće se ne mogu izbjeći, ali u tom slučaju Vlada, kao dio ukupnog sustava vlasti, može povući konzekvence, izjavio je ministar. Primjerice, ako Parlament donese odluke koje nisu u skladu s njenom financijskom orijentacijom može doći do pada Vlade. U tom slučaju ona ima pravo reći da ne može prihvatiti te odluke, ali to je onda politička kriza. Međutim, očekuje se da će u sustavu vlasti prevladati politička pamet i sposobnost dogovaranja, tako da nema opasnosti da te dvije odluke budu na dva različita "kolosijeka".

Za **Josipa Leku (SDP)** nije sporna potreba donošenja ovog Zakona a ni njegova koncepcija, ali smatra da se predložena rješenja mogu još poboljšati. Njegova je sugestija, među ostalim, da se u članku 3. stavku 5. jasnije definira pojam države, odnosno da se radije navede da su Oružane snage pripremljene i razvijene za

obranu Domovine (u svijesti građana država se poistovjećuje s režimom). Primijetio je, nadalje, da je u članku 6. predviđeno da Hrvatski sabor neposredno i preko nadležnih tijela obavlja demokratski građanski nadzor nad Oružanim snagama, a ta tijela uopće nisu definirana Ustavom (iako su ustavna materija i manje bitne stvari).

Može li predsjednik delegirati svoju nadležnost?

Po mišljenju zastupnika s ustavnog stanovišta dvojbeno je i to može li Predsjednik Republike delegirati svoju nadležnost, pa makar i na ministra obrane, kao što je to predviđeno u stavku 4. članka 7. Polazeći od pretpostavke da je subordinacija zapovijedanja osnovni princip u Oružanim snagama, ne čini mu se logičnim da ministar obrane daje suglasnost na prijedlog plana uporabe Oružanih snaga. Predložio je i drugačiju definiciju vojne obveze koja bi glasila: Vojna obveza je dužnost svih sposobnih građana Republike Hrvatske da se pripremaju osposobljavaju i organiziraju za obavljanje poslova u Oružanim snagama i za sudjelovanje u obrani Domovine.

Spomenimo još da načelno podržava rješenje iz članka 128. kojim se predviđa da će vojna policija obavljati vojno-redarstvene i kriminalističke poslove za Oružane snage. Međutim, izražava rezervu prema prijedlogu da ministar obrane, uz suglasnost vrhovnog zapovjednika, donese poseban propis o djelokrugu rada, dužnostima i ovlastima pripadnika Vojne policije ne samo u obavljanju vojno-redarstvenih nego i kriminalističkih poslova. Sugerirao je predlagatelju da preispita to rješenje, budući da će se kriminalistički poslovi nekada protezati i na osobe koje više neće biti pripadnici Oružanih snaga ili vojni obveznici.

Kompliciran način imenovanja načelnika Glavnog stožera

Izrazivši zadovoljstvo što se Konačni prijedlog zakona relativno brzo našao pred zastupnicima (Prijedlog zakona usvojen je ujesen prošle godine). **Mario Kovač (HSLŠ)** se osvrnuo na odredbe koje reguliraju nadležnost i modalitete funkcioniranja organa državne vlasti i uprave

u području obrane. Najprije je upozorio na vrlo kompliciran način imenovanja načelnika Glavnog stožera. Predviđeno je, naime, da ga imenuje predsjednik Republike, na prijedlog Vlade, koja pribavlja mišljenje nadležnog odbora Hrvatskog sabora. A što je još neobičnije, Predsjednik ga može razriješiti jednostrano, bez obveze konzultiranja svih tijela koja su sudjelovala u njegovu imenovanju. S tim u svezi zastupnik još napominje da ni Ustavom RH niti Poslovnikom Hrvatskog sabora nije predviđena mogućnost davanja mišljenja nadležnog saborskog odbora u postupku imenovanja, odnosno razrješenja načelnika Glavnog stožera. Takva se ovlast odnosi isključivo na davanje mišljenja kod imenovanja čelnika sigurnosnih službi u skladu s Ustavom RH.

S ustavnog aspekta dvojbeno je i ovlaštenje Predsjednika Republike da daje mišljenje u postupku imenovanja ministra obrane, smatra Kovač. Primijetio je, nadalje, da je došlo do određenih promjena i u odredbama članka 100. kojim se regulira zapovijedanje i rukovođenje u Oružanim snagama, što je rezultiralo dvojakim lancem zapovijedanja.

Ministar obrambenih priprema u miru

Prema predloženom, zapovijedanje u miru ostvaruje vrhovni zapovjednik preko ministra obrane, u skladu s Ustavom i zakonom (ministar odgovara vrhovnom zapovjedniku za provedbu zapovijedi i izvješćuje ga o tome), dok načelnik Glavnog stožera odgovara ministru obrane. Po mišljenju zastupnika ovdje nema ničeg spornog, osim mogućnosti da Predsjednik Republike može jednostavno suspendirati ministra obrane iz zapovjednog lanca zbog neprovođenja zapovijedi, sve dok Hrvatski sabor ne odluči o njegovoj odgovornosti. Predviđeno je, nadalje, da u slučaju neposredne ugroženosti zemlje i ratnog stanja vrhovni zapovjednik izravno izdaje zapovijedi načelniku Glavnog stožera, u kojima će obavješćivati i ministra, što doista može biti opravdano urgentnošću. Zastupnik je, kako reče, još prigodom prvog čitanja prigovorio da se takvom odredbom favorizira načelnika Glavnog stožera, kao vojnika, u odnosu na ministra obrane koji je, kao institucija, jedan

od nositelja civilne kontrole Oružanih snaga. Unatoč tome, u Konačnom prijedlogu zakona više nema ni odredbe temeljem koje bi načelnik Glavnog stožera za provedbu zapovijedi odgovarao ne samo Predsjedniku Republike nego i ministru obrane. To znači da je prvi čovjek Ministarstva obrane definitivno postao ministar obrambenih priprema u miru. Nerijetko se za ovakvo rješenje krivi članak 93. stavak 3. Ustava RH kojim je propisano da Predsjednik Republike odgovara za obranu neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti Republike Hrvatske. Ako je tome tako, čudno je da nema ovlast za samostalno donošenje odluke o općoj mobilizaciji ili uvođenju mjera pripravnosti i mobilizaciju Oružanih snaga, kaže zastupnik.

Hrvatska politika teži demilitarizaciji

Iz predloženog zakonskog teksta stječe se dojam da su predmet obrane domovine Hrvatske u prvom redu određene institucije i raspodjela ovlasti među njima a ne ljudi koji ovdje žive, konstatirao je **Zlatko Čanjug (HND)**. Umjesto što krivimo MMF da nas prisiljava na otpuštanje dijela ljudi iz vojske, trebamo otvoreno i jasno reći da je hrvatska politika mirotvorna i da stremi demilitarizaciji ovoga geopolitičkog prostora. Sukladno tome odlučili smo se na smanjenje broja pripadnika Oružanih snaga,

Dvojbeno je može li predsjednik Republike delegirati svoju nadležnost, pa makar i na ministra obrane.

kako bismo vojsku učinili što efikasnijom, profesionalnijom i odgovornijom. Dakako, postavlja se pitanje kako zbrinuti sve te ljude. Zastupnik smatra da i vojska može biti pokretač gospodarskog razvitka, u suradnji s poduzetništvom, industrijom, itd. Naime, i ona može ulagati u nove pogone i poticati otvaranje novih radnih mjesta za one koji budu otpušteni iz njenih redova. U tom kontekstu spomenuo je primjer brojnih razvojačenih branitelja koji su prošli razne specijalne jedinice a danas su već u mirovini, iako nisu stariji od 40-ak godina. Umjesto da smo im osigurali radna mjesta, što bi za njih bio spas, kao sudionici

Domovinskog rata primaju izdašne mirovine (to se, dakako, ne odnosi na ratne vojne invalide).

U nastavku je primijetio da se i u Parlamentu i u Vladi često raspravlja o tome kakvo će naoružanje Hrvatska nabavljati i gdje će obnavljati MIG-ove, iako i kod nas ima proizvodnih pogona koji bi mogli itekako dobro razviti vojnu industriju i zaposliti nove ljude (one koji su ugašeni treba obnoviti). Po ocjeni zastupnika odredbe članka 19. koje govore o ustrojavanju vojnog, vojno-tehničkog i kadrovske savjeta u Ministarstvu obrane treba detaljnije razraditi, upravo radi problema koji će nastati s otpuštanjem ljudi. Na kraju je zaključio da se predloženi Zakon može poduprijeti, ali da treba otvoriti javnu raspravu, i u Saboru i šire, o tome kakvu hrvatsku vojsku želimo ("prije svega mirotvornu i s pozicije širenja tog mirotvornosti na susjedna područja").

Jednostavnost sustava ne jamči i jednostavnu povedbu

Potaknut primjedbama iz rasprave **Jozo Radoš** je obećao da će zastupnicima i Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost biti dostavljeni programi zbrinjavanja prekobrojnih pripadnika Oružanih snaga i djelatnika MORH-a. Spomenuo je, među ostalim, da su nedavno donesene izmjene Zakona o pravima iz mirovinsko-invalidskog osiguranja djelatnih vojnih osoba. Primjenom dvaju pomoćnih instrumenta iz tog zakona (puna i prijevremena mirovina) otpuštenim djelatnicima osigurat će se minimalna socijalna sigurnost, a omogućit će se i njihovo uključivanje u radne aktivnosti. Dio će ih biti prebačen u djelatnu pričuvu, što je regulirano Zakonom o službi u Oružanim snagama. Uz to postoji niz programa već razvijenih u pojedinim ministarstvima (npr. programi Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo, Hrvatskog zavoda za zapošljavanje i dr.) koji bi trebali poticati gospodarske subjekte u Republici Hrvatskoj da upošljavaju djelatnike Ministarstva obrane. U pripremi su i posebni projekti koji će se realizirati u suradnji s gospodarskim timom NATO-a i uz potporu zajma Svjetske banke te uz financijsko sudjelovanje Republike Hrvatske. Navedeni projekti i programi bit će dostupni Hrvatskom

saboru i javnosti putem materijala što ga priprema Ministarstvo obrane jer je jedan od preduvjeta za njihovu realizaciju podrška ukupne javnosti. Naime, ograničavajući uvjeti reformi koje valja provesti su suženi financijski okviri i socijalne te političke posljedice nužnog smanjenja Oružanih snaga, naglašava Radoš.

U nastavku je izrazio mišljenje da nije utemeljena primjedba kako nema smisla ustrojiti Odbor za ravnopravnost spolova ako ženama nije omogućeno služenje vojnog roka. Pojasnio je da taj Odbor nije vezan uz ročnu vojsku, nego uz zaštitu prava osoba obaju spolova u djelatnoj vojnoj službi, odnosno u Ministarstvu obrane, a zakonom nije isključena mogućnost prijema žena u djelatnu vojnu službu. Dakako, to ne znači da u perspektivi žene neće moći biti i u ročnome sastavu (dode li do ukidanja obveznog vojnog roka treba im omogućiti da konkuriraju za profesionalni sastav Hrvatske vojske).

Zastupnicima koji su upozoravali na poteškoće u funkcioniranju obrambenog sustava odgovorio je da jednostavnost sustava ne jamči da u njegovu provođenju neće biti komplikacija. Kako reče, predlagatelj je nastojao uravnotežiti nadležnosti najviših tijela vlasti - Vlade, Parlamenta i Predsjednika Republike, uz pretpostavku da će u kriznim situacijama prevladati politička odgovornost i pamet. Ako toga nema, onda ni najjednostavniji zakonski mehanizmi ne jamče da će sustav dobro funkcionirati. To, dakako, ne znači da su predloženim zakonom ponuđena najbolja moguća rješenja. Naime, nije bilo jednostavno od jednog sustava koji je u potpunosti bio organiziran na načelima vodeće uloge predsjednika, pogotovo u segmentu obrane, prijeći na rješenja kojima bi se postigla optimalna distribucija ovlasti. A to što su neki članovi Vlade u ostavci ni u kom slučaju ne dovodi u pitanje legalnost funkcioniranja Vlade. Uostalom, Parlament će temeljem vlastite političke procjene odlučiti o sudbini predloženog propisa, zaključio je Radoš.

Javivši se za ispravak netočnog navoda **Drago Krpina** je izrazio uvjerenje da će se balans o kojem je govorio ministar Radoš ubrzo pokazati kao balast, a ne pretpostavka učinkovitog obrambenog sustava. Nije točno ni to da je dosadašnji obrambeni sustav, subordiniran pred-

sjedniku Republike, bio lošiji, kaže zastupnik. Naprotiv, pokazao se efikasnijim jer smo pobijedili u Domovinskom ratu. Sudeći po događajima proteklih tjedana zastupnik, kako reče, nije uvjeren u to da će u kriznoj situaciji prevladati politička odgovornost i mudrost. O tome, kaže, najbolje svjedoči činjenica da je predsjednik Vlade objavio da namjerava podnijeti ostavku ne postigne li se dogovor koalicijskih partnera oko programskog usmjerenja i kadrovske pitanja.

IZJAŠNJAVANJE

U nastavku je uslijedilo izjašnjavaње o podnesenim amandmanima. Prema riječima predstavnika predlagatelja **Joze Radoša** Vlada je uvažila većinu amandmana Odbora za zakonodavstvo (osim onih na članke 6. i 8.). Naime, nije se složila s intencijom tog radnog tijela da Hrvatski sabor sve poslove obavlja neposredno, ali je za slučaj da zastupnici odluče drugačije i prihvate taj amandman, sugerirala da se izvrše i odgovarajuće promjene u stavku 2. tog članka (brisati riječ "neposredno"), s tim da podstavci stavka 3. postanu podstavci stavka 2.

Predsjednik Odbora **Josip Leko** izjavio je da bi za njih to bilo prihvatljivo rješenje, a ne da se zakonom umanjuju djelokrug i nadležnosti Parlamenta, pa makar se davale pojedinom radnom tijelu (to može činiti samo Hrvatski sabor kroz svoj Poslovnik). Glasovanje nije bilo potrebno, budući da je ovaj amandman na kraju usvojen u formulaciji koju je predložila Vlada. Unatoč njenom negativnom mišljenju većina zastupnika, uvaživši dodatno obrazloženje podnositelja, dala je "zeleno svjetlo" i amandmanu Odbora na članak 8. (u točki 2. stavka 1. brisane su riječi "Hrvatskom saboru").

Odbijanje amandmana **Ljube Česić-Rojša** na članke 6. i 8. ministar je obrazložio stajalištem Vlade da se ne može ulaziti u odredbe Poslovnika Hrvatskog sabora i njegovih radnih tijela. Iz tih razloga, kaže, nije prihvatila prijedlog zastupnika za formiranje posebnog Odbora za oružane snage. Nato je podnositelj amandmana upozorio na činjenicu da u Zakonu nije na odgovarajući način riješeno pitanje parlamentarnog nadzora nad Oružanim snagama,

čime se dovodi u pitanje provedba građanskog nadzora nad tim sektorom predviđena Ustavom RH. Dometnuo je još da sve parlamentarne demokracije u svijetu imaju ustavnopravne instrumente kojima osiguravaju kontrolu svojih oružanih snaga. Unatoč tom obrazloženju Vlada je ostala kod svojeg stajališta a njenom su se mišljenju priklonili i zastupnici.

Istu sudbinu doživjeli su i ostali amandmani ovog zastupnika. Primjerice, Vlada smatra da promaknuća ne mogu biti upravni akti jer bi time bio doveden u pitanje plan promaknuća koji se mora ostvarivati želimo li da sustav funkcionira. Osim toga, drži da ne treba brkati ingerencije izvršne i zakonodavne vlasti. Nije prihvaćen ni prijedlog zastupnika za preformulaciju teksta svečane prisega. Po riječima ministra Radoša to bi bio povratak na oštru formulaciju iz postojećeg Zakona, dok je tekst što ga je ponudio predlagatelj primjereniji, budući da su unj ugrađena i načela zaštite temeljnih sloboda i jednakosti svih građana. **Pavao Miljavac (DC)** je bio bolje sreće, budući da je predlagatelj uvažio sve njegove amandmanske zahtjeve, osim onoga za izmjenu točke 21. u stavku 2. članka 7. Naime, ministar Radoš je pojasnio da je intencija tog prijedloga uvažena prihvaćanjem amandmana Odbora za zakonodavstvo, nakon čega je zastupnik povukao svoj amandman. Međutim, nakon što je prihvaćen njegov amandmanski zahtjev da se u članku 101. definira pojam zapovijedi, oštro je prosvjedovao **Ljubo Česić-Rojs**, navodeći da je sličan amandman podnio prije svih zastupnika, a i po abecedi njegovo prezime dolazi ispred prezimena kolege Miljavca. Izjavio je da mu je u više navrata napravljena slična nepravda, što upućuje na zaključak da ga se ne tretira ravnopravno s ostalim zastupnicima. Inzistirao je da se i o njegovoj definiciji zapovijedi glasuje, ali ni taj amandman nije prošao.

Prvi amandman **Odbora za ravnopravnost spolova** nije dobio podršku

ni predlagatelja niti većine zastupnika. Međutim, ministar je obećao da će se intencija tog amandmana ugraditi u točku 19. koja govori općenito o obrazovnom sustavu Oružanih snaga. S drugim amandmanom to radno tijelo je bilo bolje sreće. Naime, na njegovu inicijativu izmijenjen je stavak 2. u članku 19. tako da glasi: "U sastavu Kadrovske savjeta ustrojava se Odbor za ravnopravnost spolova sa zadaćom ostvarivanja ravnopravnog tretmana i statusa te omogućavanja jednakog pristupa i jednakih mogućnosti pripadnicima obaju spolova".

Predlagatelj je uvažio i amandmanski zahtjev Kluba zastupnika SDP-a za dopunu stavka 1. u članku 13., ali u nešto izmijenjenom obliku. Naime, sugerirao je da se novopredložena alineja 7. izmijeni tako da glasi: Ministarstvo obrane obavlja nadzorne poslove radi stjecanja izravnog uvida u opće i pojedinačne akte o "provođenju zakona o zaštiti temeljnih ljudskih prava (podnositelji su se s tim suglasili). Od ostalih dvaju amandmana Klub zastupnika je odustao, uvaživši obrazloženje predstavnika predlagatelja. Vlada, naime, drži da činjenica da je nekom novaku na zdravstvenom pregledu utvrđeno konzumiranje opojnih droga ne može biti uvjet za oslobađanje služenja vojnog roka. Uostalom, ta je problematika na zadovoljavajući način obuhvaćena zdravstvenim pregledom koji onda uključuje ne konzumiranje nego ovisnost o drogama, napominje ministar. Što se, pak, tiče intencije amandmana zastupnika SDP-a na članak 48. ona je već obuhvaćena člankom 54. točkom 3. Konačnog prijedloga zakona, naglasio je Radoš.

Spomenimo, nadalje, da je uvažen i prijedlog **Josipa Leke** za izmjenu članka 24., s tim da se riječ "domovina" na kraju tog članka zamijeni terminom "Republika Hrvatska" koji se rabi i u prethodnim člancima.

Unatoč dodatnim obrazloženjima **Jadranke Kosor** Vlada, a ni većina zastupnika, nije podržala njene amandmane za dopunu članaka 41. i

49. Ministar Radoš je s tim u svezi napomenuo da je na prijedlog zastupnice u Strategiji nacionalne sigurnosti spomenuta "dobrobit i sigurnost hrvatskog naroda" kao nacionalna vrijednost. Osim toga, o domovini Hrvatskoj govori se i u svečanoj prisegi, što je po mišljenju predlagatelja posve dovoljno. Što se, pak, tiče njenog drugog amandmana Vlada smatra da je suvišan, budući da općenita formulacija stavka 2. u članku 49. Konačnog prijedloga zakona podrazumijeva mogućnost da ročnici prekinu služenje vojnog roka radi sudjelovanja na sportskim i drugim natjecanjima (ne samo svjetskim ili europskim, odnosno na olimpijskim igrama nego i na državnim natjecanjima.)

Spomenimo, na kraju, da su zastupnici IDS-a (dr. sc. **Petar Turčinović** i **Dino Debeljuh**) povukli amandmanski zahtjev za dopunu članka 44. Uvažili su, naime, obrazloženje ministra Radoša da nisu bitne samo intelektualne sposobnosti ročnika da bi se s njima sklopio ugovor o ospo-sobljavanju za pričuvne časnike te da se odabir ročnika nerijetko događa znatno prije nego što počnu služiti vojni rok.

Nakon što je okončano izjašnjavanje o amandmanima **Jadranka Kosor** prigovorila je da se nije glasovalo o njenom amandmanu na članak 6. koji je uputila u proceduru 13. ožujka (nije uvršten u Pregled amandmana). Predsjednik **Tomčić** je nato rekao da se očito radi o grešci, ali da je prihvaćen sličan amandman Odbora za zakonodavstvo, tako da nema potrebe za dodatnom intervencijom. Nakon toga je zaključio raspravu i dao na glasovanje Konačni prijedlog zakona. **Donesen je većinom glasova nazočnih zastupnika (69 ih se izjasnilo "za" a, 20 "protiv")**. Zastupnici su ovlastili Stručnu službu Hrvatskog sabora da obavi redakciju teksta novog Zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

M.Ko.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O PROIZVODNJI, REMONTU I PROMETU NAORUŽANJA I VOJNE OPREME

Uvažavanje normi razvijenog svijeta

Hrvatski je sabor nakon provedene rasprave većinom glasova prihvatio predloženi zakon s očekivanjima da će vojna proizvodnja unaprijediti i civilnu tehnologiju i otvoriti nova radna mjesta.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju uz zakonski prijedlog kaže se da je strateški cilj svake države razvijati svoju vojnu proizvodnju, te zakonom urediti odnose države i sudionika u procesu proizvodnje, prometovanja i korištenja sredstava naoružanja.

Polazeći od pozitivnih primjera drugih demokratskih država, navodi predlagatelj, proizlazi da je vojna proizvodnja nositelj razvoja novih proizvoda i tehnologije koje se sve više primjenjuju i u civilnim programima. Uz pravilan pristup i poticaj države ona može postati nositeljem zapošljavanja stanovništva, poglavito mladih i perspektivnih kadrova.

Vojna proizvodnja nositelj je razvoja novih proizvoda i tehnologija koje se sve više primjenjuju i u civilnim programima.

Propisi na kojima se temelji naša proizvodnja naoružanja i vojne opreme - kaže se u obrazloženju - ne zadovoljavaju načela ustavno-pravnog, političkog, gospodarskog i društvenog razvoja RH, te su postali kočnicom razvoja domaće namjenske proizvodnje.

Ulaskom u Partnerstvo za mir i najavom ulaska u NATO, RH ima obvezu prihvaćanja i implementacije normi razvijenog svijeta, pa tako i vojnih normi.

Stoga je prijedlog ovog zakona pravni temelj za uređenje odnosa u području proizvodnje, remonta i prometa naoružanja i vojne opreme na nacionalnoj razini.

Ulaskom u euroatlantske asocijacije također se otvaraju i mogućnosti za sudjelovanje u međunarodnoj podjeli rada na polju vojne proizvodnje, a ovim se zakonom predlažu regulirati uvjeti proizvodnje, remonta, prometa naoružanja i vojne opreme za potrebe Oružanih snaga RH i Ministarstva unutarnjih poslova.

Druga, i ne manje važna kategorija zakonskog prijedloga je uvođenje Agencije Vlade RH čija je djelatnost - nadzor proizvodnje, nadzor uvoza i izvoza NVO, a sve u cilju vođenja jedinstvene baze podataka o uvezenom i izvezenom NVO (naoružanja i vojne opreme) na što se RH obvezala potpisivanjem određenih protokola UN.

Sredstva za provedbu predloženog zakona, navodi predlagatelj, osigurat će se u Državnom proračunu Republike Hrvatske i to u slučajevima kada će biti nužno održati one proizvodne kapacitete koji su od posebne važnosti za obranu RH. Dio sredstava osigurat će se i u Proračunu Ministarstva obrane i to prema zahtjevima proizvodnje i planovima razvoja.

Budući da su kod nas stvoreni mirnodopski uvjeti za proizvodnju NVO, ne očekuje se povećanje sredstava u odnosu na sredstva koja su se do sada osiguravala za tu namjenu. U okviru procjene potrebnih sredstava, nedvojbeno je da proizvodni subjekti, u pravilu, vlastitim sredstvima financiraju proizvodnju NVO, a ujedno se stvara i mogućnost ulaska inozemnog kapitala u područje proizvodnje NVO.

U odnosu na prvo čitanje, došlo je do nekih izmjena u tekstu - promijenjen je naziv zakona (ispuštene riječi "i organiziranje"), dodani su novi stavci 3. i 4. u članku 21. kojima se propisuje sklapanje ugovora s inozemnim dobavljačem pod uvjetima "offset programima" te se daje ovlast ministru obrane i ministru gospodarstva za donošenje nalogu kojim će se propisati način i uvjeti primjene tog programa kod sklapanja ugovora. U članku 41. dodaje se novi stavak kojim se propisuje da će

ministar obrane i ministar gospodarstva u toku 6 mjeseci donijeti nalog za primjenu "offset programa".

RADNA TIJELA

Saborska radna tijela raspravljala su o ovom zakonskom prijedlogu. Odbor za zakonodavstvo pozitivno se očitovao, a ni Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost nije imao primjedbi na konačni tekst i podržao je njegovo donošenje.

AMANDMANI

Amandmane na konačni tekst podnijeli su zastupnici - mr.sc. **Mato Arlović** koji je zatražio da se nomotehnički uredi tekst i uskladi izričaj s tekstom zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske te da je naziv Ministarstva unutarnjih poslova nepotrebno skraćivati u "MUP". **Zdenka Babić-Petričević** je zatražila da se u članku 9. doda novi stavak kojim bi se reguliralo da remont Hrvatskog ratnog zrakoplovstva obavlja Zrakoplovno tehnički zavod kao glavni nositelj remonta. **Dubravka Horvat i Lucija Debeljuh** zatražile su da se u članku 1. uz predviđeni okvir djelatnosti uvrsti i "razvoj i organiziranje" kao osnovna funkcija prije proizvodnje. Drugim je amandmanom na članak 3. zatraženo brisanje riječi "neperspektivnog" kao oblik koji bi unaprijed onemogućio dobru prodaju naoružanja i vojne opreme. Trećim se amandmanom na članak 22. predviđa da se osiguranje i zaštita odnose i na "razvoj". **Tonči Žuvela** je predložio rješenje kojim bi se omogućilo da proizvođači kojima se ne dozvoli izvoz iz vojno-strateških i drugih razloga, u skladu s člankom 17. imaju pravo tražiti naknadu za izgubljen prihod ukoliko su zbog te zabrane ostvarili

manji prihod na međunarodnom tržištu.

RASPRAVA

Posebna oprema - poseban tretman

Zastupnicima se u ime predlagatelja obratio ministar obrane **Jozo Radoš** upozorivši na novine u zakonskom prijedlogu, posebno na prijedlog da se ugradi "offset program" kao mogućnost poboljšanja gospodarskih prilika u Republici Hrvatskoj. Može se primjenjivati prilikom svih većih nabavki, rekao je, te u nastavku napomenuo da je Vlada donijela odluku da u roku 15 dana od usvajanja ovog zakona donese izjavu o tome da se RH usuglašava s kodeksom Europske unije, u slučajevima kada se radi o prometu, proizvodnji naoružanja i vojne opreme. Naime, deklarira se spremnost da i proizvodnja i trgovina, ponajprije izvoz, trebaju biti usklađeni s kodeksom koji je u tom smislu donijela EU a koji će ograničiti mogućnost slobodnog pristupa tržištu, budući da se radi o posebnoj opremi koja sukladno tome mora imati i poseban tretman.

Na početku rasprave **Damir Kajin** je prigovorio predsjedniku Sabora da nije korektno voditi sjednicu "skačući s teme na temu" bez mogućnosti pripreme za raspravu. Na to ga je predsjedavajući podsjetio da je dnevni red dopunjen onako kako je planirano i prema dogovoru predsjednika klubova zastupnika.

Ivan Ninić je u ime Kluba zastupnika SDP-a dao podršku donošenju zakona, polazeći od konstatacije da je strateški cilj svake države razvijati vlastitu vojnu proizvodnju. Naglasio je da u demokratskim zemljama vojna proizvodnja predstavlja nositelja razvoja, da se nove proizvodne tehnologije primjenjuju i u civilnim programima te da su one i nositelji zapošljavanja. Ulaskom u nove euroatlantske asocijacije otvaraju se mogućnosti sudjelovanja u međunarodnoj podjeli rada u području vojne proizvodnje, rekao je.

Dajući podršku uvođenju kategorije "hladnog pogona", rekao je da Klub podržavlja rješenje o osnivanju agencije za poslove nadzora proizvodnje,

potrebe izvoza i uvoza naoružanja i vojne opreme, te zakon u cjelini.

Zakon s puno nedorečenosti

Damir Kajin je u ime Kluba zastupnika IDS-a rekao - zakon ima puno nedorečenosti, - izvozu i razvoju posvetilo se premalo pažnje, - država preko svojih ministarstava ne može organizirati i planirati proizvodnju (to se nekada radilo i petoljetkama u komunističkom sustavu koji su, rekao je, između ostaloga i propali jer nisu imali određene ekonomske kriterije). Odnosno, rekao je, može planirati svoje potrebe, ali ne i proizvodnju te. Smatra da treba ići na javne međunarodne natječaje, ali istovremeno štiti i vlastitu proizvodnju.

Država nije u stanju plaćati "hladni pogon" iako je poznato da i zapad znade spašavati svoje vojne gigante o kojima ovisi veliki broj radnih mjesta.

Budući da smo postali i članica Svjetske trgovinske organizacije, favoriziranje domaće privrede treba urediti po međunarodnim konvencijama (svi ovi kriteriji trebali bi se određivati na natječajima), a od tržišne privrede, rekao je, može se odstupati samo u slučaju rata.

Ocijenio je kako država nije u stanju plaćati "hladni pogon" iako je poznato da i zapad znade spašavati svoje vojne gigante o kojima ovisi veliki broj radnih mjesta. Takvih giganata kojih je bilo u bivšem sustavu, sada više nemamo, a mala i srednja poduzeća kao što je poznato, lakše se prilagođavaju promjenama na tržištu.

Klub, nadalje, smatra da treba odrediti tko je nadležan za nadzor proizvodnje - MUP, MORH ili vojna agencija, a slijedom rješenja postavlja i pitanje s kojim instrumentima ili ljudima. Također je postavio pitanje mogućnosti da proizvođač dobije pravo da proizvede robu i bez ugovora o izvozu na vlastiti trošak, upozorivši da preko agencije nije moguće izvoziti dok se ne regulira status izvoznika, i to zbog plaćanja PDV-a, ali i uvoza repromaterijala.

U zapadnim sustavima primjerice, proizvođači su izvoznici a država daje suglasnost. Klub drži da treba

sprečiti da agencija uzima proviziju za svoje usluge, upozorivši na opasnost da se ona počne baviti poslovima koji će gušiti izvoz umjesto da ga stimulira, a one će usto povećavati cijenu proizvoda. Vladina agencija se u tom slučaju može iskoristiti za stvaranje monopola što zakon jasno zabranjuje. Dobili bismo, upozorio je, umjesto slobodnog poduzetništva, državnu privredu.

Mišljenje je Kluba da - država može, preko agencije, kontrolirati odvijanje se proizvodnje po propisima, jesu li zadovoljeni tehnički uvjeti i kvaliteta, ona može određivati u koje zemlje izvoziti, ali se ne bi smjela miješati u komercijalu, a ako se već time bavi provizija mora biti fiksna.

Trebalo bi - definirati odnos agencije prema reeksportu, precizirati bavi li se time Vlada ili agencija s obzirom na to da su ti poslovi "skliski", te precizirati odnos Vlade i agencije u tome tko je za što zadužen.

Rješenjem u članku 6. treba obuhvatiti i proizvodnju za izvoz a ne samo za Ministarstvo obrane i MUP, dok sasvim nepotrebnim drži rješenje u istom članku da proizvođač ne može dati oznaku djelatnosti koja se odnosi na proizvodnju za posebne namjene, pogotovo što je danas sve poznato, a zakonodavac još predviđa i drakonske kazne za iznošenje takvih podataka. Napomena - istovremeno zakon o obrani predviđa minimalne kazne.

Predvidjeti zaštitu domaće proizvodnje

Ivan Jarnjak je u ime Kluba zastupnika HDZ-a podržao rješenja za pitanja koja se uređuju donošenjem predloženog zakona, smatrajući potrebnim odredbu o šticeju proizvodnje ugraditi u zakon o sigurnosnim službama.

Sa žaljenjem je konstatirao da primjedbe Kluba iz prvog čitanja nisu uzete u obzir pa ih je opetovao. Naime, umjesto rješenja u članku 3. (propisuje se da u ime Vlade cijeli posao obavlja Vladina agencija) treba predvidjeti da trgovačka društva u vlasništvu države obavljaju posao proizvodnje jer se radi o osjetljivim transakcijama. Uz pitanje, bi li trgovačko društvo trebalo imati vlastite kapacitete, napomenuo je kako je teško naći poduzeće koje je spremno uložiti određena sredstva u proizvodnju, a pogotovo to nisu privatnici.

U rješenju članka 6. (stavak 4.) prema kojem će odrediti posebnim propisom kriterije koje moraju ispunjavati proizvođači, smatra da treba, kod odabira proizvođača, primijeniti kriterije o ravnomjernosti razvoja Republike Hrvatske.

Kao jedno od rješenja, zakonom treba predvidjeti zaštitu domaće proizvodnje u slučaju kada za određenim proizvodima postoji potreba države (već sada za plovilima od 12 i 25 m) za što se pokazuje potreba i u turizmu.

Dajući podršku rješenju o postojanju "hladnog pogona", upozorio je da se ne smije dogoditi da se financira zastarjela tehnologija, i u tom smislu zatražio da se predvidi obnavljanje tehnologije svakih 5 godina, te je upozorio da se ne smije dogoditi da se financira nerad.

Što se tiče formulacije u članku 39. (kaznene odredbe) upozorio je na potrebu da budu usuglašene s odredbama u kaznenom zakonu i odredbama zakona o tajnosti podataka, pogotovo što predloženo rješenje omogućava da čak dva puta budu dostupni tajni podaci neovlaštenim osobama, prije nego se primijeni kaznena odredba.

Budući da predlagatelj nije uvažio primjedbe Kluba, gospodin Jarnjak je rekao da je teško da će prihvatiti predloženi zakon.

U pojedinačnoj raspravi koja je uslijedila **Josip Leko** je naglasio da je ovakav zakon dobro došao, posebno što određena iskustva postoje iz Domovinskog rata.

Ustvrdio je - države sebi ne mogu dopustiti nebrigu o proizvodnji naoružanja i vojne opreme, i to iz više razloga - strateške sigurnosti, postizanja što veće neovisnosti, ekonomskih rezultata. U potonjem ne treba zanemariti činjenicu, rekao je da

se u vlastitim proizvodnim programima zapošljava vlastitog radnika i da će u vlastitoj zemlji ostajati novac poreznih obveznika.

Iz toga proizlazi potreba da u proizvodnji sudjeluju dionička društva koja će imati trajni ugovor s državom koja će u tom smislu voditi računa o potrebama društva.

Spomenuo je postojanje značajnih potreba i potencijala koje Hrvatska i otprije ima - od razvijene brodogradnje, radioindustrije, biokemije, proizvodnje lijekova, odjeće i obuće i druge opreme za potrebe vojske.

Izrazivši suglasnost s postojanjem Vladine agencije (ne radi se o slobodnom tržištu) smatra da proizvodnju treba osmisliti tako da se vodi računa o tome što proizvoditi i pod kojim uvjetima.

Nakon provedene rasprave uslijedilo je izjašnjavaње o podnijetim amandmanima. Djelomično je prihvaćen amandman zastupnica **Dubravke Horvat** i **Lucije Debeljuh**; ("razvoj i organiziranje") prihvaćen je i amandmani mr.sc. **Mate Arlovića**. Drugi amandman (brisati pojam "neperspektivno"), zastupnica Horvat i Debeljuh za predlagatelja nije bio prihvatljiv pa ga je zastupnica Horvat povukla. Nije bio prihvatljiv amandman zastupnice Petričević (remont Hrvatskog ratnog zrakoplovstva obavlja Zrakoplovno tehnički zavod (ZTZ) kao glavni nositelj remonta) jer remont nije moguće prihvatiti kao opću mogućnost, rekao je ministar **Radoš**. Zastupnica **Babić-Petričević** je tada pojasnila traženje rekavši da se ZTZ ne može zaobići, iako prihvaća istinu da ne može prihvatiti generalni remont svih borbenih sredstva. I za to, rekla je, postoji rješenje kroz angažiranje stranih poduzeća, a sve da bi se zaštitilo 350 radnih mjesta.

Predstavnik predlagatelja **Jozo Radoš** je ostao pri svome stavu i ukazao na zakon o javnoj nabavi koji određuje kako se ti poslovi ustupaju na našem tržištu. Obećao je, međutim, da će voditi brigu o zaposlenima. O podnijetom amandmanu se glasovalo ali nije prihvaćen. Što se tiče amandmana zastupnika **Žuvele** za predlagatelja je bilo prihvatljivo jedino ono rješenje da država nema obvezu nadoknade izgubljenog prihoda, ali u slučaju ako je dala, putem svoje agencije, dozvolu za proizvodnju mora se obvezati na novčanu naknadu za troškove koji su učinjeni u tijeku proizvodnje. Predložio je formulaciju novog stavka u članku 12. prema kojem bi - registrirani proizvođač mogao ostvariti novčanu naknadu za troškove proizvodnje ako mu se uskrati dozvola za izvoz predmeta NVO za komercijalne svrhe u skladu s člankom 17. ovog Zakona. S ovim rješenjem zastupnik **Tonči Žuvela** nije bio zadovoljan jer je po njegovim riječima bila namjera da se u slučajevima kad zbog interesa RH prvenstveno za obranu uskrati dozvola za izvoz omogućujući nadoknada izgubljene dobiti, ali je prihvatio tumačenje ministra obrane. **Ministar** je u nastavku izjašnjavaња o amandmanima bio suglasan s amandmanom zastupnica **Horvat** i **Debeljuh** na članak 22. (kao i proizvodnja, razvoj u koji je uključena i izrada prototipova, dorada i promjena tehnologije, moraju imati isti tretman) uz promjenu početne formulacije.

Glasovalo se o Konačnom prijedlogu zakona o proizvodnji, remontu i prometu naoružanja i vojne opreme. Donijet je većinom glasova (92 "za" i 2 "suzdržana").

M.P.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA REPUBLIKE HRVATSKE

Smanjivanje broja i reforma Oružanih snaga

Hrvatski je sabor većinom glasova donio Zakon o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske. Predlagatelj je prihvatio veći broj amandmana koji su upućeni od radnih tijela Hrvatskog sabora, a djelomično su prihvaćeni i prijedlozi koje su podnijeli zastupnici ili klubovi zastupnika parlamentarnih stranaka.

Tijekom rasprave dosta se spominjala zabrana političke djelatnosti djelatnim vojnim osobama, koja se ne odnosi na biračko pravo, a obuhvaćena je odredbama članka 11. predloženog teksta. Njime se pripadnicima Oružanih snaga zabranjuje svaka politička djelatnost, osnivanje stranaka, održavanje političkih skupova i demonstracija. Od kritičkih primjedbi možemo izdvojiti zamjerke pojedinih zastupnika koji su upozoravali predlagatelja na nejasne kriterije kojima se planira pristupiti smanjivanju broja pripadnika Oružanih snaga. Od predlagatelja je ujedno zatraženo da pojašni status pripadnika Oružanih snaga koji su se angažirali u političkom životu zemlje u ovom trenutku. Većina zastupnika ocijenila je da će predloženi zakonski tekst ipak ubrzati reformu i modernizaciju Oružanih snaga Republike Hrvatske.

O PRIJEDLOGU

Predloženi zakonski tekst podnijela je Vlada Republike Hrvatske. Prilikom izrade Konačnog prijedloga, vodilo se računa da se optimalno pronađena rješenja dalje prenesu i poboljšaju, a neki instituti riješe na bolji i učinkovitiji način. U odnosu na sada vrijedeći zakon, predloženim se tekstom određuje da službu u Oružanim snagama obavljaju pripadnici Oružanih snaga i to: vojne osobe, državni službenici i namještenici. Pojam vojni službenik i vojni namještenik se ukida, te se uvodi

pojam državnog službenika i namještenika. Službenik je osoba koja kao redovno zanimanje obavlja poslove iz djelokruga Oružanih snaga, te informatičke, opće, administrativne, materijalno-financijske, računovodstvene i slične poslove, a namještenik radi na pomoćno-tehničkim poslovima. Na njih će se jednako kao i na sve ostale zaposlene državne službenike primjenjivati Zakon o državnim službenicima i namještenicima. Međutim, odredbama ovoga Zakona uređuju se specifičnosti kao što su: nadležnost vojnostegovnog suda, službeno ocjenjivanje, ograničenje prava na štrajk, zabrana rada kod drugog poslodavca i slično. Zbog depolitizacije, u Oružanim se snagama izrijeком zabranjuje svako političko djelovanje, osnivanje stranaka, održavanje političkih skupova. Djelatnim vojnim osobama nije dopušteno članstvo u političkim strankama, kao ni sudjelovanje na političkim skupovima i manifestacijama, te kandidiranje u predstavnička tijela građana, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, te u Hrvatski sabor. Djelatnim vojnim osobama nije dopušteno ni sindikalno organiziranje, ali je dopušteno službenicima i namještenicima u skladu s općim propisima o radu. Štrajk je dopušten službenicima i namještenicima, uz ograničenja koja su predviđena ovim Zakonom. Pri rješavanju stanja u službi, akti kojima se odlučuje o prijemu u službu, raspoređivanju, plaći i drugim pojedinostima upravni su akti. U postupku donošenja akata primjenjuje se Zakon o općem upravnom postupku.

Predlaže se dosta iscrpno uređivanje stege, jer su do sada neke od materijalnih odredaba bile sadržane u Stegovniku Oružanih snaga, koji je donio vrhovni zapovjednik. Sada se predlaže da opća pravila u službi donosi vrhovni zapovjednik, na prijedlog načelnika Glavnog stožera i uz suglasnost ministra obrane. U

sklopu predloženih mjera, ponovno je predviđeno osnivanje vojnostegovnih vijeća za vođenje određenih stegovnih postupaka. Ovo kolektivno tijelo može izricati stegovne mjere vojničkog pritvora. Na temelju dosadašnje prakse i uočenih nedostataka, a radi poboljšanja rada, predloženo je uvođenje institucije Višeg vojnostegovnog tužitelja.

Zakonom se taksativno navode i povrede koje predstavljaju lakša i teža kršenja vojne stege, pa se tako onemogućava samovoljno tumačenje pojedinih prijestupa. U području materijalne odgovornosti, novina je da bi rješenje o naknadi štete bilo ovršna isprava, te bi se mogla provoditi i ovrha sudskim putem ili uskratkom od plaće. Predloženo je osnivanje zdravstvenih komisija Ministarstva obrane koje su nadležne za donošenje ocjena zdravstvene sposobnosti za prijam u službu, prestanak službe i ostala stanja. Također je predloženo plaćanje dodatnog doprinosa pripadnicima Oružanih snaga za slučaj ozljede na radu i profesionalne bolesti, te kolektivno osiguranje djelatnih vojnih osoba, službenika i namještenika od posljedica nesretnog slučaja za vrijeme obavljanja službe.

Predloženo je i uvođenje privremenog čina koji bi se iznimno dodjeljivao djelatnim vojnim osobama na dužnostima u vojnim misijama Republike Hrvatske i pri multilateralnim organizacijama u inozemstvu.

U slučaju preustroja Oružanih snaga kada djelatna vojna osoba ne može biti raspoređena, uvodi se novo stanje u službi (stavljanje u aktivnu pričuvenu). Svrha rečenog instituta je omogućiti djelatnim vojnim osobama koje ne budu raspoređene po novom ustroju da se stave u status aktivne pričuvene, pri čemu bi ostvarivale pojedina prava iz radnog odnosa tijekom određenog razdoblja. Skraćuje se ujedno i rok za redovno promaknuće djelatnih vojnih osoba u skladu s NATO standardima, a

promaknuće se obavlja u skladu s godišnjim planom broja i strukture činova, koji ovisi o potrebama ustroja i mogućnostima proračuna.

Kod ovlasti za dodjelu čina i promaknuća, predložena je izmjena tako da vrhovni zapovjednik dodjeljuje prvi časnički čin, promiče više časnike te generale i admirale. Dio svojih ovlasti vrhovni zapovjednik može prenijeti na ministra obrane osim promicanja generala i admirala. Dočasnike u čin nadnarednika, stožernog narednika i časničkog namjesnika promicao bi načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga. Zapovjednici grana Oružanih snaga, Hrvatskog vojnog učilišta i Zbornih područja, dodjeljivali bi činove skupnika, desetnika i narednika, te ih promovirali.

Plaće i materijalna prava djelatnih vojnih osoba, službenika i namještenika uređena su Odlukom Vrhovnog zapovjednika, a predloženo je da to ubuduće uredbom uređuje Vlada Republike Hrvatske.

RADNA TIJELA

O predloženom zakonskom tekstu provedena je rasprava u radnim tijelima Hrvatskog sabora. Podnijeti su i amandmani koji su u sažetom obliku predstavljeni u završnom dijelu rasprave, prilikom očitovanja predstavnika predlagatelja, ministra obrane Republike Hrvatske, **Joze Radoša**.

Odbor za zakonodavstvo dao je potporu donošenju ovoga Zakona, a primjedbe i prijedloge u obliku amandmana Odbor je dostavio dopunskim izvješćem.

Na sjednici **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** saslušano je uvodno izlaganje predstavnika predlagatelja koji je obrazložio razlike između rješenja sadržanih u Konačnom prijedlogu zakona i Prijedloga zakona o kojima je provedeno prvo čitanje. U raspravi je potaknuto i pitanje preustroja Ministarstva obrane i Oružanih snaga u pogledu kriterija koji će se primjenjivati pri tom preustroju. Članovi Odbora upoznati su i s primjedbama Sindikata vojnih službenika i namještenika, a predlagatelju je sugerirano da u Zakon ugradi obvezu da o kadrovskoj politici obavještava Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Nakon rasprave, Odbor je

većinom glasova odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje rečenog zakonskog teksta s amandmanima koji su upućeni predlagatelju.

Odbor za ravnopravnost spolova predloženi zakonski tekst razmotrio je kao zainteresirano radno tijelo, ujedno izražavajući zadovoljstvo prihvaćanjem prijedloga članova Odbora da se nazivi činova za žene obilježavaju u ženskom rodu. Predlagatelj je također kao novinu u čl. 58. kao jedan od stegovnih pristupa, naveo i vrijeđanje dostojanstva podređenih, mlađih, po spolu, po vjeri i po naciji, te osobito seksualno uznemiravanje i zlostavljanje. Odbor je pozdravio uvažavanje primjedbi iznesenih u raspravi tijekom prvog čitanja, te je predložio amandman na članak 58. radi jasnijeg izričaja.

RASPRAVA

O predloženom zakonskom tekstu uvodno je govorio ministar obrane **Jozo Radoš** koji se osvrnuo na izmjene u odnosu na nedavno prvo čitanje predloženog zakonskog teksta. Precizirao je dijelove koji se odnose na zabranu političkog djelovanja pripadnika Oružanih snaga. Podsjetio je ujedno i na iskustva pojedinih europskih država, koje također zabranjuju članstvo u političkim strankama svim pripadnicima djelatnog sastava vojske. Objasnio je ujedno razloge zbog kojih se uvodi privremeni vojni čin, te pojedinosti vezane uz vođenje stegovnog postupka ukoliko dođe do vrijeđanja po spolu, vjeri i naciji.

Ocjenjujući da se i temeljem rečenoga zakonskog prijedloga započinju nužne reforme u sustavu obrane, ministar Radoš zaključio je uvodno izlaganje i pozvao zastupnike na prihvaćanje i donošenje Zakona nakon okončanja rasprave.

Uvođenje instituta aktivne pričuve

U ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost govorio je zastupnik **Ivan Ninić**. Istaknuo je da je tijekom rasprave bilo govora o sustavu vojnih promaknuća za djelatne vojne osobe koje sudjeluju u mirovnim misijama i multilateralnim vojnim organizacijama u inozemstvu. Pozornost je skrenuta i na odredbe kojima se razrađuje zaštita u slučaju

povrede dostojanstva zbog seksualnog zlostavljanja ili uznemiravanja. Između ostalih prijedloga, sugerirano je i da se prilikom prevođenja djelatnog dočasnika u djelatnog časnika predvidi i viša stručna sprema kao dodatni uvjet prijema u službu.

U raspravi je također potaknuto i pitanje preustroja Ministarstva obrane i Oružanih snaga u pogledu kriterija koji će se primjenjivati prilikom preustroja. U tom kontekstu podržan je prijedlog stavljanja u aktivnu pričuvu djelatnih vojnih osoba koje ne ostvaruju uvjete za mirovinu. Odbor je većinom glasova odlučio predložiti donošenje zakona, zaključio je zastupnik Ninić.

Nakon toga pristupilo se raspravi u kojoj su riječ uzeli predstavnici klubova parlamentarnih stranaka. Prvi je u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a govorio zastupnik **Vlado Jukić**.

Istaknuo je da je očekivao ozbiljniji pristup u donošenju ovoga Zakona, ističući da mu je trebalo prethoditi donošenje Strategije obrane, o čemu je već bilo riječi. Ponovio je temeljnu primjedbu, zamjerajući što ni Konačni prijedlog zakona nije pojasnio kriterije po kojima će se smanjivati broj pripadnika oružanih snaga. Zatražio je od ministra Radoša da se o ovim važnim primjedbama očituje prilikom davanja završne riječi, ističući da će prema odgovoru biti formuliran i konačni stav Kluba.

Kakvi su kriteriji smanjenja broja vojnika?

Osvrnuo se zatim na predviđene restrikcije oko političkog djelovanja, podsjećajući da se sadašnje stanje formiralo tijekom proteklih desetak godina. Zatražio je da se objasni kakav će biti status djelatnih vojnih osoba koje su se angažirale u političkom životu, navodeći primjer generala Ljube Česića-Rojša. Sugerirao je predlagatelju da odustane od zabrane članstva u političkim strankama, te zadrži prihvatljivu formulaciju o zabrani političke djelatnosti u vojnim objektima i postrojbama. Izrazio je strahovanje da bi do otpuštanja moglo doći upravo zbog pripadnosti pojedinim strankama što bi zapravo predstavljalo nedopuštenu politizaciju.

Zastupnik **Joško Kontić** govorio je u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a, te istaknuo da se predloženim tekstom

obuhvaća jedan od strateških interesa Republike Hrvatske - pristupanje NATO savezu. Temeljem ovih aspiracija, potrebno je izvršiti i usklađivanje pojedinih zakonskih propisa. Za razliku od ostalih sličnih zemalja, Hrvatska je bila suočena s ratnim iskustvima i svoju je vojsku izgrađivala u specifičnom okruženju.

Za Klub zastupnika HSLS-a osobito je važna socijalna dimenzija, odnosno zbrinjavanje prekobrojnih kako bi predloženi proces tekao što bezbolnije i bez nepotrebnih potresa.

Istaknuo je da članak 11., kojim se pripadnicima Oružanih snaga zabranjuje stranački angažman, sigurno izaziva najviše političkih dvojbi i polemika. Smatra ujedno da će njegova primjena izazvati i potaknuti određene probleme u praksi. Podržao je amandmane Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, kojima se djelatnim dočasnici i časnicima omogućuje doškolovanje i usklađivanje s potrebama moderne vojske. Iznio je i ocjenu da se program smanjenja pripadnika Oružanih snaga radi u suradnji s gospodarskom upravom NATO-a. O procesu i kriterijima smanjivanja vojnih osoba, treba govoriti otvoreno, ali polazeći i od činjenice da Hrvatska ima neugodno ratno iskustvo i specifičan geostrateški položaj. Naglasio je da je broj državnih službenika općenito previsok i u drugim segmentima, pa se proces smanjivanja može očekivati i slijedećih godina. Iako je riječ o neugodnim procesima koji mogu imati socijalnih i političkih posljedica, važno je da se nitko neće naći na ulici, zaključio je zastupnik Kontić. Izrazio je i očekivanje da predlagatelj prihvati amandmane Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost, te stav Kluba zastupnika HSLS-a, kojim će se putem aktivne pričuve pomoći u prevladavanju započetih reformi. Klub zastupnika HSLS-a podržati će rečeni zakonski prijedlog.

Približavanje NATO standardima

Zastupnik **Stjepan Živković** prenio je razmišljanja i stavove Kluba zastupnika HSS-a. U prijelazu s ratnog na mirnodopski ustroj, ocijenio je potrebnim urediti i pitanja koja se odnose na strukturu vojnih osoba i činova u Oružanim snagama. Istovre-

meno je potrebno ostvariti i približavanje NATO standardima, te ojačati civilni nadzor Oružanih snaga. Osvrnuo se zatim i na proces depolitizacije u vojsci, te mogućnost sindikalnog organiziranja službenika i namještenika. Podržao je i odredbe kojima se predlaže plaćanje dodatnog doprinosa i osiguranja svim pripadnicima Oružanih snaga u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti, te zajedničko osiguranje od posljedica nesretnog slučaja za vrijeme obavljanja službe.

Dobro je rješenje predloženo i u slučaju uvođenja privremenog čina, koji bi se iznimno dodjeljivao djela-

Podržan je prijedlog stavljanja u aktivnu pričuvu djelatnih vojnih osoba koje ne ostvaruju uvjete za mirovinu.

tnim vojnim osobama HV-a, na dužnostima pri multilateralnim organizacijama u inozemstvu. Govorio je zatim o institutu aktivne pričuve, podržavajući njegovo donošenje jer smanjuje socijalne neizvjesnosti prilikom smanjivanja broja aktivnog sastava vojske. Zastupnik Živković najavio je da će Klub zastupnika HSS-a prihvatiti Konačni prijedlog zakona o službi u Oružanim snagama prilikom glasovanja.

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a, zastupnik **Stjepan Henezi** je iznio generalno stajalište da nema spornih momenata u predloženom zakonu. Predloženim se tekstom Republika Hrvatska približava međunarodnim obrambenim savezima, a to je opredjeljenje i SDP-a i Vlade Republike Hrvatske. Govorio je zatim o pojedinim aspektima najavljene depolitizacije vojnih osoba, koja je sadržana u članku 11. predloženog teksta.

Depolitizacija vojske je važna i potrebna

Da je ovaj proces provodan do sada, ne bi bilo nikakvih većih problema. Smatra ujedno da se njime štite interesi profesionalnih vojnika, jer niti jedna politička grupacija u demokratskim zemljama nije vječno na vlasti. Ocjenjuje da u ove promjene treba ući, jer nesumnjivo postoji politička volja da se pristupi depolitizaciji vojske. Govoreći o smanjivanju broja vojnih službenika i

aktivnih pripadnika vojske, založio se za jasne i transparentne kriterije koji moraju biti predstavljeni hrvatskoj javnosti. Podržao je odredbu prema kojoj se vojni službenici i namještenici prevode u status državnih službenika i namještenika, te najavio da će Klub zastupnika SDP-a pojedine dijelove zakona pokušati popraviti amandmanima, kao i podržati njegovo donošenje.

Zatim je riječ dobila zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** koja je izrazila zadovoljstvo što u raspravi sudjeluje sve više žena čime se najjasnije preskaču određene predrasude o podjeli na klasično muške i ženske teme. Zadovoljna je i zbog činjenice da su predlagatelji uvažili dio primjedbi koje je iznijela prilikom prvog čitanja.

Broj državnih službenika previsok je i u ostalim segmentima državne uprave.

Osvrnula se zatim i na pojedine manjkavosti, navodeći da treba preispitati odredbe u već spominjanom članku 11., upozoravajući da nije u skladu s Ustavom Republike Hrvatske. Neprihvatljivim smatra da se kandidiranje u predstavnička tijela građana, ne dozvoljava ni službenicima i namještenicima koji rade u Oružanim snagama. Kritički je govorila i o odredbama prema kojima se zabranjuje štrajk službenicima u vojsci, predlažući ublažavanje rečenih odredbi. Na kraju je zahvalila što su prihvaćene i usklađene primjedbe sukladno odredbama Obiteljskog zakona, te iznijela mišljenje vezano uz mogućnosti vojničkog pritvora i nečasnog otpusta u određenim slučajevima.

Zatim je govorila zastupnica **Milanka Opačić (SDP)** koja je poduprla sve promjene koje su proizišle iz izmjena tijekom rasprave na prvom čitanju, uključujući i odredbu o depolitizaciji. Svaki demokratski model, isključuje politizaciju koja narušava stručne kriterije upravljanja i uporabe vojske. Predložene promjene trebale bi doprinijeti i promjeni određenih ponašanja u svakodnevnoj praksi i jačanju civilnog nadzora u Oružanim snagama, ocijenila je zastupnica. Pozdravila je i one promjene koje učvršćuju i definiraju položaj žena u vojsci, ocjenjujući da su na razini onih u NATO strukturama. Smatra ujedno da je određeni pozitivni pomak uslijedio nakon poznate situacije u Bjelovarskoj vojarni, a preostalo je da

se normativne promjene potvrde i u praksi.

Zastupnik **Josip Leko (SDP)** podržao je odredbe vezane uz depolitizaciju vojske, citirajući temeljne ustavne obveze koje se nalaze pred Oružanim snagama Republike Hrvatske. Bilo bi pogubno ukoliko bi u vojsci prevladala jedna politička opcija. Potvrdio je riješenost Hrvatske da se i rečenim Zakonom približi ulasku NATO savezu, uz istovremeno rješavanje određenih socijalnih pitanja koje će uslijediti nakon smanjenja zaposlenih u vojsci. Govorio je zatim o člancima kojima se preciziraju stegovni postupci, tražeći da se preciziraju pojedine mjere, razgraniči stegovni od kaznenog postupka i utvrde rokovi za pokretanje, vođenje i izvršenje stegovnih mjera. Ove pojedinosti ocijenio je važnima, jer se tijekom vođenja ovih postupaka može dogoditi prijelaz iz vojne u civilnu službu, ali i obrnuto.

Zastupnik dr. sc. **Anto Kovačević (HKDU)** zatražio je da se pojasne i preciziraju brojne nejasnoće u predloženom tekstu. Trebalo bi utvrditi: tko su vojne osobe, a tko službenici i namještenici, tko dodjeljuje činove, otkaze, mirovine, nagrade, školovanje i pohvale vojnicima, dočasnici i časnicima. Sve su to pitanja, nastavio je zastupnik Kovačević, koja se odnose na konkretne stvari i svakodnevni život. Osvrnuo se zatim i na institut aktivne pričuve, ocjenjujući da će prema odlukama komisije ovisiti sudbina velikog broja vojnika koji ne mogu ići u mirovinu. Istaknuo je da se predloženim mjerama narušavaju određena prava koja se odnose na pasivno i aktivno biračko pravo, a zabranjuje se i članstvo u bilo kakvoj stranci. Ocijenio je da se time provodi "amerikanizacija" Hrvatske vojske. U ostalim europskim državama, koje sve češće traže izlaz iz NATO saveza, ne zabranjuje se mogućnost stranačkog angažmana, i to bez odora i u slobodno vrijeme.

Zastupnik **Miroslav Korenika (SDP)** javio se zbog ispravka netočnog navoda. Smatra da nije točno da Europljani izlaze iz NATO-a. Nasuprot, brojne države uključujući i Republiku Hrvatsku nastoje zadovoljiti kriterije i postati članicom ovoga vojnog saveza.

Tijekom rata nije bilo stranačkih sukoba u vojsci

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** podsjetio je na ranije inicijative u kojima je tražio da ovoj raspravi prethodi rasprava o strategiji obrane i sigurnosti. Ocijenio je ujedno da zastupnici osjećaju kako centar odlučivanja o ovoj temi nije u ustavom utvrđenim institucijama, već izvan njih. Govorio je zatim i o predstojećoj depolitizaciji, ocjenjujući da postoje i drugi motivi osim deklariranih.

Profesionalni vojnici ne bi trebali pripadati niti jednoj političkoj opciji niti stranci.

Ukazao je zatim na vlastita iskustva i saznanja, kada je kao pomoćnik ministra obrane tijekom Domovinskog rata obilazio sva ratišta i razgovarao s brojnim braniteljima. Nikada nije primijetio sukobljavanja zbog različite stranačke pripadnosti, pa ocjenjuje da nema argumenata za ove poteze. Ovakva odluka potaknut će pojedince na hipokriziju i formalno provođenje zakona. Uostalom, pojedine predložene odredbe su nejasne i mogu se proizvoljno tumačiti, ukazao je zastupnik Krpina, izdvajajući pojedine dijelove iz članaka 11, 44. i 45. Predložio je da se tekst ujedno i lektorski uredi.

Budući da više nije bilo prijavljenih za raspravu, ministar **Jozo Radoš** dao je završnu riječ i odgovorio na pojedina pitanja koja su se čula iz zastupničkih klupa. Ocijenio je da nije točna konstatacija kako je većina vojnih djelatnika stranački angažirana. Smatra ujedno da se stranačka pripadnost ne bi smjela koristiti za bilo kakva promaknuća i napredovanje u vojsci koja mora biti utemeljena na sposobnostima i kvaliteti svakog pojedinca. Upozorio je i na slučajeve kada su se osobe u vojnim odorama pojavljivale na javnim skupovima i tribinama, što je apsolutno neprihvatljivo i nedopustivo. Ukoliko se pojedinac u vojsci kandidira, to će zapravo značiti automatsko napuštanje djelatne vojne službe, razjasnio je ministar Radoš. Objasnio je nakon toga i ustavno - pravnu kronologiju zakonskih propisa koji se odnose na obranu, strategiju i sigurnost Republike Hrvatske, ocjenjujući da je predlagatelj uskladio rokove i ukupnu proceduru unutar demokratskih standarda. Smatra

nadalje, da institut aktivne pričuve ne predstavlja kopiranje tuđih iskustava i "amerikanizaciju", već mehanizam koji će pomoći i ublažiti nužno smanjivanje broja pripadnika Oružanih snaga. Ukazao je zatim i na temeljna očekivanja velikih globalnih sustava poput NATO-a i MMF-a oko vojnih pitanja, ukazujući da se koji puta javlja i dijametralna suprotnost kod pojedinih pitanja i strateških prioriteta. Na kraju izlaganja, ocijenio je da će se pojedine nepreciznosti i dvojbe moći razriješiti putem podnesenih amandmana na predloženi zakonski tekst. Ovim je okončana rasprava, a u nastavku se ministar Radoš očitovao o amandmanima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Prihvatio je prvi amandman Odbora za zakonodavstvo, nomotehničke prirode kojim se predlaže da se u članku 3., zarez iza riječi "osobe", zamjeni riječju "te". U obrazloženju se navodi da se time na razvidan način uređuje izričaj, kako se vojne osobe ne bi ubrajale u službenike i namještenike. Nije prihvatio slijedeći amandman kojega je podnio zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)**. Napomenuo je ujedno, da su identičan amandman podnijeli Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a. Obrazlažući razloge podnošenja amandmana na članak 7., zastupnik Henezi je napomenuo da djelokrug državnih službenika i namještenika obuhvaća i planske i upravno-pravne poslove. Ministar Radoš odlučio je prihvatiti najprecizniju formulaciju, a to je ona koju je formulirao Klub zastupnika HDZ-a. Podsjetimo, radi se o prijedlogu kojim se preciziraju pojedine odredbe sadržane u članku 7., stavku 1., a koje se odnose na opće, administrativne, planske i upravno-pravne poslove. Zastupnik Henezi i predstavnik Kluba zastupnika DC-a, prihvatili su iznijeto obrazloženje i povukli podnijete amandmane.

Ministar Radoš nije prihvatio slijedeći amandman Kluba zastupnika HDZ-a, a odnosi se na promjene članka 11. U obrazloženju je napomenuo da bi se njegovim prihvaćanjem dovelo do poteškoća u funkcioniranju oružanih snaga u nekim okolnostima. Zastupnik **Ivan Penić (HDZ)** zatražio je riječ, te u ime predlagatelja dodatno obrazložio da se amandmanom štiti ustavno pravo

svakog građanina Republike Hrvatske da bira i bude biran. Smatra ujedno da je ograničenje prava na štrajk, na prihvatljiv način zabranjeno u kontekstu ratnog stanja, pa svako drugo ograničenje ulazi u domenu ograničavanja sindikalnog rada. Zatražio je glasovanje o rečenom amandmanu, ali on nije dobio potrebnu većinu glasova.

Nije prihvaćen ni amandman Kluba zastupnika DC-a, a koji je također usmjeren na promjene teksta u članku 11. I u ovom je slučaju predlagatelj ukazivao da se restriktivnim pristupom narušava ustavno pravo svakog građanina da bira i bude biran. Ovaj amandman predlagatelj je povukao nakon obrazloženja predstavnika predlagatelja.

Predlagatelj je zatim prihvatio amandman kojim je predloženo brisanje stavka 5. u članku 11., kojega je predložio Odbor za zakonodavstvo. U obrazloženju Odbora na rečeni amandman, navodi se da je biračko pravo utvrđeno Ustavom kao opće i jednako, te nema potrebe posebnim zakonom utvrđivati njegov sadržaj. Izmjene u istom stavku članka 11., predložio je i zastupnik

Tijekom Domovinskog rata nisu zamijećena politička i stranačka previranja u Oružanim snagama.

Želimir Janjić (HSLHS), sugerirajući da se doda formulacija o aktivnom pravu. Time se, ocijenio je zastupnik, daje mogućnost pripadnicima Oružanih snaga da mogu birati u predstavnička tijela građana, predstavnička tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i Hrvatski sabor. Nakon obrazloženja ministra Radoša koji je podsjetio da je sličan prijedlog već usvojen amandmanom Odbora za zakonodavstvo, zastupnik Janjić odlučio je povući iznijeti prijedlog.

Nije zatim prihvaćen ni amandman kojega su zajednički podnijeli zastupnici **Dubravka Horvat (SDP)** i **Zoran Šimatović (SDP)** kojim je predloženo da se u članku 12. iza riječi "prijava u službu" dodaju riječi "promicanja u čin". Podnositelji u obrazloženju navode da se aktom o promicanju u čin, odlučuje o raspoređivanju, plaći, pravima i obvezama te nije logično da taj akt nije upravni akt.

Predstavnik predlagatelja ocijenio je da je čin promicanja neupravni akt

na koji se ne mogu primjenjivati prava koja proizlaze iz nekih zakona, poput prava na žalbu. Nakon obrazloženja zastupnik Šimatović povukao je amandman.

Nije prihvaćen ni slijedeći amandman kojega su potpisali isti zastupnici, a koji se odnosi na promjene u članku 19., kojemu se predlaže dodavanje još jednoga podstavka koji glasi: "da ne konzumira opojna sredstva". Podnositelji su ocijenili da je uz ostale uvjete potrebno nadopuniti postojeći članak i rečenom odredbom.

Ministar je obrazložio da samo konzumiranje opojnih sredstava na može biti dostatno za donošenje određene odluke, nego se radi o zdravstvenoj sposobnosti kojom se utvrđuje ovisnost. I u ovom slučaju, predlagatelji su povukli amandman, navodeći ujedno, da su željeli upozoriti na potrebu borbe protiv droge kao društvenog problema, prisutnog i u vojnoj službi.

Zastupnik **Stjepan Henezi (SDP)** svojim je amandmanom na članak 19., predložio dodavanje nove alineje, koja glasi: "za prijem u djelatnu vojnu službu, osoba mora imati samo Hrvatsko državljanstvo i prebivalište u Republici Hrvatskoj". Time je ocijenio da osim ostalih uvjeta za prijem u djelatnu vojnu službu, osoba mora imati samo Hrvatsko državljanstvo. Za predstavnika predlagatelja rečeni amandman nije prihvatljiv, između ostalih razloga i zbog pojedinih međunarodnih ugovora koje je sklopila Republika Hrvatska. Zastupnik Henezi je u dodatnom obrazloženju istaknuo da osobama sa dvojnim državljanstvom nije dopustiv rad u vojnoj službi, te zatražio glasovanje. Amandman nije prihvaćen.

Zatim se zbog povrede Poslovnika javio zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** i upozorio da je predao svoj amandman prije zastupnika iz drugih stranaka, dodajući da će spriječiti "političke igre preko svojih leđa". Predstavnik predlagatelja napomenuo je da ne može utjecati na redosljed podnošenja amandmana, odbijajući zatim prihvaćanje amandmana Kluba zastupnika HDZ-a, kojim se također predlažu slične promjene u članku 19., kojima bi "za prijem u djelatnu vojnu službu osoba morala imati samo Hrvatsko državljanstvo". Zastupnik **Penić** napomenuo je da bi uz sigurnosnu provjeru kandidata nezamislivo bilo da ta osoba ima

dvojno državljanstvo. Budući da Vlada nije prihvatila rečeni amandman Kluba, pristupilo se glasovanju. Nakon brojanja glasova predsjedavajući je utvrdio da je rečeni amandman prihvaćen većinom glasova.

Ministar **Radoš** nije prihvatio amandman zastupnika dr. sc. **Petra Turčinovića (IDS)** na članak 20., kojim se daje ocjena zdravstvenog stanja prilikom prijema u djelatnu vojnu službu. Podnositelj je u obrazloženju, između ostalih razloga naveo da se sposobnost ne svodi samo na zdravstveno stanje. Amandman smatra opravdanim, posebice u svjetlu činjenice da neodgovarajuće tjelesne osobine i psihička sposobnost i crte osobnosti, mogu u slučaju nezgoda i nesreća ugroziti živote pripadnika Oružanih snaga, odnosno građana Republike Hrvatske. Pristupilo se glasovanju, a predloženi amandman nije prošao.

Prihvaćena su zatim dva amandmana **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost**. Predloženim se izmjenama utječe na članke 25. i 26., dodavanjem alineje: "da kandidat ima višu stručnu spremu". U zajedničkom obrazloženju ovih amandmana navodi se da zbog preustroja Hrvatske vojske, te manjka osoba s visokom stručnom spremom, treba omogućiti da i osobe s višom spremom mogu biti primljene u djelatnu vojnu službu, odnosno djelatne vojne osobe prevođene iz dočasnika u časnike.

Nije međutim prihvaćen amandman zastupnika **Henezija** koji je predložio izmjenu članka 27., koja glasi: "Službenici i namještenici u službi u OSRH, primaju se temeljem odredbi Zakona o državnim službenicima i namještenicima". U obrazloženju predlagatelj je naveo da se osnovna zadaća službenika i namještenika na službi u OSRH, sastoji od obavljanje poslova iz domena državne uprave. Smatra da zbog toga nije potrebno uvoditi razliku prilikom prijeme u službu od ostalih ministarstava, odnosno tijela državne uprave. Zastupnik je ipak prihvatio obrazloženje ministra **Radoša**, ali i napomenuo da bi rečeni zakon trebao biti temeljni akt ukoliko želimo imati državne službenike i namještenike u oružanim snagama. Istovjetan amandman na članak 27. uputio je i **Klub zastupnika HDZ-a** koji nije odustao od prijedloga, tražeći da se obavi glasovanje. Amandman nije prihvaćen. Predsjedavajući

je konstatirao da je na taj način odlučeno i o identičnom amandmanu kojega je podnio Klub zastupnika DC-a.

Predstavnik predlagatelja, nije prihvatio ni slijedeći amandman zastupnika **Henezi**a koji je predložio izmjene u članku 30., na taj način da se doda novi stavak. On glasi: "Prilikom izrade Pravilnika u službi o dijelu odnosa, prava i obveza u procesu izrade, uključuje se predstavnike sindikata". U obrazloženju se navodi da je poslodavac dužan prilikom izrade dokumenata kojima se uređuju prava i obveze zaposlenika, uključiti i predstavnike sindikata. I u ovom slučaju zastupnik je prihvatio iznijeto obrazloženje ministra **Radoša**, te povukao podnijeti amandman. On je istaknuo da je pravo sindikata da sudjeluje u izradi propisa uređeno Zakonom o radu, pa nema potrebe da se posebno propisuje i Zakonom o službi u oružanim snagama. Istovjetan amandman i u ovom su slučaju podnijeli **klubovi zastupnika HDZ-a i DC-a**. Dok je predstavnik Kluba DC-a povukao amandman, na traženje Kluba HDZ-a, obavljeno je glasovanje, ali amandman nije dobio podršku većine i nije prihvaćen.

Klub zastupnika HDZ-a podnio je amandman i na članak 31. predloženog zakonskog teksta. Predložili su da se u rečenom članku doda novi stavak koji glasi: "U iznimnim situacijama ministar obrane može osobama iz stavka 1. dozvoliti članstvo u upravnom ili nadzornom odboru trgovačkog društva, ako je ono osnovano u cilju izdvajanja određenih ustrojbenih cjelina MORH-a, do okončanja procesa primopredaje objekata i uposlenika". Istovjetan tekst amandmana uputio je i Klub zastupnika DC-a.

Predstavnik predlagatelja nije prihvatio rečeni amandman navodeći da nema potrebe regulirati zakonom jedan proces koji je privremen i brzo će završiti. Predstavnik Kluba HDZ-a, zastupnik **Penić**, dodatno je obrazložio iznijeti prijedlog. Istaknuo je da se pred Ministarstvom obrane nalazi problem izdvajanja ugostiteljskih objekata. Prihvaćanjem amandmana dala bi se socijalna nota ovom zakonu i stvorila mogućnost praćenja aktivnosti u procesu izdvajanja objekata i zaposlenika iz Ministarstva obrane, ocijenio je predstavnik predlagatelja amandmana, tražeći glasovanje. Amandman nije prošao, a zatim je predstavnik Kluba zastupnika DC-a, povukao svoj identičan prijedlog.

Vlada je prihvatila slijedeći amandman kojega je podnio zastupnik **Stjepan Henezi**. Njime je predloženo

da se u članku 33. i 34., kojim se uređuje nošenje vatrenog oružja, riječi "Pripadnik Oružanih snaga" zamijene riječima "Vojne osobe". Navodi da je neprihvatljivo obvezivati državne službenike i namještenike na nošenje oružja, izuzev u slučaju neposredne ugroženosti Republike Hrvatske, kada je to uređeno drugim zakonskim propisima. Time su ujedno prihvaćeni i amandmani **Kluba zastupnika HDZ-a i Kluba zastupnika DC-a**, koji se odnose na isti članak, napomenuo je ministar **Radoš**.

Očitovao se zatim i o slijedećem amandmanu, kojega je podnio zastupnik **Petar Turčinović**, a koji se odnosi na sastav i djelovanje povjerenstva za ocjenu sposobnosti za djelatnu vojnu službu, sadržanog u članku 45. zakonskog prijedloga. Amandmanom se između ostalog navodi da povjerenstva koja su sastavljena od doktora medicine ili specijalista određene

Za prijem u djelatnu vojnu službu jedan od uvjeta je: hrvatsko državljanstvo.

struke i psihologa, te pravnika i časnika, nisu zdravstvena povjerenstva i komisije, pa bi primjereniji naziv bio - povjerenstva. Također je predložio da se u rečenom članku doda i novi stavak kojim se predlaže, da se provedba psiholoških ispitivanja za ocjenu psihičke sposobnosti i provjere tjelesne spremnosti, provodi unutar Ministarstva obrane. Ministar je ocijenio da rečeni amandman ima istu intenciju u jednom dijelu kao i prethodni amandman istog podnositelja, koji nije prihvaćen. Prema tome iz istih razloga nije prihvatljiv niti ovaj amandman, istaknuo je ministar **Radoš**.

Zastupnik **Turčinović** napomenuo je da rečeni amandman ima više međusobno odvojenih stavaka i zatražio preciznije tumačenje razloga odbijanja amandmana i to po predloženim stavcima. Ministar **Radoš** objasnio je da je riječ o vrlo opsežnom amandmanu. Ukoliko bi se i željelo prihvatiti jedan dio amandmana to nije moguće zbog drugog dijela. Amandman nije prihvatljiv zbog zadnjeg stavka, koji govori da se zdravstvena ispitivanja provode unutar Ministarstva obrane, što se ne može provesti. Zbog ovoga dijela, nije moguće prihvatiti predloženi amandman, zaključio je ministar.

Pristupilo se glasovanju, a amandman nije prihvaćen.

Nije prihvatio ni slijedeći amandman kojega je podnio zastupnik **Stjepan Henezi**, a kojim se u člancima od 55. do 77., predlaže da se riječi "pripadnik oružanih snaga", zamjene riječima "vojna osoba", ocjenjujući da stegovnu odgovornost treba usuglasiti sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Dajući svoje obrazloženje, ministar **Radoš** je ocijenio da stegovna odgovornost za službenike i namještenike u najvećem dijelu mora biti jednaka kao i odgovornost djelatnih vojnih osoba. Zastupnik je istaknuo da ne misli tako, ali je povukao podnijeti amandman. Ocjenjujući da i slijedeća dva amandmana koje su podnijeli **Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a**, imaju istu intenciju i slično obrazloženje, ministar niti njih nije prihvatio. Uslijedilo je glasovanje, amandman nije prošao.

Odbor za ravnopravnost spolova podnio je amandman kojim se preciziraju odredbe vezane za navođenje stegovnih prijestupa, sadržanih u članku 58. Predloženo je da se iza riječi "odnosno" dodaju riječi: "postupak kojim se". Amandman je prihvaćen.

Zastupnici **Dubravka Horvat** i **Zoran Šimatović**, svojim su slijedećim amandmanom predložili brisanje članka 68. kojim se razrađuje zastara izvršenja stegovne sankcije. Podnositelji u obrazloženju navode da se sve konačne i pravomoćne stegovne kazne unutar oružanih snaga moraju izvršiti, pa se ne vidi potreba kojom se ostavlja mogućnost zastare izvršenja rečenih mjera. Amandman nije prihvaćen, jer je ministar **Radoš** ocijenio da se u interesu zaštite prava djelatnih vojnih osoba, ne može prihvatiti ovaj prijedlog. Zastupnik **Šimatović** upozorio je da bi se zastara mogla protegnuti i na značajne prekršaje, ali je ipak povukao predloženi amandman. **Ministar** je uputio i dodatno obrazloženje, navodeći da ukoliko ne postoji mogućnost zastare, onda bi osoba koja je stegovno kažnjena, na neki način stalno bila u postupku.

Nije zatim prihvatio niti slijedeći amandman zastupnika **Henezi**a koji je predložio da se u članku 82. stavak 1., kojim se imenuju predsjednici vojnostegovnih sudova, iza riječi "časnika" dodaju i riječi "i državnih službenika". Zastupnik je mišljenja da je potrebno dati mogućnost parti-

cipacije i državnim službenicima i namještenicima pravne struke, ukoliko vojno stegovni sudovi odlučuju o stegovnoj odgovornosti državnih službenika i namještenika. **Ministar** je napomenuo da se amandman ne može prihvatiti jer bi onda došlo do situacije da službenici i namještenici sude djelatnim vojnim osobama. Zbog ovih razloga amandman zastupnika Henezija, te **Klubova zastupnika HDZ-a i DC-a**, koji su podnijeli istovjetan tekst, nije prihvatljiv, zaključio je ministar. Treba napomenuti da Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a, u obrazloženju rečenog amandmana navodi da bi u slučaju odlučivanja stegovne odgovornosti državnih službenika i namještenika na vojno stegovnim sudovima, to značilo njihovo obespravljivanje i oduzimanje mogućnosti participacije u poslovima pravne struke. Zastupnik **Henezi** naveo je da se time narušava načelo jednakosti, no povukao je rečeni amandman. Klub zastupnika HDZ-a i u ovom je slučaju dosljedno tražio da se pristupi glasovanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu zastupničkih glasova i nije prihvaćen.

Zastupnik **Stjepan Henezi** podnio je i amandman na članak 92., kojim se utvrđuje mogućnost oslobađanja odgovornosti za nastalu ili prouzročenu štetu. Predložio je da se rečenom članku doda novi stavak koji glasi: "za naknadu štete na stvari može se po zahtjevu službenika i namještenika dopustiti uspostavu prijašnjeg stanja o njegovom trošku u primjerenom roku. Ako se stvar ne dovede u prijašnje stanje u zadanom roku, donijet će se rješenje o naknadi štete sukladno odredbama ovoga Zakona". U obrazloženju je naveo da se radi o usklađivanju sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima.

Predstavnik predlagatelja nije prihvatio amandman, navodeći da se u tim postupcima postupa u skladu sa Zakonom o obveznim odnosima. Zastupnik **Henezi** prihvatio je iznijeto obrazloženje, povlačeći podnijeti amandman. I u ovom slučaju **Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a**, podnijeli su identične amandmane i obrazloženja, pa se pristupilo glasovanju. Amandman nije prihvaćen.

Zastupnik **Stjepan Henezi** podnio je i amandman na članak 97., kojim se utvrđuju okolnosti prekovremenog

rada za djelatne vojne osobe, službenike i namještenike. Predložio je preciziranje u stavku 2., tražeći da se iza riječi "na rad", dodaju i riječi "djelatnih vojnih osoba", a za riječi, "iz stavka 1. ovog članka", predložio je brisanje, ocjenjujući da je rečena izmjena u duhu prava i obveza zaposlenih u državnoj upravi gdje su točno definirani uvjeti prekovremenog rada. Istovjetan amandman na rečeni članak podnio je i **Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a**.

Ministar **Radoš** nije prihvatio ni ovaj amandman, jer je ocijenio da bi posebno reguliranje prava službenika i namještenika u oružanim snagama u pogledu pripravnosti, dovele u pitanje funkcioniranje cjelovitosti sustava. Zastupnik Henezi prihvatio je obrazloženje i povukao rečeni amandman. Zatim se pristupilo glasovanju oko istog amandmana jer je zastupnik **Penić** ocijenio podnijeti amandmanski prijedlog opravdanim i utemeljenim. Dodao je da se u duhu pravila i obveza zaposlenika u državnoj službi, točno definira kada se može tražiti prekovremeni rad.

I u ovom slučaju zastupnici su pristupili glasovanju. Amandman nije prošao.

Opet je došao novi blok amandmana koje su podnijeli: zastupnik **Henezi**, **Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a**, a koji se odnosi na članak 118. kojim se uređuje pravo na produljeno osiguranje bračnom drugu djelatne vojne osobe. Zastupnik Henezi predložio je da se u stavku 1., iza riječi "bračni drug djelatne vojne osobe", dodaju i riječi "službenika i namještenika". Time bi se ocijenili su podnositelji, izjednačila prava svih osoba u OSHR prilikom premještanja. Ministar **Radoš** nije prihvatio amandman jer u praksi ne dolazi do čestog premještanja službenika i namještenika, pa nema razloga da se ova prava reguliraju Zakonom. Zastupnik Henezi ocijenio je da pravo na troškove u slučaju premještanja svakako trebaju dobiti i službenici, te u ovom slučaju zatražio glasovanje.

U nastavku rada, ministar **Radoš** ponovno se očitovao o amandmanu na članak 118. i odlučio ga prihvatiti, ocjenjujući da se radi o postupcima koji su u praksi vrlo rijetki. Time su prihvaćeni amandmani zastupnika Henezija, Kluba zastupnika HDZ-a i Kluba zastupnika DC-a na članak 118. predloženog zakonskog teksta.

Prihvatio je zatim i amandman **Odbora za unutarnju politiku i**

nacionalnu sigurnost koji je predložio dopune u članku 146., kojim se uređuju okolnosti promaknuća za djelatnog poručnika, odnosno poručnika korvete. Odbor je predložio da se u rečenom članku, doda novi stavak koji glasi: "Djelatna vojna osoba iz stavka 1. ovog članka može biti promaknuta u čin natporučnika, odnosno poručnika fregate kada ispuni uvjete iz članka 143. ovoga Zakona, ako ima višu stručnu spremu i odgovarajuću časničku izobrazbu te u činu poručnika odnosno poručnika korvete provede 5 godina".

Prihvaćena su i slijedeća tri amandmana rečenog Odbora. Prvim amandmanom kojim se predlažu dopune u članku 147., na sličan se način predlaže promaknuće djelatne vojne osobe u čin satnika, odnosno poručnika bojnog broda kada ispuni uvjete iz članka 143. ovoga Zakona, ukoliko ima višu stručnu spremu, te u činu natporučnika, odnosno poručnika fregate provede 6 godina.

Dopunama u članku 148., predloženo je da djelatna vojna osoba može biti promaknuta u čin bojnika, odnosno kapetana korvete kada ispuni uvjete iz članka 143. ovoga Zakona i ako uz višu stručnu spremu i odgovarajuću časničku naobrazbu, u činu satnika, odnosno poručnika bojnog broda provede 6 godina.

Dopunama koje se odnose na članak 149., predloženo je da djelatna osoba može biti promaknuta u čin pukovnika, odnosno kapetana fregate, kada ispuni uvjete iz članka 143. ovoga Zakona, ima višu stručnu spremu, te u činu bojnika odnosno kapetana korvete provede 6 godina. U obrazloženju navedenih amandmana navodi se da se dopuna navedenih članaka predlaže radi usklađivanja s člankom 26. Zakona. Prema njemu se na osobnu zamolbu osoba može prevesti u djelatnog časnika dodjelom prvog časničkog čina, pod uvjetom da zadovoljava zakonske pretpostavke.

Ministar **Radoš** je prihvaćajući rečene amandmane zatražio od predlagatelja da se usuglasi sa odgovarajućim nužnim promjenama prijelaznih i završnih odredbi, jer prihvaćanjem ovih amandmana nužno treba promijeniti članak 205., stavak 3., alineju 1., stavak 3., alineju 2., i stavak 3., alineje 3. i 4. koje se prihvaćanjem ovih amandmana brišu.

Predsjedavajući je napomenuo da će se ovaj dio onda morati predložiti kao Vladin amandman ukoliko se Dom suglasi sa iznijetim usmenim obrazlo-

ženjem. Ministar Radoš prihvatio je amandman, uz napomenu predsjedavajućeg da će se redaktorski amandman dati u završnim i prijelaznim odredbama.

Pristupilo se zatim očitovanju o još jednom amandmanu kojega je podnio zastupnik **Henezi**, te **Klub zastupnika HDZ-a**, i **Klub zastupnika DC-a**. On se odnosi na izmjene u članku 178., kojim se uređuje ostvarenje naknade troškova u svezi s obavljanjem službe. Zastupnik i Klubovi zastupnika predložili su, da se u stavku 1. briše točka i dodaju riječi: "najmanje u visini propisanoj Kolektivnim ugovorom za državne službenika i namještenike". I ovdje je u obrazloženju navedeno da se radi o izjednačavanju prava koja proizlaze iz Kolektivnog ugovora za državne službenike i namještenike.

Ministar **Radoš** djelomično je usvojio ovaj prijedlog, sugerirajući da se u članku 178. stavku 1. brišu riječi "službeniku i namješteniku", što je podnositelj amandmana, zastupnik **Henezi** prihvatio. Amandman je dakle prihvaćen u izmijenjenom obliku. Time su ujedno prihvaćeni identični prijedlozi prispjeli iz Kluba zastupnika HDZ-a i Kluba zastupnika DC-a.

Slijedeći amandman koji se odnosi na izmjene članka 183., a kojim se pomaže školovanje vojnih stipendista, podnio je zastupnik **Petar Turčinović**. Predložio je da se rečeni članak dopuni sa stavkom kojim se, prije sklapanja ugovora provjerava zadovoljava li stipendista sve uvjete za djelatnu vojnu službu. Predložio je i da Ministarstvo obrane može, temeljem rezultata postignutih na novačenju, ponuditi ugovore o stipendiranju osobama s rezultatima koji ukazuju na nadarenost. U obrazloženju je ocijenio da je prije sklapanja ugovora za stipendiju razumno provjeriti mogućnost daljnjeg zaposlenja u vojnoj službi. U sklopu novačenja, dodao je zastupnik **Turčinović**, provode se psihologijska ispitivanja temeljem kojih je moguće izlučiti kandidate s osobito istaknutim rezultatima koji ukazuju na nadarenost. U interesu je vojske privući upravo takve kandidate.

Ministar **Radoš** nije prihvatio ovaj amandman ocjenjujući da se ove pretpostavke podrazumijevaju. Ova ministrova formulacija, potaknula je predlagatelja da ustraje na svom prijedlogu, ocjenjujući da ukoliko se to podrazumijeva, treba biti propisano

zakonom. Smatra da treba koristiti psihologijska ispitivanja koja se provode u postupku novačenja kako bi se potaknulo školovanje osobito nadarenih. Budući da je ustrajao na iznijetom prijedlogu, ministar Radoš predložio je njegovo prihvaćanje, ali uz izmjenu redosljeda rečenih stavaka. Zastupnik **Turčinović** prihvatio je ovo obrazloženje i predloženu promjenu, pa je amandman usvojen u promijenjenom obliku.

Slijedeći amandman podnio je zastupnik **Pavao Miljavac (DC)**. Predložio je izmjenu članka 189. predloženog zakonskog teksta kojim se uređuju okolnosti prestanka vojne službe djelatnoj vojnoj osobi. Zastupnik **Miljavac** predložio je dodavanje nove, desete alineje koja glasi: "Donošenjem rješenja, odnosno odluke ministra obrane u skladu s Zakonom o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba i ovlaštenih službenih osoba". Budući da je na snagu stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja, predlagatelj je predložio se kao jedan od načina prestanka službe navede i umirovljenje, u skladu s odredbama navedenog Zakona. Redosljed ostalih alineja pomiče se za jedan. Predstavnik predlagatelja, ministar **Radoš**, prihvatio je rečeni amandman u predloženoj obliku.

Nakon toga razmatran je amandman koji se odnosi na članak 191., a kojim se utvrđuje prestanak vojne službe u određenim slučajevima. Amandman je podnio zastupnik **Stjepan Henezi**, te **Klub zastupnika HDZ-a** i **Klub zastupnika DC-a**. Predlagatelji su predložili brisanje točaka 3. i 4. u stavku 1, te, da točka 5. postane točka 3. Podsjetimo, točka 3. određuje prestanak službe "kada mu je izrečena stegovna kazna prestanka službe - danom konačnosti presude", a točka 4. "kada je konačna službena ocjena - "ne zadovoljava". U točki 5., prestanak službe navodi se i zbog "protoka raspolaganja iz članka 125. ovog Zakona - prvog dana nakon protoka roka".

Zastupnik **Henezi** ocijenio je da se tim prijedlogom ova odredba usklađuje sa Zakonom o državnim službenicima i namještenicima. Klub zastupnika HDZ-a i Klub zastupnika DC-a, u podnijetom obrazloženju na rečeni članak navode da je u Zakonu o državnim službenicima i namještenicima predviđen prestanak službe nakon dvije uzastopne ocjene "ne

zadovoljava". Vezaanje prestanka službe uz samo jednu ocjenu "ne zadovoljava", neprihvatljivo je i sa stajališta općih propisa radnog prava.

Ministar nije prihvatio dio amandmana, ali bi kaže prihvatio brisanje točke 4. pri čemu se državni službenici i namještenici izjednačavaju sa ostalima, u smislu da nakon dvije ocjene - "ne zadovoljava", izgube posao. Nije mu prihvatljiva točka 3., jer kada je nekome izrečena stegovna mjera prestanka službe, služba mu mora prestati. Prema tome, prihvaća dio amandmana u smislu brisanja točke 4., stavka 1., članka 191. Zastupnik **Henezi** prihvatio je amandman u izmijenjenom obliku, ali zastupnik **Penić** koji se očitovao u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zatražio je glasovanje o cijelom amandmanu. Uslijedilo je glasovanje. Zastupnici nisu prihvatili prijedlog zastupnika **Penića** koji je predložio prihvaćanje neizmijenjenog oblika amandmana na članak 191. predloženog zakonskog teksta. Klub zastupnika DC-a povukao je pak ovaj amandman.

Zastupnik **Petar Turčinović** predložio je dopunu članka 203. zakonskog prijedloga koji se odnosi na propise kojima se određuju plaće i druga materijalna prava djelatnih vojnih osoba. Predložio je da se u rečenom članku doda slijedeći stavak: "O mogućnosti, odnosno nemogućnosti daljnjeg profesionalnog razvoja prijedlog donose povjerenstva za ocjenu sposobnosti za djelatnu vojnu službu, u sklopu postupka u kojem se provode periodički pregledi vojnih osoba". U obrazloženju je naveo da postupak utvrđivanja mogućnosti daljnjeg profesionalnog razvoja nigdje nije predviđen, pa to čini predloženim amandmanom. Ovaj amandman ministar **Radoš** prihvatio je u cijelosti.

Posljednji predloženi amandman, potpisao je i podnio zastupnik **Pavao Miljavac**. Predložio je da se iza članka 206., kojim se utvrđuje raspoređivanje djelatne vojne osobe nakon preustroja Oružanih snaga, dopuni novim člankom 206. a., koji glasi: "Odredbe članka 11. stavaka 3. i 4. ovog Zakona, ne primjenjuju se na pripadnike Oružanih snaga, zastupnika u Hrvatskom saboru u ovom mandatu". U obrazloženju napominje da se time sadašnjim zastupnicima u Hrvatskom saboru omogućuje da do kraja mandata ostanu zastupnici. I

ovaj amandman predstavnik predlagatelja, Vlade Republike Hrvatske i ministar obrane, **Jozo Radoš**, prihvatio je u cjelini, te je zaključena rasprava i pristupilo se glasovanju o Konačnom prijedlogu zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

Nakon brojenja glasova predsjedavajući je utvrdio da je većinom glasova (74 "za", 16 "protiv"), donesen **Zakon o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima. Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo jednoglasno**

je donesen zaključak kojega je predložio Odbor za zakonodavstvo, a kojim se ovlašćuje Stručna služba Hrvatskog sabora da obavi redakciju ovog zakona prije njegove objave u "Narodnim novinama".

v.ž.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA REPUBLIKE HRVATSKE, POLICIJE, CIVILNE ZAŠTITE, TE DRŽAVNIH SLUŽBENIKA I NAMJEŠTENIKA U MIROVNIM OPERACIJAMA I DRUGIM AKTIVNOSTIMA U INOZEMSTVU

Sudjelovanje Republike Hrvatske u mirovnim misijama UN-a

Predloženi zakonski tekst podnijela je Vlada Republike Hrvatske. Njime se uređuju zakonske pretpostavke za sudjelovanje pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnim misijama i operacijama UN-a u kriznim žarištima u svijetu. I ovaj je Zakon, ocijenio je ministar obrane **Jozo Radoš**, nakon njegovog prihvatanja, sastavni i važan segment donesenih temeljnih dokumenata kojima se zaokružuju i uređuju važna pitanja iz područja obrane.

O PRIJEDLOGU

Obrazlažući Konačni prijedlog zakona, Vlada Republike Hrvatske podsjeća da je Glavni tajnik UN-a, 9. srpnja 1999. godine uputio poziv Republici Hrvatskoj za sudjelovanje u mirovnoj operaciji UN-a u Sierra Leoneu. Republika Hrvatska odazvala se na ovaj poziv i uputila 10 časnika u ovu afričku državu na mirovnu misiju.

Budući da u našim pozitivnim propisima nije postojao izričit pravni temelj za angažiranje pripadnika Oružanih snaga na području neke druge države, Predsjednik Republike donio je Odluku o upućivanju hrvat-

skih časnika u mirovnu operaciju UN-a u Sierra Leoneu. Dragocjeno iskustvo stečeno u pripremanju hrvatskih časnika za odlazak u mirovnu operaciju UN-a, te višegodišnja iskustva država koje sudjeluju u mirovnim operacijama, pretočena su u Konačni prijedlog zakona o sudjelovanju Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite te državnih službenika i namještenika u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu. Predloženim se tekstom uređuje sudjelovanje u: aktivnostima za postizanje i očuvanje mira, aktivnostima u okviru mirovnih snaga i misija, sudjelovanje u vježbama i obuci, pružanje humanitarne pomoći, aktivnosti u cilju poticanja razvoja demokracije i pravne sigurnosti, te ostalih aktivnosti na koje se Republika Hrvatska obvezala na temelju posebnoga međunarodnog ugovora.

Zakonom se uređuju i ostala pitanja vezana uz sudjelovanje u mirovnim operacijama i drugim aktivnostima u inozemstvu kao što su: postupak donošenja prethodnih odluka i odluka o upućivanju, promjena mandata i povlačenje u slučaju izvanrednih okolnosti, izvještavanje, kao i naknada štete u slučajevima ozljeda, ranja-

vanja i smrti, te financiranje. Uređivanje ovih pitanja od osobitog je interesa za Republiku Hrvatsku, jednako kao i njezino uključivanje u euroatlantske organizacije i aktivno sudjelovanje u uspostavi mira u široj međunarodnoj zajednici.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovoga Zakona, a na tekst Konačnog prijedloga nije bilo primjedaba. Članovi Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost saslušali su uvodno obrazloženje predstavnika predlagatelja. U raspravi je utvrđeno da je predlagatelj prihvatio primjedbe i prijedloge koje je Odbor dao u njegovom prvom čitanju, osim sugestije koja se odnosila na mogućnost iznalaženja zadovoljavajućeg rješenja u odnosu na donošenje odluke o sudjelovanju manjeg broja pripadnika Oružanih snaga u mirovnim operacijama u inozemstvu. Članovi Odbora prihvatili su razloge predstavnika predlagatelja zbog kojih se sugestija nije mogla prihvatiti.

Nakon rasprave, Odbor je jedno-glasno odlučio predložiti Hrvatskom saboru donošenje predloženog zakon-skog teksta.

RASPRAVA

Uvodna obrazloženja uputio je predstavnik predlagatelja i ministar obrane u Vladi Republike Hrvatske, **Jozo Radoš**. Napomenuo je da je Zakon mogao biti predložen tek nakon što je Ustavom Republike Hrvatske omogućena takva aktivnost Oružanih snaga i drugih pripadnika državne uprave. Naveo je i promjene koje su se dogodile u odnosu na prvo čitanje. Radi se o preciznijem definiranju što se podrazumijeva pod humanitarnom pomoći, kako se u provedbi ne bi pojavljivale bilo kakve nedoumice. Precizirani su i dijelovi zakonskog teksta o upućivanju pripadnika mirovnih snaga i njihovim nadle-žnostima.

U mirovnim misijama postoje i ratni rizici

U ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a, zatim je govorio zastupnik dr.sc. **Anto Kovačević**. On je podsjetio na djelovanje mirovnih misija UN-a na ovim prostorima i kritički pod-sjetio da su neučinkovitost UNPROFOR-a osjetili i Hrvati na vlastitoj koži. Ukazao je zatim i na višeslojnost mirovnih misija u svjetlu nedavnih ratnih operacija u Afga-nistanu i ostalim kriznim žarištima gdje se ujedno ratuje i gine. Uka-zujući na indicije o mogućem izlasku Amerikanaca iz NATO saveza, upo-zorio je na rizike u slučaju preuzimanja obveza slanja naših vojnika u mirovne operacije. Najavio je da će uputiti amandmane na predloženi zakonski tekst.

Govoreći u ime Kluba zastupnika HDZ-a, zastupnik **Ivan Penić** podsjetio je na dobre odjeke rada naših časnika u mirovnoj misiji UN-a, u Sierra

Leoneu. Smatra da se budući pripa-dnici ovih operacija moraju još bolje kondicijski, ali i materijalno - tehnički pripremiti. Napomenuo je ujedno da bi se sve potrebne pripreme trebale i odgovarajuće naznačiti u predloženom zakonskom tekstu. Ukazao je da pored humanitarne pomoći, treba regulirati i suradnju s drugim državama u slučaju prirodnih i ekoloških katastrofa, upozoravajući na gašenje požara u ljetnim mjesecima na našoj obali. Sve potrebne suglasnosti i odobrenja treba pravovremeno predvidjeti, kako bi se ubrzala potrebna intervencija i sprije-čilo širenje požara, upozorio je zastupnik Penić. Podržao je donošenje predloženog teksta.

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** izrazila je zadovoljstvo što je predla-gatelj prihvatio primjedbe iznijete u prvom čitanju, te podsjetila na vlastiti amandman kojim se utječe na tekst članaka 9. i 10. Radi se o slučajevima kada se regulira upućivanje pripa-dnika Oružanih snaga u inozemstvo, u slučaju ratnog stanja i neposredne ugroženosti, neovisnosti i opstojnosti Republike Hrvatske. U tim se slučajevima ne bi trebale upućivati snage izvan naše države, istaknula je zastupnica. Ovim prijedlogom zaklju-čena je rasprava, a u nastavku rada ministar Radoš očitovao se na podnijete amandmane.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Nije prihvatio amandman pod rednim brojem 1., kojim se predlažu izmjene u članku 2. predloženog teksta. Podnositelj amandmana, zastupnik Anto Kovačević, predložio je da se iz alineje 1. briše riječ "postizanje", tako da ova alineja glasi: "aktivnosti za očuvanje mira". Ministar Radoš je u obrazloženju napomenuo da međunarodne mirovne operacije moraju omogućiti da cilj bude i postizanje mira. Tako i naše međunarodne obveze mogu uklju-čivati i obvezu sudjelovanja u mirov-nim operacijama, kojima se postiže

mir. Budući da predlagatelj nije bio nazočan, pristupilo se glasovanju. Amandman nije dobio potrebnu većinu glasova zastupnika.

I slijedeći amandman uputio je zastupnik Anto Kovačević, predlažući brisanje članaka 9. i 10. rečenog prijedloga. Njime bi se trebao onemogućiti izlazak pripadnika Oružanih snaga izvan Hrvatske, u slučaju njene ugroženosti i nepo-sredne ratne opasnosti.

Predstavnik predlagatelja ocijenio je da potencijalne opasnosti mogu biti zajedničke, pa zato treba omogućiti i zajedničke operacije s potencijalnim saveznicima. Nije prihvatio ovaj amandman, kao ni identične aman-dmane zastupnice Jadranke Kosor. Pristupilo se glasovanju. Amandman nije prošao. Amandmani zastupnice Kosor time su postali bespredmetni, jer se o sadržaju prethodno glasovalo u drugom amandmanu zastupnika Ante Kovačevića.

Nakon toga pristupilo se glasovanju o predloženom tekstu. Većinom glasova, (90 glasova "za" i 1 "protiv"), zastupnici Hrvatskog sabora prihvatili su Zakon o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, policije, civilne zaštite, te državnih službenika i namještenika u mirovnim misijama i drugim aktivnostima u inozemstvu.

Nakon toga riječ je zatražio mini-star **Radoš** i ukazao na važnost donošenja propisa vezanih uz Strategiju nacionalne sigurnosti i Strategiju obrane. Time su, rekao je, prvi puta doneseni obvezujući dokumenti kojima se po strukturi pribli-žavamo rješenjima demokratskih zemalja u svijetu i NATO stan-dardima. Istovremeno se pripa-dnicima Oružanih snaga Republike Hrvatske omogućava sudjelovanje u mirovnim operacijama, te se uređuju i uvjeti proizvodnje za vojne potrebe.

Zahvalio je svim sudionicima koji su iznijetim prijedlozima tijekom rasprave, te podnesenim aman-dmanima, sudjelovali u donošenju temeljnih dokumenata iz područja obrane.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O SIGURNOSNIM SLUŽBAMA REPUBLIKE HRVATSKE

Dvije civilne i jedna vojna sigurnosna služba

Na pripremi Prijedloga zakona o sigurnosnim službama radilo se dosta dugo. Okvir za ovaj zakon definirao je Ustav. Potreba za novo normativno uređivanje sigurnosnih službi nalazi se i u nedostacima i problemima dosadašnje organizacije i djelovanja sigurnosnih službi i nadzora nad njihovim radom. Hrvatski sabor, na 20. sjednici, 6. ožujka 2002. godine, nakon poduže rasprave donio je zaključak kojim se prihvaća Prijedlog zakona o sigurnosnim službama Republike Hrvatske. Sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja upućeni su predlagatelju, radi pripreme Konačnog prijedloga zakona o sigurnosnim službama.

O PRIJEDLOGU

Za prikaz Prijedloga zakona o sigurnosnim službama Republike Hrvatske uglavnom ćemo se koristiti uvodnim obrazloženjem potpredsjednika, zamjenika predsjednika Vlade dr. **Gorana Granića**. On je istaknuo da je riječ o Zakonu prema kojemu gotovo svaki građanin ima neki svoj posebni odnos. Na Zakonu radilo se dosta dugo. Čekalo se donošenje promjena Ustava i uređenje vojnog sustava. Okvir za zakon definirao je Ustav. Na temelju ustavnih rješenja i procjene potreba Hrvatske kao zemlje koja ima 4,3 milijuna stanovnika predložena je takva organizacija sigurnosnih službi da imamo jednu vojnu i dvije civilne službe. Unutar djelokruga nastojalo se da postoje vrlo jasna razgraničenja kako ne bi došlo do sukoba. Sigurnosne službe kao profesionalne organizacije su depolitizirane. Trebat će ugraditi još neke elemente odgovornosti onih koji rade u službama. To je pitanje odgovornosti prema raspolaganju podacima te u

zaštiti ljudskih prava. Ovim zakonom određeno je da službe nemaju policijske ovlasti. Suradnja građana sa

Predlaže se da sigurnosne službe nemaju policijske ovlasti. Suradnja građana sa službama je dobrovoljna.

službama je dobrovoljna. U slučaju potrebe primjene sile, represije, mora se koristiti policija. Nadzor službi definiran je u skladu s ustavnim rješenjima na tri razine. Jedna je unutar samih službi. Druga je na razini svih službi kroz Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost. I treća građanski nadzor. U pogledu primjene pojedinih mjera opredijelili smo se za to da to donosi sudac Vrhovnog suda. Zašto suci? Po naravi ulazi se u područje moguće krivične odgovornosti. Smatrali smo da je to predmet ne nekih ad hoc imenovanih institucija, već da sudske institucije o tome odlučuju.

Procedure imenovanja čelnika službi preuzete su iz Ustava. Dopuna je da kod vojnih službi inicijativu pokreće ministar obrane, jer se radi o vojnoj službi unutar Ministarstva obrane. U pogledu razrješenja predloženo je da ukoliko Hrvatski sabor utvrdi da je došlo do povrede službe, da je razrješenje automatsko i da se mora provesti. Zakonom je predviđeno formiranje savjetodavnog tijela koje bi se zvalo Vijeće za nacionalnu sigurnost. Problematika Vijeća odnosi se primarno na područje obrambeno sigurnosnog sustava. Ono ne donosi odluke. Operativna koordinacija dana je u nadležnost Savjeta. Savjet bi činili član Vlade zadužen za nacionalnu sigurnost, savjetnik predsjednika za nacionalnu sigurnost, tri predstavnika službi i predstavnik Ureda koji ima nadzornu funkciju, rekao je dr. Goran Granić.

U nastavku navodimo sadržaj Prijedloga zakona. Prijedlog zakona sadrži: 1) Temeljne odredbe, 2) Strategiju nacionalne sigurnosti, 3) Vijeće za nacionalnu sigurnost i Savjet za nacionalnu sigurnost, 4) Sigurnosne službe, 5) Poslovi i ovlasti sigurnosnih službi, 6) Suradnja sigurnosnih službi, 7) Ustrojstvo i upravljanje sigurnosnim službama, 8) Položaj, prava, obveze i odgovornosti te način utvrđivanja plaća dužnosnika, službenih osoba i drugih službenika i namještenika sigurnosnih službi, 9) Građanski nadzor nad sigurnosnim službama, 10) Sredstva za rad sigurnosnih službi, 11) Zavod za informacijsku sigurnost i kripto-zaštitnu tehnologiju, 12) Prijelazne i završne odredbe. U članku 96. predloženo je da se Zakon primjenjuje od 1. travnja 2002. godine.

RADNA TIJELA

Sjednici **Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost** prisustvovali su pored predstavnika predlagatelja, predstavnici pojedinih udruga za zaštitu ljudskih prava, javni djelatnici, sveučilišni profesori, predstavnici Ureda Predsjednika Republike i predstojnik Ureda za nacionalnu sigurnost. Nakon uvodnog izlaganja u iscrpnoj raspravi podržana je potreba donošenja ovog Zakona kojim se želi uspostaviti moderan i svrsishodan sustav sigurnosnih službi u Hrvatskoj. S posebnom pozornošću razmatrana su pitanja organizacije, djelokruga i koordinacije sigurnosnih službi, kriterija za primjenu određenih mjera prikupljanja obavještajnih podataka, pitanja zaštite ljudskih prava i sloboda te pitanja nadzora nad sigurnosnim službama. U raspravi su

iznesene primjedbe načelnog karaktera te primjedbe i prijedlozi na veći broj članaka predloženog Zakona.

U načelnoj raspravi izneseno je mišljenje da bi bilo nužno, radi traženja odobrenja za primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka, preciznije utvrditi kriterije za njihovu primjenu, kako ne bi došlo do zlorabe u tumačenju te zakonske ovlasti. Sugerirano je da se u Zakon ugradi odredba kojom bi se zaštitili oni djelatnici koji bi upozorili na protuzakonitu djelatnost nadređenih dužnosnika. Predloženo je da se zakonom pokuša riješiti i pitanje gospodarsko obavještajne službe.

Na sjednici Odbora izneseno je i više konkretnih primjedbi i prijedloga. U članku 1. trebalo bi jasnije odrediti granice nadležnosti između predložene tri službe. Za članak 2. koji govori o Strategiji nacionalne sigurnosti više sudionika rasprave drži da nije nužan u ovom Zakonu.

U svezi s člankom 4. iznesena je primjedba da su nadležnosti Vijeća za nacionalnu sigurnost preširoke. Stoga bi bilo uputno razmotriti mogućnost donošenja posebnog zakona kojim bi se definiralo upravljanje sustavom nacionalne sigurnosti u cjelini. U stavku 1. trebalo bi uvrstiti u sastav Vijeća i predsjednika Hrvatskoga sabora. Dat je i prijedlog da se u stavku 3. dodaju i riječi "predsjednik odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost". Stavak 4. članka 4. trebalo bi precizirati u dijelu koji se odnosi na sudjelovanje drugih osoba koje se mogu pozvati da sudjeluju u radu Vijeća za nacionalnu sigurnost.

U članku 7. bilo bi uputno iznaći primjerenije formulacije djelokruga obavještajne agencije. Predloženo je da se dodatno razmotri djelokrug svake pojedine sigurnosne službe. U članku 10. predlaže se termin "pripadnici" zamijeniti terminom "zaposlenici". U članku 12. izostala je precizna odredba o načinu provođenja nadzora nad radom Središnjice elektroničkog izviđanja. Članak 15. treba dopuniti tako da je iz njega jasno da se nikoga ne može prisiliti da surađuje s obavještajnom službom. U svezi s člankom 16. postavljeno je pitanje: da li je, radi zaštite privatnosti i možebitne zlorabe ovlaštenja, dovoljan samo nalog ravnatelja sigurnosne službe kojim se omogućava pristup registrima i zbirkama osobnih i drugih podataka.

Tajno prikupljanje podataka

U svezi s člankom 17. procijenjeno je da bi bilo uputnije primijeniti, umjesto izraza "ograničavaju neka ljudska prava i temeljne slobode" ustavnu formulaciju. U svezi s istim člankom trebalo bi predvidjeti da, za izuzetnu primjenu mjera tajnog prikupljanja podataka koja se bez odobrenja suca može provoditi 24 sata, naknadno treba pribaviti sudsko odobrenje i za tih prvih 24 sata provođenja mjera. U članku 18. pored reguliranja najdužeg trajanja mjera, predvidjeti u stavku 3. da novi pisani nalog za nastavak primjene mjera dužem od 4 mjeseca, umjesto ovlaštenog suca, treba izdati tročlano sudsko vijeće. U članku 19. treba iznaći rješenje da se uposlenici telekomunikacija i pošte, koji omogućavaju provođenje mjera tajnog prikupljanja podataka obvežu na tajnost čuvanja saznanja da se provode mjere prema određenoj osobi. Oko odredbe članka 22. postavljeno je pitanje o kakvim se zbirkama i registrima osobnih podataka radi. Za stavak 2. članak 24. drži se da bi trebalo predvidjeti i uništavanje podataka. Također jednim člankom bi trebalo precizirati da su svi materijali, izvješća i ostali dokumenti nastali djelovanjem obavještajne službe službeni dokumenti koji se ne mogu otuđivati niti privatno prisvajati.

Članak 25. nejasno određuje koje su to osobe koje se imenuju na određene poslove, kao i koji su to određeni poslovi. Nedostaje i određeni mehanizam za sprječavanje mogućih zloraba isključivog ovlaštenja. U članku 26. trebalo bi obvezu sigurnosne provjere predvidjeti i kada je u pitanju nabavka robe ili usluga za Ministarstvo unutarnjih poslova. U odredbi članka 33. trebalo bi uz predsjednika Hrvatskoga sabora, predvidjeti i predsjednika odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost. Drži se da bi bolje rješenje bilo da se godišnja izvješća dostavljaju odboru nadležnom za nacionalnu sigurnost, a odbor potom na primjereni način izvješćuje Hrvatski sabor o njihovom sadržaju. Istaknuto je i drugo mišljenje, kojim se predlaže izvješćivanje samo Predsjednika Republike i predsjednika Vlade.

Članak 37. trebalo bi preformulirati na način da se zabrani razmjena podataka sa stranim službama, ukoliko ne postoje relevantne spoznaje da osoba, o kojoj se podaci razmjenjuju,

ugrožava nacionalnu sigurnost zemlje. Predloženo je da se u članku 42. izostave načelnici. U svezi s člankom 46. postavljeno je pitanje da li zbog propisa da natječaj nije obavezan, rad u službama omogućuje samo određenim osobama kojima su dostupne informacije da se u neku službu vrši prijam novih djelatnika. To bi se moglo riješiti na drugi način.

U svezi s glavom IX postavilo se pitanje bi li naziv glave trebalo promijeniti u "Parlamentarni nadzor nad sigurnosnim službama" ili samo "Nadzor nad sigurnosnim službama". Postavilo se pitanje što u članku 78. obuhvaća pojam Hrvatski sabor. Možda bi rješenje bilo da nadzor Hrvatski sabor obavlja putem svog odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost.

Vezano uz poglavlje građanskog nadzora iznesen je zahtjev da se osnaži nadzorna uloga odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost. Predloženo je da se razmotri mogućnost osnivanja posebnog pravobraniteljstva. Njegov djelokrug bi pokrивao zaštitu građana od možebitnog nezakonitog postupanja sigurnosnih službi. U svezi s člancima 79. do 82. treba utvrditi ima li potrebe da se, radi ostvarivanja građanskog nadzora, osniva posebna služba u Hrvatskome saboru. Primjerenije bi bilo osnivanje odgovarajućeg pododbora.

Odbor je predložio Hrvatskome saboru donošenje zaključka kojim se prihvata Prijedlog zakona o sigurnosnim službama.

Zaštita ljudskih prava i temeljnih sloboda

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog Zakona. Odbor daje slijedeće primjedbe i prijedloge. Ovim Zakonom valja urediti djelatnost sigurnosnih službi i način obavljanja te djelatnosti. Uputno je osnivanje Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost, imajući u vidu sastav Vijeća i njegov pravni položaj, pri čemu nije na razvidan način uređen pravni položaj Ureda i njegovog Središnjeg registra.

Glede obavljanja djelatnosti sigurnosnih službi valja preispitati pozivanje na obavijesne razgovore odgovorne i ovlaštene osobe u pravnim osobama i građana, te obavljanje uvida u njihovu dokumentaciju i podatke. Valja preispitati pitanje odobravanja, odnosno poduzimanja

mjera tajnog prikupljanja podataka kojima se privremeno ograničavaju neka ljudska prava i temeljne slobode. Naime, prema odredbama članka 17. nalog za provedbu takvih mjera davao bi sudac Vrhovnog suda, dok je člankom 180. Zakona o kaznenom postupku utvrđeno da takve mjere određuje istražni sudac na zahtjev državnog odvjetnika i to samo za određena kaznena djela. Valja odrediti i krajnji rok, kao i broj mogućih produljenja trajanja pojedinih mjera. Posebno valja preispitati mogućnost ustrojavanja zajedničkih provedbenih tijela sigurnosnih službi, imajući u vidu djelokrug poslova i krug osoba na koje bi se odnosila, odnosno mogla obavljati djelatnost Vojne sigurnosne agencije. Nadalje, valja na razvidan način utvrditi tko i kojim aktima utvrđuje način provedbe pojedinih mjera, kao i obuhvat i način provedbe sigurnosnih provjera.

Pojedina rješenja iziskuju potrebe izmjena i dopuna zakona o sudovima, kaznenom postupku, ustrojstvu i djelokrugu ministarstava i državnih upravnih organizacija. Pitanja zaštite podataka trebat će biti usklađena s očekivanim rješenjima koja će sadržavati novi Zakon o tajnosti podataka.

U ovaj zakon nužno je ugraditi i dodatna jamstva za osiguranje zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda utvrđenih Ustavom. Također, predlaže se iz ustavnopravnih razloga preispitati pojedina rješenja koja se odnose na ovlasti ali i nadzor nad obavljanjem djelatnosti sigurnosnih službi, imajući u vidu temeljno načelo trodiobe vlasti. Ovo posebno u odnosu na rješenja glede Hrvatskoga sabora, njegovog predsjednika i radnih tijela. Odbor upozorava da pojedine odredbe valja doraditi kako bi određenje bilo konzistentno te jezično urediti tekst.

RASPRAVA

O Prijedlogu zakona uvodno je govorio dr. **Goran Granić**, potpredsjednik, zamjenik predsjednika Vlade (poglavlje - "O Prijedlogu"). Uslijedila su izlaganja izvijestitelja radnih tijela - **Đurđe Adlešić** (predsjednica Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost) i **Josipa Leke** (predsjednika Odbora za zakonodavstvo). Nakon izlaganja Đurđe Adlešić za ispravak navoda javio se **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**.

"Nikoga se ne može prisiliti za suradnju" - nije točno, rekao je zastupnik dodavši da su njegova temeljna ljudska prava ugrožena od obavještajnih službi. Nije istina da se ne može nikoga prisiliti na suradnju što piše u ovom Zakonu. Upravo se prisiljava ljude. Ovo nije ispravak navoda, upozorio je zastupnika predsjednik Hrvatskoga sabora **Zlatko Tomčić**. Službe to rade, nastavio je **Ljubo Česić-Rojs**. Mene se progoni. Molim da mi se prije mog izlaganja oduzme imunitet, jer za sve što budem govorio, a govorim istinu, želim odgovarati pred sudom.

Nakon izlaganja **Josipa Leke**, predsjednika Odbora za zakonodavstvo, **Ljubo Česić-Rojs** rekao je da odgovorno tvrdi pred sveukupnom hrvatskom i međunarodnom javnošću, obračunajući se i veleposlanstvu Amerike, da su njegova, njegove uže i šire obitelji, temeljna ljudska prava ugrožena. "Progoni me se kao zvijer, zato što sam domoljub, zato što volim svoju domovinu, svoju vjeru i svoj hrvatski narod", zaključio je **Ljubo Česić-Rojs**.

Obavještajni sustav u posljednje dvije godine poligon je međusobnih političkih obračuna i nadmudrivanja za što veći utjecaj i vlast.

Uslijedila su izlaganja predstavnika klubova zastupnika. U ime HSP-HKDU-a govorio je **Anto Đapić**. Tijekom rasprava o Strategiji nacionalne sigurnosti trebao je biti ugrađen, a nije, model zadaće i ovlasti obavještajne zajednice. Nakon što je tekst Prijedloga zakona stigao očito je da su za takav, ne propust, već namjeru postojali razlozi. Naime, koncept Prijedloga zakona o sigurnosnim službama konačni je rezultat političkog kompromisa između predsjednika Republike i Vlade nakon dvogodišnjih sukoba, natjecanja i nadmudrivanja. Posljedica toga je potpuni raspad obavještajnog sustava u Hrvatskoj. Samim tim nedopustivo je stanje ugroze nacionalne sigurnosti zbog nefunkcioniranja obavještajnih službi. Obavještajni sustav u posljednje dvije godine postao je poligon za međusobne političke obračune i nadmudrivanja za što veći utjecaj i vlast, puneći stranice medija, gdje se moglo čitati državne tajne i povjerljive

dokumente. To je srozalo ugled Hrvatske u međunarodnoj zajednici. Pitanje je kakav doprinos međunarodnoj koaliciji u borbi protiv terorizma može dati Hrvatska osim ako taj doprinos nije zeleno svjetlo za slobodno djelovanje stranim obavještajnim službama. Kroz brojne afere mogli smo vidjeti sukobe unutar obavještajne zajednice koja se uglavnom bavila sama sobom.

Curenje informacija u Hrvatskoj je praksa djelovanja sigurnosnih službi za koju do sada nitko nije odgovarao. To ukazuje da do toga ne dolazi propustima struke, već političkim odlukama. Hrvatska je po pitanju nacionalne sigurnosti i službi slaba i neorganizirana. Postoji niz zemalja na čijim se pozitivnim iskustvima može učiti, na primjer Izrael.

Odgovor na pitanje hoće li zakon razriješiti dvojbe i osigurati funkcioniranje sustava osnova je za ocjenjivanje ovoga prijedloga. Držimo da ovakav Zakon neće riješiti ključna pitanja učinkovitosti i kvalitete rada sigurnosnih službi. Kompromisna rješenja supotpisa stišat će veće sukobe i odnose na nižoj razini. Otvoreno pitanje koje ovakav Prijedlog zakona ne rješava je što ako u primjeni Zakona dođe do različitih stajališta predsjednika države i predsjednika Vlade koja oni ne budu mogli ili htjeli usuglasiti. Prema ovome Prijedlogu nastupit će kriza a time i zastoj u funkcioniranju sustava. Takvo stanje je nedopustivo i nije u skladu s nacionalnim interesima.

Nadzor rada sigurnosnih službi

Prva načelna primjedba jest da je potrebno puno jasnije i preciznije definirati ovlasti i odgovornosti sa ciljem onemogućavanja blokade rada obavještajnog sustava u slučajevima nesuglasja predsjednika države i Vlade. Druga primjedba odnosi se na nadzor rada sigurnosnih službi. Ovaj Prijedlog u dovoljnoj mjeri ne osigurava nadzor. Neki politički nadzor postoji. Proširila se mogućnost nadzora nadležnog saborskog odbora i Hrvatskog sabora u cjelini. Drugi još opasniji oblik nadzora je takozvani operativni nadzor. U ovom Prijedlogu on nije riješen, jer praktički nadzor moguć je samo na osnovi izvješća, dokumenata ili dopuštanja samih službi. To stvarno znači kako u operativnom smislu oni nadziru sami sebe.

Potom je Anto Đapić podsjetio da sada imamo važeći zakon o UNS-u koji se ne primjenjuje. Sjetimo se afere nadzora UNS-a nad SZUP-om. Predložimo preciziranje konkretnih ovlasti Hrvatskoga sabora i Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Predložimo i nove odredbe kojima će se osigurati nadzor nad radom službi izvan samih službi. Držimo da Hrvatskoj trebaju sigurnosne službe koje neće ovisiti o dnevnoj politici i obavještajna zajednica koja se neće raspasti nakon svakih izbora. Neupitna je odgovornost vlasti prijašnje i sadašnje, za loše stanje. Krajnje je vrijeme za donošenje Zakona koji će osigurati moderan i učinkovit obavještajni sustav, rekao je Anto Đapić.

Ljubo Česić-Rojs imao je više ispravaka netočnih navoda. "Sigurnosne službe koje neće koristiti dnevnoj politici" - što nije točno. Sigurnosne službe se koriste u dnevnoj politici. Curenje informacija, sukobi unutar obavještajnih službi nisu sukobi unutarnjih obavještajnih službi. Na čelu obavještajnih službi stoji, kao što sam govorio i u onom cestovnom dijelu, mafija cestovna, koja je pokrala ovu zemlju. Svaki put kada sam rekao istinu onda se mene progonilo. Umjesto da se procesuiraju oni koji su uzeli novce iz Hrvatske, oni koji su opljačkali ovu domovinu, upozorio je **Ljubo Česić-Rojs**.

Temeljni je problem politika

Način na koji je pisan ovaj Zakon nije najdemokratskiji. Ne sviđa mi se ni trenutak rasprave. Držao sam da će se hipoteke sigurnosnih službi nova vlast pokušati lišiti odmah nakon izbora. Ali iz meni nepoznatih razloga opredijelila se za čekanje, čime je samo pridonijela agoniji dijela društva, rekao je u ime Kluba zastupnika IDS-a **Damir Kajin**. Preuzela se vlast, a da se nije znalo što s dobivenom vlašću. Da nije tome tako ne bi se pred desetak ili petnaestak dana od najviših vladinih dužnosnika govorilo da je u tajnim službama, citiram premijera, "stanje katastrofalno". To se katastrofalno stanje trebalo razriješiti na početku mandata. Nisu temeljni problem ljudi u obavještajnoj službi. Problem su njihovi nalogodavci. Do 1990. i od tada do danas kada je obavještajna zajednica posrijedi temeljni je problem politika.

Najkonspirativniji način pisanja nekog zakona primijenjen je upravo

kod ovog o sigurnosnim službama. U cijelosti je isključena javnost. Ovaj Zakon postao je isključivo produkt

Preuzela se vlast, a da se nije znalo što s dobivenom vlašću. Da tome nije tako ne bi se pred petnaestak dana od najviših vladinih dužnosnika govorilo da je u tajnim službama, citiram gospodina premijera, "stanje katastrofalno".

volje Vlade i predsjednika Republike. "Isključen" je ili nije dovoljno uključen Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost. Isključeno je civilno društvo. Isključeni su eksperti. Nije bilo javne rasprave. Sve se zapravo svodi na preraspodjelu to jest na kontrolu stvarne moći. Tu moć valja staviti pod apsolutni nadzor. A to se može samo da nadzor nad obavještajnom zajednicom povjerimo Hrvatskome saboru. I to na način da taj "resor" kontrolira saborska oporba. Time bi se Hrvatska približila uljuđenim zapadnoeuropskim demokracijama.

Obavještajni mastodont

Nakon 3. siječnja 2000. godine naslijedili smo obavještajni mastodont. Poluge obavještajne zajednice u Hrvata su: prvo, Uprava za obavještajne analitičke poslove; drugo, Uprava za obavještajne poslove Glavnog stožera; treće, HIS; četvrto, Obavještajna akademija; peto, UNS; šesto, Nacionalna središnjica elektronskog izvidanja; sedmo, Sedmi odjel Ministarstva vanjskih poslova; osmo, SZUP pri policiji i deveto, SIS pri vojsci. Takav sustav bio je trom, neučinkovit, rak-rana hrvatskoga društva. Ne treba čuditi da se moglo nadzirati oporbene prvake, sindikaliste, novinare, nevladine udruge. Ali na neki način trebalo bi nas čuditi i brinuti tko si je mogao uzurpirati pravo da na primjer prisluškuje Vlatka Pavletića i to u ulozi vršitelja predsjednika Republike. Ili tko si je mogao uzurpirati pravo da prisluškuje bivše premijere Hrvoja Šarinića, Franju Gregurića ili bivšeg ministra vanjskih poslova Matu Granića.

Taj se sustav tolerirao pune dvije godine. Znači, spomenuti ustroj valja

zamijeniti od parlamenta u cijelosti kontroliranom službom. Isto tako izvješća koja bi dolazila saborskom Odboru za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost trebala bi biti konkretna, pa i uz cijenu da se saborski zastupnici dobrovoljno podvrgnu prethodnoj sigurnosnoj provjeri.

Čini se logičnim da će Hrvatska imati tri službe. No, što znači preuzimanje svih ljudi, a s druge strane 10 do 15 tisuća vojnika ide doma, na zavod za zapošljavanje, u mirovinu, dok u obavještajnoj zajednici svi ostaju. Bolje su zaštićeni nego vojnici, a zasigurno su nas manje zadužili nego vojnici. Bojim se da sa starim ljudima nećemo izgraditi novu službu. Vlada uzima previše prava, upliće se u rad ovih službi, a Hrvatski sabor na neki način ostaje po strani. Nadalje, dužnosnici u tim službama mogu biti samo prvi ljudi u službi. Zakon je rijetko dobar, ali nije se trebalo čekati dvije godine radi svojevrzne katarze. Nije samo potrebno da se prepusti onih 35.000 dosjea Državnom arhivu od kojih se njih čak 650 odnosi na novinare, sindikaliste, već da se izade i s imenima nalogodavaca. Točno, sve je to činila i Udba. Mnogi su ovdje u Saboru imali svoje dosjee u tom razdoblju. Ali, sada je potrebno izgraditi novi aparat. Bez da se rekonstruiraju stari obavještajni sustav u tome se neće uspjeti. Kada je Istra posrijedi po političkim su kriterijima ljudi dolazili u SZUP i prije i poslije 3. siječnja. Trebalo bi znati i vanjske suradnike koji su radili za Udbu i SZUP. Kaže se, jednom u službi - zauvijek u službi. Režimi i države se mijenjaju, ali ljudi iz službi ostaju. To je pravilo i ovoga zakona. Sve možemo dovoditi u pitanje, ali ne i obavještajnu zajednicu. Ali to se može vratiti na neki negativan način i onima koji ih štite.

Poseban problem ovog Zakona je što s mjerama prisluškivanja koje nalaže ravnatelj službe. Spominje se ombudsman za zloupotrebu tajnih službi. Ne treba i te institucije širiti. Za prosječnog građanina nisu presudne norme ovog Zakona, strategija, tajne službe, već gola egzistencija, zaključio je **Damir Kajin**.

Netočan je navod kolege Damira Kajina da naša javnost ne vjeruje vlasti. Da ne vjeruje vlasti ona bi tražila njenu smjenu, ustvrdio je **Ljubo Česić-Rojs**. Ne vjeruje pojedincima u ovoj vlasti.

Vrhovni sud

Nakon mnogih skandala malo je vjerojatno da postoji itko u Hrvatskoj koji misli da državne sigurnosne službe ne treba preurediti, rekao je u ime Kluba zastupnika SDP-a **Ivan Ninić**. Bilo bi bolje da je Prijedlog zakona došao mnogo prije. To nije bilo moguće jer nema dobre suradnje u obavještajnoj zajednici. Nisu samo promjene Ustava osnova za novo, drugačije normativno uređivanje sigurnosnih službi. Potreba za tim nalazi se u nedostacima i problemima dosadašnje organizacije i djelovanja sigurnosnih službi te nadzora nad njihovim radom. Više službi bavi se istim poslovima te međusobno konkuriraju. Jedinствена krovna organizacija - UNS istovremeno je

Zapošljavanje u sigurnosnim službama temeljilo se na političkoj podobnosti i osobnim vezama, a ne na profesionalnim kriterijima.

usmjeravao i nadzirao rad protuobavještajnih i obavještajnih službi. Jasno u što se to izrodilo. Sigurnosne službe su instrumentalizirane u unutarnjim obračunima s političkim protivnicima. Zapošljavanje u njima se temeljilo na političkoj podobnosti i osobnim vezama, a ne na profesionalnim kriterijima. Nije bilo djelotvornog parlamentarnog nadzora nad sigurnosnim službama.

Ovim Zakonom maksimalno se želi destimulirati protuzakonnosti te onemogućiti pojedince i grupe koji nastavljaju na stari način i proizvode sukobe među službama. Klub zastupnika SDP-a ističe promjenu naziva službi kao otklon kojim se htjelo reći da ćemo s ovim Zakonom promijeniti i odnos prema službama. Svaka služba i svi oni koji u njima rade žele zlorabiti vlast, jer je to u njihovom temelju. Ali zakon i nadzor nad službama trebaju to onemogućiti u interesu građana, a i samih službi. U Klubu zastupnika SDP-a smatramo da bi bilo dobro rješenje osnovati posebno državno tijelo koje bi bilo odgovorno Hrvatskome saboru za nadzor nad službama, a ne da u sklopu Sabora ili Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost osnivamo neke stručne eksperte, neko posebno državno tijelo.

Potom se Ivan Ninić osvrnuo i na neke članke predloženog Zakona. Kao

dobro rješenje i jednu vrstu kvalitetnog nadzora pohvalio je promjenu gdje se prilikom mjera tajnog prikupljanja podataka do sada davala ingerencija ministru unutarnjih poslova, a sada se prebacuje na Vrhovni sud. Radi se o osjetljivim mjerama koje zadiru u ljudska prava i dobro je da to radi sud. Istina, treba naći rješenje što će biti kada se dođe u sukob nadležnosti. Kome će se žaliti nezadovoljni s odlukom Vrhovnog suda.

Treba se sjetiti onih 650 dosjea, koji su ostali nakon što su 15 dana prije i poslije 3. siječnja 2000. godine oni famozni plameni i dim gorio, kada su se zapalili mnogobrojni dosjei i ovdje nekih prisutnih saborskih zastupnika. Ali i pored toga ostalo je 650 dosjea koji su se smatrali da nisu bitno važni. Među njima je i 126 novinara. Klub zastupnika SDP-a predlaže u članku 24. novi stavak 3. prema kojemu se dokumenti i podaci ne bi smjeli otuđivati niti privatno objavljivati. Jasno je ne samo iz slučaja Miroslava Tuđmana da gotovo svi šefovi službi imaju privatne dosjee u kasama. Vjerojatno će biti zloupotrebljavani. U članku 26. vjerojatno je omaškom ispušteno i Ministarstvo unutarnjih poslova. U članku 43. stoji da se ravnatelj sigurnosne službe bira na 4 godine i da može biti izabran ponovo 4 godine. Šef CIA-e bio je u jednom mandatu 16 godina. Famosni direktor FBI-a bio je 52 godine. Ravnatelj sigurnosnih službi je profesionalac. Bit ću sretan kada budemo imali i u Hrvatskoj slučaj da bude mnogo godina - da se vlast mijenja političkom voljom građana, a da šefovi sigurnosnih službi ostaju jer su profesionalci.

U članku 44. govori se da ovlaštene službene osobe ne smiju učiniti kazneno djelo. Ali ako se radi o nalogu ravnatelja onda trebaju napraviti kazneno djelo. Htio bi vjerovati da je to tipfeler, pogreška. Jer ne mogu zamisliti da može to stajati u zakonu, da je netko svjestan da radi kazneno djelo, ali da ga mora izvršiti po nalogu ravnatelja.

Prvo, nije točno da je HIS i UNS usmjeravao i nadzirao rad obavještajnih službi. Nije dozvoljen nadzor nad SZUP-om rekao je **Ljubo Česić - Rojs**. Drugo, zapošljavalo se po političkoj podobnosti, a ne stručnosti. Nije točno. Zapošljavalo se baš po stručnosti. Svi domoljubi koji su se dokazali u Domovinskom ratu dobili su otkaz. Na njihova mjesta dovedeni

su ljudi koji su radili u bivšoj Udbi. Na čelu FBI-ja bila je 50 godina jedna te ista osoba. Ali FBI, odnosno Sjedinjene Američke Države nikada nisu bila komunistička zemlja. Udba i KOS su radili cijeli svoj život protiv hrvatske države. U ovom Domovinskom ratu ti isti ljudi bili su sklonjeni. Za hrvatsku državu nisu dali koliko je crno pod noktom i danas su na čelnim funkcijama. Postavljam pitanje - tko je načelnik SIS-a? Smiješten je gospodin Vlado Galčić. Tko je Zdravko Švajen? Tko je Joško Dragonja? Tko je Dražen Sofija? Tko je Ante Letica, sin Svete Letice, koji je 1990. godine izjavljivao da treba staviti eksploziv konju pod rep. Znači banu Jelačiću. Da mene takav progoni čiji je otac rekao da treba braniti Titovu Jugoslaviju i oružjem.

Paljenje dokumenata

Potom je predsjedavajući potpredsjednik Hrvatskoga sabora mr.sc. **Mato Arlović** upozorio je da se radi o admiralu Sveti Letici koji je bio prvi zapovjednik Hrvatske ratne mornarice. Zamolio je da se o toj činjenici vodi računa.

Ivan Penić (HDZ) upitao je Ivana Ninića zašto želi imputirati i insinuirati da je uveden naziv UNS tobože prema starom nazivu UNS. Program HDZ-a se temelji i na pozitivnim stvarima hrvatske ljevice. Predsjednik Tuđman je bio antifašist. Bio je general. Zašto imputirati njemu, tobože nije bio valjda svjestan, htio je nekome ugoditi pa je dao naziv UNS. To se uporno ponavlja. Drugo, Ivan Ninić govori o paljenju dokumenata. To je čista laž. Ako znate za takve stvari morate prijaviti. Kazneno je djelo ako je netko palio dokumente.

Dima je bilo 1990. godine. Nisam govorio o UNS-u i Franji Tuđmanu, odgovorio je **Ivan Ninić**.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** upozorila je kako je kolega Ivan Ninić rekao da je bio ili bio bi veliki plamen kad su gorjeli dosjei 650 novinara. Krvav je i veći bio plamen kad su gorjeli dosjei Udbe, KOS-a i Ozne. Vi to dobro znate.

Niste ispravili netočni navod nego ste samo utvrđivali kolika je visina plamena, primijetio je mr.sc. **Mato Arlović**.

U ime Kluba zastupnika Demokratskog centra govorila je zastupnica **Vesna Škare-Ožbolt**. Rekla je da je Prijedlog zakona došao na dnevni red nakon rasprave o Strategiji

nacionalne sigurnosti. To je logičan redosljed uvođenja reda na ovom važnom području. Demokratski centar već dvije godine traži donošenje ovog Zakona. U ovako izgubljenom dragocjenom vremenu u međuvremenu srušen je postojeći sustav koji nije bio idealan. Došlo je i do pravnih praznina, jer nije bio izrađen novi sustav što je prostor pogodan za razne zloporabe. Čelnici sigurnosnih službi međusobno pa i javno su se optuživali za te zloporabe. Stoga je upitna ocjena stanja u ovom Prijedlogu zakona koja se uglavnom negativno odnosila i govorila o periodu prije 2000. godine, dok se izbjegavalo govoriti o negativnostima kojih je bilo nakon te godine. Prijedlog zakona o sigurnosnim službama je dobar. Očita je namjera da se u sustavu nacionalne sigurnosti učini konkretan red. Ova vlast naslijedila je improvizirani sustav nacionalne sigurnosti koji je bio građen ni od čega još tijekom rata. Pristupilo mu se prilično negativistički. Nacionalna sigurnost je potpuno neuređeno područje koje tek sada treba postupno uređivati. Prijedlog zakona polazi od te činjenice i to mu je prva dobra osobina.

Dobro je što su mjere tajnog prikupljanja podataka zakonom taksativno navedene, što do sada nije bio slučaj. Najpozitivniji prijedlog iz ovog Zakona je sudska kontrola mjera tajnog prikupljanja podataka koja bi trebala jamčiti da će se moguća zloporaba svesti na najmanju moguću mjeru. Pozitivno je što je zakonom definiran status djelatnika sigurnosnih službi to jest položaj, prava, obveze i odgovornosti djelatnika sigurnosnih službi. Može se reći da Zakon predstavlja dogovor o raspodjeli nadležnosti između predsjednika Republike, Vlade i Hrvatskoga sabora, ali s izrazitom prednošću na strani Vlade.

Politika nacionalne sigurnosti

U članku 1. stavak 2. predlagatelj tvrdi da se Vijeće za nacionalnu sigurnost osniva radi ostvarivanja suradnje predsjednika Republike i Vlade u usmjeravanju rada sigurnosnih službi. Propisivati osnutak posebnog tijela zaduženog za ostvarivanje njihove suradnje čini se malo previše nepromišljeno. Iz članaka 3. i 4. jasno je da se Vijeće bavi utvrđivanjem politike nacionalne sigurnosti, a ne ostvarivanjem suradnje

između šefa države i Vlade. Zato u članku 1. stavak 2. umjesto postojeće formulacije treba uvrstiti formulaciju "radi utvrđivanja politike nacionalne sigurnosti".

Odredbama stavka 3. članak 1. vlast želi zadržati mogućnost naručivanja što će koja tajna služba činiti ili neće činiti. Stoga treba brisati formulaciju "i povodom zahtjeva korisnika rezultata rada sigurnosnih službi postavljenih preko Vijeća za nacionalnu sigurnost". Također u članku 4. predlažemo da se formulacija "član Vlade zadužen za nacionalnu sigurnost" briše.

Dok su stranke na vlasti bile u oporbi oštro su kritizirale postojanje Vijeća obrane i nacionalne sigurnosti. Sada se predlaže Vijeće za nacionalnu sigurnost u gotovo istom sastavu kakvo je i VONS. Predlaže se Savjet za nacionalnu sigurnost istovjetan nekadašnjoj Koordinaciji obavještajne zajednice, odnosno KOZ-e.

U članku 9. nudi se bitna novina. Osniva se Operativno-tehnički centar za nadzor telekomunikacija. Znači li to da će tajne službe koordinirati rad telefonskih centrala diljem cijele države, odnosno da će nadzirati zakonitost rada HT-a i drugih davatelja telekomunikacijskih usluga?

U članku 10. bilo bi svrhovito propisati do koje razine dužnosti se provjere obavljaju. Prijedlog ovlasti tajne službe u članku 16., koja se odnosi na pristup registrima i zbirkama podataka, ne čini se do kraja demokratskim. U članku 17, gdje se među ostalim govori o ovlastima ravnatelja za početak mjera tajnog prikupljanja podataka, predlagatelj je neuspješno pokušao maskirati odredbu koja dopušta zloporabu. Člankom 19. propisuje se da su pravne osobe koje obavljaju poslove tehničkog komuniciranja i dostavu poštanskih pošiljki dužne omogućiti tajno prikupljanje podataka. Radi se također o preširokoj ovlasti sigurnosnih službi. Ovu ovlast tajnih službi trebalo bi ograničiti na slučajeve kada imaju nalog suca Vrhovnog suda. U članku 23. propisuje se načelo da su sigurnosne službe dužne na zahtjev građana obavijestiti o tome što su prema njemu poduzeli i imaju li njegov dosje. Međutim u stavku 2. predlaže se da se zahtjevu građana ne udovolji u tri slučaja. Dakle, ako bi obavijest dovela u opasnost izvršenje zadaće sigurnosne službe, ako bi obavijest mogla dovesti do ugrožavanja sigurnosti

druge osobe i ako bi obavijest mogla dovesti do drugih štetnih posljedica za nacionalnu sigurnost. Tajna služba može se pozvati na jedan od ova tri razloga. Ravnatelj će o tome obavijestiti Savjet za nacionalnu sigurnost koji bi o tome trebao odlučiti. U Savjetu sjede praktički svi šefovi tajnih službi. Nije teško zaključiti kako će se vjerojatno solidarizirati s kolegom i uglavnom odlučivati na štetu građana. Da bi se to spriječilo predlažem da se cijeli tekst stavka 3. promijeni na način da glasi: "Sigurnosna služba će udovoljiti zahtjevu građana čim prestanu razlozi iz stavka 2., a najkasnije godinu dana od primitka zahtjeva". Prijedlog iz članka 25. da se sigurnosna provjera obavlja i za sve osobe koje se primaju u hrvatsko državljanstvo čini se da nije u skladu s demokratskim stečevinama, niti je pak jako smislen. Tu odredbu treba brisati, rekla je na kraju **Vesna Škare-Ožbolt**.

Ne slažem se s kolegicom Vesnom Škare-Ožbolt kada je rekla da je dobro postavljen nadzor nad obavještajnim službama, naglasio je **Ljubo Česić - Rojs**. Nadalje, baš je promišljeno osnivanje posebnog tijela. Mjesto za ravnatelja pripremljeno je za Šimu Lučina, a za ministra dolazi Ranko Ostojić. Dakle, nemojte rabiti krivi navod da je nepromišljeno. Ovo je itekako promišljeno da se kadrovski popuni s ljudima koji su 1991. godine bacali hrvatske barjake, nisu ih željeli vidjeti, rekao je Ljubo Česić-Rojs.

I Predsjednik Sabora u VNS-u

U ime **Kluba zastupnika HSS-a** govorio je zastupnik **Ante Markov (HSS)**.

Rekao je da su u komunističkim državama vladajuća partija i tajna policija bili čvrsto povezani, a upravljanje tajnom policijom bio je preduvjet uspinjanja na političkoj i državnoj hijerarhijskoj ljestvici. Hladnoratovsko iskustvo pokazuje da su se najveći generatori nestabilnosti unutar političkog sustava demokratskih država u razvijenim kapitalističkim društvima formirali upravo u području nacionalne sigurnosti i tajnih službi koje su se osamostalile i sebi podredile sve tri grane vlasti u ime tobožnje sigurnosti. Izostanak bilo kakvog nadzora nad ovim područjem doveo je do neravnoteže u odnosima između triju grana vlasti što je imalo za posljedicu opću korupciju političkog sustava,

permanentnu nestabilnost i krizu uzrokovanu unutarnjom nestabilnošću.

Samim Prijedlogom zakona predviđeno je da se sigurnosne službe podijele u tri službe, od čega je jedna Vojno sigurnosna agencija, a ostale dvije su u kategoriji civilnih službi, jedna obavještajna, vanjska i druga kontraobavještajna koja djeluje na prostoru RH.

Okvako percipiran zakon ostaje u okvirima i načelima stare autoritarne prakse i nema velikih iskoraka.

Novim Zakonom o sigurnosnim službama mora se onemogućiti da ove službe djeluju samostalno, izvan i iznad resora. One moraju biti funkcionalni i logistički dio odgovarajućih ministarstava.

Neupitno je da se gotovo u cijeloj Europi one organiziraju u okviru zasebnih agencija i prema tome ovaj Prijedlog zakona ide u skladu s tim inicijativama i načinom na koje su one organizirane u susjednim državama. Logistički se vezuju ili na pojedina ministarstva, ili na pojedine zasebne resore u Vladi. Ovaj Prijedlog zakona donekle odudara u tom smislu, jer Predsjednik države i Predsjednik Vlade podržavaju u funkcionalnom dijelu civilne službe, znači obavještajnu i kontraobavještajnu, dok područje vojne službe, vojne agencije nije jasno definirano, naime, mora li biti naslonjena na Ministarstvo obrane, što bi i bilo jedino prihvatljivo. Zastupnik Markov smatra da za ove dvije civilne službe, ukoliko se ne ide na varijantu da kontraobavještajna bude naslonjena na MUP, a obavještajna ili na Ministarstvo vanjskih poslova ili na neki drugi resor koji se može formirati u Vladi, da je onda najbolja varijanta da one budu naslonjene za zasebno resorno ministarstvo koje će biti nadležno za civilne službe.

Pitanje nadzora kao druge vrlo važne komponente ovog zakona treba promatrati kroz primarno politički nadzor koji se treba riješiti između zakonodavne i izvršne vlasti, prije svega u procesu budžetiranja, usmjerenja, kontrole i nadzora kroz tradicionalne resore.

Do kraja, naime, treba provesti ustavnu reformu u području sigurnosnih službi, prijenosom težišta vlasti s predsjedničke sastavnice

izvršne grane vlasti na uravnotežen odnos između Vlade i Sabora.

Nadalje, sudbena kontrola djelovanja sigurnosnih službi najdjelotvornije se mora urediti i provoditi u slučaju protuobavještajne agencije koja je i najosjetljivija za ocjenu stanja demokracije i ljudskih prava u Hrvatskoj. Uloga ove službe je da u okviru pravosudnog sustava, a po nalogu državnog odvjetnika i istražnog suca, u skladu s kaznenim zakonom i zakonom o kaznenom postupku obavlja zadaće otkrivanja i kaznenog progona u najsloženijim oblicima kriminalnog djelovanja kao što su terorizam, organizirani kriminal, špijunaža itd.

Logističku potporu djelovanju agencija, ureda ili službe koja je bez policijskih ovlasti daje Ministarstvo unutarnjih poslova. Zastupnik Markov smatra da službe moraju biti naslonjene na ministarstva ili zasebni resor.

Predloženim mehanizmom političke i sudbene kontrole uklanjaju se pretpostavke održavanja dosadašnjeg neprihvatljivog stanja sveopće militarizacije političkog procesa. Naravno, uz ova dva nadzora, političkog i sudbenog, ostaje jedan vrlo bitan prostor nadzora nepokriven, a to je stručni nadzor. Taj stručni nadzor se pokušava riješiti kroz uobičajene mehanizme funkcioniranja nadzora, no dijelom se pokušava riješiti na način da se dio ovlasti nadzora prenese na Hrvatski sabor koji bi mogao osnovati zasebnu službu za tu svrhu.

Okvako percipiran zakon ostaje u okvirima i načelima stare autoritarne prakse i nema velikih iskoraka.

Nužno je u članku 1. utvrditi točne i precizne ovlasti obavještajne agencije, protuobavještajne agencije i vojno sigurnosne službe.

Zastupnik Markov smatra da u članku 5. u stavku 2. Predstojnik Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost ne bi trebao biti član Savjeta za nacionalnu sigurnost koji ima operativnu funkciju, jer Ured nema operativne ingerencije, već stručne i administrativne.

Također u članku 4. predlažu da se zbog pozicije Vijeća za nacionalnu sigurnost, te ciljeva i mjera koje ono poduzima, u njegov sastav uključi i Predsjednik Sabora.

Članak 8. stavak 5. je potrebno izbaciti sukladno obrazloženju iz stavka 3. članka 7, te zbog činjenice da ovakvo rješenje nije poznato ni u

jednom sustavu sigurnosnih službi demokratskih zemalja.

U članku 10. stavak 1. termin "obavještajne i protuobavještajne potpore" je nejasan i nedovoljno definiran, a primjerenim drže rješenje prema kojemu je Vojna sigurnosna agencija ustrojstvena jedinica Ministarstva obrane koja prikuplja podatke sigurnosne naravi i provodi druge mjere sigurnosti u svrhu potpore Ministarstvu obrane i Oružanim snagama RH za izvršenje zadaće obrane opstojnosti, suvereniteta, neovisnosti i teritorijalne cjelovitosti RH.

U članku 12. potrebno je definirati pitanje nadzora nad zakonitošću rada Središnjice elektroničkog izviđanja Glavnog stožera Oružanih snaga, s obzirom na to da je to postrojba izvan sustava sigurnosnih službi za koje je ovim zakonom nadzor predviđen.

Iza članka 20. treba ubaciti novi članak prema kojemu bi Predsjednik Vrhovnog suda i ravnatelj sigurnosnih službi donijeli Poslovnik kojim će se odrediti tehnički detalji i međusobna komunikacija opisana u člancima 16. i 17.

U članku 26. stavke 2. i 3. potrebno je u potpunosti izbaciti, uz prethodno jasno određivanje granica područja i djelokruga rada sigurnosnih službi.

U članku 33. stavku 2. potrebno je točno odrediti da se godišnja izvješća dostavljaju Predsjedniku Sabora, a i Predsjedniku Vlade RH.

U članku 42. stavku 2, pri navođenju osoba tj. radnih mjesta koja imaju dužnosnički položaj potrebno je izostaviti načelnike.

Neprecizan termin "građanski nadzor"

Pojam "građanski nadzor" koji stoji u člancima od 79. do 82. je neprecizan i može davati krivi smisao djelovanja nadzora, predlažu da se uvede parlamentarni nadzor, kroz institut zasebne službe koju može osnovati Hrvatski sabor.

Iz odredbi Prijedloga može se zaključiti da bi građanski nadzor obavljala posebna služba koju bi sačinjavali pojedinci sa statusom državnih službenika i namještenika, dakle, profesionalci, što je nedopustivo. Oni bi mogli obavljati isključivo stručni nadzor, ali samo kao dio izvršne vlasti, smatra zastupnik.

Kao rješenje predlažu formiranje Službe ili Vijeća za nadzor rada sigurnosnih službi, te predlažu da se ono sastoji od šest članova i predsjednika, da ga imenuje Sabor, i da se utvrdi njegov djelokrug u okviru ovog zakona, a da se riješi posebnim pravilnikom.

Na kraju je Markov zaključio da će Klub zastupnika HSS-a u prvom čitanju podržati Prijedlog zakona.

Zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)** javio se za ispravak netočnog navoda. Reкао je da je najprije trebalo zatvoriti financijsku konstrukciju, jer koliko će proračun biti probijen donošenjem ovog novoga zakona, koji ne donosi ništa novo, izuzev izmjene imena, znakovlja, znački, memorandum i sličnoga.

U ime **Kluba zastupnika HSLs-a** govorio je zastupnik **Viktor Brož (HSLs)**. Reкао je da ovim zakonom utvrđena organizaciona struktura određenim službama, agencijama, daje mogućnost da u pojedinim slučajevima vrše redukciju ili čak ukidanje nekih od temeljnih ljudskih prava i sloboda. S obzirom na to da su građani tu uvijek osjetljivi, važno je ovim zakonom to precizirati, tako da mogućnost povreda i protuzakonitih rješenja bude svedena na minimum.

Zastupnici HSLs-a smatraju da sve ono što nije u suprotnosti s državnim interesima i ne dovodi u opasnost nacionalnu sigurnost, treba biti dostupno javnosti, jer to je brana mogućim zloporabama koje su, nažalost, moguće. Zakon u krajnjem slučaju mora štiti interese pojedinca, a kroz njih se zapravo štiti interes čitavog društva i čitave države.

Zakon bi također trebao osigurati racionalno trošenje proračunskih sredstava predviđenih za djelovanje sigurnosnih službi i omogućiti učinkovitu demokratsku kontrolu nad radom tih službi.

Smatraju da je dobro postavljeno ustrojstvo ovako kako je predloženo, na Obavještajnu, Protuobavještajnu i Vojno-sigurnosnu agenciju.

Međutim, za četvrtu točku u članku 1. drže da nije najsretnije formulirana. Naime, rad sigurnosnih službi kako se ovdje navodi, nadziru predsjednik Republike i Vlada RH, te Hrvatski sabor. No, nije ista osnova nadziranja i kontrole rada tih službi, jer Sabor vrši demokratsku kontrolu zakonitosti rada sigurnosnih službi onako kako je Ustavom određeno u svim organizacionim fazama ili jedinicama sustava obavještajnih službi,

dok predsjednik Republike i predsjednik Vlade na osnovi ustavnih rješenja usmjeravaju i nadziru rad sigurnosnih službi. Zastupnici HSLs-a smatraju da nije moguće u istom članku definirati nadležnosti predsjednika Vlade i predsjednika Republike s jedne i Hrvatskog sabora, s druge strane.

U uvodnom dijelu članka 3. opisuju se Vijeće nacionalne sigurnosti kao tijelo sigurnosnog sustava na sasvim prihvatljiv način.

Međutim, u članku 4. pod točkom 4. to Vijeće za nacionalnu sigurnost obavlja znatno širi dio poslova nego što se tiče samih obavještajnih službi. Zapravo ovdje je praktički čitav raspon poslova i nadležnosti koje proistječu iz strategije nacionalne sigurnosti, područja obrane, unutarnje politike, ljudskih prava, sloboda itd. Tu se spominju i prirodne nepogode, tehnološke katastrofe, te zastupnici HSLs-a smatraju da ovakva definicija nije baš sasvim prikladna.

Beneficirani radni staž

Klub zastupnika HSLs-a smatra da ima opravdanja za beneficirani radni staž za one koji rade u ovim službama. Također podržavaju i smatraju nužnim da se provede depolitizacija sigurnosnih obavještajnih službi. Jer jedino na taj način će se postići da te službe služe zaista građanima, a ne u određenom vremenskom razdoblju pojedinoj grupaciji, stranačkoj koaliciji ili stranki na vlasti.

Sva iskustva govore da nad sigurnosnim službama treba uspostaviti snažne mehanizme demokratske i građanske kontrole.

Osvrnuo se na kraju i na tzv. građanski nadzor nad radom sigurnosnih službi. Smatraju da bi ispravnije bilo reći demokratski nadzor, jer to u stvari i jest demokratski nadzor zakonodavnog tijela, jer građanski nadzor znači znatno veću širinu.

Važno je da se omogući da ta demokratska kontrola zaista bude učinkovito provedena. U tom smislu podržavaju prijedlog da se osnuje posebna služba.

Najefikasnija kontrola sigurno se vrši kroz kontrolu proračuna za pojedine službe pa tako i obavještajne.

Radi se o podacima koji nisu za javnu upotrebu, koji trebaju biti od određenih stručnih ljudi prezentirani.

Klub zastupnika HSLs-a podržava ovaj Prijedlog zakona, i smatra ga dobrim u prvom čitanju.

U ime **Kluba zastupnika HDZ-a** govorio je zastupnik **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Reкао je da HDZ podržava potrebu donošenja ovakvog zakona, koji će regulirati ovu problematiku, jer do sada smo imali nekoliko zakona, točnije tri osnovna zakona u kojima je bila regulirana ta problematika, Zakon o UNS-u, Zakon o Ministarstvu unutarnjih poslova, i Zakon o obrani.

Idea da jedan zakon sažme ovu problematiku je dobra i treba ju podržati, reкао je Jarnjak. No, napominje da je isto tako potrebno napraviti stručnu i objektivnu analizu, procjenu stanja od 90- te do danas da bi se mogla donijeti kvalitetna odluka, stručna i objektivna. Takva stručna i objektivna analiza je izostala, reкао je zastupnik Jarnjak.

Odustalo se i od formiranja povjerenstva s obrazloženjem da sve što je rađeno od 90-te do 2000. godine nije valjalo.

Gospodin Jarnjak smatra da to nije niti stručna, a niti objektivna procjena i na osnovi toga donositi zakon nije dobro. "Pobjedi u Domovinskom ratu su uveliko doprinijele i službe sa svojim prikupljanjem podataka. Slažem se da se donese jedan zakon, ali zakon je samo pretpostavka da će se nešto dobro napraviti".

Kvalitetan zakon bez dobrog nadzora ništa ne znači, a dobar nadzor je upravo izostao iz ovog zakona, smatra Jarnjak. Iznenađen je da u tijelu kao što je VNS nema predsjednika parlamenta, a Hrvatska je ustrojena kao parlamentarna demokracija. Klub zastupnika HDZ-a apsolutno inzistira da predsjednik parlamenta bude član VNS-a.

Smatra da je zakon previše općenit. Osvrnuo se na članak 3. koji kaže da Vijeće za nacionalnu sigurnost, između ostalog, predlaže Predsjedniku Republike i Vladi donošenje odluka kojima se usmjerava sustav nacionalne sigurnosti i rad sigurnosnih službi, poduzimanje mjera u svezi s rezultatima nadzora nad radom sigurnosnih službi, a tim Vijećem predsjedava Predsjednik Republike i Predsjednik Vlade. Sve to znači da oni sami sebi predlažu što bi

trebali raditi. Po mišljenju Jarnjaka bilo bi primjerenije da onda to radi Savjet za nacionalnu sigurnost, da analizira, raščlani i pripremi odluku za Vijeće nacionalne sigurnosti. Nelogično je da sami sebi upućuju prijedloge kako bi onda pak donijeli odluke.

Osvrnuto se i na odluke Vijeća za nacionalnu sigurnost koje supotpisuju Predsjednik Republike i Predsjednik Vlade, imenuju i supotpisuju ravnatelje službe. To znači da se moraju i složiti oko svega toga, a zakon nije predvidio mogućnost da se oni ne slože. Zastupnici HDZ-a inzistiraju da se u zakonu vidi tko tada donosi odluku.

Smatra da neće samo nova imena službi i donošenje zakona promijeniti išta. Na kraju je zaključio da HDZ ne prihvaća prijedlog zakona u prvom čitanju.

Tada je govorio zastupnik **Branislav Tušek (SDP)**.

Osim Odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost postoje još neki odbori Sabora koji bi itekako mogli pomoći u demokratskom nadzoru nad sigurnosnim službama.

Osvrnuto se na ulogu Hrvatskog sabora s aspekta kontrole i nadzora nad sigurnosnim službama. Sva iskustva govore da nad sigurnosnim službama treba uspostaviti snažne mehanizme demokratske i građanske kontrole. To je, smatra Tušek, ključni prioritet i Hrvatskog sabora, a još više demokratske Hrvatske. Ukoliko se ne osiguraju ti snažni kontrolni mehanizmi izostat će uspjeh. Naglasio je da je s druge strane ostvarivanje kontrole utoliko značajno jer da bez nje sigurnosne službe mogu veoma brzo ići ka transformaciji u sustav za sebe, odvojen od demokratske Hrvatske.

"Kao demokratsko društvo moramo stvoriti pretpostavke i kontrolne mehanizme koji će sigurnosne službe usmjeriti ka zaštiti hrvatskih nacionalnih interesa, zaštititi prije svega hrvatskih građana i na kraju onom bitnom pitanju, a to je dati jednu punu potporu svim našim društvenim vrijednostima."

Osvrnuto se na 9. poglavlje koje govori o građanskom nadzoru nad sigurnosnim službama. Smatra da bi i u tom nazivu svakako trebalo

pridodati naziv demokratski ili parlamentarni nadzor i nesumnjivo je da upravo Hrvatski sabor osim što donosi zakone predstavlja jedan naj snažniji element demokratskog nadzora i kontrole.

Zakon u članku 78. propisuje što u ostvarivanju nadzora može zatražiti Sabor, može zatražiti informaciju, može zatražiti izvješća, ili da bude obaviješten ili da obavi razgovor s kandidatima za čelne ljude sigurnosne službe. Osim toga, zakon govori da Sabor svoje ovlasti nadzora može obavljati i putem Odbora za nacionalnu sigurnost što je, smatra Tušek, razumljivo, ali nedostatno. Naime, mišljenja je da predlagatelj možda zatvara vrata i nekim drugim odborima koji bi mogli pomoći u kontroli i nadzoru, odnosno po njemu previše se daje ekskluzivnost na pravo nadzora upravo Odboru za nacionalnu sigurnost.

"Smatram da osim Odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost postoje još neki odbori Sabora koji bi itekako mogli pomoći u demokratskom nadzoru nad sigurnosnim službama". Pa tako spominje Odbor za financije i državni proračun, koji bi mogao raspraviti pitanja koja su povezana s financiranjem sigurnosnih službi, odnosno načinom utroška i količinom sredstava predviđenih za sigurnosne službe. Isto tako kao značajni element kontrole i nadzora trebao bi biti, smatra Tušek, i Odbor za vanjsku politiku, koji bi mogao i trebao razmatrati izvješća o radu sigurnosnih službi koje rade ili provode svoje obavještajno djelovanje u inozemstvu. "Upravo bi zakonski trebali omogućiti Odboru nadležnom za vanjsku politiku da osim razmatranja izvješća o onome što se radi vani obavljaju razgovore i sa onim kandidatima ili čelnim ljudima koji rade vani u tim službama". Zastupnik Tušek zalaže se za jednu veću prisutnost u kontroli i nadzoru Odbora Hrvatskog sabora, odnosno ova tri po njemu temeljna Odbora za kontrolu i nadzor. Stoga mu se čini nepotrebnim da Sabor u cilju ostvarivanja nadzora formira neku novu službu pored naših odbora koje ovdje već imamo.

Demistificirati izvore financiranja službi

Nekoliko riječi kazao je i o poglavlju X. koje govori o sredstvima

za rad sigurnosnih službi. Osvrnuto se na članak 84. koji kaže da su podaci o financijskom i materijalnom poslovanju tajni. Tušek predlaže da se i takva vrsta tajne demistificira na Odboru nadležnom za financije, na način da se u postojeći članak ugradi da "svoje ovlasti nadzora nad financijskim i materijalnim poslovanjem sigurnosnih službi Hrvatski sabor može obavljati i putem svog Odbora za financije i proračun, osobito ako se radi o razmatranju izvješća podataka koji su tajni". Obrazložio je svoj prijedlog time da svaka tajnost otvara pitanja mogućih malverzacija, neodgovornosti, te da na kraju proizvodi moguće nezakonitosti, što je dobro poznato u hrvatskoj povijesti.

"Stoga treba reći da sigurnosne službe ne mogu imati osim sredstava odobrenih iz državnog proračuna nikakve druge ili tajne izvore financiranja, koji bi se onda podveli pod zakonski prijedlog s naznakom - podaci o financiranju tajni su".

Osvrnuto se i na ulogu nevladinih organizacija i utjecaj medija. Naime, predlagatelj nije predvidio ulogu nevladinih i građanskih organizacija koje su za Tušeka izuzetno značajne, te se zalaže da stanovitu ulogu u kontroli službi sigurnosti imaju upravo građanske organizacije, dakle institucije civilnog društva i nevladine organizacije.

Veliku ulogu imaju i tiskovine i elektronski mediji. Pitanje je na koji način uspostaviti balans između tajnosti rada sigurnosnih službi i ustavnog prava hrvatske javnosti na informaciju. "Na tom pitanju je potrebno uspostaviti ravnotežu koja će s jedne strane zaštititi državne interese, a s druge strane ipak omogućiti hrvatskoj javnosti pravo na informaciju".

Dvojno odlučivanje

Za riječ se javio gospodin **Vladimir Šeks (HDZ)**. Ograničio je svoju raspravu na dio koji se odnosi na građanski nadzor nad sigurnosnim službama. U prijedlogu zakona se kaže da u ostvarivanju tog građanskog nadzora svoju ulogu Sabor ostvaruje putem Odbora nadležnog za nacionalnu sigurnost, a da također može i osnovati posebnu službu radi stručnih poslova.

Kako je rekao, želi skrenuti posebnu pozornost na činjenicu da su u zakonu ugrađeni, a iz Ustava preneseni, generatori destabilizacije

cijeloga sigurnosnoga sustava, i to institucionalno i funkcionalno, vidljivi kroz odnose između Predsjednika Vlade i Predsjednika Republike. To su, naime, oni odnosi koji su nastali kao rezultat članka 102. Ustava, koji pretočeni u zakonska rješenja traže suglasnost Predsjednika Republike i Vlade oko zapovjednih i čelnih ljudi u sigurnosnim službama i sigurnosnom sustavu te suglasnost u donošenju odgovarajućih odluka, a nema arbitraže. Naime, nema u zakonu ugrađenih mehanizama kako će se npr. razriješiti moguće situacije u kojima dođe do konflikta interesa, ili različitoga poimanja i stajališta između Predsjednika Republike i Predsjednika Vlade, odnosno Vlade, što može dovesti do toga da sigurnosni sustav ne bude ni djelotvoran i da dolazi u situaciju da može biti paraliziran. Smatra da bi Vlada trebala u drugo čitanje ugraditi i te elemente koji bi razrješavali takve moguće situacije.

Za riječ se javio zastupnik **Dario Vukić (HDZ)**. Imao je primjedbu na sam naziv zakona, naime, naziv mu je Zakon o sigurnosnim službama, a unutar njega govori se o agencijama, obavještajnoj, protuobavještajnoj, i vojno- sigurnosnoj agenciji, odnosno, sve službe prozване su agencijama, pa ističe da bi slijedom toga možda trebalo promijeniti naziv zakona u Zakon o sigurnosnim agencijama.

U članku 10. stavku 3. u definiranju protuobavještajnih poslova Vojne sigurnosne agencije navodi se i da prikuplja podatke, a što je u kontradikciji s određenjem iz članka 11. stavaka 1. i 2. koji određuje da Vojna sigurnosna agencija smije mjere i radnje primjenjivati samo prema pripadnicima MORH-a i Oružanih snaga. Dakle, u stavku 3. članka 10. je iza riječi "prikuplja", potrebno dodati "u suradnji s protuobavještajnom agencijom tj. posebnom ustrojstvenom jedinicom protuobavještajne agencije, a kako je definirano člankom 11", smatra Dario Vukić.

Mišljenja je da pristanak osobe na snimanje obavještajnog razgovora u članku 14. stavak 2. nije potreban, te da treba brisati prvi dio ovog stavka, međutim, potrebno je dodati da se podaci prikupljeni na ovaj način mogu koristiti samo za operativne potrebe službe, te da snimanje mora odobriti čelnik ustrojstvene jedinice službe.

U članku 14. stavak 3. koji govori o osobi koja odbije obavijesni razgovor, a osnovano se može pretpostaviti da ima saznanje o podacima značajnim za nacionalnu sigurnost, potrebno je podrobnije odrediti način postupanja. Nije dovoljno da obavijesni razgovor obavi djelatnik MUP-a koji vjerojatno nije dovoljno stručan i pripremljen za te teme, već tom razgovoru treba biti nazočan i odgovarajući djelatnik službe, smatra zastupnik.

Članak 25. stavak 1. potrebno je dodati da se sigurnosna provjera provodi i za članove Savjeta za nacionalnu sigurnost, a posebno za osobe koji se pozivaju da djeluju u radu Savjeta, povremeno.

Nadalje, kada se određuje da se provjere provode i za osobe od posebnog značaja za sigurnost zemlje, a sukladno posebnim propisima, potrebno je definirati koje osobe i po kojim propisima.

U članku 43. stavak 5. potrebno je promijeniti u smislu da se mišljenje Sabora o razrješenju ravnatelja službe može zatražiti ako postupak razrješenja zajednički pokrenu Predsjednik Republike i Vlada, a mora zatražiti ako ga pokrenu pojedinačno.

Profesionalizirati i depolitizirati službe

Tada je govorio zastupnik **Željko Malević (SDP)**.

Mišljenja je da se demistifikacija službi može najbolje učiniti inzistiranjem na profesionalizaciji, a to znači nešto bolje kadrovsko "prosiljavanje" i sadašnjih djelatnika službe, te u tom smislu ne slaže se s ocjenom iz uvodnog dijela zakona da su učinjene radikalne kadrovske promjene u smislu poboljšanja stručne i ostale strukture zaposlenika u službi. Svakako potrebna je depolitizacija u službi, a neka rješenja iz zakona pokazuju da je intencija zakona da se ona postigne, što je za svaku pohvalu.

Zastupnik smatra da je dubiozno rješenje u zakonu članak 17. stavak 4. koji govori o ingerencijama Vrhovnog suda, pa kaže da predsjednik Vrhovnog suda ovlašćuje pojedine suce Vrhovnog suda da izdaju odobrenje za otvaranje nadzora, operativno praćenje pojedinaca, fizičkih ili pravnih osoba u smislu zaštite nacionalne sigurnosti. Tu dolazimo do situacije u kojoj je razvidno da se i sudbena vlast

uključuje u nadzor rada službi, ali s druge strane dolazimo i do situacije u kojoj se može dogoditi sukob nadležnosti, pa da Vrhovni sud po žalbi praćene osobe kao zadnja instanca istovremeno i sudi i daje odobrenje za njeno praćenje. Ova nelogičnost morat će se otkloniti.

Osvrnuo se i na članak 46. stavak 1, a tiče se natječaja, obvezatnosti natječaja za prijam u službu. Smatra da formulacija iz Prijedloga po kojoj natječaj nije obvezatan i nije najsmretnije rješenje. Praksa drugih zemalja na tom planu pokazuje da se natječaj raspisuju, oni omogućuju širu selekciju, treba samo postaviti oštrije kriterije.

Na kraju je rekao da je jedan od onih koji se zalaže da se parlamentarna kontrola svakako fokusira na saborski Odbor za nacionalnu sigurnost i da ga vodi čovjek iz oporbe.

Zastupnik **Drago Krpina (HDZ)** javio se za repliku. Rekao je da se zastupnik Malević u svom izlaganju zauzeo za demistifikaciju sigurnosnih službi, no da je odmah potom sam dao doprinos mistifikaciji priče o sigurnosnim službama, tvrdeći da je prije bilo osam, devet obavještajnih službi, što nije istina, već ih je bilo ukupno tri.

"Jedina promjena je u tome što su spojene vojna obavještajna i vojna kontraobavještajna služba, i to je jedina promjena u pogledu broja ustanova koje će se baviti sigurnosnim poslovima u Hrvatskoj".

Zastupnik **Željko Malević (SDP)** javio se za odgovor na repliku. Rekao je da nije spominjao demistifikaciju u kontekstu smanjenja broja, već u kontekstu racionalizacije. Rekao je da nije govorio o osam obavještajnih službi, već osam različitih obavještajnih instanci, u kojima se definirala obavještajna zajednica.

Za riječ se javila zastupnica **Ljerka Mintas-Hodak (HDZ)**. Rekla je da želi komentirati neke od razloga koje predlagatelj navodi za donošenje novoga zakonskoga okvira za rad sigurnosnih i izvještajnih službi. Naime, potrebu drugačijeg normativnog uređenja ovih službi predlagatelj obrazlaže nedostacima i problemima dosadašnje reorganizacije i djelovanja sigurnosnih službi, te nadzora nad njihovim radom. Predlagatelj to osobito uočava u nejasnom razgraničenju i stoga čestom preklapanju poslova.

"Pa vjerojatno nitko ozbiljan neće očekivati i pored najpreciznije određenog razgraničenja i podjele poslova da u praksi neće biti slučajeva kada će nužno dolaziti do preklapanja" - rekla je gospođa Hodak.

Postavila je pitanje kako je moguće danas ocjenjivati da su te službe izgubile bilo kakvo opravdanje svoga postojanja, kao i da im je učinkovitost i kvaliteta rada bila niska.

"Zna se da bez dobrih sigurnosnih i obavještajnih priprema nema ni uspješne vojne operacije. To mi svi znamo i zbog toga je upravo deplasirano na takav način karakterizirati općenito rad tih službi kroz proteklo vrijeme".

"Glavni je zadatak cijelo vrijeme posljednje dvije godine bio očistiti službe od tzv. HDZ-ovog kadra, a ne ponovno povezati sve te službe, i unaprijediti njihov rad na poslovima zbog kojih one postoje", smatra zastupnica.

Doživljava ovaj Prijedlog zakona kao pokušaj ozakonjenja trenutačnih izbornih političkih pozicija, ali i kao legalizaciju čistke ljudi kroz promjene cjelokupnog ustroja sigurnosno-obavještajne zajednice.

Iznijela je neke načelne primjedbe. Prvo, neobično je što prijedlog zakona izjednačava sigurnosne i izvještajne službe, kada je poznato da sigurnosne službe u pravilu imaju operativno ovlaštenje, dok to izvještajne službe nemaju.

Glavni je zadatak cijelo vrijeme posljednje dvije godine bio očistiti službe od tzv. HDZ-ovog kadra, a ne ponovno povezati sve te službe, i unaprijediti njihov rad na poslovima zbog kojih one postoje.

Postavlja pitanje zašto predsjednik Sabora nije stalni član VNS-a.

Nadalje, nameće se pitanje da li je izdvajanje POA iz MUP-a nužno s obzirom na financijske, kadrovske i druge implikacije, te u kakvom odnosu će od sada biti POA prema MUP-u?

Također, ne bi li težište napora trebalo usmjeriti na što bolje povezivanje izvještajnih i sigurnosnih službi u borbi protiv sofisticiranih oblika kriminala kao što su npr. terorizam, organizirani kriminal, korupcija i sl.

U prijedlogu nije dovoljno jasno istaknuto kako se provodi redovita koordinacija između različitih službi. Naime, u članku 34. spominje se samo suradnja, a ne i koordinacija. Niti je jasno tko usvaja godišnje planove rada.

Izostala javna rasprava

Zašto se odstupa od već uvriježene hrvatske terminologije kao što je služba, pa sada imamo agenciju ili pak legitimacija je zamijenila iskažnicu i slično.

"Zašto, nadalje, prigodom izrade ovog prijedloga novog ustroja i funkcioniranja službi nije provedena javna rasprava u kojoj bi možda ponešto korisno i dobro znali i mogli reći i oni koji su nekada stvarali pojedine od tih službi?", pita zastupnica.

I na kraju, postavlja se pitanje, kako će funkcionirati ukupna

Postavlja se pitanje kako će funkcionirati ukupna obavještajna zajednica ako dođe do sukoba između Predsjednika države i Premijera?

obavještajna zajednica ako dođe do sukoba između Predsjednika države i Premijera?

Smatra da bi bilo poželjno kada bi se oko novog ustroja i djelovanja sigurnosno-izvještajne zajednice doista i postigao nacionalni konsenzus. Nažalost, predložena rješenja su u velikoj mjeri odraz sadašnjih političkih odnosa snaga između pojedinih stranaka vladajuće petorke kao i, s jedne strane Vlade, a s druge strane Predsjednika.

Predložena rješenja su zapravo u vrlo maloj ili neznatnoj mjeri izraz jedne cjelovite podrške stručne javnosti. Zato niti ova rješenja koja su sadržana u ovom zakonu, neće biti trajna, mišljenje je gospođe Hodak. Ona će vjerojatno trajati samo tako dugo dok traju ovakvi politički odnosi u zemlji i dok traje ova vlast i zbog toga Klub zastupnika HDZ-a neće dati podršku ovom zakonu.

Za riječ se javio zastupnik **Ljubo Česić-Rojs (HDZ)**.

"Iz kompromisnih ustavnih rješenja proizašla je nemogućnost da se ova materija na kvalitetan način i u razumnom roku uredi. Kvalitetna

ustavna rješenja su žrtvovana radi kratkoročnih političkih probitaka. Zašto bi pomislili da će donošenjem ovoga zakona koji će eto biti usklađen s Ustavom uroditi stabilnošću i prosperitetom u obavještajnoj zajednici ako su ustavna rješenja rezultirala krizom donošenja samog zakona?", pita zastupnik Rojs.

Kako formirati obavještajnu zajednicu, pojedine službe, dati rješenja koja se tiču načina izvršenja pojedinih zadaća kada Hrvatski sabor kao najviša predstavnička i zakonodavna institucija u državi još ne zna ništa o tim zadaćama, jer nije usvojena Strategija na temelju koje je tek moguće raspravljati o pojedinim rješenjima, pita Rojs.

Nema strategije nacionalne sigurnosti

"Na temelju čega su Predsjednik i Premijer iskreirali institucionalna rješenja kada mi još nismo usvojili Strategiju nacionalne sigurnosti?" Smatra da Vlada koja je izradila Prijedlog ovog zakona nije imala ovlasti za njegovu izradu prije no što je Sabor usvojio Strategiju. "Ali, ukoliko napravimo kratku retrospektivu od trenutka kada se u izborima obećavao parlamentarni sustav, zatim kako je to provedeno na način da se stalo na pola puta, onda možemo sa sigurnošću tvrditi da na temelju postojećih ustavnih rješenja neće biti moguće izraditi efikasan i odgovoran sustav obavještajnih i sigurnosnih službi. Da je tome tako, potvrđuje i dvogodišnje čekanje do ovog zakonskog prijedloga", bio je kritičan zastupnik Česić-Rojs.

Nije, naime, poznato na osnovi komparativnog uvida u rješenja istog problema u drugim demokratskim državama da postoji ovakva podijeljena odgovornost i svojevrsno dvovlašće nad sigurnosnim sustavom, rekao je Česić-Rojs. Sva poznata rješenja temelje se, naime, na jedinstvenoj odgovornosti. Smatra da ovim rješenjima predviđene dvostruke odgovornosti, kratak je put do neodgovornosti.

Postavio je pitanje tko je sve sudjelovao u stvaranju nepovjerenja i negativna stava javnosti prema sigurnosnim službama, te tko je instrumentalizirao javnost? Tko je sudjelovao u objavljivanju državnih i vojnih tajni? Smatra da je to tema o kojoj bi se moglo raspravljati. Također bi se moglo raspravljati i o tome

tko je zaslužan za današnju kvalitetu i učinkovitost službi i kakva je ona u odnosu na stanje od prije dvije godine.

Potreban nacionalnu konsenzus

Javio se zastupnik **Božidar Kalmeta (HDZ)**. Konstatirao je da se u samom uvodu Prijedloga zakona donose vrlo paušalne i pogrešne ocjene o stanju u sigurnosnim službama za vrijeme vlasti HDZ-a.

"Dosađajući pokušaji stigmatiziranja tajnih službi za vrijeme HDZ-a, posebice u stavu da je RH do sada imala previše tajnih službi nisu uspjeli, jer i Prijedlogom ovog zakona nisu stvarno nestale, već su samo utopljene u predložene tri agencije, a s tim u svezi novi sustav organizacije, koordinacije i subordinacije kao i nadzora čini mi se da je lošiji nego što je to bilo do sada". Rekao je da sadašnja oporba nije imala stvarnu priliku sudjelovati u pripremi i donošenju ovog zakona, što čini ovaj zakon "zakonom do prve prilike", odnosno do promjene vladajuće stranke ili koalicije, kada će ponovo biti mijenjan.

Nema ni jedne države na svijetu u kojoj bi se moglo dogoditi ono što se u Hrvatskoj dogodilo, da Predsjednik Republike otvori arhiv svoga prethodnika stranim novinarima.

Zastupnik smatra da je nacionalna sigurnost nešto oko čega bi trebao postojati nacionalni konsenzus svih, dakle i pozicije i opozicije.

Predložena rješenja nadzora nad radom sigurnosnih službi su lošija, smatra Kalmeta, nego dosadašnja, zbog činjenice što će sve biti u rukama tri čovjeka, a unutarnji nadzor ustrojava se tako da svaka sigurnosna služba kontrolira sama sebe, što nije dobro.

Smatra da ovaj Zakon koji je od vitalnog interesa za RH, treba donijeti nacionalnim konsenzusom.

Za riječ se javio zastupnik **Drago Krpina (HDZ)**. Rekao je da su se u protekle dvije godine kako je došlo do promjene vlasti u Hrvatskoj čule bezbrojne isključivo negativističke ocjene o sigurnosnom sustavu koji je uspostavljen u RH u prvih deset godina njezina postojanja kao samostalne i demokratske države.

Takve negativističke ocjene mogu se pročitati i u pisanom obrazloženju ovoga Prijedloga zakona. Međutim, nije se mogla čuti niti jedna ocjena o sadašnjem stanju sigurnosnog sustava u RH.

"Nema ni jedne države na svijetu u kojoj bi se moglo dogoditi ono što se u Hrvatskoj dogodilo, da Predsjednik Republike otvori arhiv svoga prethodnika stranim novinarima, stranim obavještajnim službama".

Rekao je da je prije rasprave o ovom zakonu trebalo donijeti Strategiju nacionalne sigurnosti.

Smatra da Prijedlog zakona nije dobar i da ga ne treba prihvatiti.

Sporna kratka

Nenad Stazić (SDP) je izrazio zadovoljstvo ukidanjem službi zbog djelovanja, naziva i kratice UNS koja ga podsjeća na naziv Ustaške nadzorne službe, rekao je (Ova je izjava potaknula kasnije na ispravke i replike).

što se tiče rješenja u člancima 17., 18., i 19. koji se tiču poduzimanja mjera tajnog prikupljanja podataka, u slučaju kada se privremeno ograničavaju neka ljudska prava i slobode, treba osigurati da do donošenja odluke o primjeni, unutar 24 sata, a u kojem nema potvrde ovlaštenog suca Vrhovnog suda Republike Hrvatske, zakonom bude uređeno naknadno donošenje naloga, a ako se to vrijeme ne "pokrije", prikupljena saznanja treba uništiti. U slučaju kada se ponovi zahtjev za produženje mjera treba predvidjeti da odluku donose trojica sudaca radi pojačavanja zaštite temeljnih ljudskih prava i sloboda.

U članku 19. u kojem se uređuje pitanje omogućavanja sigurnosnim službama da provedu mjere tajnog prikupljanja podataka treba predvidjeti da su osobe koje u tome sudjeluju obvezne čuvati državnu tajnu.

Zastupnik je zatražio da se razjasni pitanje u kom slučaju prestaje služba za djelatnike u sigurnosnim službama s obzirom na to da stavak 5. članka 53. predviđa povredu.

I zastupnik Stazić je postavio pitanje o tome kako bi zapravo Hrvatski sabor mogao organizirati stručni nadzor nad djelovanjem ovih službi.

S obzirom na rješenje po kojem bi se preuzelo sve djelatnike koji rade u različitim službama, drži upitnim

kako bi oni koji su očito kršili zakon mogli nastaviti raditi isti taj posao.

One koji su se u javnim nastupima opravdavali da su prisluškivali novinare i radili to po nalogu pretpostavljenih, podsjeća na ustavnu odredbu u kojoj se kaže da je za kršenje temeljnih ljudskih prava svatko osobno odgovoran i da se u tom slučaju ne može opravdati višim nalogom.

Za repliku se javio **Ivan Jarnjak**, i rekao da kao predstojnik Ureda UNS-a čija kratica zastupnika podsjeća na Ustašku nadzornu službu, nije znao za tu pojedinost, te da mu je bilo čast obavljati tu dužnost jer je obavljao zadaće koje su bile propisane zakonom.

Prisjetio se vremena Univerzijade kada se izbjegavalo pisati početno slovo i umjesto njega koristio "Y".

Osobno nije opterećen ustaškom državom, rekao je, jer u to vrijeme nije ni živio, a kako se o tome mislilo u HDZ-u podsjeća na program u kojem se govorilo o pomirbi.

Nenad Stazić je uzvratilo da nije rekao da ga Ured podsjeća na nadzornu službu nego kratka.

Za ispravak se javila i **Zdenka Babić-Petričević**, i rekla da je kolega Stazić opterećen slovom "U" i to govori koliko je kratkovidan i jadan. I ona je podsjetila na problem koji je tadašnjoj vlasti zadalo početno slovo Univerzijade.

U replici je **Drago Krpina** naveo da je u iskrivljenom komunističkom partijskom mozgu i riječ bila kriva pa se tako umjesto "nadzora" upotrebljavala "kontrola" a istom je argumentacijom, podsjećanja na ustaštvo, popraćen žestoki otpor prema uvođenju hrvatske nacionalne valute kune.

Ljubo Česić-Rojs (HDZ) je u svojoj replici rekao da u ime progonjenih hrvatskih domoljuba i branitelja obećava da će hrvatskom narodu vratiti dostojanstvo i ponos, te vratiti ime Ured za nacionalnu sigurnost i ponovno pomiriti hrvatski narod.

Za repliku se javio i **Anto Đapić**, i upozorio da je zastupnik Stazić optužio ljude iz službi da su kršili zakon radi čega on misli da više ne bi trebali raditi. On o tome govori a da nema pravomoćne presude, pa ga i takav stav podsjeća na staru izreku - "kadija te tuži, kadija ti sudi".

U odgovoru na repliku **Nenad Stazić** je rekao da su se neki iz službe opravdavali višim nalogom, a drugi zakonom, pa se čini da se prisluškivanje novinara zapravo odvijalo po zakonu.

Novi i stari ljudi u službama

Nastavljeno je s pojedinačnom raspravom. **Ivan Penić** je rekao da za uspostavu službe treba više nego što je napisano u zakonu, te smatra da raspravu treba započeti s podsjećanjem na 1990. godinu kada još nije bila uspostavljena hrvatska država, a ona je u nastojanju preuzela i dio tog sustava bivše države. Među tim ljudima je bilo i onih opterećenih likvidacijama u zemlji i izvan, pa i ubojstvima svećenika kojih je od 1945. do 1980. godine, podsjeća, ubijeno oko 500.

Osim toga, valja znati, rekao je, da je samo dva mjeseca nakon dolaska u Sabor počela kninska pobuna, i da je o tome trebalo nešto više znati. To je posao koji obavlja određena struka i kao takvu treba uvažiti pa makar bila opterećena prošlim vremenima, iako su u službu primljeni i novi ljudi.

SIS je međutim drugačije ustrojen, više ili manje novim kadrom, a HIS isto tako, pa nije točna tvrdnja - kazao je - kojom se želi reći da postoji šuma takvih službi. Naime, ovim se prijedlogom broj smanjuje samo za jednu službu, premda se očekuje smanjenje broja ljudi unutar vojske.

Valja imati na umu, rekao je gospodin Penić da su službe umnogome doprinjele mirnoj reintegraciji Hrvatskog podunavlja i slamanju Miloševićeva režima te podsjeća da je smjena bilo i prije. Podsjeća da je u policiji smijenjeno 400 rukovodilaca, te opovrgava tvrdnju da su svi bili pripadnici jedne stranke.

S obzirom na to da se s meritornih mjesta mogu čuti različite ocjene o obavještajnim službama od toga da nemamo svojih tajni, da službe dobro obavljaju svoj posao te da je situacija u njima katastrofalna, kao i da ih treba ukinuti - zastupnik je upozorio na to kako sa službama ne bi trebalo politizirati. Pogotovo to nije uputno nakon 11. rujna (napad na Svjetski trgovački centar u New Yorku) jer je bez njih nezamisliva borba protiv globalnog terorizma.

Što se tiče predloženih rješenja drži lošim ono o dvojnosti odlučivanja. Izražava, naime, bojazan da bi moglo doći do oprečnih stavova između Predsjednika države i premijera oko istog pitanja te smatra da je bolje, već sada, zakonom predvidjeti u kojem slučaju netko od njih ima prvenstvo.

Što se tiče rješenja u člancima 3, 4, 5. i 6. ne vidi bitni pomak, a što se tiče stavka 1. u članku 7. smatra da ga

treba izmijeniti jer je preotvoreno da obavještajna agencija planira i provodi obavještajno djelovanje u inozemstvu. U člancima 17. i 18.

Trebalo bi urediti da Vijeće za nacionalnu sigurnost odgovara Predsjedniku i premijeru, ali i Saboru, odnosno Odboru, kada to on zatraži.

kriterije treba pojasniti, dok stavak 2. u članku 44. treba izmijeniti.

Kada je riječ o nadzoru, smatra da bi trebalo urediti da Vijeće za nacionalnu sigurnost odgovara Predsjedniku i premijeru ali i Saboru, odnosno Odboru kada to on zatraži.

Pojasniti izjave

Jadranka Kosor je smatrala da bi zastupnici prije donošenja zakona trebali znati razloge zbog kojih premijer drži da je stanje u tajnim službama katastrofalno, a predsjednik HSLS-a tvrdi da smo isti kao okruženje po tome što nemamo državnu tajnu. Bez konkretnih obrazloženja konačna odluka o ovom zakonu ne bi stajala na čvrstim nogama, zaključila je zastupnica.

Što se tiče zakona, ustvrdila je, kao i drugi prije nje, da je sastavljan iza strogo zatvorenih vrata, i stala na stajalište da bi i Sabor, odnosno, njegov nadležni Odbor trebao imati značajniju ulogu u ovom pitanju.

Kazavši kako je predloženi zakon pun rješenja o supotpisu i suglasnosti, potaknula je na razmišljanje o tome kako će se zapravo donijeti strategija ako se ne uspije postići suglasnost. U takvim slučajevima treba predvidjeti mehanizme kojima bi se presjekla eventualna blokada.

U rješenjima o supotpisu ide se dotle da se i poslovi ustrojbenih jedinica Ureda Vijeća za nacionalnu sigurnost uređuju uredbom koju donosi Vlada uz prethodnu suglasnost Predsjednika Republike.

U svezi s rješenjima u stavku 2. članka 2. i članku 3. upitala je - tko zapravo utvrđuje prijedlog strategije nacionalne sigurnosti.

Izrazivši bojazan da bi moglo doći do proširenja Vlade temeljem prijedloga u rješenju članka 4. prema kojem Vijeće za nacionalnu sigurnost osim Predsjednika Republike, predsjednika Vlade čini i član Vlade zadužen za

nacionalnu sigurnost, rekla je da prema zakonu o Vladi, nije predviđen član koji bi bio posebno zadužen za nacionalnu sigurnost. Uz predložene članove zastupnica smatra da član Vijeća treba biti i predsjednik Hrvatskog sabora.

Uz prijedlog da u stavku 3. članka 4. članovi vijeća u ratnom stanju budu predsjednik Sabora, ministar financija i ministar gospodarstva, gospođa Kosor predlaže da se misli i na ministra zdravstva.

I ona je zatražila da se uredi da ovlaštenu sudac izda naknadni pismeni nalog za primjenu mjera i napominje kako ostaje otvoreno pitanje - što ako sudac Vrhovnog suda iz nekih razloga ne želi izdati takav nalog, odnosno odobrenje.

U zakon, rekla je, treba ugraditi dodatna jamstva kojima će se štititi ljudska prava i temeljne slobode utvrđene Ustavom, a sugerirala je kako bi bilo dobro imati pregled rješenja iz drugih europskih zemalja, a posebno dobro s time biti upoznati zastupnici prije donošenja konačnog teksta zakona.

Garantiranti tajnost podataka

Ante Beljo (HDZ) smatra da je prema predloženom zakonu zapovjedna odgovornost daleko više razvodnjena nego je bila u prijašnjem sustavu te smatra da takva ne bi mogla funkcionirati kako se od nje očekuje.

Što se tiče tajnosti podataka, a slijedom poznatih događanja u javnosti smatra važnim da tajni podaci to i ostanu u narednom vremenskom razdoblju kao u drugim zemljama (30

Sušтина rada obavještajnih službi nije u njihovoj brojnosti nego u efikasnosti rada kojim štite nacionalne interese.

do 40 godina). Naime, rekao je - bili smo svjedoci da su iz Ureda predsjednika objavljeni transkripti, te je slijedom toga postavio pitanje - tko može imati povjerenja u takav sustav. Napomenuo je da se s objavljivanjem prestalo tek na zahtjev mnogih stranih država, i ustvrdio kako je zbog toga srozan ugled institucije hrvatske države.

Podsjećajući na slučaj Watergate, kada je zbog postavljanja prislušnih aparata aktualni predsjednik SAD Nixon morao napustiti predsjedničko

mjesto, zatražio je da se i u našem slučaju utvrdi taj tip odgovornosti.

Nastavljajući govoriti o tajnim službama spomenuo je postojanje određenih interesa u nevladinim udrugama, određena financiranja, gospodarsku korist i utjecaj na hrvatsku Vladu.

Josip Leko (SDP) je konstatirao da je zadaća obavještajnih službi da štite nacionalne interese, a parlament treba imati nadzornu funkciju kojom se obavlja civilni nadzor nad radom službi.

Međutim, upozorava na postojanje stalne opasnosti da se službe deformiraju i postanu kontraproduktivne i to u nekoliko oblika - da neka politička stranka podredi službu sigurnosti sebi i svojoj stranačkoj potrebi; da služba sama počne djelovati i određivati kriterije i ciljeve političkog ili nekog drugog djelovanja u skladu sa svojim stajalištima, a najopasnija od tih situacija je da sigurnosne službe počnu kontrolirati građane. Stoga je vrlo važno da parlament ima nadzor nad zakonitošću ostvarivanja zadaća i djelokruga obavještajnih službi, što je u civilnom društvu naročito važno.

Zastupnik je podržao rješenje u članku 17. prema kojem sudac Vrhovnog suda odobrava primjenu mjera jer se time takvi poslovi izdvajaju iz izvršne vlasti i prenose na sudbenu, dodajući ujedno kako se obavještajne službe neće baviti sitnim problemima društva nego zloporabama koje podrivaju temelje društva.

Opetujući kako je protiv da obavještajne zajednice imaju bilo kakve ovlasti nad građanima, jer je to posao službe Ministarstva unutarnjih poslova, upozorio je da suština rada obavještajnih službi nije u njihovoj brojnosti nego u efikasnosti rada kojim štite nacionalne interese.

Ljubo Česić-Rojs je rekao da bi obavještajne službe mogle pomoći da

se državu ne oštećuje prilikom izgradnji cesta, tunela jer, tvrdi najodgovornije, to je područje u kojem se najviše krade.

Važno je da službe budu efikasne, legalne i da budu predviđeni kontrolni mehanizmi, a svaka zloporaba ovlasti sankcionirana.

Zdenka Babić-Petričević je prigovorila što raspravi o ovom zakonskom prijedlogu prisustvuje samo zamjenik ministra unutarnjih poslova, a ostali koje je Vlada odredila kao svoje predstavnike nedolaskom pokazuju koliko su neodgovorni.

Naglasila je kako se Hrvatska nalazi u političkom, gospodarskom, socijalnom i obrambeno-sigurnosnom smislu na granici nacionalne sigurnosti, te da se očituje u raskolu koalicije, odnosno dijelu koalicije. Podsjetila je vladajuću strukturu da je dolaskom na vlast obećavala boljitak a na tome zapravo nije radila, ali jest na revidiranju novije hrvatske povijesti. Spomenula je pritom radnje koje je vlast nazvala reformama, te je, između ostalih izdvojila promjenu Ustava, ukidanje Županijskog doma, promjenu imena Sabor.

Citirajući dijelove obrazloženja uz zakonski prijedlog u kojima se navode razlozi donošenja, zastupnica je upozorila na postojanje međusobne konkurencije među strankama, postojanje nekoordiniranosti i neodgovornosti, i smatra da su oni doveli do sadašnje državne i društvene krize. Svjedočenja u Haagu i predaja dokumentacije nije samo pitanje neodgovornosti i mržnja nego je to za gospodu Babić i izdaja i veleizdaja.

Ocjenjujući zakonski prijedlog, rekla je da se, jednim dijelom, razbija

konceptija sigurnosnih službi, i koordinacija unutar službi, a pritom informaciju može dobiti svatko.

Suprotno tome, želja joj je da sigurnosne službe budu na korist državi i da služe hrvatskom narodu, da im je osnovna odlika da su što stručnije i odgovornije. Na temeljima dobrog zakona o sigurnosnim službama razvijat će se dobro organizirana sigurnost hrvatske države u političkom i gospodarskom smislu, rekla je. Stoga je neprihvatljiva ocjena da se donošenjem zakona treba "otkloniti nanosena sramota hrvatskom narodu i državi", a pogotovo takva sramota - naglasila je - nije učinjena za vrijeme Hadezeove vladavine.

Predloženi zakon ne može biti temelj za funkcioniranje sigurnosnih službi i stoga je neprihvatljiv, rekla je.

Nakon ovog javljanja riječ je dobio zamjenik ministra unutarnjih poslova **Josip Vresk** i ustvrdio kako je bilo za očekivati da će zakonski prijedlog izazvati pažnju saborskih zastupnika što je i dobro. Međutim, važno je da službe budu efikasne, legalne i da budu predviđeni kontrolni mehanizmi, a svaka zloporaba ovlasti sankcionirana. Zahvalivši zastupnicima na svim primjedbama i prijedlozima, izrazio je nadu u to da će Vlada imati dovoljno vremena da pripremi kvalitetan zakonski prijedlog.

Pristupilo se glasovanju (nakon što je utvrđen kvorum od 83 zastupnika), o tome da se prihvati Prijedlog zakona o sigurnosnim službama u Republici Hrvatskoj, te da sve primjedbe i mišljenja budu upućeni predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona. Većinom je glasova 62 "za" i 22 "protiv", prihvaćen dani prijedlog.
A.Š.; S.F.; M.P.

PRIJEDLOG ZAKONA O OSLOBAĐANJU OD PLAĆANJA DIJELA TROŠKOVA ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

Utvrdjuju se uvjeti i postupak za stjecanje prava

Nakon provedene rasprave, Hrvatski je sabor jednoglasno prihvatio prvo čitanje ovog zakonskog prijedloga kojim se temeljem proračunske osnove za ovu godinu, utvrđuje cenzus po kojem bi se uredilo pitanje oslobađanja od plaćanja participacije za dio korisnika zdravstvene zaštite.

O PRIJEDLOGU

Ovim zakonskim prijedlogom uređuju se uvjeti za oslobađanje zdravstveno osiguranih osoba od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja te utvrđuje postupak stjecanja prava na oslobađanje od plaćanja tog dijela troškova. Prema ovom Prijedlogu oslobađanje se primjenjuje na osobe čiji ukupni

Provedbom ovog Zakona 950 tisuća osiguranih osoba bit oslobodeno suplaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

prihod u prethodnoj kalendarskoj godini, iskazan po članu obitelji, mjesečno ne prelazi 40 posto proračunske osnove. Ona, sukladno Zakonu o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2002. godinu iznosi 3.326,00 kuna pa predloženi prihodovni cenzus iznosi 1.330,40 kuna.

Prihodom se smatraju sva novčana sredstva koja obitelj ostvari na ime dohotka od nesamostalnog rada, samostalne djelatnosti, imovine i imovinskih prava, kapitala, osiguranja, te svih drugih novčanih sredstava ostvarenih prema posebnim propisima. U prihod se prema ovom zakonskom prijedlogu ne uraču-

navaju pomoć za uzdržavanje, doplatak za pripomoć u kući, pomoć za podmirenje troškova stanovanja, doplatak za pomoć i njegu, ortopedski doplatak, osobna invalidnina, opskrbnina i obiteljska invalidnina koji se ostvaruju sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi, Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Zakonu o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Pod pojmom obitelji, temeljem ovog zakona, smatra se zajednica života, privređivanja i trošenja ostvarenog ukupnog prihoda svih članova obitelji bez obzira na stupanj srodstva.

Postupak utvrđivanja prava na oslobađanje od plaćanja razlike do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja provodi Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje.

Zahtjev za ostvarenje prava, osoba treba podnijeti područnom uredu Zavoda prema prebivalištu osigurane osobe, te o tome izdaje potvrdu, kaže se u obrazloženju uz Prijedlog.

Predlagatelj također navodi da radi provedbe zakona neće biti potrebna dodatna sredstva iz državnog proračuna, a koristeći dostupne podatke procjenjuje se da će provedbom ovog Zakona 950 tisuća osiguranih osoba biti oslobodeno suplaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite iz osnovnog zdravstvenog osiguranja.

Pored prihodovnog cenzusa, važeći Zakon o zdravstvenom osiguranju, osigurava u cijelosti zdravstvenu zaštitu na teret sredstava Zavoda za djecu do 18 godina života, osobe s invaliditetom i druge osobe kojima se priznaje pomoć druge osobe u obavljanju većine ili svih životnih funkcija prema posebnim propisima, osobe koje imaju najmanje 80 posto tjelesnog oštećenja prema propisima o mirovinskom osiguranju, odnosno prema Zakonu o pravima hrvatskih

branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ili prema drugom posebnom zakonu kao i tjelesno hendikepirane osobe te hrvatski ratni vojni invalidi Domovinskog rata čiji je oštećenje organizma nastalo kao posljedica ranjavanja sudjelovanjem u Domovinskom ratu.

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje broj osiguranih osoba je 4.151.653, evidentirano je 854.929 osiguranih osoba mlađih od 18 godina te 3.296.724 osigurane osobe starije od 18 godina. Od ukupno 2.823.927 nositelja zdravstvenog osiguranja zaposlen je 1.476.241, nezaposlenih je 363.330 te 984.356 umirovljenika.

Zakonom se propisuje i postupanje u slučaju prekršaja korisnika prava na oslobađanje od plaćanja razlike (do pune vrijednosti prava na zdravstvenu zaštitu iz osnovnog zdravstvenog osiguranja) ako to pravo ostvari na osnovi neistinitih ili netočnih podataka danih nadležnom tijelu ili ako ne prijavi u propisanom roku svaku promjenu koja utječe na gubitak prava.

RADNA TIJELA

O predloženom su zakonu raspravljala saborska radna tijela. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovog zakona i uputio primjedbe na neka njegova rješenja. Uz prijedlog da se doradi izričaj u člancima 4. i 8. Prijedloga predlaže se preispitati definiranje pojma obitelji u odnosu na Obiteljski zakon, te preispitati visinu utvrđenog cenzusa kako u odnosu na njegov novčani dio tako i u odnosu na primanja članova obitelji koja se uzimaju u obzir (članak 6.). Glede rješenja u članku 8. nužno je doraditi izričaj jer prema navedenom dokazi se odnose na člana obitelji a ne na obitelj kao ekonomsku zajednicu. Odbor drži

kako treba preispitati uvođenje instituta naknade štete jer bi bilo prihvatljivije utvrditi obvezu povrata sredstava ostvarenih bez pravne osnove (članak 12.). **Odbor za rad, socijalnu politiku i zdravstvo** raspravio je Prijedlog kao matično radno tijelo. Predlagatelj je članove Odbora upoznao s intencijama zakonskog prijedloga kojim se, temeljem imovinskog cenzusa, primarna zdravstvena zaštita u cijelosti osigurava na teret sredstava Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Potom su se članovi odbora složili s predloženom kategorijom osiguranika koji će plaćati dio troškova zdravstvene zaštite u sekundarnoj i tercijarnoj zaštiti, ali su naveli da treba voditi računa o tome da se ne ugrozi najsiromašniji dio stanovništva.

Posebnu su pažnju izazvale odredbe Prijedloga koje utvrđuju prihodovni cenzus kao osnovu za ostvarivanje navedenog prava, te je izraženo uvjerenje kako nije dovoljno objektivni pokazatelj imovinskog stanja, odnosno da bi ostvarivanje ovog i svih drugih socijalnih prava trebalo vezati uz jedinstveni imovinski cenzus. Naime, i Vlada se u Polazištu za utvrđivanje socijalne politike do kraja 2001. godine i osnova socijalne politike za 2002. godinu obvezala predložiti zakon o imovinskom cenzusu i utvrditi standarde za socijalne kategorije s pratećim uvjetima za ostvarivanje prava.

Budući da je Prijedlogom utvrđen jedinstven iznos kao postotak proračunske osnove, bilo bi korisno razmotriti mogućnost različitog, selektivnog pristupa za najugroženije kategorije stanovništva, bilo kroz različitu visinu cenzusa ili utvrđivanjem dobne granice.

U raspravi je ukazano i na potrebu usklađivanja ovog prijedloga zakona s drugim zakonima koji reguliraju pitanje ostvarivanja socijalnih prava temeljem dohodovnog cenzusa (Zakon o dječjem doplatku i Zakon o socijalnoj skrbi).

Zaključeno je stoga da se prije rasprave o Konačnom prijedlogu zakona održi tematska sjednica Odbora uz sudjelovanje socijalnih partnera, predstavnika sindikata i predstavnika udruga umirovljenika na kojoj bi se potaknula rasprava o utvrđivanju jedinstvenog imovinskog cenzusa za ostvarivanje svih socijalnih prava. Odbor je jednoglasno podržao donošenje zakona i zatražio da se primjedbe, mišljenja i prijedlozi

upute predlagatelju da ih uzme u obzir prilikom izrade konačnog teksta.

RASPRAVA

Proračunska osnovica kao temelj

U raspravi o ovom zakonskom tekstu uvodno je izlagao mr. sc. **Andro Vlahušić**, ministar zdravstva. Pojasnio je - stupanjem na snagu Zakona o zdravstvenom osiguranju od 1. siječnja 2002. godine, predviđeno je da dio osiguranika koji imaju manja primanja budu oslobođeni plaćanja zdravstvene zaštite u sekundarnoj i tercijarnoj zdravstvenoj zaštiti.

Osobe čiji ukupni prihodi po članu obitelji ne prelaze 40 posto proračunske osnovice (za ovu godinu iznosi 3.326,00), odnosno ako po članu obitelji ima manje od 1.330 kuna ne bi plaćale participaciju.

Naime, temeljem Zakona o zdravstvenom osiguranju sve usluge koje se pružaju u primarnoj zdravstvenoj zaštiti su besplatne za sve osiguranike Republike Hrvatske.

Ovim zakonom, uz već obuhvaćene osobe, uređuje se da i osobe čiji ukupni prihodi po članu obitelji ne prelaze 40 posto proračunske osnovice (za ovu godinu iznosi 3.326,00), odnosno ako po članu obitelji ima manje od 1.330 ne bi plaćali participaciju. Predlagatelj se odlučio za rješenje na osnovi dohotka jer nije definiran imovinski cenzus, a što se tiče tog rješenja, ministar je informirao zastupnike da će o ovim pitanjima otvoriti javnu raspravu, i uvažiti sve argumentirane prijedloge koji idu prema naprjeđivanju predloženog zakona.

U predloženom zakonu, uz rješenje o cenzusu za umirovljenike samce, ostaje dvojba primjenjuje li se na njih cenzus od 1.700,00 kuna a za radno aktivne predlagatelj drži da je osnovica dobra jer je usuglašena s drugim propisima u Republici Hrvatskoj.

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja u ime Odbora za zakonodavstvo stav tog radnog

tijela prenio je **Josip Leko**. Potom je uslijedilo izjašnjavaње u ime klubova zastupnika.

Sonja Borovčak je u ime Kluba zastupnika SDP-a rekla da prihodovni cenzus nije dovoljno objektivni pokazatelj imovinskog statusa te da bi ostvarenje ovog i svih drugih socijalnih prava trebalo vezivati uz jedinstveni imovinski cenzus koji bi obuhvatio ne samo prihode iz članaka 3. i 4. Prijedloga nego i ostalu imovinu koju pojedinac ili članovi obitelji posjeduju. U tom bi smislu trebalo predložiti odredbe zakona o imovinskom cenzusu.

Naime, Prijedlog ne uzima u obzir ostvarene prihode u skladu sa Zakonom o socijalnoj skrbi, te Zakonom o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji i Zakonom o zaštiti vojnih i civilnih invalida rata.

Klub je predložio da predlagatelj razmotri mogućnost selektivnog pristupa oslobađanju od plaćanja participacije kroz različitu visinu cenzusa ili utvrđivanjem dobne granice.

Čulo se i razmišljanje da bi trebalo razmotriti pitanje povećanog cenzusa za umirovljenike samce, a vezano uz pitanje dopunskog osiguranja mišljenje je da bi trebalo postići konsenzus.

Izražavajući nadu da će do drugog čitanja ovaj Prijedlog doživjeti kvalitetnije promjene rekla je da bi bolja rješenja otklonila strahove da će ubuduće biti teže ostvariti pravo na zdravstvenu zaštitu.

Samo trećina plaća doprinose

U ime Kluba zastupnika HSLS-a **Darinka Orel** je rekla da Klub podržava prijedlog zakona, te je, polazeći od konstatacije da cijeli sustav zdravstva ima brojna izuzeća, ustvrdila kako samo 30 posto stanovništva uistinu plaća doprinose. Postotak obveznih platiša participacije još je niži, pa je iznoseći stav po kojem treba smanjiti broj izuzeća zatražila da kod utvrđivanja kriterija prednost bude dana predloženom, te da dohodovni cenzus treba imati prednost pred pripadnošću određenoj grupaciji.

Što se tiče odredbi važećeg Zakona o zdravstvenom osiguranju izrazila je žaljenje što uz predviđene kategorije stanovništva koji su oslobođeni plaćanja troškova liječenja zakon ne predviđa bolesne branitelje.

Dajući podršku predloženom rješenju o dohodovnom cenzusu smatra

da je njime Vlada posvetila pažnju zaštiti socijalno najugroženijih kategorija stanovništva, i obuhvaća veći broj, čak oko 950 tisuća osiguranika kojima će Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje platiti dio troškova zdravstvene zaštite.

Klub, međutim, sugerira predlagatelju da uskladi pojmove o ukupnom dohotku i pojmu kućanstva s važećim zakonima o porezu, i doplatku na djecu.

Prijedlog ne uzima u obzir dobnu granicu osiguranika, navodi se, a trebao bi, s obzirom na podatak da 60 posto umirovljenika boluje od više bolesti.

Što se tiče dokazne dokumentacije koju po Prijedlogu osiguranik treba podnijeti da bi predočio svoje imovinsko stanje, Klub smatra da još jedanput treba razmotriti njihovu brojnost s obzirom na troškove koje će osiguranik pritom imati.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a dr. **Karmela Caparin** je podsjetila na vrijeme donošenja Zakona o zdravstvenom osiguranju i nemogućnosti njegove primjene bez definiranog pojma imovinskog cenzusa. Upozorila je da zbog nemogućnosti primjene, već sada postoji gubitak u zdravstvu od oko 70 milijuna kuna, da je Vlada uskratila zdravstvu još milijardu i 200 milijuna kuna, te da se posljedice već ogledaju u - lošijoj kvaliteti zdravstvenih usluga i plaćanju većeg broja lijekova.

Uz ove primjedbe Klub zanima zašto predlagatelj nije ostao pri dosadašnjem imovinskom cenzusu od 1.700,00 kuna za nositelje osiguranja i 1.275,00 za člana obitelji.

Klub je predložio i minimalnu osnovicu za obračunavanje i plaćanje mirovinskog i zdravstvenog doprinosa u iznosu 1.800,00 kuna.

Prijedlog ne uzima u obzir dobnu granicu osiguranika, navodi se, a trebao bi, s obzirom na podatak da 60 posto umirovljenika boluje više od jedne bolesti.

Predloženim rješenjem, mišljenja je Klub, najlošije će proći pola milijuna umirovljenika koji će plaćati participaciju a koji će u slijedećem koraku platiti dopunsko zdravstveno osiguranje. Naime, može se čuti, rekla je zastupnica da će se plaćati polica osiguranja koja će po umirovljeniku

iznositi 40 kuna, što će zdravstvenu uslugu učiniti skupljom nego je bila do sada. Predloženi zakon, rekla je, ne jamči stvarnu jednakost osiguranika u pravu na zdravlje, jer su povećane cijene u bolničkom i polubolničkom odjelu. Može se očekivati da bolesnici zaobilaze bolnice, a svoje zdravstvene probleme nastoje riješiti u primarnoj zdravstvenoj zaštiti koja nije pripremljena za takve zahvate.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Miroslav Furdek**, dr.med. je podsjetio na odredbu zakona o zdravstvenom osiguranju koja predviđa donošenje ovog zakona, te rekao da ga Klub podržava očekujući da će doraden, do drugog čitanja, biti socijalno pravedniji. Ujedno je prigovorio predlagatelju što se odlučio za dohodovni a ne imovinski cenzus, premda se Vlada obvezala u svojim osnovama socijalne politike za 2002. godinu utvrditi standarde za socijalne kategorije.

Ističući da bi imovinski cenzus bio daleko pravedniji od predloženoga, upitao je ministra zdravstva, kada će

Manjak od milijardu i 400 milijuna kuna Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i umanjnje od milijardu kuna u proračunu za zdravstvo, nerealni je financijski okvir, donijet pod utjecajem MMF-a.

zakon o imovinskom cenzusu doći pred zastupnika, te radi toga predloženi zakon vidi tek kao prijelazno rješenje. Naime, u njemu kao jedan od najvećih nedostataka vidi izostanak selektivnog pristupa, te predlaže da dohodovni cenzus bude 1700,00 kuna što je ujedno i zagarantirana minimalna plaća.

Primjećuje također da Zakon o zdravstvenom osiguranju ne priznaje invaliditet kao osnovu bolesti, utvrđen prema Zakonu o braniteljima.

Polazeći od principa po kojem treba voditi računa da se ne ugrozi zdravstvena zaštita socijalno najugroženijih kategorija stanovništva i onih koji najviše koriste usluge zdravstva, napomenuo je kako iz predloženog zakona nije vidljiv podatak o broju osoba koje zahvaća oslobađanje od plaćanja participacije. Podatak koji iznosi ministar (oko 40 posto stanovništva) i tako je samo okviran, rekao je, iz čega proizlazi da

su upitni financijski rezultati Zakona o zdravstvenom osiguranju.

Upozorio je i na buduće probleme u financiranju zdravstva ako se znade da nedostaje od 800 do 900 milijuna kuna, ukazao na problem namirenja sredstva s osnova dopunskog osiguranja, i naglasio kako se sve to ne bi smjelo odraziti na skrb o bolesnicima, a niti zbog određenih promjena u sustavu financiranja treba ugroziti funkcioniranje zdravstva.

Da bi se to izbjeglo potrebno je da predlagatelj načini grubu simulaciju o broju osoba oslobođenih participacije s osnova ovog zakona, koliko se novca očekuje od dopunskog zdravstvenog osiguranja, te da odabire bolju mjeru. Također bi bilo dobro, kazao je, imati informaciju o tome kako teku pripreme za utvrđivanje mjesečne kvote za dopunsko zdravstveno osiguranje.

Dajući podršku prvom čitanju, Klub je bez obzira na primjedbe, zatražio da se definira financiranje zdravstvene zaštite i pritom uzme u obzir činjenica da je dobro zdravlje u interesu cjelokupnog društva.

Prijedlog donosi poskupljenje participacije

Vesna Škare-Ožbolt (DC) je podsjetila da je u raspravi o Zakonu o zdravstvenom osiguranju upozoravala da Prijedlog dovodi u pitanje načelo solidarnosti među građanima i da se prebacuje teret plaćanja zdravstvenih usluga na same pacijente. Da je bila u pravu potvrđuju podnijete ustavne tužbe a prema saznanjima, namjerava je podnijeti i Udruženje osiguravatelja Hrvatske pri gospodarskoj komori.

Što se predloženog zakona tiče smatra da će u svakodnevnom životu građanima donijeti poskupljenje participacija sa 5 na 10 kuna, za specijalističke preglede odvajati će se od 15 do 75 posto njihove cijene, a boravak u bolnici uz nekoliko pretraga stajat će pacijenta više od 600 kuna.

Nadalje, donošenjem zakona bio bi prepolovljen broj osoba oslobođenih od participacije jer je dosadašnji imovinski cenzus bio 1.275,00 kuna, za umirovljenike 1.700,00, za osobe s invaliditetom 1.550,00 kuna. Po nekim procjenama, od sada će još 450 tisuća umirovljenika plaćati participaciju u zdravstvu, te slijedom toga

ocjenjuje da je ova zakonska konstrukcija predložena radi krpanja budžeta u zdravstvu.

Naime, manjak od milijardu i 400 milijuna kuna Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i umanjenje od milijardu kuna u proračunu za zdravstvo, nerealan je financijski okvir, donijet pod utjecajem MMF-a.

Umjesto da se poboljša kvaliteta usluga u zdravstvu, Vlada ovim zakonom predlaže smanjenje sredstava, reformu zasniva na poskupljenju usluga, a to će, po mišljenju zastupnice, najviše pogoditi najugroženije socijalne grupe.

Predloženi zakon jako dobar s obzirom na situaciju u zdravstvu, a ona takva kakva jest predstavlja rezultat njegovoga dugogodišnjeg zanemarivanja.

Povećanjem cenzusa Vlada namjerava namaknuti oko milijardu kuna, ali i tu procjenu zastupnica smatra vrlo upitnom jer još nisu poznate cijene zdravstvenih usluga, kao ni reakcije koje će izazvati kod korisnika. Zastupnica naime izražava bojazan da će građani koristiti usluge izvan postojećeg zdravstvenog sustava, odnosno privatnih ambulanti i klinika.

Klub zastupnika DC stoga traži da dohodovni cenzus za umirovljenike ostane na 1.700,00 kuna te je nakon tvrdnji kako je zdravstvo u kritičnom ili čak katastrofalnom stanju zatražila da Vlada podnese izvješće o stanju u zdravstvu.

S obzirom na poznatu tezu ministra Vlahušića da se smanjenjem troškova za zdravstvo ne može postići bolja zdravstvena zaštita rekla je kako očekuje da će ostati principijelan i u ovom slučaju, te do drugog čitanja poboljšati prijedlog uzimajući u obzir izrečene primjedbe.

U ime Kluba zastupnika LS-a **Tibor Santo**, dr.med. je rekao da se instrument participacije koristi u zdravstvu da bi se destimuliralo nepotrebno korištenje zdravstvene zaštite, ali mu je i cilj da se ne destimulira potrebno korištenje zdravstvene zaštite.

Upozorio je da će primjena ovog zakona najviše pogoditi osobe koje najviše koriste usluge zdravstva, a to su prvenstveno starije osobe, izrazivši ujedno žaljenje što zakon njih ne

predviđa kao kategoriju koja bi bila sasvim oslobođena plaćanja participacije. Pogotovo je to važno radi toga da se ne dogodi da budu destimulirani za korištenje zdravstvene zaštite onda kada im je najpotrebnija.

Što se tiče dosadašnjih prijedloga iz rasprave, skloniji je podržati one koji su predlagali viši cenzus ili dva cenzusa i koji smatraju da treba uzeti u obzir umirovljenike samce.

U svezi s Prijedlogom, ukazao je na preširoki obuhvat definicije obitelji, te je predložio da se ona definira kao primarna društvena grupa čiji članovi ovise jedni o drugima.

S obzirom na prijedloge iz rasprave da se umjesto dohodovnog cenzusa koristi imovinski, rekao je kako smatra da treba biti pažljiv, kako se ne bi dogodilo da osobe u financijskim teškoćama budu prisiljene prodati tek otkupljeni stan da plate participaciju. Stoga se protivi uvođenju imovinskog cenzusa kao kriterija jer ga nije moguće precizno utvrditi, i zbog toga što smatra da vlasništvo stana ne može biti razlogom da zbog malih primanja osoba ne bude oslobođena plaćanja participacije.

Klub smatra da treba zadržati cenzus od 1.700,00 kuna zbog toga što nije predviđeno rješenje da stariji od 65 godina budu oslobođeni plaćanja participacije. To bi rješenje pokrilo probleme na koje su ukazivali mnogi zastupnici u svojim raspravama.

Uz predloženu korekciju, precizniju formulaciju pojma obitelji, smatra kako ne smije biti zanemaren princip masovnih bolesti i kriterij po kojem bi starija osoba bila oslobođena plaćanja participacije.

Zdravstvo u "predinfarktnom" i "infarktnom stanju"

Jadranka Kosor (HDZ) je ustvrdila da je ovaj zakonski prijedlog trebalo donijeti istovremeno kada i zakon o izvršavanju državnog proračuna za ovu godinu, prikloivši se traženju da Vlada dostavi izvješće o situaciji u zdravstvu. Smatra da za to ima mnogo razloga, pa i stoga što je u mnogim segmentima zdravstvo u "predinfarktnom ili infarktnom stanju".

Već sada mjesečno nedostaje od 70 do 80 milijuna kuna, smanjena su i sredstva za zdravstvo, te je sada za očekivati manji broj kreveta, zaposlenih, te centralizaciju domova zdravlja.

Što se tiče prihodovnog cenzusa, predloženi iznos ne smatra dobrim rješenjem, te traži da se predvidi 1.800,00 kuna jer je približan najnižoj plaći u Hrvatskoj. Sugerirala je i da se osobama starijim od 65 godina, u potpunosti, predvidi oslobođenje od plaćanja participacije ili barem onima koji žive sami. Jednako tako treba razmotriti mogućnost da i samohrani roditelji u potpunosti budu oslobođeni od plaćanja participacije. Uz ove prijedloge, isto je zatražila i za invalide koji su oboljeli nakon ranjavanja tijekom rata, a preporučila je da se razmisli i o tome da se uzmu u obzir osobe čije je oštećenje organizma nastalo kao posljedica bolesti.

Zastupnica je ukazala i na jedan socijalni moment - ima slučajeva da zbog mjesečne cijene participacije za lijek koji uklanja masnoće u krvi (iznosi 600 do 700 kuna) bolesnici odustaju od liječenja. Valja imati na umu, rekla je, da je liječenje posljedica mnogo skuplje.

Pojam obitelji u predloženom zakonu treba uskladiti s istim pojmom u obiteljskom zakonu, odnosno precizirati u smislu da se pod zajednicom smatraju oni koji ovise jedni o drugima.

Predviđena kazna od tisuću do 5 tisuća kuna prevelika je za slučaj neprijavlivanja nastale promjene statusa kojom se steklo pravo iz ovog zakona, dodala je zastupnica.

Za ispravak navoda javila se **Milanka Opačić** i rekla da se u slučaju koji je navela zastupnica Kosor samo za lijekove nove generacije plaća spomenuta participacija, a na nekoliko se lijekova koji liječe iste zdravstvene probleme (masnoće u krvi) ne plaća participacija.

Jadranka Kosor je uzvratila da je iznijela podatke iz izvješća koje je sastavio dr. Željko Reiner, predsjednik Hrvatskog društva za arteriosklerozu.

Dr.sc. **Ante Simonić (HSS)** je uvodno podsjetio na odredbe važećeg zakona o zdravstvu i kategorije koje su u cijelosti oslobođene plaćanja participacije. Predloženo rješenje koje se odnosi na cenzus ocijenio je previše restriktivnim s obzirom na stanje društva u kojem je potrebno zaštititi najsiromašniji dio stanovništva. Mišljenja je da bi trebao iznositi 1.600,00 kuna.

Predloženu koncepciju vidi kao prikupljanje dodatnih financijskih sredstava za zdravstvenu zaštitu što

je zbog stanja u hrvatskom zdravstvu razumljivo, no, napominje kako valja voditi računa o tome da ne budu oštećeni - najstarija dobna skupina, siromašni dio pučanstva, te osobe koje boluju od dugotrajnih bolesti.

Prihvatljiva je, međutim, predložena koncepcija kojom se uređuje pitanje dohotka i pri čemu se ne uračunavaju pomoć za uzdržavanje, doplatak za pripomoć u kući, pomoć za podmirenje troškova stanovanja i ostalo.

Ovaj je zakonski tekst, drži, tek prijelazno rješenje do pristupa u kojem bi temelj oslobođanja bio imovinski cenzus. U potonje spomenutom sustavu, pravednije bi se razdijelio teret financiranja zdravstvenog sustava, mišljenja je zastupnik.

U članku 8. Prijedloga treba razmotriti pitanje pojma obitelji, te budući da predlagatelj ne misli samo na domaćinstvo ili zajedničko kućanstvo članak bi trebalo dopuniti.

Vlada je socijalno osjetljiva

Dr.sc. **Zdenko Franić (SDP)** je, polazeći od podatka da će se pogodnostima iz ovog zakona koristiti otprilike 950 tisuća osiguranih osoba, što je oko 23 posto cjelokupne hrvatske populacije, zaključio da je ova Vlada socijalno osjetljiva. Ujedno je izrazio uvjerenje da će se taj broj smanjiti s povećanjem standarda građana.

Međutim, imao je potrebe skrenuti pozornost na grupu ljudi - dobrovoljne davatelje krvi koji su ovim prijedlogom "ispali" iz sustava beneficija. Naime, oni su prema važećem zakonu oslobođeni 5 posto participacije ako su dali više od 100 puta krv.

Napomenuvši kako u Hrvatskoj tek 3,8 posto daje krv što je još uvijek daleko ispod europskog prosjeka koji iznosi više od 5 posto, drži kako tu, zapravo, najzdraviju populaciju treba još više stimulirati predloženim mjerama.

Ivan Ninić (SDP) je rekao da je predloženi zakon jako dobar s obzirom na situaciju u zdravstvu, a ona takva kakva jest predstavlja rezultat njegovog dugogodišnjeg zane-marivanja. U ovom slučaju Vlada daje maksimum, premda rekao je, ima razumijevanja za one kojima je to nedostatno.

Prema procjenama, plaćanja participacije treba biti oslobođeno 950 tisuća osoba što je značajna brojka, a

njoj pak treba dodati određeni broj osiguranika koji su iz različitih razloga, u cijelosti oslobođeni plaćanja participacije. Iz toga proizlazi da se Ministarstvo zdravstva napreglo do te mjere da ima malo prostora za dodatne olakšice. Trebalo bi ga naći, mišljenja je zastupnik još i za osobe starije od 65 godina, nadalje - samcima povećati cenzus na 1.663,00 kune, a dobrovoljne davatelje krvi osloboditi plaćanja participacije.

Dr.sc. **Ivica Kostović (HDZ)** je rekao da ovaj naoko mali zakon zapravo zadire u bit socijalnog standarda pučanstva, a time i u kvalitetu života, kao i u ustavnu odredbu koja uvažava jednakost u pravu na zdravlje.

Stavljajući naglasak na činjenicu prema kojoj već samo kašnjenje primjene ovog zakona pravi mjesečne gubitke od oko 70 milijuna kuna, te na pitanje odgovornosti za dodatni deficit u sustavu, zastupnik je procijenio kako ova Vlada taj teret nastoji prebaciti na građane. Oni će predloženim mjerama, rekao je, za više uloženog novca dobiti manje usluge, a pogotovo će to osjetiti oni stariji građani koji su cijeli život izdvajali.

Predložene mjere vidi kao birokratske u kojima se zaboravlja na socijalni aspekt. Primjerice, umirovljenik koji prima mirovinu u iznosu 1.400,00 kuna, po predloženom zakonu, neće imati pravo na oslobođenje od participacije, a takvih je oko 400 tisuća. U toj su skupini i osobe koje boluju od cerebralne paralize, a to je bolest na koju se računa manje od 80 (70 posto) posto invaliditeta, pa ispada iz obuhvata, a u uzdržavanju ima prihod koji je nešto veći od zakonom predviđenog cenzusa od 1.330 kuna.

Budući da Prijedlog ne obuhvaća dobrovoljne davatelje krvi, podržava prijedlog zastupnika u raspravi. Osim toga, u situaciji koja za zdravstvo nije dobra a moguće je da se razvije u katastrofalnu, drži kako je nalaženje rješenja vrlo složeno i zahtijeva napor Vlade i društva, te se priklonio zahtjevu da utvrdi od 1.700,00 ili 1.800,00 kuna.

Predlagatelj otvoren dijalogu

Ovim je javljanjem završila rasprava prijavljenih zastupnika pa je riječ dobio predstavnik predlagatelja ministar zdravstva dr. sc. **Andro Vlahušić**. On se zahvalio na konstruktivnoj raspravi i prijedlozima te naglasio da

s malo novca nije moguće imati bolje zdravstvo.

Prema raspoloživim podacima na koje je upozorio - Hrvatska za zdravstvo izdvaja 400 dolara po glavi stanovnika, podsjetivši da je naš bruto nacionalni dohodak manji od 5 tisuća dolara (prije 10 godina bio je čak 8 tisuća dolara). Od tih 400 dolara izdvaja se 200 dolara za plaće, 100 dolara za lijekove i 100 dolara za sve ostalo. Izdvaja se 25 posto za lijekove i 25 posto za tehnologiju što su veliki postoci, ali pretvoreni u masu novca izuzetno mali.

Od uspostave, ova je Vlada u protekle dvije godine priznala dug - HZZO je dodatno platio milijardu i 670 milijuna kuna, a nedavno je iz Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje "Plivi" vraćen dug od 750 milijuna kuna, te oprošteno bolovanje raznim korisnicima državnog proračuna.

K tome je, prvi put, prošle godine, nakon 8 godina, uvedeno investicijsko održavanje u iznosu 192 milijuna kuna, a ove je godine povećan iznos na 384 milijuna kuna. Stoga, rekao je, ne treba čuditi što zdravstvo nema novih aparata ako se u svih 8 godina nije ulagalo u amortizaciju.

Što se tiče prijedloga iz ove rasprave, smatra prihvatljivim da zakon obuhvati dobrovoljne davatelje krvi, dok prijedlog kojim bi zakon obuhvatio i osobe starije od 65 godina nameće pitanje - tko će zapravo ostati plaćati participaciju. Naime, u svezi s prijedlozima ministar je obećao do drugog čitanja na sva pitanja odgovoriti brojevanim pokazateljima.

U slučaju da prođe prijedlog da cenzus bude 1.700,00 kuna za umirovljenika, samo bi njih oko 100 tisuća plaćalo participaciju, što bi godišnje donijelo samo 50 milijuna kuna, rekao je ministar. Zapravo, tada se nameće pitanje nije li bolje sasvim ukinuti plaćanje participacije za tu kategoriju osiguranika.

Slijedilo bi oslobođanje u bolnicama koje već sada, zbog lošeg sustava, skrbe o starijim ljudima, najčešće socijalnim slučajevima. Što se pak tiče pitanja o lijekovima, sada se troši oko 25 posto za lijekove, dok istovremeno razvijene europske zemlje troše oko 10 posto. Naša lista lijekova sukladna je znatno razvijenijim i znatno bogatijim zemljama, a nastala je na temelju procjene da su oni za ovu zemlju izuzetno važni. Na listi su i neki najmoderniji lijekovi koje zdravstvo nije u stanju platiti u njihovoj punoj

cijeni pa se ide s participacijom od 10, 25, ili 50 posto što je bolje rješenje nego da tih lijekova uopće nema na listi lijekova.

U usporedbi s tranzicijskim zemljama ili onima koje imaju dvostruko veća izdvajanja za zdravstvo, naša lista lijekova je čak i bogatija i ima veći postotak lijekova, naglasio je ministar.

Budući da je u raspravi bilo postavljeno pitanje ratnih vojnih invalida ministar je pojasnio - svi sa 80 posto invalidnosti i više, oslobođeni su participacije za liječenje bolesti ili stanja, a ako imaju i niži postotak, za neke internističke bolesti sasvim su oslobođeni plaćanja participacije kao i

za bolesti koje su dobili tijekom Domovinskog rata.

U raspravi je bilo postavljeno pitanje domova zdravlja, pa je ministar odgovorio podatkom da se na godišnjoj razini za plaće uprava i stručnih službi izdvaja 120 milijuna kuna, a za liječnike u primarnoj zaštiti 660 milijuna kuna. Intencija Grada Zagreba je bila da se racionalizira uprava i novac uloži u djelatnost, radi čega ne bi trebalo doći do ukidanja djelatnosti.

Što se, pak, tiče troška za administraciju, odluku ostavlja lokalnoj samoupravi, ali očekuje da će se između troškova za najam i investicijsko održavanje, prije odlučiti za plaćanje zdravstvene usluge.

Ministar zdravstva je na kraju zastupnike upoznao s time da priprema izvješće o stanju u zdravstvu koje će predstaviti Saboru i javnosti, i napomenuo kako o tom pitanju ne treba politizirati, jer je od općenacionalnog interesa, te stoga očekuje njihovu punu potporu. Rekao je također da očekuje realne zahtjeve kojima se neće opteretiti gospodarstvo, odnosno proračun.

Uslijedilo je glasovanje. Jednoglasno je sa 82 glasa prihvaćen Prijedlog zakona o oslobađanju od plaćanja dijela troškova zdravstvene zaštite, te prijedlog da sve primjedbe, prijedlozi i mišljenja budu upućeni predlagatelju radi pripreme konačnog teksta.

M.P.

NAKNADNO GLASOVANJE

PRIJEDLOG ODLUKE O DONOŠENJU FINACIJSKOG PLANA FONDA ZA REGIONALNI RAZVOJ ZA 2002. GODINU; PRIJEDLOG ODLUKE O DONOŠENJU FINACIJSKOG PLANA FONDA ZA RAZVOJ I ZAPOŠLJAVANJE ZA 2002. GODINU

O ovim prijedlozima odluka pisali smo u "Izvješćima", broj 324. od 21. veljače 2002. na str. 48, pod naslovom: "Početni korak u podupiranju perspektivnih programa i projekata" a sada donosimo samo ishod glasovanja.

Većinom glasova (71 za, 24 protiv) donesena je Odluka o donošenju Finacijskog plana Fonda za regionalni razvoj Republike Hrvatske

za 2002. godinu u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH.

I Odluka o donošenju Finacijskog plana Fonda za razvoj i zapošljavanje za 2002. godinu donesena je većinom glasova (71 za, 24 protiv, jedan suzdržan) u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada RH. Naime, amandman zastupnika Damira Kajina (IDS) (zastupnik je tri amandmana povukao) a kojim se traži

dodavanje projekta Istarski ipsilon u vrijednosti 200 milijuna kuna zamjenik ministra financija mr.sc. Damir Kuštrak odbio je u ime predlagatelja Prijedloga odluke jer da je ovaj Finacijski plan konsolidiran s proračunom odnosno da bi amandman izravno utjecao na povećanje rashoda. I zastupnici su glasovanjem odbili taj amandman.

Đ.K.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 30. STAVAKA 3. I 2., TE ČLANKA 4. ZAKONA O DUHANU

Hrvatski je sabor jednoglasno (104 za) i bez rasprave sukladno Prijedlogu Odbora za zakonodavstvo donio Odluku da se ne daje vjerodostojno tumačenje stavka 1. točke 3. i stavka 2. članka 30. te stavka 1. članka 41. Zakona o duhanu.

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je zahtjev Tvornice duhana Zagreb d.d. za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 30. stavka 1. točke 3. i stavka 2. članka 30. i članka 41. Zakona o duhanu i to u dijelu koji se odnosi na činjenicu da li je ovlaštenik za podnošenje zahtjeva za upis u

upisnik o markama za cigarete koje će se proizvoditi u Republici Hrvatskoj jedino proizvođač duhanskih proizvoda koji ispunjava uvjete iz članka 24. Zakona o duhanu.

Nakon provedene rasprave Odbor za zakonodavstvo je utvrdio da nema osnove za davanje vjerodostojnog tumačenja te predlaže da Hrvatski sabor donese odluku da se ne daje traženo vjerodostojno tumačenje a da se ta odluka zajedno s njenim obrazloženjem objavi u "Narodnim novinama". U obrazloženju stoji da se vjerodostojnim tumačenjem navede-

nih odredbi želi razjasniti da li ovlaštenje za podnošenje zahtjeva za razvrstavanje cigareta koje će se proizvoditi u RH te nakon toga za upis u Upisnik o markama duhanskih proizvoda ima isključivo proizvođač duhanskih proizvoda koji ispunjava uvjete iz članka 24. Zakona. Vjerodostojno tumačenje ovih odredbi traži se zbog onemogućavanja pojedinih pravnih osoba koje posjeduju upisanu u sudski registar djelatnost proizvodnje duhanskih proizvoda prije stupanja na snagu Zakona o duhanu, ali nisu proizvodile duhan-

ske proizvode do stupanja na snagu tog Zakona te nisu upisane u Upisnik proizvođača duhanskih proizvoda da zatraže upis u Upisnik o markama duhanskih proizvoda koje će proizvoditi u RH. Uzimajući u obzir i Pravilnik o obradi duhana, proizvodnji i markama duhanskih proizvoda koji donosi na temelju ovog Zakona nadležni ministar Odbor navodi da proizlazi da se samo na

temelju rješenja o ispunjavanju uvjeta iz članka 24. Zakona o duhanu može obaviti upis u Upisnik proizvođača duhanskih proizvoda te da samo upisani mogu podnijeti prijavu za upis u Upisnik o markama duhanskih proizvoda koje proizvode u RH. Zbog toga svi proizvođači duhanskih proizvoda u RH moraju svoju djelatnost registrirati te ispuniti zakonske uvjete za njeno obavljanje i za upis u

Upisnik i tek na temelju toga moći će zatražiti upis u Upisnik o markama. Obvezno usklađivanje uvjeta za proizvodnju duhanskih proizvoda s odredbama Zakona o duhanu odnosi se i na proizvođače koji su (privremeno) obustavili proizvodnju duže od jedne godine te je sada obnavljaju, stoji u obrazloženju.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 50. STAVKA 5. I ČLANKA 67. ZAKONA O ŠUMAMA

Sukladno prijedlogu Odbora za zakonodavstvo Hrvatski je sabor jednoglasno (104 za) bez rasprave donio Odluku da se ne daje vjerodostojno tumačenje odredaba članka 50. stavka 5. i članka 67. stavka 1. točke 3. Zakona o šumama.

Odbor za zakonodavstvo razmotrio je i poticaj zastupnika **Marijana Maršića (HSS)** za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 50. stavka 5. (ovlasti čuvara lugara) i članka 67. Zakona o šumama (izvori financiranja za gospodarenje šumama).

Nakon provedene rasprave Odbor za zakonodavstvo je utvrdio da nema osnove za davanje vjerodostojnog tumačenja te predlaže da Hrvatski

sabor donese takvu odluku, a s obrazloženjem, u kojem, među ostalim stoji, da je nedvojbeno da Zakon o šumama i Zakon o zaštiti osoba i imovine rabi pojam čuvara. Istodobno nedvojbeno je da fizičke i pravne osobe koje obavljaju zaštitarsku djelatnost i jednako tako i one koje obavljaju djelatnosti sukladno Zakonu o šumama imaju određene javne ovlasti koje se ostvaruju i putem čuvara. Međutim, svakim od ova dva zakona samostalno se definiraju poslovi i ovlasti čuvara te propisuju uvjeti koje osobe zaposlene na tim poslovima moraju ispunjavati. Nedvojbeno je da zakonodavac nije taksativno pobrojao sve namjene, dakle, utvrdio koje su to opće korisne funkcije šuma za koje bi

se trošila sredstva ostvarena od naknade iz točke 3. stavka 1. članka 67. Zakona o šumama. Međutim, zakonodavac je izričito utvrdio da se ta sredstva koriste u skladu sa šumskogospodarskom osnovom odnosno programima za gospodarenje.

Zbog toga nije dvojbeno da tijelo upravljanja Hrvatskih šuma može donijeti akt kojim će utvrditi namjenu i način raspoređivanja odnosno korištenja tih sredstava za jednostavnu i proširenu biološku reprodukciju šuma, dakako isključivo u skladu sa šumskogospodarskom osnovom te planovima i programima obavljanja djelatnosti predviđenih Zakona o šumama, stoji u obrazloženju Odluke.

PRIJEDLOG ODLUKE O PRIJEDLOGU ZA DAVANJE VJERODOSTOJNOG TUMAČENJA ČLANKA 18a. ZAKONA O KOMUNALNOM GOSPODARSTVU

Hrvatski je sabor razmotrio ali nije glasovao o Prijedlogu ove odluke, predlagatelja Odbor za zakonodavstvo.

Naime, Odbor za zakonodavstvo razmotrio je poticaj Hrvatske elektroprivrede d.d. za davanje vjerodostojnog tumačenja članka 18a. Zakona o komunalnom gospodarstvu i nakon rasprave predložio da Hrvatski sabor donese odluku u kojoj, među ostalim, stoji da nije upitno da je isporučitelj komunalnih usluga dužan sukladno spomenutom članku Zakona, pri svakoj promjeni cijene odnosno tarife svojih usluga, pribaviti prethodnu suglasnost poglavarstva jedinice lokalne samouprave na području kojih se isporučuje usluga.

Ako poglavarstvo ne odobri cijenu koju je isporučitelj komunalnih usluga iskazao kao ekonomsku cijenu

za područje jedinice lokalne samouprave dužno je na teret proračuna jedinice lokalne samouprave snositi razliku između odobrene i ekonomske cijene. Ako poglavarstvo ne osigura sredstva u proračunu odnosno ne obavijesti isporučitelja komunalne usluge da je na teret proračuna jedinice lokalne samouprave osiguralo razliku između odobrene i ekonomske cijene, isporučitelj može korisnicima obračunati ekonomsku cijenu, stoji u vjerodostojnom tumačenju.

Na sjednici Hrvatskog sabora riječ je zatražila Marina Matulović-Dropulić (HDZ) u ime Kluba zastupnika HDZ-a koji je, kaže, vrlo začuđen vjerodostojnim tumačenjem članka 18a. Zakona o komunalnom gospodarstvu. Nigdje se ne može iščitati niti piše, čak ni u izmjenama i dopunama

Zakona, navedeno o poglavarstvu i da isporučitelj može korisnicima obračunati ekonomsku cijenu.

Ukoliko bi se prihvatilo takvo tumačenje lokalna samouprava, a putem nje i građani, ne bi imali mogućnost kontrole ekonomske cijene niti pravo prigovora nego bi morali prihvatiti ono što traži isporučitelj i platiti svaki uspostavljeni račun. Kod nas isporučitelji komunalnih usluga nemaju konkurenciju pa mogu zaračunavati nekoliko puta skuplju uslugu a da nitko ništa ne može, rekla je, među ostalim zastupnica tražeći da se ne prihvati ovo tumačenje i da se zatraži od Ministarstva opet izmjena Zakona (deseta) o komunalnom gospodarstvu.

Za pojedinačnu raspravu javio se Ivan Šuker (HDZ) smatrajući da se, u vezi s ovakvim tumačenjem, prvo

treba postaviti pitanje čemu uopće suglasnost poglavarstva jedinica lokalne samouprave na cijenu komunalnih usluga pa ako će se prihvatiti ovakvo tumačenje onda iz Zakona treba izbrisati tu suglasnost poglavarstva. Evidentno je da onaj tko je pisao vjerodostojnost ovog tumačenja ne zna kako funkcionira jedinica lokalne samouprave i da netko mora donijeti proračun te jedinice a da li se može predvidjeti kod donošenja proračuna da će HEP (Grad Zagreb) tražiti povećanje od 12,5 posto. Može se stoga i pretpostaviti zašto je bio prisutan strah oko donošenja Zakona o privatizaciji HEP-a, rekao je, među ostalim upozoravajući na situaciju u kojoj će se naći bilo koje poglavarstvo jedinice lokalne samouprave ako dođe primjerice do povećanja cijene vode ili grijanja bez obzira na to ima ili ne novca (danas je to situacija sa

Čačićevim stanovima jer se mora osigurati i komunalno opremiti zemljište). Zastupnik kaže da nema ništa protiv toga, ali neka se onda "spusti" novac jedinicama lokalne samouprave s učešćem na dohodak 100 posto i onda će one rješavati ovakve probleme.

U završnoj riječi u ime predlagatelja Josip Leko je rekao da ne misli da je lokalna samouprava bez problema ni da je pokušaj tumačenja bio da se zaštitite neki interesi. Vjerodostojno tumačenje ne daje se kada je situacija jasna i kada ne treba tumačiti propise. Predloženo tumačenje ne rješava ničiji problem niti može izmijeniti smisao zakona, a zakon ne može riješiti nedostatak novca u nekom pravnom subjektu, rekao je zastupnik naglašavajući da nema namjeru polemizirati s činjenicama o poziciji lokalne samouprave i je li neka cijena ekonomski stvarna.

U ispravku netočnog navoda predgovornika Ivan Šuker je rekao da je ovo tumačenje potpuno nelogično i da se time kompletan sustav financiranja i funkcioniranja jedinica lokalne samouprave ruši, a Marina Matulović-Dropulić da nije točno da ovo tumačenje nikome ne pogoduje. Jer, ovim se itekako pogoduje HEP-u i onaj čas kad dobije ovo tumačenje ispostavit će račune svima a da nitko ne zna kako se dolazi do te ekonomske cijene i kolika je ona a račun će se morati platiti.

Rasprava je zatim bila zaključena a prije glasovanja Josip Leko je zatražio da Odbor još jednom razmotri prijedlog za vjerodostojno tumačenje članka 18a. Zakona o komunalnom gospodarstvu s obzirom na okolnost (koju je saznao) da nije tarifiran sustav toplinske energije, pa se do tada odustalo od glasovanja o ovom Prijedlogu.

D.K.

ODLUKA O PODJELI SREDSTAVA, PRAVA I OBVEZA TE RASPOREDU ZAPOSLENIKA JAVNE USTANOVE HRT-a - prethodna suglasnost

Suglasnost na diobenu bilancu

Hrvatski je sabor nakon rasprave jednoglasno donio Odluku o davanju prethodne suglasnosti na ovu Odluku koju je predložilo Upravno vijeće HRT-a.

O ODLUCI

Prema odredbi članka 48. Zakona o HRT-u određeno je da Upravno vijeće HRT-a, na prijedlog ravnatelja HRT-a, a uz prethodnu suglasnost Hrvatskoga sabora, donosi diobenu bilancu i akt o podjeli sredstava, prava i obveza Javne ustanove HRT-a na sredstva Javne ustanove Hrvatska radiotelevizija i Trgovačkog društva Odašiljači i veze pa je Upravno vijeće dostavilo Hrvatskom saboru ovu Odluku (ima osam točaka). Njome se utvrđuje ta podjela prema stanju na dan 31. prosinca 2000. te kriteriji za podjelu. Prema bilanci stanja Javnog poduzeća HRT na dan 31. prosinca 2000. godine (prilog Odluci) knjigovodstvena vrijednost sredstava Jav-

nog poduzeća HRT a koja je temelj podjele, iznosi 891.775.745,71 kunu a knjigovodstvena vrijednost obveza

Prema bilanci stanja Javnog poduzeća HRT na dan 31. prosinca 2000. godine (prilog Odluci) knjigovodstvena vrijednost sredstava Javnog poduzeća HRT a koja je temelj podjele, iznosi 891.775.745,71 kunu a knjigovodstvena vrijednost obveza 475.928.755,82.

475.928.755,82. Ova sredstva rasporedit će se Javnoj ustanovi Hrvatska radiotelevizija u vrijednosti od 680.725.302,27, Trgovačkom društvu Odašiljači i veze d.o.o. u vrijednosti od 211.050.443,44 a utvrđene obveze Hrvatskoj radioteleviziji u vrijednosti od 403.446.597,61, Trgovačkom društvu

Odašiljači i veze d.o.o. u vrijednosti od 72.482.158,21 kunu.

Od ukupno 3.465 zaposlenika Javne ustanove HRT na dan 7. studenoga 2001. godine 3.120 zaposlenika raspoređuje se u Javnu ustanovu Hrvatska radiotelevizija a 345 zaposlenika u Trgovačko društvo Odašiljači i veze d.o.o.

RADNA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav predložio je Hrvatskom saboru da donese Odluku o davanju prethodne suglasnosti na ovu Odluku. U raspravi je predložio da se preispita mogućnost da se sredstva u diobenoj bilanci valoriziraju na vrijednosti s kraja zadnje poslovne godine.

Odbor za zakonodavstvo također je predložio Hrvatskom saboru da dade traženu suglasnost uz uvjet da se izmijeni odredba točke V. Odluke tako da se raspored sredstava predviden

dopunom ove Odluke donese uz prethodnu suglasnost Hrvatskoga sabora (a ne bez te suglasnosti).

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije dao je isti prijedlog u vezi s traženom suglasnošću dok je u raspravi istaknuto da provedba Zakona o HRT-u i podjela na javne ustanove zahtijeva preispitivanje nekih odredbi Zakona.

MIŠLJENJE VLADE RH

Vlada Republike Hrvatske nije imala primjedbi na predloženu Odluku ali je skrenula pozornost da nije jasno zbog čega se predlaže da se dopunom Odluke (točka V.) podjela imovine stečena nakon 1. siječnja 2001. provodi bez suglasnosti Hrvatskoga sabora. To tim više što Zakon određuje "da Republika Hrvatska zadržava vlasništvo u stopostotnom udjelu na svim sredstvima za rad koja će se temeljem akta o podjeli sredstava, prava i osoba pripasti Javnoj ustanovi Hrvatska televizija i Javnoj ustanovi Hrvatski radio te Trgovačkom društvu Odašiljači i veze".

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora uvodno je o ovoj točki dnevnog reda govorio predsjednik Upravnog vijeća HRT-a **Miljenko Jelača**. Napomenuo je da je ovo prethodna suglasnost za drugi od bitnijih dokumenata iz prijelaznih i završnih odredbi Zakona o HRT-u. Upravno je vijeće uočivši nemogućnost ispunjenja zakonskih rokova o podjeli Javne ustanove HRT na Javnu ustanovu Hrvatska radio-televizija i Trgovačko društvo Odašiljači i veze (najkasnije do 31. prosinca 2001.) izvijestilo o tome pismom Hrvatski sabor, podsjetio je i rekao da ako se dobije ova suglasnost to razdvajanje je ostvarivo po optimističkim proračunima do 31. ožujka. Upravno vijeće zadužilo je poslovodstvo HRT-a da raspiše javni natječaj za izbor vanjske, neovisne revizijske kuće koja će izraditi podlogu za izradu diobene bilance, kao najpovoljniji ponuđač izabrana je Revizija Zagreb koja je izradila ovu podlogu. O tom materijalu raspravljalo je Upravno vijeće i utvrdilo ga ovako predloženog, o čemu je

postignuta i suglasnost svih dijelova sadašnje HRT a raspravljeno je i sa sindikatima pa nema prijedora oko ove Odluke, rekao je.

Nakon što je predsjednik Odbora za informiranje, informatizaciju i medije **Luka Roić (HSS)** prenio stajalište tog radnog tijela rasprava je otvorena.

Nedostaci Zakona

Jadranka Kosor (HDZ) govorila je u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Naglasila je da će ovaj Klub poduprijeti predloženu Odluku jer nema razloga ne vjerovati iznesenim argumentima ali je također rekla da se u okviru ove rasprave mora vratiti na Zakon o HRT, koji zastupnici HDZ-a nisu mogli poduprijeti zbog niza nedostataka i praznina, koji se sada, kako se čini, još više otvaraju i želimo upozoriti na to još jednom Hrvatski sabor, rekla je. Razdvajanju prema Zakonu (s kojim se također kasnilo) još nije provedeno a trebalo je biti do 31. prosinca 2001. a nedovoljno se pripremamo i za razdvajanje Hrvatskog radija od Hrvatske televizije koje je pred vratima (1. srpnja 2002.). S priličnom zabrinutošću ukazujemo na približavanje tog roka ali i posljedice koje će iz toga proizaći, rekla je.

Sadašnji Zakon o HRT tada postaje bespredmetan jer govori o izboru ravnatelja HRT-a odnosno drugih tijela pa hoće li do 1. srpnja 2002. biti pripremljena dva nova zakona, o Hrvatskom radiju i zakon o Hrvatskoj televiziji (hoće li ostati ista tijela), pitala je zastupnica.

Već sada bi se trebao znati odgovor, za što bi bile nužne i neke projekcije, hoće li Hrvatski radio, koji je od nacionalnog značenja, nakon razdvajanja moći opstati, smatra. Ujedno je upozorila da su nedavno stručnjaci Vijeća Europe odnosno OEES-a ukazali da nije uklonjen utjecaj politike na HRT.

Klub zastupnika HDZ-a predlaže uz ovu točku zaključak da treba što prije pripremiti nove zakone o Hrvatskom radiju i Hrvatskoj televiziji i simulaciju što će značiti za te dvije kuće ovo razdvajanje i hoće li moći opstati a otvorit će se pri tome i pitanje pretplate. Ujedno je zatražila da se za predviđenu podjelu ovom Odlukom (točka 5.) traži suglasnost Hrvatskoga sabora.

Odgoditi rok diobe Radija i Televizije

Mr.sc. **Ivo Škrabalo (HSLs)** u ime Kluba zastupnika HSLs-a ističe da ovaj akt znači konkretnu provedbu Zakona o HRT. Time se udovoljava brojnim zahtjevima civilnog društva novinarske profesije i ondašnje oporbe koji su u svim raspravama o medijima o HRT tražili upravo odvajanje radi razbijanja tehničkog monopola državne Radiotelevizije i radi stvaranja uvjeta za pluralizam elektronskih medija kao preduvjeta da državna televizija postane javna. A pri tome da Odašiljači i veze postanu neutralni i dostupni svima, podsjetio je i naglasio da ovo nije samo jedno birokratsko razdvajanje.

Za ostvarenje toga potrebna je diobena bilanca i ona je profesionalno izrađena, rekao je u ime Kluba zastupnika HSLs i svoje izrazio njome zadovoljstvo. Izrađena je na bazi neovisne procjene stanja i suglasnosti

Bit će potrebno dopuniti Zakon ili donijeti novi ili to obuhvatiti zakonom o medijima.

svih radnih jedinica u dotadnjem mastodontu HRT. Odašiljači i veze preuzet će 22 do 23 posto aktive dosadašnjega zajedničkog javnog poduzeća, 15 do 16 posto pasive i 346 zaposlenih (10 posto od ukupnog broja zaposlenih) naveo je zastupnik smatrajući da Odašiljači preuzimaju onoliko koliko im treba i koliko njihov pogon zahtijeva.

Kad se govori o provedbi Zakona postavljaju se problemi o kojima je govorila i zastupnica Kosor i bit će potrebno dopuniti Zakon ili donijeti novi ili to obuhvatiti zakonom o medijima. Zastupnik je sugerirao Vladi da prvo dopunom Zakona odgodi za šest mjeseci diobu Radija i Televizije.

Klub zastupnika SDP-a podržat će predloženu Odluku, rekao je **Josip Leko (SDP)**. Da bi se ostvarili predviđeni ciljevi Zakona potrebno je osigurati dugoročniju i dugotrajniju stabilnost u razvitku Hrvatskog radija i Hrvatske televizije kao javnih ustanova i to u smislu materijalne podloge i stabilnost od reorganizacijskih zahvata, rekao je u ime Kluba.

Dodao je da je Zakon, suprotno stajalištu koje je iznijela zastupnica Kosor, uredio i osigurao autonomiju i odvajanje Hrvatskog radija i Hrvatske televizije od utjecaja službene politike i službenih tijela. Sa zadovoljstvom može konstatirati, veli, da je takvo odvajanje izvršeno u programskom uređivanju ali i u odgovornosti za korištenje sredstava odnosno imovine hrvatske države što smatra apsurdnim. Naime, ne može HRT kao imovina Republike Hrvatske biti u bitno različitom statusu od druge imovine u vlasništvu RH.

Što se tiče same bilance ističe da nije izvršena revalorizacija dugotrajne imovine, posebno Odašiljača i veza i to donekle relativizira utvrđene odnose u ovoj bilanci. A trebalo bi razmisliti i prije samog razdvajanja Hrvatskog radija i Hrvatske televizije (zaostaju u tehnološkoj opremljenosti i osposobljenosti za konkurenciju) da se ekonomski osamostale i vode kao profitabilne ekonomske jedinice a organizacijski racionalno ustroje jer se mnoge funkcije mogu zajednički obavljati.

Jadranka Kosor je u svom ispravku navoda predgovornika rekla da nije govorila o utjecaju politike na program HRT već o izvješćima međunarodnih organizacija.

Predvidjeti posljedice razdvajanja

Klub zastupnika HSS-a slaže se da se da prethodna suglasnost, rekao je **Luka Roić (HSS)** pridružujući se ujedno svima koji su u raspravi na neki način doveli u pitanje daljnji postupak razdvajanja predviđen Zakonom.

Naime, razdvajanje HRT na dvije javne ustanove neće biti provedivo bez izmjene Zakona, poglavito odredbi o načinu izbora upravnog vijeća, itd. smatra ovaj Klub. Ako se mijenja Zakon bilo bi možda najjednostavnije odgoditi rok za razdvajanje na jedno razumno vrijeme kako bi ova prva podjela iskazala svoje prednosti ili pak nedostatke i ponudila rješenja, rekao je, među ostalim. U razdvajanju Javne ustanove na dvije podružnice treba istaći i određene dileme, rekao je zastupnik te među ostalim naveo da nije nebitno pitanje ni njihovog fizičkog razdvajanja. A ako se podjela bude provodila matematički (preplata u određenom postotku) to može dovesti Hrvatski radio i njegovu

znanstvenu, prosvjetnu i kulturnu funkciju i vrlo nezavidan položaj pa će bez pomoći Vlade biti upitna realizacija tzv. neprofitabilnih programa što bi bilo suprotno proklamiranoj nezavisnosti.

Stoga je mišljenje Kluba zastupnika HSS-a da bi bilo vrlo dobro (zapravo traži) odgoditi rok za donošenje odluke o razdvajanju kako bi se uz osmišljavanje mogle predvidjeti posljedice takve podjele a imajući u vidu da takav model ima mali broj zemalja u Europi dok u mnogo više njih funkcionira zapravo zajednički sustav.

U pojedinačnoj raspravi **Nenad Stazić (SDP)** je rekao da ako i postoji neka manjkavost Zakona o HRT onda je to premala kontrola osnivača, Republike Hrvatske, nad poslovanjem HRT-a koji ima pravo i obvezu brinuti se o svojoj imovini. Zbog toga kontroli materijalnog upravljanja tom ustanovom treba nadzirati Hrvatski sabor, rekao je zastupnik.

Neobično je ponosan da su prvi put, valjda otkada postoji HRT, izabrani glavni urednici i direktor bez bilo kakvog utjecaja politike, posebno vladajućih stranaka. Predložena bilanca predstavlja provedbu zakona i unatoč neznatnom kašnjenju u rokovima dobili smo diobenu bilancu uz suglasnost svih dijelova kuće, rekao je nadajući se da će takva suglasnost biti i uz dijeljenje Hrvatskog radija i Hrvatske televizije.

Podržava napomenu iz mišljenja Vlade RH te naglašava da druga diobena bilanca treba omogućiti opstanak, razvoj i nesmetani život obiju ustanova. Možda će najveći problem u tome biti kod diobe pristojbe no u tome treba uzeti u obzir sve parametre, jer ne može imati veća prava veći i jači, rekao je.

Ivo Ločar (nezavisni) smatra da kad se kaže Hrvatska radio-televizija ne treba više ništa reći - čovjek ne zna bi li plakao, smijao se ili vrištao. Ni jedna institucija u posljednjih 12 godina nije dizala toliko prašine kao HRT i to zato što se politika uvijek miješala.

Zakon je kasnio usprkos obećanju vladajuće koalicije, nije održan zakonski rok o izdvajanju a i kod izbora čelnih ljudi HRT-a bilo je toliko lobiranja i to upravo od vladajućih, a neki su imali toliku reklamu da bi se i Coca-cola postidjela tih reklama i tolikog lobiranja, rekao je. Smatra, a ima iskustvo kao novinar, da je ovaj Zakon o HRT-u, za koji drži da je loš,

čak gori od onog HDZ-ovog iz 1998., uzrok svih nedaća na HRT.

Kad se govori o predstojećem razdvajanju HRT on je za to razdvajanje no silno ga zabrinjava, kaže, što se već 12 godina stalno priča o kriminalu u toj kući, navodila su se i neka imena, neki ravnatelji, pričalo se i piše se i ovih dana, a sada se čuje da ta kuća fenomenalno dobro uspijeva. Znamo koliko je aktualna vlast otpisala dugova HRT pa kako će se ići u razdvajanje a da se nije utvrdilo koliko je opljačkano, kada su nastali dugovi, tko ih je napravio i što s njima, pitao je. Smatra da bi čim prije trebalo primijeniti Zakon o HRT-u i kad se na njega ne bude moglo ni sitnim ni velikim ni bilo kojim drugim igrama i igricama utjecati, tek onda će ova kuća imati ulogu koju od nje traži hrvatska javnost, da bude javni servis bez politike.

Goleme slabosti procesa

Miroslav Ročić (HSP) podsjetio je da su zastupnici HSP-a bili protiv donošenja ovog Zakona o HRT-u, protiv razdvajanja HRT-a i tražili da ostane cjelina. Zakon je nemoguće provesti a to se vidi i iz ove točke dnevnog reda i pitanje je što će se dogoditi kada se Odašiljači i veze, javno poduzeće, privatiziraju (znamo politiku ove Vlade da javna poduzeća idu u privatizaciju). Što će se onda dogoditi s HTV-om i hoće li kao svaka javna ustanova plaćati tim Odašiljačima i vezama usluge. Zastupnik smatra da će to morati plaćati, ali i s PDV-om od 22 posto. U vezi s tim slijedi pitanje, kaže, koliko će poskupjeti pretplata takve HTV.

Od samog početka bili smo protiv ovog procesa koji što dalje ide pokazuje sve više goleme slabosti i koji će na kraju završiti krahom i time da nećemo imati niti jedno javno poduzeće, ustanovu već da će se informativni prostor u ovoj državi privatizirati na potpuno nejasne načine, rekao je, među ostalim.

S replikom se javio mr.sc. **Ivo Škrabalo** rekavši da prema Zakonu Odašiljači i veze postaju trgovačko društvo a ne javno poduzeće a da će se svaka eventualna privatizacija odrediti posebnim zakonom. Ne postoji nikakva opasnost da bi se sada olako to raskrmčilo i ne crtajmo crne scenarije, naglasio je. **Miroslav Ročić** je odgovorio da je još gore ako se radi o trgovačkom društvu (a da se je on poslužio starim terminom javno

poduzeće) jer to potvrđuje da će se morati plaćati PDV i da nije izuzeto od privatizacije.

Riječ je zatim dobio ravnatelj HRT-a **Mirko Galić** rekavši da se ovim profesionalno izrađenim Prijedlogom ispunjavaju zakonske obveze HRT, obveze prema vlasniku i osnivaču da se konstituiraju i reformiraju HRT prema želji zakonodavca i volji vlasnika. Odvajanje ili izdvajanje Odašiljača i veza vjerojatno je dovršeno a predstoji lakši i formalni dio posla a preuzimamo obvezu da i ostatak diobene bilance za razdoblje poslije 31. prosinca 2000. podnesemo Saboru na verifikaciju, rekao je.

Stabilizirano poslovanje

U poslovnom planu za ovu godinu i u planu investicijskog razvoja u sljedeće četiri godine polazimo od činjenica zadanih Zakonom. Hrvatski radio i Hrvatska televizija konsti-

tuirat će se prvi put poslije deset godina centraliziranog poslovanja kao dvije podružnice, nastavio je ravnatelj HRT Galić. Identificirat će se njihovi prihodi i rashodi i to bi moglo biti pokusno razdoblje koje će pomoći i nama koji vodimo kuću i odgovaramo za njeno poslovanje i njen razvoj, i vama, koji kontrolirate i odlučuje, da možemo postaviti trajnije odnose dviju institucija koje su do sada živjele u jednoj kući i na istom računu, a za početak se razdvajaju računi. Za ove ciljeve potrebno je dovršiti zgradu velikih studija koja je započeta prije sedam godina, dovršiti proces digitalizacije programa proizvodnje i programa emitiranja te uvođenje novog poslovnog sustava. Taj je investicijski projekt vrijedan više od 500 milijuna kuna a temelj za to se nalazi u stabiliziranom poslovanju, oslobođenom gubitaka jer je ova kuća i bez ukinuća PDV-a na pretplatu ostvarila povećane prihode

oko 35 posto u posljednje dvije godine, rekao je ravnatelj HRT-a.

No ujedno je dodao da je potrebno redefinirati zakonske rokove o odvajanju Radija od Televizije jer su očigledno nerealno postavljeni i ne bi bili ostvarivi čak i da je ovaj prvi dio operacije razdvajanja proveden u zakazanom roku. Već je donijeta odluka o raspisivanju međunarodnog natječaja za konzalting usluge koje bi trebale i odgovoriti i na pitanje o odnosima u budućoj organizaciji ovih dviju jedinica. Zamolio je da se dakle razmotri pitanje rokova i ovog odvajanja Radija i Televizije i privatizacije odnosno koncesije na Treći kanal.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor jednoglasno (83 za) donio Odluku o davanju prethodne suglasnosti na Odluku o podjeli sredstava, prava i obveza te rasporedu zaposlenika javne ustanove HRT.

Đ.K.

PRIJEDLOG ZA ISKAZIVANJE POVJERENJA POJEDINIM ČLANOVIMA VLADE

Zahvala dosadašnjim i povjerenje novim članovima Vlade

Dnevni red 20. saborske sjednice još je jednom nadopunjen. Radilo se o Prijedlogu za iskazivanje povjerenja pojedinim članovima Vlade. Bio je to razlog da je **Vladimir Šeks (HDZ)** zatražio stanku od trideset minuta kako bi Klub zastupnika HDZ-a zauzeo stav oko glasovanja glede predložene točke dnevnog reda. Kao razlog za to naveo je to što su zastupnici o toj točki dnevnog reda bili obaviješteni tek prije pola sata.

Nakon stanke u ime Kluba zastupnika HDZ-a ponovno je govorio **Vladimir Šeks**. Rekao je kako već više mjeseci Hrvatsku potresa kriza Vlade, ponajviše glede njenog sastava, i u pet do dvanaest ona je privremeno prevladana te je izlaz pronađen dogovorom stranaka vladajuće koalicije. Istaknuo je da Klub zastupnika HDZ-a želi dati svoj doprinos smirivanju političkih prilika u Republici Hrvatskoj na način nesu-

djelovanja u izjašnjavaњу oko prijedloga novih članova Vlade time što će izraziti suzdržanost.

Riječ je tada dobio predsjednik Vlade **Ivica Račan** te je u ime Vlade i predsjednika stranaka vladajuće koalicije predložio kadrovska rješenja. Prvo se, rekao je, gospodin Dražen Budiša predlaže za potpredsjednika Vlade, zamjenika premijera. Zatim se predlaže gospodina Gorana Granića za potpredsjednika Vlade. Potom je predložio da se iskaže povjerenje gospodinu Hrvoju Vokoviću za obavljanje dužnosti ministra gospodarstva te gospodinu Mariu Kovaču za obavljanje dužnosti ministra pomorstva, prometa i veza. Istaknuo je da nije sasvim zadovoljan tim prijedlozima, kao ni s time što nije imao mogućnosti utjecaja na ta rješenja, ali, kaže, riječ je o koalicijskoj vladi i koalicijskim odnosima. Nakon toga se zahvalio

dosadašnjim članovima Vlade gospodinu Goranku Fižuliću i gospodinu Alojzu Tušekcu na doprinosu radu ove Vlade.

Stanku je tada zatražio u ime Kluba zastupnika HSP-HKDU-a **Anto Đapić (HSP)**. Nakon stanke rekao je da se Klub zastupnika HSP-HKDU-a našao u iznimno teškoj situaciji jer praktički svojim prisustvom osigurava izglasavanje predloženih kadrovskih promjena u Vladi. Naglasio je da njegov Klub zastupnika nikada nije htio praviti probleme tamo gdje im nije mjesto te da će zastupnici HSP-HKDU-a bit nazočni glasovanju, ali bez podrške iznesenim prijedlozima. Pojasnio je to time što smo, kaže, svi posljednjih godina svjedoci jedne duboke krize Vlade Republike Hrvatske i sada se ništa konkretno ne mijenja, nego se sve svodi na kadrovske promjene. Zaključio je da Klub zastupnika HSP-HKDU-a stoga

ne može na sebe preuzeti odgovornost da glasovanjem "za" amnestira ponašanje Vlade.

Siječnja 2000. godine na sav glas podržao sam izbor nove Vlade računajući na socijalni boljitak, izlazak iz međunarodne izolacije Hrvatske i na što veću europsku orijentaciju, rekao je dr.sc. **Anto Kovačević (HKDU)**. Smatra da ovo što se dešavalo s Vladom u posljednje dvije godine nije kriza nego "igrokaz", jer Vlada je, kaže, bila stabilna po tehnologiji upravljanja, ali ne i po rezultatima. Upravo zbog toga mi je ne možemo podržati, zaključio je zastupnik.

Mr.sc. **Miroslav Rožić (HSP)** bio je mišljenja da bi zastupnici danas trebali riješiti krizu Vlade, a nitko nije ništa rekao o tome što se u programu Vlade promijenilo glede odnosa s Haškim sudom. Osvrnuo se i na to kako se gospodin Granić na dokumente potpisuje kao potpredsjednik i zamjenik premijera te pita koju dužnost on zaista obavlja. Pojasnio je da Klub zastupnika HSP-HKDU-a ne može podržati predložene promjene u Vladi iz razloga što smatra da se tu ustvari nije radilo o principijelnoj krizi nego o foteljskoj krizi.

Netočni navod ispravio je mr.sc. **Mato Arlović (SDP)**. Objasnio je da Zakon o Vladi predviđa dužnost potpredsjednika, zamjenika premijera.

Kriza Vlade počela je zbog odnosa s Haškim sudom, odnosno suprotstavljanjem gospodina Budiše politici Vlade spram Međunarodnog kaznenog suda, rekao je **Vlado Jukić (HSP)**. Naglasio je kako mu nije dovoljno jasno je li se u međuvremenu promijenila politika Vlade spram suda u Haagu ili stajalište gospodina Budiše.

Potporu predloženim promjenama uputio je **Zlatko Canjuga (HND)**, jer drži da će to dovesti do stabilizacije ove Vlade posebice u odnosu s Haškim sudom.

Za riječ se ponovno javio predsjednik Vlade **Ivica Račan**. Osvrnuo se na dosadašnja izlaganja, posebno gospodina Šeksa, te rekao kako Vlada i vladajuća koalicija posljednjih nekoliko mjeseci nije izgubila samo u raspravama o kadrovskim rješenjima, nego i oko preciziranja programske koncepcije temeljem čega su i predložene ove kadrovske promjene. Istaknuo je da koalicija pet stranaka, polazeći od poznatih dokumenata programa rada Vlade, želi posebno

svoju pažnju i programsku djelatnost konkretizirati na nekim reformskim i razvojnim projektima te u odnosu sa susjednim zemljama i međunarodnim institucijama.

Stanku je tada zatražila u ime Kluba zastupnika HSLŠ-a **Đurđa Adlešić (HSLŠ)**. Nakon stanke obratila se nazočnima rekavši kako će HSLŠ glasovati za nove ministre.

Zastupnici su potom većinom glasova (81 "za"; 5 "protiv") iskazali povjerenje Draženu Budiši za obavljanje dužnosti potpredsjednika, zamjenika predsjednika Vlade Republike Hrvatske, dr. Goranu Graniću (81 "za"; 4 "protiv") za obavljanje dužnosti potpredsjednika Vlade Republike Hrvatske, Hrvoju Vojkoviću (80 "za"; 5 "protiv") za obavljanje dužnosti ministra gospodarstva te Mariu Kovaču (82 "za"; 4 "protiv") za obavljanje dužnosti ministra pomorstva, prometa i veza.

Novi članovi Vlade prisegnuli su tada na povjerenje im dužnosti, a predsjednik Sabora **Zlatko Tomčić** čestitao im je i zaželio im uspješan rad u interesu Republike Hrvatske.

M.S.

NOVI ČLANOVI VLADE RH

Na temelju prijedloga predsjednika Vlade RH Ivica Račana Hrvatski sabor je iskazao povjerenje novim članovima Vlade i zamjeniku predsjednika Vlade Draženu Budiši, potpredsjedniku Vlade dr. Goranu Graniću, ministru gospodarstva Hrvoju Vojkoviću i ministru pomorstva, prometa i veza Mariu Kovaču.

Kratki životopisi

Dražen Budiša je rođen 25. srpnja 1948. godine u Drnišu. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1976. Vođa Hrvatskog proljeća, te je zbog političkog djelovanja osuđen na četiri godine zatvora. Radio u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici,

autor brojnih znanstvenih i stručnih radova iz hrvatske kulturne povijesti. Predsjednik HSLŠ-a. Godine 1992. izabran za zastupnika, a 1995. za potpredsjednika Zastupničkog doma Sabora. Za zastupnika izabran i 2000. godine.

Dr. Goran Granić rođen 18. travnja 1950. u Baškoj Vodi. Diplomirao (1972.), magistrirao (1976.) i doktorirao (1979.) na Elektrotehničkom fakultetu u Zagrebu. Autor velikog broja znanstvenih i stručnih radova. Djelovao kao direktor Hrvatske elektroprivrede, Energetskog instituta "Hrvoje Požar" i nastavnik na poslijediplomskom studiju Fakulteta elektrotehnike. Godine 1992. izabran za zastupnika (HSLŠ-a) Zastupničkog

doma Sabora, a 2000. izabran za potpredsjednika, zamjenika predsjednika Vlade.

Hrvoje Vojković, rođen 14. veljače 1970. u Zagrebu. Diplomirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu, apsolvirao poslijediplomskog studija. Radio u odvjetništvu, a 2000. izabran za predsjednika Hrvatskog fonda za privatizaciju. Član HSLŠ-a.

Mario Kovač, rođen 2. srpnja 1959. u Šibeniku. Diplomirao na Pravnom fakultetu u Zagrebu. Radio u "Slobodnoj plovidbi" i kao direktor Općeg, kadrovske i pravnog sekora u "Vinoprodu - Vinarija" u Šibeniku. Izabran 2000. godine za zastupnika (HSLŠ) u Hrvatski sabor.

Ž.S.

10. MEĐUPARLAMENTARNI SASTANAK EUROPSKI PARLAMENT - HRVATSKI SABOR, ODRŽAN 20. I 21. OŽUJKA U BRUXELLESU

Na redovitom 10. godišnjem sastanku, 21. i 22. ožujka ove godine u Bruxellesu, Delegacije Pododbora za suradnju s Europskim parlamentom, saborskog Odbora za vanjsku politiku i Delegacije za odnose sa zemljama Jugoistočne Europe, Europskog parlamenta, prihvaćena je **Zajednička izjava predsjedavajućih obaju izaslanstava, koju donosimo u integralnom tekstu.**

No, prethodno je Delegacija Pododbora za suradnju s Europskim parlamentom prisustvovala otvaranju Izvanredne sjednice Europskog parlamenta kojom prilikom je predsjednik Europskog parlamenta gospodin Pat

Cox, pozdravivši hrvatsku Delegaciju podsjetio zastupnike Europskog parlamenta na nedavno ratificirani Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Europske zajednice i Republike Hrvatske.

Potom su, na 10. sastanku Pododbora za suradnju s Europskim parlamentom s Delegacijom Europskog parlamenta za odnose sa zemljama Jugoistočne Europe* razmotrene sljedeće točke dnevnog reda: **politička situacija u Republici Hrvatskoj i funkcioniranje hrvatskih institucija, napose nakon ustavnih promjena; odnosi s EU i primjena**

Privremenog sporazuma i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju; gospodarska situacija u Republici Hrvatskoj i gospodarski odnosi sa susjednim zemljama; povratak izbjeglica, pitanja vlasništva i socijalnih uvjeta za povratnike; manjinska prava te suradnja s ICTY-om u Haagu. U raspravi su sudjelovali svi članovi hrvatske delegacije te su izlaganja, sadržajna i precizna, prihvatili europski parlamentarci.

Kao sažetak rasprava, po završetku susreta prihvaćena je Zajednička izjava predsjedavajućih obaju izaslanstava u tekstu koja glasi:

Zajednička izjava

Izaslanstvo Hrvatskog sabora predvodio je g. Ivo ŠKRABALO, predsjednik Pododbora za suradnju s Europskim parlamentom Odbora za vanjske poslove Hrvatskog sabora. Izaslanstvo Europskog parlamenta predvodila je gđa Doris PACK, predsjednica Delegacije za odnose sa zemljama Jugoistočne Europe.

Izaslanstva su razmijenila poglede s gđom Rosamariom GILLI, u ime Europske komisije.

O političkoj situaciji u Hrvatskoj, izaslanstva su:

- suglasna da Hrvatska nastavlja jačati vladavinu prava, poštivanje ljudskih prava i svijesti o jednakosti spolova, kao temelj svoje političke vjerodostojnosti, u zemlji i inozemstvu, svog razvoja i napretka;

- pozdravila izjavu i opredjeljenja hrvatske Vlade za borbu protiv terorizma, osobito potporu aktivnostima međunarodnih organizacija, pristupanje Hrvatske relevantnim konvencijama, usklađivanje hrvatskog zakonodavstva s mjerodavnim standardima EU-a i suradnju Hrvatske sa susjednim zemljama u području pravosuđa i unutarnjih poslova;

- pozdravila posljednje ustavne promjene koje su omogućile bolje usklađivanje hrvatskog Ustava s Europskom konvencijom o ljudskim pravima glede pitanja o pravima građana i neovisnosti sudstva. U skladu s mišljenjem Venecijanske komisije, treba predvidjeti nova poboljšanja i pojašnjenja;

- široko raspravila položaj medija u Hrvatskoj, naglašavajući važnost pluralizma i neovisnosti od političkih

pritisaka, koji su trenutno slabiji u usporedbi s vremenima bivše vlade, te su potaknula odgovorne vlasti da omogućće HRT-u (Hrvatskoj radioteleviziji) da učinkovito djeluje kao javna služba i, s druge strane, da dodijele televizijske i radio frekvencije u skladu s poštenim i zdravim kriterijima, nadahnutim demokracijom, pluralizmom i slobodom izražavanja;

- pozvala europske zaklade i druge institucije koje djeluju u Hrvatskoj, osobito CIRCOM, koji već 3 godine ima hrvatsko predsjedništvo, da podupru i promiču izobrazbu novinara, u svrhu davanja doprinosa visoko kvalificiranim, profesionalnim i odgovornim medijima u Hrvatskoj;

- uzela u obzir izvješće OESS/ODIHR o hrvatskim lokalnim izborima od 20. svibnja 2001. godine i izrazila zadovoljstvo činjenicom da su općenito provedeni u skladu sa standardima

*1 Delegacija Pododbora za suradnju s Europskim parlamentom: mr.sc. Ivo Škrabalo, predsjednik Pododbora, dr.sc. Petar Turčinović, potpredsjednik Pododbora, dr.sc. Josip Torbar, Tibor Santo, dr.med., akademik Ivo Šlaus, mr.sc. Nevio Šetić i dr.sc. Mate Granić, predsjednik Odbora za europske integracije u Bruxellesu. Delegaciju za odnose sa zemljama Jugoistočne Europe Europskoga parlamenta vodili su: Doris Pack, predsjednica Delegacije, Johannes Swoboda i barunica Sarah Ludford, potpredsjednici Delegacije.

OESS-a za demokratske izbore. Istovremeno su zatražila od Vlade da se bavi određenim stvarima koje zabrinjavaju, kao što je manjinska zastupljenost u tijelima lokalne i regionalne samouprave, određivanje statističkih podataka koji se tiču: manjina i korištenja etničke pripadnosti u popisima birača.

O odnosima Hrvatske s EU, izaslanstva su:

- čestitala hrvatskoj Vladi na uspješnom okončanju pregovora i potpisu, 29. listopada 2001. godine, Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s EU;

- pozdravila stupanje na snagu Privremenog sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 1. siječnja 2002. godine i njegovu primjenu od 1. ožujka 2002. godine;

- u očekivanju prvog sastanaka Privremenog odbora predviđenog Sporazumom, koji se treba održati u travnju 2002. godine, kao i uspostavu svih drugih struktura koje su potrebne za primjenu Privremenog sporazuma i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, pozvala Europsku komisiju i hrvatsku Vladu da osiguraju cjelovite informacije EP-u i Hrvatskom saboru o osnivanju i funkcioniranju tih tijela;

- izrazila uvjerenje o podudarnosti hrvatskih prioriteta i prioriteta EU za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, osobito u sljedećim područjima:

a) razvoj ljudskih resursa, također kroz programe visokog obrazovanja;

b) poboljšanje industrijskih standarda;

c) oživljavanje infrastrukture za opskrbu energijom;

d) reformiranje javne uprave i sudstva;

e) modernizacija administracije granične kontrole i politika koje se odnose na azil i useljavanje;

f) prilagodba zakonodavstva o intelektualnom vlasništvu onom EU-a;

g) tržišna utakmica i zaštita potrošača;

h) jačanje civilnog društva

i) te su pozvala Europsku komisiju da učinkovito planira dodjelu financijske pomoći naprijed navedenim sektorima;

j) naglasila da je pridruživanje uspostavljeno između Hrvatske i EU, na temelju SSP-a, stepenica prema

ostvarivanju cilja Hrvatske da postane članicom EU;

k) naglasila vrlo važnu ulogu koju trebaju imati parlamenti u praćenju provedbe obveza preuzetih u SSP-u, ukupnom procesu reformi i komunikaciji s građanima;

- pohvalila napore hrvatske Vlade da uspostavi jasnu strukturu, kao što je Ministarstvo za europske integracije, kako bi se racionalizirala i iskoristila, na najboljoj mogućoj razini, pomoć EU i izgradila jasna referenca i smjer za druge resore hrvatske Vlade i uprave.

O gospodarskoj situaciji, izaslanstva su:

- primijetila da je svrha strogih mjera štednje hrvatske Vlade poduzetih u kolovozu 2001. godine, usprkos tome što bi one mogle dovesti do usporavanja hrvatskog gospodarskog rasta u 2002., ostvariti važan cilj, koji od Hrvatske traži MMF, a to je smanjiti konsolidirani deficit državnog proračuna;

- primijetila, sa zadovoljstvom, pozitivne trendove u industrijskoj proizvodnji i u sektoru turizma, te su izrazila nadu da će se ovaj drugi jače razvijati iskorištavanjem hrvatskih potencijala u tom području;

- čestitala hrvatskoj Vladi što drži pod kontrolom stopu inflacije, te primijetila da se očekuje kako će ona ostati ispod 3% u 2002. godini;

- razmotrila s velikom zabrinutošću, visoku stopu nezaposlenosti te pozvala Vladu da razmotri mjere za uvođenje fleksibilnosti na tržištu rada te se pozabavi problemom financiranja mirovina;

- pozvala Vladu da razmotri sveobuhvatan program za povećanje zaposlenosti, uključujući i reformu tržišta rada, ciljana smanjenja poreza i posebne programe za borbu protiv nezaposlenosti mladih i za osnivanje novih poduzeća;

- ohrabrila hrvatsku Vladu da nastavi s procesom privatizacije u okviru veće transparentnosti i jačanja pravnog postupka;

- zabilježila važnost popravljivanja ravnoteže između uvoza i izvoza, osobito zbog prijetnje koju predstavlja visoko vanjsko zaduženje;

- potaknula Hrvatsku da osnaži svoje gospodarske odnose i trgovačku razmjenu sa susjednim zemljama, u obostranom interesu uključenih strana na tragu, na primjer, spo-

razuma o slobodnoj trgovini potpisanoj s Bosnom i Hercegovinom; no ipak su izrazila stajalište da multipliciranje bilateralnih sporazuma nije jedini način postizanja slobodne trgovine i gospodarske liberalizacije u regiji;

- zabilježila važnost uvođenja novih tehnologija i proizvoda dodane vrijednosti u hrvatsko gospodarstvo;

- uvidjela kako gospodarski razvoj Hrvatske i njegova uloga u ovom području mogu biti osigurani kroz gospodarstvo koje se temelji na znanju, te su stoga naglasili da EZ treba omogućiti Hrvatskoj da bude u cijelosti integrirana u 6. Okvirni program o istraživanju.

O povratku izbjeglica, izaslanstva su:

- pozdravila Memorandum o razumijevanju od 27. lipnja 2001. godine između Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Savezne Republike Jugoslavije o regionalnom povratku izbjeglica i nekim pozitivnim razvojem događaja u ovom području, koji proizlaze iz statističkih podataka;

- zabilježila, sa zadovoljstvom, nedavne izjave hrvatske Vlade prema kojima ona povratku izbjeglica smatra najvažnijom inicijativom Radnog stola Pakta o stabilnosti o demokraciji i ljudskim pravima, te očekivanja Vlade da će riješiti gotovo sva pitanja u vezi s povratkom izbjeglica u Hrvatskoj do kraja 2003. godine te su je ohrabrila da tako postupi;

- pozdravila Akcijski plan za povratku izbjeglica iz lipnja 2001. godine koji je Republika Hrvatska dostavila organima Pakta o stabilnosti, a koji sadrži precizne obveze o stambenim, vlasničkim pitanjima i propisima iz područja povrata imovine, bilateralnoj suradnji s Bosnom i Hercegovinom i Saveznom Republikom Jugoslavijom te društvenoj i gospodarskoj održivosti povratka;

- izrazila svoju zabrinutost glede problema golemih teritorija u Hrvatskoj koji su još minirani te su pozvali na trajnu i ubrzaniju akciju za razminiranje, uz međunarodnu pomoć;

- pozvala menadžere regionalnih inicijativa za povratku izbjeglica, Pakta o stabilnosti, UNHCR-a i osobito EU-a da se usredotoče na društvene i gospodarske vidove povratka, uzimajući u obzir važan cilj koji je već postignut u području obnove;

ohrabrila mladu generaciju da ostane u zemlji i da se ne iseljava, jer su Hrvatskoj potrebne njihove vještine;

- naglasila potrebu pružanja pomoći za integraciju onim izbjeglicama koji slobodno odaberu ostati u svojoj zemlji azila ili prebivališta.

O manjinama, izaslanstva su:

- zabilježila Rezoluciju Vijeća ministara Vijeća Europe od 6. veljače 2002. (782. sastanak);

- pozvala novoosnovanu radnu skupinu hrvatske Vlade da ozbiljno razmotri ugradnju preporuka Venecijanske komisije i Vijeća Europe u Nacrt ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina te da on bude dostavljen parlamentu s jasnim vremenskim rasporedom za donošenje;

- pozvala Hrvatsku i njene susjedne zemlje da primijene kriterij uzajamnosti glede svojih vlastitih manjina.

O suradnji s ICTY-jem, izaslanstva su:

- naglasila važnost trajne suradnje između Vlade Republike Hrvatske i ICTY-a u predmetima osoba optuženih za ratne zločine i etničko čišćenje, neovisno o razmatranju unutarnje politike i interesa bilo koje određene skupine.

ODGOVORI NA ZASTUPNIČKA PITANJA

GOSPODARSTVO

Procjena vrijednosti "Dalmacijacementa"

Na zastupničko pitanje **Darija Vukića** u vezi s **procjenom veće vrijednosti "Dalmacijacementa" od elaboratom utvrđene vrijednosti** odgovorila je **Vlada Republike Hrvatske**.

Za odgovor na zastupničko pitanje mjerodavne su odredbe sljedećih propisa:

a) Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine ("Narodne novine", brojevi 92/96, 42/99, 39/99, 98/99, 43/2000, 27/2001 i 65/2001), u daljnjem tekstu: Zakon o naknadi;

b) Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetih poduzeća ("Narodne novine", brojevi 107/99 i 76/2000).

Stavkom 2. članka 13. Zakona o naknadi određen je Hrvatski fond za privatizaciju (u daljnjem tekstu: HFP), kao obveznik naknade u dionicama odnosno udjelima glede naknade za oduzeta poduzeća.

Člankom 45. Zakona o naknadi propisano je da prijašnjem vlasniku oduzetog poduzeća pravo na naknadu rješenjem utvrđuje nadležni županijski ured.

Pravomoćno rješenje provodi HFP prijenosom dionica, odnosno udjela u društvima koja su provela pretvorbu

sukladno Zakonu o pretvorbi društvenih poduzeća.

Prema članku 46. visinu naknade u dionicama, odnosno udjelima određuje HFP, ovisno o procijenjenoj vrijednosti poduzeća u trenutku oduzimanja i davanja suglasnosti na pretvorbu poduzeća, na način propisan Zakonom o pretvorbi društvenih poduzeća i Zakonom o naknadi.

Člankom 7. stavkom 1. Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetih poduzeća određeno je da se broj dionica, odnosno postotni udjel društva kojim će se dati naknada, utvrđuje na način da se utvrđena vrijednost pojedine nekretnine (uključujući poslovni prostor), koja je činila dio imovine oduzetog poduzeća, najprije stavi u omjer sa u postupku pretvorbe utvrđenom temeljnom glavnicom onog društva u čijem je kapitalu procijenjena predmetna nekretnina, a da se zatim dobiveni postupak stavi u omjer s ukupnim današnjim brojem dionica toga društva.

U vremenskom razdoblju od dovršene pretvorbe pojedinog poduzeća pa do ishoda rješenja županijskog ureda za imovinsko-pravne poslove kojim se utvrđuje pravo ovlaštenika naknade na naknadu u dionicama odnosno udjelima, ovlaštenici naknade nisu mogli koristiti prava iz dionica odnosno udjela, uključujući pravo na upravljanje.

Tim dionicama odnosno udjelima raspolagao je HFP (u slučajevima

kada je rješenjem odnosno potvrdom iz članka 12. Zakona o pretvorbi bila određena rezervacija).

Citiranom odredbom članka 7. stavka 1. Pravilnika učinjena je povreda načela da se naknada bivšem vlasniku utvrđuje prema vrijednosti oduzete imovine koja je ušla u sastav poduzeća u pretvorbi na dan procjene društvenog kapitala. Naime, dio odredbe po kojoj se postotak (koji se dobije stavljanjem u omjer vrijednosti pojedine nekretnine s temeljnom glavnicom poduzeća procijenjenom u postupku pretvorbe), ima staviti u omjer "s ukupnim današnjim brojem dionica tog društva" na štetu je bivših vlasnika u slučajevima kada je od trenutka pretvorbe pa do dana utvrđivanja broja dionica, odnosno postotka udjela koji ima pripasti bivšem vlasniku došlo do smanjenja temeljnoga kapitala.

Tim više što bivši vlasnici ni na koji način nisu mogli sudjelovati u upravljanju društvima sve do trenutka stjecanja dionica odnosno udjela u tim društvima. Stoga nema nikakvog opravdanja da im se vrijednost na koju imaju pravo u smislu članka 46. Zakona o pretvorbi u visini kakovu bi ostvarili u vrijeme pretvorbe odnosno društvenog poduzeća umanjuje na temelju činjenice koja je naknadno nastala, i koja kao element izračuna nije zakonom propisana.

Posebno je važno istaknuti da su bivši vlasnici, odredbom članka 7. stavka 2. Pravilnika, bili isključeni od sudjelovanja u povećanoj vrijednosti

odnosno društava, u slučajevima povećanja temeljnog kapitala.

Time je Pravilnikom bio uveden dvostruki kriterij: bivši vlasnici društva s jedne strane, a s druge strane na njih je neopravdano prevaljen teret smanjenja temeljnog kapitala (koji je redovito posljedica lošeg upravljanja društvom, a na koje upravljanje bivši vlasnici nisu imali nikakvog utjecaja).

Analizom takvog učinka Pravilnika i povodom konkretnih slučajeva (pa tako i u slučaju "Dalmacijacement", d.d.), HFP utvrdio je da je odredba članka 7. protivna odredbi članka 46. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, te je uočena protivnost Zakonu otklonjena donošenjem Pravilnika o dopuni Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetih poduzeća koji je objavljen u "Narodnim novinama, broj 76/2000, od 28. srpnja 2000. godine.

Odredbom članka 1. toga Pravilnika dopunjen je članak 7. Pravilnika o mjerilima za utvrđivanje vrijednosti oduzetih poduzeća, tako da je iza stavka 1. dodan novi stavak 2. koji glasi: "Ukoliko je temeljni kapital društva nakon pretvorbe smanjen sukladno Zakonu o trgovačkim društvima ("Narodne novine", broj 111/93), bivšim vlasnicima pripada naknada u dionicama društva u broju koji odgovara nominalnoj vrijednosti dionica društva u trenutku pretvorbe".

Takvom odredbom u cijelosti se održava načelo iz članka 46. Zakona o naknadi za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, te se izračun vrijednosti, a time i broja dionica odnosno udjela koji pripada bivšem vlasniku, temelji na zakonom propisanoj osnovici - procijenjenoj vrijednosti poduzeća u trenutku oduzimanja i davanja suglasnosti na pretvorbu poduzeća.

Uvidom u predmet "Dalmacijacement" utvrđeno je slijedeće: Agencija za restrukturiranje i razvoj, 8. listopada 1992. godine, dala je suglasnost društvenom poduzeću "Dalmacijacement", Kaštel Sućurac, na namjeravanu pretvorbu poduzeća. Procijenjena vrijednost društvenog kapitala "Dalmacijacementa" iznosila je HRD 67.760.000.000 (dinarske protuvrijednosti DEM 280 milijuna).

Prema točki 7. Rješenja na ime osiguranja naknade prijašnjim vlasnicima rezervirano je 42.000 dionica.

Osim primjene dopune Pravilnika u slučaju obeštećenja bivših vlasnika "Dalmacijacement" d.d., HFP je isto tako postupio u obeštećenju bivših vlasnika u niže navedenim pravnim osobama i to: "JADRAN" tvornica čarapa d.d., Zagreb, "INKOP" d.d., Poznanovec, "HOTELI LOPUD" d.d. Lopud, "PAPUK" d.d. Našice, "AD PLASTIK" d.d. Solin, "HTP CAVTAT" d.d., Cavtat i HUP "MATIJA GUBEC" d.d. Stubičke Toplice - stoji u opširnom odgovoru Vlade RH.

HRVATSKO DRŽAVLJANSTVO

Nisu ispunjeni uvjeti za stjecanje hrvatskog državljanstva

Zastupnik **Damir Kajin (IDS)** je sukladno članku 185. Poslovnika Hrvatskog sabora, uputio zastupničko pitanje o tome **moгу li Tahir Kahrmanović, Bahra Kahrmanović, Jasmin Kahrmanović i Jasmina Kahrmanović ostvariti pravo na hrvatsko državljanstvo ili trajno nastanjenje.** Uz svoje pitanje uputio je i zahtjev Tahira Kahrmanovića za stjecanje hrvatskog državljanstva, odnosno trajnog nastanjenja, kojeg je Tahir Kahrmanović podnio u ime svih članova svoje obitelji.

Ministarstvo unutarnjih poslova dalo je odgovor:

"Prema članku 29. stavku 1. Zakona o kretanju i boravku stranaca ("Narodne novine", brojevi 53/91, 22/92, 26/93 i 29/94) trajno nastanjenje može se odobriti strancu koji je najmanje jednu godinu u braku s hrvatskim državljaninom ili sa strancem kojemu je odobreno trajno nastanjenje u Republici Hrvatskoj ili koji je tri godine neprekidno u radnom odnosu.

Iz zahtjeva Tahira Kahrmanovića vidljivo je da je njegov sin, Jasmin Kahrmanović, u braku s Jasnom Kahrmanović (rođena Bubnić) no, kako je brak sklopljen 9. kolovoza 2001. godine, još uvijek nisu ispunjene pretpostavke za odobrenje trajnog nastanjenja po osnovi braka. U zahtjevu je navedeno i da Tahir i Jasmin Kahrmanović imaju produženi boravak u RH po osnovi zapošljavanja ali iz priloženih

dokumenata nije vidljivo jesu li tri godine neprekidno u radnom odnosu, što je uvjet za odobrenje trajnog nastanjenja po osnovi zapošljavanja.

Stoga bi se, radi pravilnog utvrđenja činjeničnog stanja, obitelj Kahrmanović trebala obratiti u policijsku upravu, odnosno policijsku postaju prema mjestu gdje imaju prijavljeno boravište. Zahtjev za odobrenje trajnog nastanjenja i inače se podnosi u policijskoj upravi, odnosno policijskoj postaji i to na posebnom obrascu. Napominjemo da se prema članku 1. Pravilnika o načinu izdavanja isprava i viza strancima te obrascima tih isprava i viza ("Narodne novine", brojevi 54/91 i 4/97) zahtjev za odobrenje trajnog nastanjenja podnosi osobno, odnosno da Tahir Kahrmanović neće moći podnijeti zahtjev u ime obitelji. Uz zahtjev je stranac dužan priložiti izvod iz matične knjige rođenih, o zdravstvenom stanju, ispravu kojom dokazuje da ima osigurano stalno stanovanje i zaposlenje ili drugi izvor prihoda a ako se zahtjev podnosi po osnovi braka, stranac je dužan priložiti i izvod iz matične knjige vjenčanih.

Glede pitanja ispunjava li obitelj Kahrmanović uvjete za stjecanje hrvatskog državljanstva, ističemo kako je prema članku 8. stavku 1. Zakona o hrvatskom državljanstvu ("Narodne novine", brojevi 53/91, 28/92. i 113/93) propisano da hrvatsko državljanstvo prirođenjem može steći stranac koji je navršio 18 godina života, ako ima otpust iz stranog državljanstva ili ako podnese dokaz da će otpust dobiti ako bude primljen u hrvatsko državljanstvo, ako je do podnošenja zahtjeva imao prijavljen boravak najmanje pet godina neprekidno na teritoriju Republike Hrvatske, ako poznaje hrvatski jezik i latinično pismo i ako se iz njegovog ponašanja može zaključiti da poštuje pravni poredak i običaje u Republici Hrvatskoj i da prihvaća hrvatsku kulturu. Ukoliko je stranac u braku s hrvatskim državljaninom a odobreno mu je trajno nastanjenje na području RH, on može prirođenjem steći hrvatsko državljanstvo iako ne udovoljava navedenim pretpostavkama ali pod uvjetom da poštuje pravni poredak i običaje u RH i prihvaća hrvatsku kulturu - stoji u odgovoru.

OBNOVA

Pravo na popravak oštećenih obiteljskih kuća

Na postavljeno zastupničko pitanje gospodina **Marijana Maršića (HSS)** u vezi s preispitivanjem rješenja koje je, prema njegovim navodima donijelo Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo o ostvarivanju prava na obnovu, odnosno **prava na popravak ratom oštećene obiteljske kuće I. stupnja oštećenja gospodina Mije Ivančika, na adresi Stari Jankovci, M. Tita 18, Ministarstvo za javne radove, obnovu i graditeljstvo** dalo je slijedeći odgovor:

"Gospodinu Miji Ivančiku je u rješenjem Ureda za prostorno uređenje, stambeno-komunalne poslove, graditeljstvo i zaštitu okoliša Županije Vukovarsko-srijemske utvrđeno pravo na potporu za popravak oštećenja obiteljske kuće s utvrđenim I. stupnjem oštećenja na adresi Stari Jankovci, M. Tita 18.

Imenovani korisnik izjavio je žalbu na predmetno rješenje, te je od iste svojom izjavom dana 21. svibnja 2001. godine odustao, temeljem čega je nadležno prvostupanjsko tijelo, sukladno članku 247. stavak 2. Zakona o općem upravnom postupku ("Narodne novine", broj 53/91), zaključkom obustavilo predmetni postupak.

Nadalje, Ured nadležan za poslove u Županiji Vukovarsko-srijemskoj svojim rješenjem, ukida ranije rješenje od 1. prosinca 2000. godine i temeljem novonastale činjenice u obnovljenom postupku imenovanom korisniku utvrđuje pravo na potporu na popravak oštećenja navedene obiteljske kuće s utvrđenim II. stupnjem oštećenja, protiv kojeg rješenja je Mijo Ivančik izjavio žalbu.

Predmetna žalba je evidentirana u ovom Ministarstvu, no zbog opsega poslova o istoj do sada nije riješeno.

POLJOPRIVREDA

Saniranje poljoprivrednih kombinata

Zastupničko pitanje **Ive Lončara (nezavisni)** postavljeno je u vezi sa **stečajevima poljoprivrednih kombinata te uvozom hrane.**

Na navedeno zastupničko pitanje **Vlada Republike Hrvatske** dala je slijedeći odgovor:

"a) Vanjskotrgovinska razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda

Podaci o vanjskotrgovinskoj razmjeni poljoprivredno-prehrambenih proizvoda pokazuju dva suprotna trenda: prvi se odnosi na razdoblje od osamostaljenja do 1997. godine, kada se bilježi uzlazni trend razmjene, kako uvoza tako i izvoza, te drugi, koji se odnosi na razdoblje od 1997. do 2000. godine, kada trend obilježava silazna putanja.

U razdoblju od 1997. godine, kada je zabilježen pad vanjsko-trgovinske razmjene, i to kako uvoza tako i izvoza, zabilježeno je i smanjenje negativne trgovinske bilance. Tako je primjerice u 1997. godini, negativna bilanca iznosila 455 milijuna dolara, dok je u 2000. godini ona smanjena za više od 60 posto i iznosila je 287 milijuna dolara. Podaci za prvih jedanaest mjeseci 2001. godine, pokazuju porast uvoza, ali i izvoza, u odnosu na 1999. i 2000. godinu. Kao što se vidi iz prethodne tablice netočan je navod da negativna bilanca za 2001. godinu iznosi 500 milijuna USD. Naime, u ovom trenutku sasvim je izgledno da će ukupni manjak u cijeloj 2001. godini biti oko 400 milijuna USD ili čak nešto niži. Premda taj iznos nije zanemariv vidljivo je da on ipak neće biti najveći u ovom desetljeću, kako se to često moglo čuti.

Analize podataka za jedanaest mjeseci 2001. godine, pokazuju da je stupanj pokrivenosti uvoza izvozom u poljoprivredi 54 posto, dok je u nepoljoprivredi niži od 51 posto. Nadalje, prosječna pokrivenost uvoza izvozom, u razdoblju 2000-2001. godine, u poljoprivredi iznosi 57 posto, a u ukupnom gospodarstvu (bez poljoprivrede) 53 posto.

Treba, također, reći da je u razmjeni nepoljoprivrednih proizvoda 2001. godine, negativna bilanca gotovo udvostručena u odnosu na razdoblje od 1991. do 1994. godine. Analize kretanja uvoza i izvoza pokazuju da, iako postoji trend rasta uvoza poljoprivrednih prehrambenih proizvoda u odnosu na ratne godine, udio poljoprivrednog uvoza u ukupnom uvozu razmjerno se smanjuje. Isto tako, u poslijeratnom razdoblju udio poljoprivrednog izvoza u ukupnom izvozu veći je od poljoprivrednog udjela u ukupnom uvozu.

b) Struktura razmjene po skupinama proizvoda

U strukturi uvoza poljoprivredno-prehrambenih proizvoda najveći udio ima voće iz Glave 8 s udjelom od 8 posto, slijede finalni prehrambeni proizvod iz Glave 21 s udjelom od oko 7,8 posto i istočna hrana iz Glave 23 s udjelom od 7,3 posto. Visok je udio i mlijeka i mliječnih proizvoda (6,9%) te mesa i klaoničkih proizvoda (6%).

U strukturi izvoza duhan i cigarete iz Glave 24 dominiraju s gotovo 20 posto dok udio proizvoda za hranu iz Glave 21 iznosi 13,4%.

Najveća promjena izvoza u odnosu na izvoz u 11 mjeseci 2000. godine dogodila se u Glavi 17 šećer i šećerni proizvodi. Naime, količina izvezenog šećera i proizvoda od šećera povećala se gotovo 10 puta. uzrok tome je bila situacija na europskom tržištu gdje su cijene šećera trenutno visoke. Sukladno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju, Hrvatska ima pravo na bescarinski pristup tržištu EU-a za gotovo sve poljoprivredne i prehrambene proizvode. Tim Sporazum stvoreni su preduvjeti za izvoz naših proizvoda na jedno tako veliko tržište uz mnogo povoljnije uvjete nego za ostale konkurente. Takve pogodnosti domaći proizvođači trebali bi u što većoj mjeri iskoristiti (u prilogu priloženo je nekoliko tabela vanjsko-trgovinskih razmjena poljoprivredno-prehrambenih proizvoda).

Vlada RH naglašava da uvoz poljoprivrednih proizvoda u posljednje dvije godine treba sagledati u novim okolnostima. Naime, nakon ulaska RH u Svjetsku trgovinsku organizaciju došlo je do znatnog sniženja carinskih stopa pri uvozu, posebice kod poljoprivredno prehrambenih proizvoda. Neminovno je da se zbog veće liberalizacije tržišta uvoz povećava. Zbog niza sklopljenih Ugovora o slobodnoj trgovini i novog vala smanjenja carina zbog WTO obveza, i ove se, 2002. godine, očekuje porast uvoza. Međutim, treba napomenuti da brojni sklopljeni dvostrani ugovori o slobodnoj trgovini otvaraju vrata i našim proizvodima na stranim tržištima, te da je kod većine ugovora važno obilježje u asimetriji u korist Hrvatske. Važno je, također, naglasiti da smo mi prema EU u najboljoj poziciji u odnosu na sve druge zemlje kandidate, jer je sukladno Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju izvoz hrvatskih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda u EU slobodan (uz samo tri iznimke: baby-beef, vino i riblji proizvodi) - stoji na kraju opširnog odgovora.

ZAPOŠLJAVANJE

Nova radna mjesta

Zastupnica **Jadranka Kosor (HDZ)** postavila je zastupničko pitanje koje se odnosi na **podatak o broju nezaposlenih osoba. Ministarstvo (točnije - ministar) za javne radove, obnovu i graditeljstvo** dalo je slijedeći odgovor:

“Kao što je već navedeno u usmenom odgovoru, najbolji odgovor na neargumentirane tvrdnje su službeni podaci. Podaci su izneseni u usmenom odgovoru, i u skladu s njima u restrukturiranju zaposlenosti u Hrvatskoj, otvoreno je 60 000 novih radnih mjesta.

U nizu svojih javnih izjava, kao i programa stranke za izbore 2000. upozoravao sam na potrebu da u restrukturiranju gospodarstva otvorimo 100 000 novih radnih mjesta, i da će tek nakon toga biti moguće smanjivati nezaposlene na burzi, a po našem programu, do kraja mandata Vlade RH sa ukupno 200 000 novootvorenih radnih mjesta, na burzi bi broj bio smanjen za 100 000” - stoji na kraju odgovora.

ZDRAVSTVO

Nabava DSA i CT uređaja

Zastupnik **Juraj Njavro, dr.med. (HDZ)** postavio je zastupničko pitanje u svezi s **nabavom uređaja za**

digitalnu suptrakcijsku angiografiju (DSA) za Klinički bolnički centar Zagreb i CT uređaja za KBC REBRO Zagreb.

Ministarstvo financija dalo je slijedeći odgovor:

“Zavod je sukladno osiguranim sredstvima u Planu za 2001. godinu raspisao javno nadmetanje za nabavu uređaja za digitalnu suptrakcijsku angiografiju (u daljnjem tekstu: DSA uređaj).

U dijelu traženih tehničkih karakteristika uređaja prema mišljenju i ocjeni stručnog dijela Povjerenstva, sve tražene karakteristike zadovoljio je uređaj tip AXIOM ARTIS FA tvrtke Siemens d.d., koji po tehnološkim karakteristikama nadilazi ostale ponudene uređaje.

Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje 3. listopada 2001. godine donijelo je Odluku o poništenju javnog nadmetanja i provedbi postupka za izravnu pogodbu s tvrtkom Siemens d.d. iz Zagreba prema njihovoj ponudi.

Budući da se radilo o hitnosti realizacije nabave uređaja, a i ponovljenim javnim nadmetanjem ne bi se postigao povoljniji rezultat od dobivenog, 5. studenoga 2001. godine upućen je zahtjev Hrvatskoj gospodarskoj komori za izdavanje mišljenja glede nabave uređaja od tvrtke Siemens d.d. izravnom pogodbom.

6. studenog 2001. godine dobiveno je pozitivno mišljenje Hrvatske

gospodarske komore za izravnu pogodbu s tvrtkom Siemens d.d.

28. studenoga 2001. godine dobiveno je odobrenje Ministarstva financija Uprave za nabavu za izravnu pogodbu s tvrtkom Siemens d.d.

Na temelju dobivenog odobrenja i suglasnosti Zavod je sklopio Ugovor s tvrtkom Siemens na nabavu DSA uređaja, na ukupan iznos od 7.649.400,00 kn uključujući PDV i sve ostale troškove.

Nabava CT uređaja za KBC Zagreb Upravno vijeće zavoda, sukladno Planu investicija i Odlukama Upravnog vijeća KBC Zagreb, donijelo je Odluku za pokretanje postupka za nabavu CT uređaja KBC Zagreb izravnom pogodbom s tvrtkom Medicom d.o.o. iz Zagreba, ovlaštenim zastupnikom proizvođača tvrtke General Electric Medical Systems. Razlog za pokretanje postupka izravnom pogodbom je zahtjev KBC-a Zagreb i očitovanje stručno savjetodavne grupe u sastavu pet specijalista radiologa KBC-a Zagreb sa titulom doktora.

Ministarstvo zdravstva RH dalo je suglasnost KBC-u Zagreb za izuzeće od obustave investiranja, koje se odnosi na nabavu CT uređaja.

Sukladno navedenom prijedlogu povjerenstva, Uprava vijeća Zavoda i KBC-a Zagreb su na svojim sjednicama donijela Odluku o nabavi CT uređaja.

M.M.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

REDAKCIJA: Sanja Fleischer, Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Mirena Pehneć, Jasna Rodić, Mario Selnik, Jasenka Šarlija i Vjekoslav Žugaj

GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin

RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada

TAJNICA REDAKCIJE: Božica Šolić

ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722

fax: 01/6303-018

Web: www.sabor.hr

E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb

PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 30102-637-2650,

Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6

TISAK: Tiskara Ureda za opće poslove Vlade RH i Hrvatskog sabora